

Miasto i Gmina Olsztynek

Strategia Rozwoju Gminy Olsztynek na lata 2016-2020

Spis treści

I Wstęp	4
1.1 Przesłanki opracowania oraz znaczenie Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek	4
1.2. Cele Strategii	4
1.3. Powiązanie Strategii z innymi dokumentami	4
1.4. Horyzont czasowy Strategii	5
1.5. Metodologia	5
II CHARAKTERYSTYKA I DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ MIASTA I GMINY OLSZTYNEK	7
2.1 Ogólne informacje o gminie	7
2.1.1 Położenie, powierzchnia	7
2.1.2 Historia	10
2.2 Środowisko przyrodnicze	11
2.2.1 Rzeźba terenu i geologia	11
2.2.2 Gleby	13
2.2.3 Klimat	14
2.2.4 Wody powierzchniowe i podziemne	14
2.2.5 Świat zwierzęcy i roślinny	18
2.2.6 Tereny i obiekty chronione	19
2.3 SPOŁECZEŃSTWO	26
2.3.1 Demografia	26
2.3.2 Zatrudnienie i rynek pracy	27
2.3.3 Bezrobocie	28
2.3.4 Bezpieczeństwo	30
2.4 GOSPODARKA	30
2.4.1 Rolnictwo	30
2.4.2 Leśnictwo	31
2.4.3 Działalność gospodarcza	32
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON wg wybranych sekcji w 2015 r.:	32
2.4.4 Turystyka	33
2.5 Infrastruktura techniczna	35
2.5.1 Układ komunikacyjny	35
2.5.2 Kolejnictwo	39
2.5.3 Gospodarka wodna	39
2.5.4 Kanalizacja sanitarna	40
2.5.5 Gospodarka ściekowa	41
2.5.6 Gospodarka odpadami	42
2.5.7 Kanalizacja deszczowa	43
2.5.8 Gospodarka ciepła	43
2.5.9 Gospodarka gazowa	44
2.5.10 Elektroenergetyka	44
2.5.11 Telekomunikacja	45
2.5.12 Budownictwo	45
2.6 Infrastruktura społeczna	47
2.6.1 Oświata i wychowanie	47
2.6.2 Służba zdrowia	56
2.6.3 Pomoc społeczna	58
2.6.4 Sport	61
2.6.5 Infrastruktura kulturalna	63
2.6.6 Organizacje społeczne	65

2.7 Dochody i wydatki Gminy i Miasta Olsztynek	74
III WYNIKI ANKIET	77
IV ANALIZA SWOT	83
4.1 Strefa społeczno-kulturowa	85
4.2 Strefa środowiskowa	86
4.3 Strefa infrastrukturalna	87
4.4 Strefa gospodarcza	87
V MISJA MIASTA I GMINY OLSZTYNEK	89
VI WIZJA MIASTA I GMINY OLSZTYNEK	89
VII PLANY I CELE STRATEGICZNE MIASTA I GMINY OLSZTYNEK NA LATA 2016-2020	90
VIII FINANSOWANIE STRATEGII	119
IX PROGRAMY OPERACYJNE NA LATA 2014-2020 - MOŻLIWOŚCI ZEWNĘTRZNEGO FINANSOWANIA WYZNACZONYCH CELÓW STRATEGICZNYCH	120
X ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ	175
XI MONITORING REALIZACJI STRATEGII – PROPONOWANE WSKAŹNIKI	181
XII HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII	184
XIII PODSUMOWANIE	185

I Wstęp

1.1 Przesłanki opracowania oraz znaczenie Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek

Strategia Rozwoju Gminy Olsztynek powstała z inicjatywy władz lokalnych, dostrzegających potrzebę kompleksowego rozwoju gminy. Jest odpowiedzią na zmieniające się warunki gospodarowania oraz wzrost konkurencyjności otoczenia.

Z uwagi na wieloaspektowość i wielopodmiotowość Strategii do udziału w jej opracowaniu zaproszono wszystkich mieszkańców Miasta i Gminy Olsztynek. Ten swoisty scenariusz przyszłości powstał po to, aby gmina mogła korzystać ze swoich atutów oraz odważnie wykorzystywać pojawiające się szanse.

Strategia stanowi z jednej strony diagnozę stanu obecnego, z drugiej zaś jest usystematyzowanym zbiorem jasno sprecyzowanych potrzeb i wynikających z nich kierunków działania. Opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek jest warunkiem koniecznym w ubieganiu się o pozabudżetowe środki pomocowe, krajowe i zagraniczne, w tym środki z Unii Europejskiej. Inną przesłanką opracowania Strategii jest chęć przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego wchodzących w skład gminy miejscowości, poprzez podejmowanie nowych wyzwań i konsekwentne realizowanie zaplanowanych działań.

1.2. Cele Strategii

Nadrzędnym celem niniejszej Strategii jest zapewnienie gminie konkurencyjnej pozycji w powiecie, regionie, województwie, Polsce i w Europie przy wykorzystaniu jej mocnych stron oraz szans wynikających z jej geograficznego położenia, potencjału, tradycji, walorów środowiskowych, oraz uwarunkowań historycznych i kulturowych.

Strategia powstała w celu stworzenia sprzyjających warunków do korzystnego rozwoju gminy i jej mieszkańców. Jest dokumentem strategicznym, który w znaczący sposób wpływa na tempo oraz kierunki rozwoju gospodarczego gminy. Poprzedzona dogłębną analizą pozwoliła na identyfikację istniejących problemów, a następnie na wybór optymalnej drogi ich rozwiązania.

1.3. Powiązanie Strategii z innymi dokumentami

Strategia Rozwoju Gminy Olsztynek została przygotowana w oparciu o dokumentację oraz analizę danych, spotkania warsztatowe z przedstawicielami wszystkich środowisk gminy, a także gminne, powiatowe, wojewódzkie oraz krajowe i europejskie dokumenty strategiczne. Strategia ta jest wyrazem oczekiwań, potrzeb oraz ambicji mieszkańców Miasta i Gminy Olsztynek. Uwzględnia nowe szanse, prawa oraz zobowiązania wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Do opracowania Strategii wykorzystano informacje pochodzące m.in. z następujących źródeł:

- Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Olsztynka na lata 2007-2015
- Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2016 dla Gminy Olsztynek
- Program Usuwania Azbestu z Terenu Gminy Olsztynek

- Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Olsztynek
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta i Gminy Olsztynek na rok 2014
- Plan Gospodarki Odpadami Dla Związku Gmin Regionu Ostródzko-Iławskiego "Czyste Środowisko"
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Olsztynek ze zmianami
- dane Głównego Urzędu Statystycznego
- dane Urzędu Statystycznego w Olsztynie
- Strategia rozwoju turystyki w województwie warmińsko – mazurskim
- Strategia polityki społecznej województwa warmińsko - mazurskiego do 2020 roku
- Strategia informatyzacji województwa warmińsko - mazurskiego na lata 2007 – 2015
- Program ochrony środowiska województwa warmińsko - mazurskiego na lata 2007 - 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 - 2014

Dokument jest zgodny z założeniami Umowy Partnerstwa, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025, Regionalnym Programem Operacyjnym Warmia i Mazury na lata 2014-2020, projektami Programów Operacyjnych: Rozwój Polski Wschodniej, Inteligentny Rozwój, Infrastruktura i Środowisko, Wiedza Edukacja Rozwój, Polska Cyfrowa oraz z założeniami innych dokumentów o zasięgu europejskim, krajowym i regionalnym.

1.4. Horyzont czasowy Strategii

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek przewidziana została na najbliższych 5 lat, to jest w okresie od 2016 do 2020 roku.

1.5. Metodologia

Przystępując do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek w oparciu o posiadane dokumenty oraz wyniki ankiet do mieszkańców Miasta i Gminy Olsztynek poznano otoczenie gminy i zachodzące w nim procesy.

Proces tworzenia niniejszej Strategii Rozwoju Gminy obejmował kilka etapów, wśród których wyróżnić można:

- planowanie działań polegających na zapoznaniu się ze wszystkimi aktualnymi dokumentami strategicznymi na poziomie kraju, regionu, powiatu oraz gminy, w ramach której dokonano analizy współzależności między lokalnymi dokumentami, a dokumentami wyższego szczebla;
- prace przygotowawcze, obejmujące m.in. czynności związane z diagnozą obecnego stanu gminy oraz wstępną identyfikacją kluczowych problemów, a następnie wyznaczeniem potencjalnych kierunków rozwoju gminy na lata 2016-2020;

- przygotowanie ankiet kierowanych do przedstawicieli społeczności Gminy w celu zebrania informacji nt. problemów i potrzeb mieszkańców;
- konsultacje społeczne mające na celu poznanie oraz hierarchizację celów i potrzeb mieszkańców gminy;
- prace warsztatowe mające na celu wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych oraz kierunków działań Gminy;
- wybór celów strategicznych, operacyjnych, kierunków działań oraz ustaleniu listy inwestycji;
- konsultacja dokumentu strategicznego przed ostatecznym zatwierdzeniem dokumentu przez Radę Miejską;
- zatwierdzenie Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek na lata 2016-2020.

II CHARAKTERYSTYKA I DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ MIASTA I GMINY OLSZTYNEK

2.1 Ogólne informacje o gminie

2.1.1 Położenie, powierzchnia

Olsztynek jest gminą miejsko-wiejską, położoną na obszarze powiatu olsztyńskiego (na południe od Olsztyna), w województwie warmińsko-mazurskim. Leży na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych z Gdańska (trasa E7), Olsztyn – Bezledy (przejście graniczne) - Warszawa. Powierzchnia gminy wynosi 372 km², co sprawia, że Gmina Olsztynek jest jedną z największych gmin w województwie warmińsko-mazurskim.

Źródło: zasoby internetowe

Źródło: opracowanie własne

Gmina Olsztynek graniczy z ośmioma gminami województwa, którymi są: Stawiguda, Purda, Jedwabno, Nidzica, Kozłowo, Grunwald, Ostróda i Gietrzwałd. Miasto Olsztynek jest jednym z pięciu miast powiatu olsztyńskiego, w skład którego wchodzi również: Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto i Jeziorany.

Na wschodzie terytorium Gminy Olsztynek ogranicza rzeka Łyna, wyłącznie okolice wsi Dąb są wysunięte daleko w kierunku wschodnim i wykraczają poza linię rzeki. Na północy, granicę Gminy wyznaczają brzegi jeziora Łańskiego i Plusznego, koryta rzeki Pasłęki i jezioro Sarąg, natomiast na południu są to brzegi jezior Tymawskiego i Mielno. Zachodnia granica Gminy przebiega wzdłuż kanału łączącego jezioro Mielno z jeziorem Szumówko, brzegu jeziora Wielki Omin, koryta Drwęcy i brzegu jeziora Gugowo.

Gmina Olsztynek położona jest na obszarze Zielone Płuca Polski, a część Gminy położona jest w obszarze „Natura 2000”.

Gmina dzieli się na 30 jednostek pomocniczych (sołectw), a miasto na 4 jednostki pomocnicze (osiedla).

Tabela: Podział Gminy Olsztynek na sołectwa

Lp.	Sołectwo	Miejscowości wchodzące w skład sołectw
1	Ameryka	Ameryka, Jagielek
2	Dąb	Dąb
3	Drwęck	Czarci Jar, Drwęck
4	Elgnówko	Elgnówko
5	Gaj	Gaj, Smolanek, Stare Gaje, Wigwałd
6	Jemiołowo	Jemiołowo
7	Królikowo	Juńcza, Królikowo
8	Kunki	Kunki, Lutek
9	Kurki	Kurki, Ząbie
10	Lichtajny	Lichtajny
11	Lipowo Kurkowskie	Lipowo Kurkowskie, Marózek
12	Łęciny	Łęciny, Tolejny
13	Łutynowo	Łutynowo, Łutynówko
14	Mańki	Makruty, Mańki
15	Maróz	Maróz
16	Mierki	Kołatek, Mierki
17	Mycyny	Mycyny
18	Nowa Wieś Ostródzka	Nowa Wieś Ostródzka, Dębowa Góra
19	Nadrowo	Nadrowo
20	Pawłowo	Gąsiorowo Olsztyneckie, Pawłowo
21	Samagowo	Kąpity, Samagowo, Tolkmity, Tomaszyn
22	Sitno	Sitno
23	Sudwa	Sudwa, Świętajny, Świętojańska Karczma, Wilkowo
24	Swaderki	Marąży, Orzechowo, Selwa, Swaderki
25	Świerkocin	Świerkocin, Waszeta
26	Waplewo	Jadamowo, Ruda Waplewska, Waplewo
27	Warlity Małe	Gibała, Płatyny, Warglewo, Warlity Małe
28	Witramowo	Malinowo, Witramowo
29	Zawady	Czerwona Woda, Zawady
30	Zezuty	Cichogród, Gębiny, Spoguny, Witulty, Zezuty

źródło: Statut Gminy Olsztynek

Tabela. Podział Miasta Olsztynek na osiedla

Lp.	Nr Osiedla	Ulice
1	Osiedle Nr 1	Akacyjowa, Kasztanowa, Klonowa, Lipowa, Świerkowa, Wilcza, Sportowa, Agrestowa, Jagodowa, Leśna, Leśników, Malinowa, Morełowa, Owocowa, Porzeczkowa, Wiśniowa, Wrzosowa, Mrongowiusza /Nadleśnictwo, TRANSPED-LAS/
2	Osiedle Nr 2	Daszyńskiego, Kolejowa, Mierkowska, Mrongowiusza /za Nadleśnictwem/, Jana Pawła II, Polna, Szkolna /Osiedle "Farmer"/, Towarowa, Zielona
3	Osiedle Nr 3	Floriana, Gdańska, Mrongowiusza (do nr 40 za gazownią, Puławskiego, Grunwaldzka, Inwalidów, Mały Rynek, Mazurska, Olsztyńska, Ostródzka, Ratusz, Ratuszowa, Rynek, Staromiejska, Strażacka, Wąska, Jagiełły (do Gdańskiej), Chopina, Krótka, Krzywa, Składowa, Warszawska, Zamkowa, Mickiewicza, Pionierów /do skrzyżowania z Mickiewicza/, Górna, Klikowicza, Kościuszki /do skrzyżowania ze Szkolną/, Szkolna /od Górnej do Kościuszki/, Wodociągowa, Świerczewskiego
4	Osiedle Nr 4	Jemiołowska, Jagiełły /od szosy Gdańskiej/, Jeziorna, 22 Lipca, Park, Parkowa, Poranna, Sielska, Słoneczna, Długosza, Kajki, Kamienna, Kochanowskiego, Kopernika, Księżycowa, W. Pieniężnej, Ogrodowa, Nowowiejskiego, Sienkiewicza, Żeromskiego, Pionierów /od skrzyżowania z Mickiewicza/, Kościuszki /od skrzyżowania ze Szkolną/, Diamentowa, Perłowa, Płatynowa, Rubinowa, Srebrna, Szmaragdowa, Żłota, Wędkarska, Żeglarska

źródło: Statut Gminy Olsztynek

2.1.2 Historia

Olsztynek powstał na terytorium pruskiego plemienia Sasinów. Ziemie te, podbite przez zakon krzyżacki, zostały objęte akcją kolonizacyjną dopiero w połowie XIV wieku. Była to kraina puszczańska, pokryta wielkimi lasami, tylko w niektórych miejscach istniały osady pruskie. Tam z reguły Krzyżacy wznosili zamki obronne, a wokół nich powstawały miasta.

Najwcześniej lokowano Iławę (1305) i Dąbrówno (1326). W wyniku nasilenia akcji osadniczej założono Ostródę (1348), Działdowo (1349) i dopiero Olsztynek (1359). Założenie Olsztynka wiąże się z działalnością komtura ostródzkiego Gunthera von Hohenstein. Z jego inicjatywy na niewielkim wzgórzu zbudowano zamek, obok powstała osada zamieszkała przez rzemieślników i kupców. W 1359 roku otrzymała prawa miejskie i nazwę "Hohenstein" na cześć komtura, który dokonał lokacji.

Miastu nadano 47 łanów ziemi na prawie chełmińskim, stanowiło to około 1765 ha. Pod zabudowę, przeznaczono tylko niewielką część tej ziemi - wyznaczono prostokąt, o powierzchni około 4,16 ha. Obszar ten odpowiada przestrzeni zawartej w obrębie murów miejskich.

Rok 1410 był początkiem nieszczęść dla ludności Prus Zakonnych. Po bitwie grunwaldzkiej miasto i zamek poddały się bez walki wojskom polskim.

Podczas ostatniej wojny polsko-krzyżackiej (1519 – 1521) wojska polskie zajęły Olsztynek w 1520 roku. W 1525 roku w Olsztynku utworzono starostwo, które przetrwało do 1610, kiedy to ziemię olsztynecką włączono do starostwa ostródzkiego. W 1651 roku doszło do pożaru, który poważnie zniszczył miasto. Kolejne nieszczęście, w 1655 roku, spowodowane było nadejściem wojsk szwedzkich. Domy miejskie po pożarze w dużej mierze odbudowano, przypominały one jednak bardziej wiejskie chałupy niż domy patrycjusz. Stały szczytami do rynku lub ulicy, kryte były strzechą lub trzcina. W okresie wojny siedmioletniej (1756 – 1763) Prusy znalazły się pod okupacją Rosji, której wojska zajmowały ziemie pruskie w latach 1758 – 1762. Kolejny wielki pożar z 16 kwietnia 1804 roku strawił niemal całe miasto; spaliły się ratusz, pastorówka, Brama Niemiecka, 108 domów, 73 stajnie, 3 spichlerze, 37 stodół i 37 szop. Wojny napoleońskie z lat 1806 – 1813 stały się kolejnym nieszczęściem dla zniszczonego pożarem Olsztynka, pozostawiły zniszczenia, głód i choroby, zapoczątkowały również reformy gospodarcze na wsi. Zaczął się proces uwłaszczeniowy; chłopci zyskali wolność osobistą, zniesiono pańszczyznę, a bogatsi mogli otrzymać ziemię na własność za pełnym odszkodowaniem dla dziedziców. Dopiero druga połowa XIX wieku przyniosła korzystne zmiany mieszkańcom Prus, nastał długi okres pokoju.

W 1856 roku zbudowano szosę do Ostródy i Nidzicy, w 1887 otwarto linię kolejową Olsztyn – Olsztynek – Działdowo. W 1894 roku uruchomiono połączenie kolejowe z Ostródą, a na początku XX wieku zbudowano szpital. W 1906 stare studnie miejskie zastąpiono wodociągami w 1907 miasto otrzymało gazownię. Ulice pokryto kostką i asfaltem, wprowadzono oświetlenie gazowe, później elektryczne.

Sytuacja ludności Prus Wschodnich w styczniu 1945 roku była niezwykle złożona pod względem narodowościowym. W Olsztynku mieszkało w tym czasie 4200 osób, z tego większość stanowiła ludność niemiecka. Żyli tutaj również Mazurzy, a w okolicznych wioskach przeważali Mazurzy i Warmiacy. Było też na tych terenach bardzo dużo robotników przymusowych z Polski i

innych krajów podbitych przez Hitlera. 23 maja 1945 roku w zniszczonym i ograbionym Olsztynku władzę przejął pełnomocnik rządu polskiego. Latem 1945 roku napłynęły pierwsze większe grupy osadników polskich, głównie z terenów powiatu mławskiego, zajmując wolne domy w mieście.

Pierwsze lata polskiej władzy to przede wszystkim likwidowanie zniszczeń wojennych. W latach 1961-1963 wzniesiono w centrum miasta trzy duże bloki, które zmieniły charakter starego Miasta, w następnych latach powstało kilka domów zakładowych, rozpoczęła też budowę domków jednorodzinnych spółdzielnia „Grunwald”. W tym okresie powstała także nowoczesna Wytwórnia Octu i Musztardy. W końcu lat sześćdziesiątych i na początku lat siedemdziesiątych przeprowadzono liczne prace, mające na celu uporządkowanie miasta i nadanie mu bardziej estetycznego wyglądu. Zagospodarowano rynek miejski, przeprowadzono kapitalny remont wielu ulic (na 14 ulicach pokryto nawierzchnię asfaltem), uporządkowano wiele placów, skwerków, posadzono dużo kwiatów, krzewów i drzewek. W 1956 roku utworzono liceum ogólnokształcące, które odegrało ogromną rolę w kształceniu młodzieży z Olsztynka i okolic, dając jej możliwość awansu społecznego. W 1963 roku otwarto Szkołę Podstawową nr 2 przy obecnej ulicy Klikowicza.

Ważne wydarzenia zaszły w 1974 roku. Zbudowano wzorcową Zbiorczą Szkołę Gminną, jedną z najbardziej nowoczesnych w Polsce. W latach 70-tych XX w. powstał duży zakład – Baza Zaplecza Technicznego „Kruszywo”, ruszyła też budowa dużego osiedla wielorodzinnych domów przy ulicach Daszyńskiego i Kolejowej oraz osiedla domów jednorodzinnych przy ulicy Wilczej. Wreszcie podniesiono z ruin dawny kościół ewangelicki, gdzie powstała galeria wystaw artystycznych. Kolejne inwestycje z lat osiemdziesiątych ożywiły Olsztynek. Wybudowano nowoczesną stację paliw CPN, uruchomiono po wielkich trudach duży zakład przetwórstwa owoców i warzyw, tzw. Jagódkę. Wybudowano mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków z kolektorem sanitarnym (częściowym). Przy trasie K-7 w kierunku na Ostródę powstał Zajazd Mazurski. Dzięki temu wzrastała z roku na rok liczba turystów i wczasowiczów odwiedzających miasto w sezonie letnim.

2.2 Środowisko przyrodnicze

2.2.1 Rzeźba terenu i geologia

Krajobraz okolic Olsztynka został wykształcony przez ostatnie zlodowacenie bałtyckie ok. 5 tys. lat temu. Znaczna część powierzchni gminy znajduje się na obszarach sandrowych, moreny czołowej i dennej zlodowacenia bałtyckiego. Teren jest bogato urzeźbiony, pagórkowato-falisty, poprzecinany licznymi dolinami. Szczególnie duże różnice wzniesień występują w jarach żłobionych przez rzeki. W Czarcim Jarze (górny bieg Drwęcy) różnice poziomu wzniesień i dna jaru dochodzą do 70 m. Na skutek ocieplenia się klimatu i topnienia zagrzebanych w gruncie lodów, powstały misy jeziorne i wytopiska. Z biegiem czasu cały teren pokryły wielkie obszary leśne.

Gmina Olsztynek w całości położona jest w południowo – zachodniej części jednostki fizjograficznej zwanej Pojezierzem Olsztyńskim. W pobliżu południowo – zachodniej granicy gminy przebiega północno – wschodnia granica Garbu Lubawskiego.

Główną jednostką geomorfologiczną jest sandr o rzeźbie na ogół falistej, miejscami o powierzchni prawie płaskiej. Budują go utwory piaszczysto – żwirowe osadzone w fazie leszczyńsko – poznańskiej (południowa i zachodnia część gminy) i w fazie pomorskiej (północna i wschodnia część gminy) zlodowacenia północnopolskiego. Obszary sandrowe zajmują około 2/3 powierzchni gminy.

W obrębie piaszków sandrowych tkwią w formie wysp liczne płyty wysoczyzny morenowej, z których najrozleglejsze występują w rejonie Królikowa – Olsztyńska - Mierek, Płatyn – Elgnówka, Maniek i na południe od Waplewa. Podłoże zbudowane jest na ogół z glin zwałowych, miejscami są to głównie piaski żwiry lodowcowe (rejon Sitna i Nadrowa) lub różnorodne osady moren czołowych (Waplewo – Witramowo).

Obszary wysoczyznowe rozczłonkowane są licznymi dolinami o przebiegu najczęściej zbliżonym do południkowego. Wypełnione są one piaskami rzecznyymi lub częściej osadami organicznymi (głównie torfami), względnie tworzą liczne misy jeziorne. Znaczna ilość tych dolin to genetycznie rynny subglacialne, na ogół głęboko wcięte w teren.

Znaczniejsze z nich, zagłębione około 30 – 50 m poniżej powierzchni wysoczyzny i o szerokości od kilkuset metrów (rynna Drwęcy), do 2 km (rynna górnej Łyny), to rynny:

- doliny górnej Drwęcy – jeziora Mielno, przedzielona wododziałem zlewni Drwęcy i Łyny;- jeziora Pluszne – jeziora Maróz;
- doliny górnej Łyny z jeziorem Łańskim, szczególnie głęboka i rozległa;

Ponadto występują liczne płytsze, lecz też wyraźnie zaznaczone w krajobrazie doliny rynnowe: górnej Pasłęki, Jemiołówki, jeziora Luteckiego, jeziora Gąsiorowskiego. Wśród innych form obniżonych wyróżnia się znaczną powierzchnią nieckowate zagłębienie powierzchni polodowcowej w rejonie Nadrowa, wypełnione torfami.

Powierzchnia terenów wyniesionych położona jest na ogół na wysokościach 130 – 170 m npm (część północna gminy) i 170 – 200 m npm (część południowa gminy). Natomiast najgłębsze doliny leżą na wysokościach 103 – 107 m npm (dolina górnej Drwęcy) i 125 – 130 m npm (dolina górnej Łyny).

Mięszość utworów osadzonych w epoce lodowcowej jest bardzo zróżnicowana. Przeciętnie wynosi 100 – 200 m., lecz w rynnie jez. Pluszne k/ Mierek jest zredukowana miejscami do zera. Natomiast w podczwartorzędowej dolinie, której oś przebiega w rejonie miejscowości: Waplewo - między Olsztyńkiem i Królikowem, - Elgnówko – Biesal, mięszość czwartorzędu dochodzi do 300 m.

W profilu osadów czwartorzędowych dominują gliny zwałowe, przewarstwione piaszczystymi osadami wodnolodowcowymi. Podłoże podczwartorzędowe stanowią na ogół osady neogenu wykształcone w przewadze jako ily i mułki. Według podziału geologicznego obszar gminy leży na pograniczu dwóch jednostek: syneklizie perybałtyckiej na zachodzie i wyniesienia mazursko – suwalskiego na wschodzie. Prekambrzyjska platforma skał krystalicznych nadbudowana jest skałami osadowymi o miąższościach rzędu 1,5 – 2,5 km. Powierzchnia stropowa skał krystalicznych dość stromo zapada w kierunku zachodnim.

2.2.2 Gleby

Użytki rolne zajmują około 36 % powierzchni gminy. Obszar gminy charakteryzuje się występowaniem w przewadze gleb lżejszych. Pod względem typologicznym dominują gleby brunatne we wszystkich kompleksach glebowych.

Najbardziej przydatne rolniczo w obrębie gminy są gleby kompleksów pszenno dobrego i pszenno – żytniego w przewadze IVa i IIIb klasy bonitacyjnej. Zajmują one stosunkowo małą powierzchnię. Największy ich areal występuje w rejonie Królikowa. Inne większe skupiska tych gleb znajdują się w rejonie Platyn i Warlit, Elgnówka, Maniek, Gaju, Mierek, Sudwy i Sitna. Na wymienionych obszarach w przeważają gleby kompleksu pszenno – żytniego wytworzone głównie z piasków gliniastych zalegających na glinie.

Gleby kompleksu pszenno dobrego, wytworzone na ogół z glin lekkich, w większym udziale występują głównie w rejonie Platyn i Elgnówka. Gleby wyżej wymienionych kompleksów charakteryzują się zasobnością w składniki pokarmowe i generalnie prawidłowymi stosunkami wodnymi. Należą do jęczmienno - lucernianego kompleksu glebowo – uprawowego.

Wśród gleb średnio urodzajnych – zajmujących duże powierzchnie rolniczej przestrzeni produkcyjnej – dominują gleby kompleksu żytniego dobrego, IVb (miejscami IVa i V) klasy bonitacyjnej. Występują one prawie we wszystkich rejonach przestrzeni rolniczej gminy. Wytworzone są na ogół z piasku gliniastego lekkiego zalegającego na glinie, a na znacznych powierzchniach w części południowej gminy – również z piasku gliniastego zalegającego na piaskach.

Gleby te są mniej zasobne w składniki pokarmowe i bardziej wrażliwe na suszę. Należą do żytnio – ziemniaczanego kompleksu glebowo – uprawowego. Gleby kompleksu pszenno wadliwego występują na małych powierzchniach (głównie w rejonie Olsztyńka i Maniek). Wytworzone są one z glin lekkich, lecz ich niekorzystne położenie jest przyczyną nadmiernego odwodnienia. Należą do jęczmienno – lucernianego kompleksu glebowo – uprawowego.

Gleby słabo urodzajne zajmują znaczne powierzchnie, szczególnie w południowej części gminy. W większych lub mniejszych skupiskach występują na terenie całej rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy. Dominuje kompleks żytni słaby, głównie V klasy bonitacyjnej.

We części wschodniej gminy (rejon Swaderek, Kurek i m. Dąb) przeważa natomiast kompleks żytnio – łubinowy, VI klasy bonitacyjnej. Są to gleby wytworzone w przewadze z piasków słabo gliniastych zalegających na piaskach luźnych, wrażliwe na suszę, często trwale za suche, o małej zawartości składników pokarmowych. Należą one do żytnio – ziemniaczanego i żytnio – łubinowego kompleksu glebowo – uprawowego.

Na obszarze gminy trwałych użytków zielonych jest stosunkowo niewiele. Wśród nich przeważają zdecydowanie użytki zielone występujące na glebach pochodzenia organicznego, gleby torfowe i murszowe. W większych skupiskach występują one w okolicach wsi Nadrowo i Mycyny – Wilkowo. Są to na ogół użytki zielone średnie, IV i III klasy bonitacyjnej. Użytki zielone słabe i bardzo słabe (V i VI klasy bonitacyjnej) zajmują mniejsze powierzchnie.

2.2.3 Klimat

Klimat Pojezierza Olsztyńskiego kształtuje wpływ klimatów kontynentalnego i oceanicznego. Obserwuje się tu duże zróżnicowanie temperatur pomiędzy porą zimową a letnią. Zdarzają się zimy bardzo łagodne, bez lodu i pokrywy śnieżnej, oraz bardzo mroźne; lata bywają upalne, bądź bardzo chłodne. Liczba dni z przymrozkiem wynosi średnio - 138. Sezon turystyczny zaczyna się od początku maja i trwa do końca września. Roczna suma opadów wynosi ok. 550 - 570 mm. Na Pojezierzu Olsztyńskim są lata, kiedy suma opadów wynosi 55% średniego wieloletniego opadu rocznego, zdarzają się i takie, w których opad przekracza 145%. Najdłuższe okresy suszy dochodzą do 25 dni, okresy deszczowe do 30 dni. Najbardziej pochmurna jest zima, najpogodniejsze są: lato, wiosna i początek jesieni. Dominują wiatry z kierunków zachodnich lecz występuje stosunkowo duża liczba dni bezwietrznych.

Teren gminy Olsztynek usytuowany jest w strefie ekotonowej wpływów klimatu morskiego i kontynentalno-borealnego. Izotermie roczne mieszczą się w przedziale 6.5-7.0 °C, natomiast na Pojezierzu Suwalskim kształtują się poniżej 6.0 °C, a w Polsce centralnej osiągają wartość powyżej 8.0 °C. Izotermie stycznia różnicują się od -3.5 °C do -4.0 °C, a na północnym wschodzie kształtują się poniżej -4.5 °C. Izotermie lipca oscylują na terenie gminy od 17.5 °C w części północnej do 16.5 °C w części południowej, czyli mieszczą się w zakresie jak na obszarze najwyższych garbów morenowych Polski północno-wschodniej. Liczba dni z mrozem waha się w gminie Olsztynek od 50 do 55, a na północnym wschodzie notuje się ich jeszcze więcej (Olecko - 58-60). Pokrywa śnieżna zalega na terenie gminy 65 do 75 dni, na obszarze sąsiednich Wzgórz Dylewskich ok. 80 dni, a w województwie suwalskim i białostockim 90 do 150 dni. Okres wegetacyjny trwa na terenie gminy Olsztynek ok. 190 dni i jest wydłużony w stosunku do Pojezierza Suwalskiego o kilka dni.

2.2.4 Wody powierzchniowe i podziemne

Teren gminy leży w obszarze wododziałowym zlewni Drwęcy, Pasłęki, Łyny i Omulwi. Charakteryzuje się on występowaniem terenów źródłkowych i cieków o niewielkich przepływach oraz bogactwem jezior. Część zachodnia gminy pozostaje w zasięgu węzła hydrograficznego Garbu Lubawskiego.

W całości teren gminy położony jest w obrębie zlewni pojeziernych. Dość charakterystyczne jest też występowanie terenów bezodpływowych, pozbawionych powierzchniowego odpływu wód, występujących w przewadze na terenach leśnych. Część zachodnia gminy należy do zlewni Drwęcy - jej odcinka źródłkowego i górnego biegu. Sama rzeka przepływa wzdłuż zachodniej granicy gminy.

Część centralna i północna gminy leży w dorzeczu Pasłęki. Odwadniana jest przez źródłkowy i górny odcinek Pasłęki, płynący wzdłuż północno - wschodniej granicy gminy, a także przez jej lewostronne dopływy, z których największy to Jemiołówka z Młynówką. Południowa i wschodnia część gminy znajduje się w dorzeczu Łyny. Główną rzeką w tej zlewni i na obszarze gminy jest Marózka, przepływająca (w swoim środkowym i dolnym biegu) w przybliżeniu równoleżnikowo, przez południową część gminy.

Wysunięty najbardziej na wschód rejon miejscowości Dąb położony jest w dorzeczu Omulwi. Odwadniany jest przez niewielką strugę bez nazwy w kierunku południowym.

Obszary zlewni pojeziernej obejmują całą powierzchnię gminy. Ograniczenia w gospodarowaniu na jej obszarze wynikają z konieczności ochrony jezior przed procesem degradacji. Tereny te objęte są ochroną w ramach obszarów chronionego krajobrazu. W Rozporządzeniu Wojewody Warmińsko – Mazurskiego podane są zasady gospodarki przestrzennej na tym obszarze. Do jezior o silnie zakłóconym środowisku zalicza się następujące akweny: Gąsiorowskie, Luteckie, Niskie i Wenyk. W pobliżu Olsztyńka przebiega zbiornik wodonośny 212, który podlega szczególnej ochronie.

Szczególnie wrażliwe na zanieczyszczenie z powierzchni terenu są wody podziemne użytkowego poziomu wodonośnego prawie na całym obszarze Gminy Olsztynek poza północną częścią, której teren posiada izolację od podstawowego poziomu wodonośnego. Niezbędne są działania porządkujące gospodarkę wodno-ściekową w miejscowościach w celu zabezpieczenia warstw wodonośnych o słabej izolacji przed dopływem zanieczyszczeń. Istotne jest przestrzeganie zasady, że realizacja wodociągu (dla wsi niezwodociągowanych) na tych obszarach winna być równoległa z kanalizacją sanitarną.

Ciekami, które zostały zaliczone do podstawowych są: Jemiołówka, Młynówka Świętojańska, Marózka, Łyna, Kanał Świerkocin (między jez. Niskie, a jez. Staw), Kanał Szwaderki, Witramówka, struga łącząca jez. Gim i jez. Omulew. Rzekami rezerwatowymi są Drwęca i Pasłęka.

Największe przepływy ma Maróza, a jej przepływ średni niski (SNQ) u ujścia do Łyny wynosi 86,9 tys. m³/dobę, w następnej kolejności Łyna powyżej ujścia Marózki - 15,6 tys. m³/dobę, Jemiołówka koło Maniek 14,5 tys. m³/dobę i Drwęca na wysokości Rychnowskiej Woli 14,0 tys. m³/dobę. Przepływy średnie niskie kilku innych strug wynoszą po kilka tys. m³/dobę. Dotyczy to Młynówki, Witramówki, ciekłu wypływającego z jeziora Gim, ciekłu płynącego koło Nadrowa.

Największymi, tak obliczonymi przepływami, charakteryzuje się zlewnia Łyny (164,1 tys. m³/dobę), następnie zlewnia Pasłęki (40,0 tys. m³/dobę), zlewnia Drwęcy (21,8 tys. m³/dobę) i najmniej ciek w zlewni Omulwi (5,3 tys. m³/dobę). Łącznie dla terenu gminy daje to przepływ SNQ = 219,3 tys. m³/dobę. Wśród występujących w obrębie gminy jezior powierzchnią i głębokością wyróżniają się Maróz i Mielno. Większość jezior jest pochodzenia rynnowego.

Ponadto do granic gminy przylegają duże akweny jeziorne: Pluszne i Łańskie w zlewni Łyny oraz Sarąg w zlewni Pasłęki; a także kilka mniejszych jezior z których największe to Tymawskie i Gugowo. Stan czystości wód jest zróżnicowany.

Drwęca w swym górnym biegu jest II klasy czystości. Badana była jednorazowo w 1989 roku w rejonie Rychnowskiej Woli.

Rzeka Jemiołówka powyżej Olsztyńka pozostaje w III klasie czystości z uwagi na bakteriologię i małą zawartość tlenu, natomiast poniżej miasta (za oczyszczalnią) jej wody są zdecydowanie pozaklasowe w wielu parametrach. Pozaklasowa jakość wód w rzece utrzymuje się do ujścia do jeziora Sarąg - z uwagi na nadmierną zawartość fosforanów i nieodpowiednią bakteriologię. W stosunku do okresu lat osiemdziesiątych stan czystości wód w rzece nie uległ zmianie.

Marózka z kolei jest najbardziej zanieczyszczona w górnym biegu - przy wpływie do jez. Mielno, gdzie prowadzi wody pozaklasowe (bakteriologia, fosforany, względnie azotyny). W Waplewie jej stan się nieco poprawia - do III klasy (fosforany), a przy ujściu do Łyny posiada już II klasę czystości. W stosunku do stanu z lat osiemdziesiątych czystość wód rzeki na odcinku przepływającym przez teren gminy poprawiła się o jedną klasę. Badania jakości wód Łyny poniżej ujścia Marózki w latach dziewięćdziesiątych i Witramówki przed ujściem do Marózki w 1989 r., stwierdzały ich II klasę czystości.

Kompleksowe badania stanu czystości jezior, podobnie jak i rzek, prowadzi WIOŚ w Olsztynie. Do najbardziej zanieczyszczonych jezior, o wodach pozaklasowych, należą Platyny i Sarąg. Jez. Platyny badane było przez WIOŚ w 1980 roku. Stwierdzono, że jest ono zanieczyszczone ściekami i wyraźnie zeutrofizowane z występującymi przy dnie deficytami tlenowymi. Również prof. Leopold ocenił akwen jako silnie zanieczyszczony ściekami z RSP i gorzelni, o zdegradowanym środowisku. Jez. Sarąg badane było przez WIOŚ w 1983 roku. Stwierdzono, że wody jego zawierają dużą ilość substancji biogennych (fosforu i azotu).

Najprawdopodobniej główną przyczyną takiego stanu jeziora są pozaklasowe wody jego dopływów: szczególnie Jemiołówki i w mniejszym stopniu Pasłęki. Pozostałe jeziora badane przez WIOŚ zawierały wodę II klasy czystości. Dotyczy to jezior: Tymawskie Łańskie Maróz, Pluszne. Wody jez. Pluszne jeszcze w roku 1976 były oceniane jako pozostające na pograniczu I i II klasy. Pogorszenie stanu czystości wód jez. Pluszne spowodowane jest najprawdopodobniej dość intensywnym zagospodarowaniem rekreacyjnym przez dziesięciolecia, w większości przy nieodpowiedniej gospodarce ściekowej. Dotyczy to zarówno zagospodarowania rekreacyjnego od strony gminy Stawiguda jak i Olsztynek.

Do jezior o środowisku silnie zakłóconym zaliczono oprócz wymienionych jezior Sarąg i Platyny, także jeziora Gąsiorowskie, Luteckie, Niskie i Wenyk. Jeziorami o umiarkowanie zakłóconym środowisku uznano obok wyżej wymienionego jez. Mielno, jeziora: Wymój, Borówko, Wysokie.

Do jezior o nieznacznie zakłóconym środowisku zaliczono jeziora: Maróz, Jemiołowo, Staw, Pawlik.

Warunki hydrogeologiczne gminy zostały stosunkowo dobrze rozpoznane. Podstawowym piętnem wodonośnym w gminie jest piętro czwartorzędowe związane z plejstocenijskimi piaskami i żwirami zalegającymi zwykle na głębokościach 15 – 80 m, przy czym płytsze warstwy wodonośne (do głębokości 30 m) występują głównie w północnej, centralnej i wschodniej części gminy.

Mięższosc warstw wodonośnych jest zmienna (od kilku do około 30 m). Wydajności poszczególnych studni są zróżnicowane (o 3 m³/godz. do 120 m³/godz.), najczęściej wynoszą 10 – 40 m³/godz. Jakość wody na ogół jest dobra, przy czym często woda zawiera ponadnormatywną ilość żelaza i manganu. Szczególnie wydajne ujęcia występują w rejonie Olsztyńka - Ameryki – Mierek – Wilkowa. Znalazło to odzwierciedlenie na mapie głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) w Polsce opracowanej w 1988 r. przez Zespół prof. Kleczkowskiego. Uznano, że na tym obszarze występuje jeden z głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce: Zbiornik między morenowy nr 212 *Olsztynek*, wymagający szczególnej ochrony. Trzeciorzędowe piętro wodonośne – związane z

piaskami mioceńskimi – ujęto jedynie w ośrodku wypoczynkowym w miejscowości Waszeta studnią o wydajności 12 m³/godz. Największe możliwości zakładania ujęć wodnych istnieją na głębokościach 20 – 40 m do 60 m. Niżej możliwości te ulegają ograniczeniu i na głębokości około 100 m. występują w zasadzie tylko w północnej części gminy. Na części obszaru gminy podstawowe użytkowe warstwy wodonośne są pozbawione od powierzchni naturalnej izolacji osadami o słabej przepuszczalności. Są one szczególnie podatne na przenikanie zanieczyszczeń z powierzchni terenu. Warunki takie stwierdzono w okolicach Olsztyńka – Mierek – Ameryki – Wilkowa, w rejonie Swaderek, a także występują one w okolicach miejscowości Dąb.

Wrażliwość ujmowanych poziomów wodonośnych we wsi Mierki i w PGR Ameryka na czynniki zewnętrzne potwierdzają wyniki badań wody – okresowo zawierała ona ponadnormatywną zawartość azotanów (Mierki) i azotynów (PGR Ameryka).

W części południowej gminy naturalna izolacja ujmowanych warstw wodonośnych od powierzchni terenu jest zróżnicowana. Jej duża zmienność zaznacza się nawet w studniach na tych samych ujęciach (Pawłowo, Kunki, Nadrowo) i waha się od 1 m. do około 50 m. Stosunkowo najbardziej stabilną (pełną) izolację od powierzchni terenu posiadają warstwy wodonośne ujmowane studniami wierconymi w części północnej gminy. Jej grubość zawiera się na ogół w przedziale 20 – 50 m. Osobny problem stanowi jakość wód pitnych w studniach kopanych, ujmujących najczęściej płytkie wody gruntowe. Z przebadanych (głównie w latach osiemdziesiątych) kilkudziesięciu studni tylko 20 % zawierała wodę zdatną do picia. W pozostałych woda była warunkowo dopuszczona do spożycia (35 %) lub o zupełnie złej jakości (45 %). Najczęstszymi parametrami powodującymi złą jakość wody są skażenie bakteriologiczne i skażenie azotanami, czyli przyczyny antropogeniczne. Najwięcej studni przebadano w Kurkach (12) i w żadnej nie stwierdzono wody zdanej do picia bez zastrzeżeń. Podobnie w Lichtajnach (w 5 studniach).

W Witramowie i Ząbiu na 5 zbadanych, tylko jedna zawierała dobrą. wodę. Stosunkowo najlepsze wyniki uzyskano w Lutku (na 4 studnie zbadane 3 zawierały wodę zdatną do picia). W pozostałych miejscowościach badane były tylko pojedyncze studnie. Wody podziemne odpływają z terenu gminy generalnie w kierunku północnym, przy czym w rejonie Olsztyńka – Pawłowa występuje ich lokalny wododział. Ma on związek z lokalnym węzłem hydrograficznym zlewni Drwęcy, Pasłęki i Łyny w rejonie Lichtajn.

Szacunkowe zasoby wód podziemnych zostały obliczone na podstawie modułu wydajnościowego przyjętego przez Centralny Urząd Geologii dla dawnego woj. olsztyńskiego. Dla zbiornika *Olsztynek* przyjęto moduł w oparciu o Mapę Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w Polsce. 1:500000 (Kleczkowski z Zespołem). Pobór wody obliczono przez zsumowanie maksymalnych godzinowych poborów na poszczególnych ujęciach - w oparciu o pozwolenia wodno – prawne. W celu otrzymania poboru dobowego średniego, pobór godzinowy maksymalny podzielono przez 2. Pobór wód podziemnych na terenie miasta i gminy stanowi około 7% ich zasobów dyspozycyjnych.

Na obszarze dawnego województwa olsztyńskiego występują wody chlorkowo-sodowe. Południowo – zachodnia część województwa, na której skraju leży gmina Olsztynek, określana jest jako stosunkowo perspektywiczna w występowanie wód mineralnych o znaczeniu leczniczym.

Możliwości występowania wód mineralnych przeanalizowano dla miejscowości Marózek, typowanej w 1974 roku do utworzenia uzdrowiska („Surowce mineralne woj. olsztyńskiego, W-wa '78 r.). Podstawą analizy był głównie głęboki otwór wiertniczy (Nidzica IG 1), zlokalizowany w rejonie Szkotowa.

Zalegania solanek o znaczeniu leczniczym i mineralizacji ogólnej rzędu 30-50 g/l można się spodziewać w piaskowcach dolnej i środkowej jury na głębokościach około 1300-1500 m. Problematyczna jest sprawa osiągnięcia odpowiedniej wydajności ujęcia. Pod tym względem pewniejsza jest seria warmińska triasu dolnego, zalegająca na głębokości około 1500 - 1800 m, o wyższej mineralizacji - wymagającej rozcieńczenia wodą zwykłą.

Wody geotermalne, tj. wody podziemne o temperaturze powyżej 20°C zalegają w osadach mezozoiku i paleozoiku. Najwyższe temperatury posiadają wody zalegające najgłębiej w utworach kambru, na głębokości około 1700 - 2000 m. Temperatura tych wód może wynosić około 35 - 40°C. Są to solanki znacznie zmineralizowane - rzędu 100 - 200 g/dm³. Nieznana jest ich wydajność. Ponadto w warstwach płytszych występuje energia niskotemperaturowa, zawarta w gruntach i wodach.

Wykorzystanie energii wód geotermalnych, występujących w rejonie gminy Olsztynek, wymagać będzie zastosowania pomp ciepłych. Dotyczy to prawdopodobnie również tych wód najcieplejszych - kambryjskich.

2.2.5 Świat zwierzęcy i roślinny

Świat zwierzęcy reprezentowany jest przez zwierzynę płową, dziki, małe ssaki drapieżne, ptactwo wodno – błotne i drapieżne, wiele gatunków ryb, chronione płazy i gady. Na terenie Gminy Olsztynek występują miejsca lęgowe gatunków zagrożonych i ginących umieszczonych w „Czerwonej Księdze Zwierząt”. Są to żółw błotny, bąk, kania ruda, rybołów, derkacz, orzeł bielik, orzeł krzykliwy, kropiatka, włochatka, żuraw, wydra, bóbr, niektóre gatunki sokołów i puchacze.

Do najpowszechniej występujących przedstawicieli, będących zwierzętami łownymi, należą takie gatunki jak: łoś, jeleń europejski, jeleń sika, daniel, muflon, sarna, dzik. Liczebność populacji tych zwierząt decyduje o bogactwie tutejszych lasów i atrakcyjności terenów. Oprócz zwierzyny płowej i grubej bardzo licznie występują drapieżniki: lisy, borsuki, kuny domowe i leśne, tchórze. Od dłuższego czasu powiększa się populacja jenota.

Ptaki są jedną z najbardziej różnorodnych i dominujących grup zwierząt występujących na terenie Pojezierza Olsztyńskiego. Tylko w południowej części województwa warmińsko-mazurskiego ornitolodzy stwierdzili występowanie 223 gatunków ptaków okresowo przylatujących i gniazdujących. O naturalnym i nieskażonym charakterze środowiska przyrodniczego gminy Olsztynek świadczy fakt gniazdowania gatunków zagrożonych w skali światowej: orla bielika i derkacza. Spośród gatunków zagrożonych wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi, znalazły tu dogodne warunki bytowania: bąk, błotniak łąkowy i rybołów a także orlik krzykliwy i puchacz. Na wyspach jezior - Mielno i Kiernoz Wielki można obserwować lęgowe kolonie czapli siwej i kormorana. W trzcinach, w zakolach jezior i na terenach podmokłych bez trudu można spotkać rodzinę gęgołów, perkozów - dwuczubego i

rdzawoszyjego, przedstawicieli dużej rodziny kaczek oraz mew i rybitw. Czasem przy brzegu jeziora można zauważyć turkusową sylwetkę zimorodka, a w bystrych nurtach rzeki Marózki i Drwęcy krępią sylwetkę pluszcza. Wśród rzadkich i ciekawych gatunków leśnych na terenie gminy można spotkać bociana czarnego, sowę uszatą, dzięcioła czarnego, a na skraju lasu i zrębach leśnych dudka. W okresie jesiennym na polach uprawnych zbierają się tzw. sejmiki bociana białego.

W okolicach gminy Olsztynek znajdują się też złotowiska żurawi. Dzięki dużym obszarom leśnym omawiane tereny są bogate w zwierzynę łowną. Szczególnie liczne jest pogłowie saren i jeleni. Ważnym zwierzęciem łownym jest także dzik. Spełnia on pożyteczną rolę w lasach, ale stanowi uciążliwą plagę dla pól uprawnych, przylegających do obszarów leśnych. Można tu również spotkać borsuki, lisy, wiewiórki. Na polach i łąkach występują zające szaraki. W pobliżu zbiorników wodnych żyją piżmaki, wydry oraz bobry. Na łąkach, terenach podmokłych i obrzeżach zbiorników wodnych licznie występują płazy: traszka zwyczajna, traszka grzebieniasta, żaby wodne, ropuchy zwyczajne, ropuchy zielone, kumaki nizinne. Z gadów na uwagę zasługuje żółw błotny, jaszczurki: zwinka, żyworódka, padalec zwyczajny. Do najpospolitszych węży należy zaskroniec, który nie jest jadowity. Bardzo rzadko można spotkać żmiję zygzakowatą. Jej jad może być śmiertelny dla człowieka, wtedy jedynym ratunkiem dla ugryzionego jest surowica przeciwjadowa.

2.2.6 Tereny i obiekty chronione

Na terenie Miasta i Gminy Olsztynek znajduje się wiele przykładów architektury sakralnej oraz dworsko-folwarcznej, które są cennymi, ciekawymi i wartymi poznania obiektami. Do najbardziej znaczących zabytków z terenu Gminy Olsztynek można zaliczyć takie obiekty jak:

Zamek w Olsztynku

Zamek wzniesiono w latach 1350-1366 na polecenie komtura ostródzkiego, Günthera von Hohenstein. Zamek powstał na planie regularnego czworoboku; trzy boki stanowiły wysokie, murowane budynki, czwarty bok od strony miasta - to mur obronny z bramą wyjazdową i wysoką wieżą. Brukowany dziedziniec, na którym stała studnia, był zamknięty od północy dużym domem mieszkalnym. Przy bocznych skrzydłach znajdowały się krużganki komunikacyjne. Na szczytowej ścianie głównego budynku jeszcze dziś widoczne są dwa granitowe kamienie, podtrzymujące prawdopodobnie tzw. gdanisko, czyli średniowieczną ubikację.

Całość zespołu zamkowego otaczały mury obronne z basztami i narożnikami. Wokół biegła głęboka fosa, a po stronie wewnętrznej murów obronnych, od strony wschodniej, odkryte koryto rzeki Jemiołówki. Budynki zamkowe były kiedyś wyższe od obecnych przynajmniej o jedną kondygnację. Oprócz pomieszczeń mieszkalnych dla urzędników zakonnych, załogi i służby mieściły się w zamku kaplica, refektarz, łaźnia, zbrojownia, magazyny, stajnie oraz obory dla trzody.

Źródło: <http://www.olsztynek.pl/portal>

Po likwidacji zakonu krzyżackiego, utworzono w Olsztynku starostwo (das Hauptamti Hohenstein), na którego czele stał starosta urzędujący na zamku w imieniu księcia. Przetrwało ono do 1610 roku. Od czasu rozwiązania Zakonu zamek przeszedł pod zarząd miejski. W okresie wojen szwedzkich w zamku urządzono zbrojownię. Z wielkich kataklizmów - pożarów i wojen, zamek wyszedł obronną ręką, niestety, brakowało pieniędzy na jego konserwację i remont. W XIX wieku przystąpiono do renowacji zrujnowanych pomieszczeń, adaptując je na potrzeby szkolnictwa.

Budynki zamkowe ocalały z pożogi drugiej wojny światowej. Jedynie wyposażenie szkoły zostało całkowicie rozgrabione. Sale lekcyjne wykorzystano na potrzeby szkoły krawieckiej, która istniała przez kilka lat. Po likwidacji szkoły przez rok użytkownikiem obiektu był POM, a następnie jednostka wojskowa. Wojsko odnowiło cały budynek i w dobrym stanie przekazało władzom miasta. Przez cały rok pomieszczenia zamkowe stały puste bez należytego nadzoru, co spowodowało znaczną dewastację obiektu. W 1956 roku po kilku miesiącach prac remontowych umieszczono tu liceum na bazie szkoły podstawowej. Tego typu szkoła funkcjonowała do 1964 roku. W listopadzie 1961 wybuchł pożar powodując poważne straty. Spłonął dach główny, a w trakcie gaszenia ognia woda zalała piętro i parter. Trzeba było odbudować całą górę szkoły i założyć nowy dach. Liceum ogólnokształcące działało tu do 1974 roku, wówczas zostało przeniesione do nowego budynku szkolnego przy ulicy Ostródzkiej. Od tego momentu jedynym użytkownikiem pomieszczeń zamkowych jest Zespół Szkół, a cały obiekt jest najcenniejszym zabytkiem XIV-wiecznej architektury w mieście.

Kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Olsztynku

Pierwszy kościół katolicki zbudowany ok. 1350 roku przejęli w okresie reformacji protestanci. Nieliczni katolicy z Olsztyńska i okolic uczęszczali przez długie lata na nabożeństwa do Gryźlin leżących na terenie katolickiej Warmii. Dopiero w 1868 roku ksiądz Juliusz Ambroży Albrecht odprawił pierwszą mszę świętą w Olsztynku. W 1883 roku biskup warmiński skierował do Olsztyńska księdza

Pawła Jedzinka, przybyłego z misji w Finlandii. W ciągu pięciu lat proboszcz zbudował murowany kościół, sfinansowany głównie przez katolików z Warmii. Dnia 26 września 1888 roku biskup Andrzej Thiel dokonał konsekracji kościoła, który otrzymał wezwanie Najświętszego Serca Pana Jezusa i świętego Brunona. Siedem lat później została restytuowana parafia rzymskokatolicka. Kościół jest budynkiem wzniesionym na planie krzyża, murowanym z cegły, krytym dachówką ceramiczną. To budowla neogotycka halowa, trójnawowa z wielobocznie zamkniętym sklepieniem prezbiterium. Od strony głównego wejścia znajduje się wysoka wieża zakończona spiczastym dachem pokrytym miedzianą blachą. Ze skromnego wyposażenia na uwagę zasługują ambona, chrzcielnica, stacje drogi krzyżowej, ołtarze i figura św. Brunona.

Dawny kościół ewangelicko-augsburski w Olsztynku

Jedną z najstarszych budowli murowanych w Olsztynku, kościół, zbudowano prawdopodobnie około 1350 roku, sytuując go w północno-zachodniej części Starego Miasta. Świątynia była skromna, jednonawowa wzniesiona na planie prostokąta o wymiarach 31 m x 11 m. Fundamenty z polnego kamienia na zaprawie wapiennej o grubości od 120 cm do 250 cm dawały solidną podstawę. Na nich powstały mury z kamienia polnego w dolnych partiach i cegły ceramicznej na zaprawie wapiennej w górnych. Grubość muru wahała się od 110 cm do 230 cm.

Dawny wygląd budowli odbiegał w sposób zasadniczy od dzisiejszego. Był to kościół w stylu neogotyckim, wysoki, kryty dachówką, z bardzo wysoką wieżą dominującą nad miastem; wieżę wieńczył spiczasty dach z metalową chorągiewką na szczycie. Pełnił także funkcje obronne dzięki kamiennemu murowi odgradzającemu od miasta. Wraz z murami zamkowymi stanowił przez prawie sto lat fortecę zabezpieczającą mieszkańców przed niespodziewanym napadem wrogów.

Ogromny pożar z 30 października 1685 roku strawił niemal całe miasto, w tym również kościół, który już nigdy nie odzyskał pierwotnego wyglądu. W latach 1690-1691 odremontowano spaloną świątynię, ale bez wieży. W 1710 roku zbudowano na osi obiektu od strony północno-zachodniej wieżę, którą wkrótce musiano rozebrać, gdyż groziła zawaleniem. Obecna, zbudowana z cegły w 1796 roku, uzyskała już renesansową fasadę. Drugi raz kościół uległ zniszczeniu podczas pożaru miasta w 1804 roku. Nie wiadomo, jak duże były to straty. Dopiero w 1880 roku zainstalowano hełm wieńczący wieżę, a na jego szczycie umieszczono chorągiewkę z wizerunkiem rycerza w zbroi i syreny. Na wieży zamieszczono także dwa dzwony.

W 1945 roku po wkroczeniu do Olsztynka żołnierzy radzieckich kościół ewangelicki został rozmyślnie podpalony. Spłonęło całe wnętrze oraz dach, również górna część wieży uległa zniszczeniu; ze spalonych konstrukcji spadły dzwony kościelne. Po pewnych próbach zabezpieczenia resztek budowli, jako trwałej ruiny, podjęto wreszcie decyzję o renowacji obiektu. W latach 1974-1977 wykonano wszelkie niezbędne prace, usunięto gruz, odbudowano zniszczone fragmenty murów, wykonano nowe pokrycie dachowe na konstrukcji stalowej.

Po rekonstrukcji budowla ta pełni funkcje salonu wystawowego i podlega Muzeum Budownictwa Ludowego w Olsztynku. Organizowane są tutaj wystawy o różnej tematyce, głównie jednak związanej z przeszłością regionu.

Dom Mrongowiusza

Ten niewielki jednopiętrowy dom należący pierwotnie do parafii ewangelickiej istnieje od drugiej połowy XVI wieku. Został przekształcony z łupinowej baszty murów obronnych, do których dobudowano tylną ścianę i całość przykryto dachem. Znalazła tu pomieszczenie miejska szkoła prowadzona pod nadzorem ewangelickiego pastora. Rok przed wielkim pożarem Olsztyńka domek odnowiono, co zostało uwidocznione, wyciętym na belce, napisem: „Renovatum Anno 1684”. Całe centrum Olsztyńka spłonęło, ale dom przy murach ocalał. Na parterze mieściła się szkoła, na piętrze mieszkał jej nauczyciel, zwany od 1655 rokurektorem, stąd szkoła wzięła nazwę - dom rektora. Zarówno warunki nauczania, jak i sytuacja mieszkaniowa nie były łatwe, skoro w XVIII wieku zanotowano dużą rotację nauczycieli olsztyneckiej szkoły.

Bartłomiej Mrongowiusz przybył do Olsztyńka w 1761 roku i jako rektor szkoły miejskiej pracował do 1767. Mieszkał z żoną Julianną Esterą w ciasnym pomieszczeniu na piętrze. Tutaj przyszedł na świat 19 lipca 1764 roku Krzysztof Celestyn jako drugie dziecko Mrongowiuszów.

W 1894 roku domek przy murach został wydzierżawiony od parafii ewangelickiej przez władze miejskie. Powstały w nim szpital i przytułek. Po drugiej wojnie światowej wskutek niewłaściwego użytkowania stopniowo doprowadzono budynek do dewastacji. Dopiero w latach siedemdziesiątych przesiedlono lokatorów, przeprowadzono generalny remont i przeznaczono dom na cele muzealne.

Kościół p.w. św. Mikołaja w Mańkach

Krzyżacy zakładając wieś w XV wieku, przeznaczyli 4 łany na potrzeby kościoła. Do 1525 roku był to kościół katolicki, później ewangelicki. W 1594 roku zbudowano nową świątynię. W 1685 roku cieśla Hans Weichert wykonał drewnianą wieżę dzwonniczą, istniejącą do dziś. Ma ona konstrukcję szkieletową, z zewnątrz oszalowaną deskami i listwami ułożonymi pionowo; dach jest stożkowy posyty trzcina. Wierna kopia tej wieży znajduje się w olsztyneckim skansenie. Obecny kształt budowli pochodzi z drugiej połowy XVIII wieku, konsekracji dokonano w 1770. W tym czasie zagospodarowano wnętrze. Do dziś pozostały, niestety, jedynie fragmenty dawnego wyglądu. Z ciekawszych elementów wyposażenia, które przetrwały, należy wymienić organy z XVIII wieku, fragmenty malowideł na suficie oraz chór, z umieszczonymi na bokach nazwiskami parafian poległych podczas pierwszej wojny światowej.

W okresie drugiej wojny światowej kościół w Mańkach ocalał i służył licznej tutaj ludności mazurskiej, wyznania ewangelickiego. Przez wiele lat pastorem był Józef Kułak, który zmarł w 1987 roku i został pochowany na przykościelnym cmentarzu. W związku z wyjazdem rodzin mazurskich do Niemiec świątynię zamknięto. Od 1974 roku przez cztery lata odbywały się tu nabożeństwa w obrządku prawosławnym. W 1992 roku dzięki staraniom proboszcza z Sząbruka, ks. J. Misiaka, kościół został wyremontowany przez ekipę budowlaną z Podhala i przejęty przez katolików.

Założenia historycznej zieleni oraz zabytkowe cmentarze

Gmina Olsztynek obfituje w interesujące założenia parkowe, których część wpisana jest do rejestru zabytków. Do najciekawszych należą parki rezydencjonalne w Jadamowie, Nadrowie, Platynach, Sitnie, Warlitach Małych oraz Witramowie. Niestety ogólny stan zachowania założeń jest zły, przede wszystkim na terenach dawnych zespołów dworsko-folwarcznych, które stały się wielkoobszarowymi gospodarstwami rolnymi (np. Sitno, Witramowo). Stosunkowo najlepiej zachowane są założenia parkowe w przypadku przejęcia dworu przez inwestora prywatnego (np. Warlity Małe). Ciekawym elementem krajobrazu kulturowego Gminy są również założenia zieleni przykościelnej z zabytkowym drzewostanem (np. Orzechowo, Wigwałd) oraz skwery wiejskie. W ewidencji zabytków znajdują się aleje przydrożne przy drogach nr 1232N, 1260N, 1425N, 1429N, 1435N, 1437N, 1526N oraz wojewódzkiej drodze nr 537. Część z nich (jak np. drogi w Gąsiorowie, Platynach czy Warlitach Małych) pełniła funkcję alei dojazdowych do zlokalizowanych tam majątków.

Na terenie Gminy zlokalizowano szereg zabytkowych cmentarzy katolickich i ewangelickich. Większość z nich założono w XIX i na początku XX wieku, tylko cmentarz w Mańkach pochodzi prawdopodobnie z XVII wieku. Cmentarze czynne znajdują się w Waplewie, Kurkach, Orzechowie, Wigwałdzie, reszta stanowi już tylko symboliczne miejsce pochówku dawnych mieszkańców tych ziem. Ogromna większość starych nekropolii uległa po 1945 roku daleko idącej dewastacji, wynikającej ze świadomej polityki władz komunistycznych zmierzającej do niszczenia wszystkiego, co przypominało dawną, szczególnie niemiecką, przeszłość tych ziem.

Z okresu pierwszej wojny światowej pozostało na terenach Prus Wschodnich około 1700 cmentarzy, kwater i pojedynczych grobów żołnierzy niemieckich i rosyjskich, poległych w walce lub zmarłych wskutek odniesionych ran. Zabitych chowano w miejscach stoczonych bitew, planując w późniejszym okresie ekshumację i przeniesienie ciał w jedno miejsce, gdzie miała powstać wielka nekropolia. Tego zamierzenia jednak nie zrealizowano, zapewne z braku odpowiednich funduszy. Powstały w 1917 roku Prowincjonalny Urząd Doradczy do Spraw Upamiętniania Wojen wydał specjalną instrukcję, w której określono, jak ma wyglądać cmentarz wojenny. Obowiązek urządzenia cmentarzy i opieki nad nimi spadł na właścicieli lub użytkowników gruntów, na których pochowano zabitych. Powstało mnóstwo cmentarzy i pojedynczych grobów.

Na terenie gminy Olsztynek znajduje się kilkadziesiąt miejsc pochówku żołnierzy z pierwszej wojny światowej, kryjących prochy ponad 2300 zabitych żołnierzy niemieckich i rosyjskich. Największe cmentarze wojenne powstały w Waplewie, Jagielku, Sudwie, Mierkach i Drwęcku. Na cmentarzu w Waplewie pochowano 426 żołnierzy niemieckich, w większości zidentyfikowanych i 206 nieznanymi żołnierzy rosyjskich. Wszyscy zginęli 28 sierpnia 1914 roku. W Olsztynku przy drodze leśnej do Jagielka, w lesie miejskim, na dwóch cmentarzach pochowano 507 poległych: na większym 444, w tym 307 żołnierzy rosyjskich i na mniejszym 63 żołnierzy niemieckich. W rejonie Sudwy, w parku i na polach późniejszego pomnika-mauzoleum pochowano 36 żołnierzy niemieckich, a w masowych grobach 618 żołnierzy rosyjskich, zabitych z karabinów maszynowych w dniu 28 sierpnia 1914 roku. Cmentarz wojenny w Mierkach, zlokalizowany w centrum wsi przy szkole, kryje prochy 396 żołnierzy,

w tym 183 niemieckich i 213 rosyjskich. W Drwęcku, 350 m za wsią, w lesie, pochowano 185 zabitych żołnierzy niemieckich.

Problematyka dalszej ochrony wyżej wymienionych obiektów jest niezwykle złożona. Duża część terenów historycznej zieleni jest w rękach prywatnych, parafii lub Skarbu Państwa. Fatalny stan zachowania wielu cmentarzy ewangelickich wyklucza jakiegokolwiek sens inwestycji w ich odtworzenie. Gmina Olsztynek ma z tej przyczyny bardzo ograniczone pole manewru w podejmowaniu jakiegokolwiek inicjatyw, zmierzających do poprawy stanu zachowania terenów zielonych poza ewentualnymi działaniami informacyjnymi dotyczącymi sposobów pozyskania środków zewnętrznych. Na miarę możliwości budżetowych planowane są prace porządkowe na zachowanych w najlepszym stanie cmentarzach (np. w Mierkach).

Muzeum Budownictwa Ludowego – Park Etnograficzny

Największą atrakcją Olsztyńska jest Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny, należący do najstarszych w Europie placówek muzealnych na wolnym powietrzu. Na blisko 60 ha zlokalizowano 57 obiektów budownictwa ludowego i małej architektury. Dodatkową atrakcją jest obecność zwierząt gospodarskich, które ożywiają teren muzeum i tworzą interesujący zespół kulturowo – przyrodniczy. Do Muzeum Budownictwa Ludowego należy także Salon Wystawowy (były kościół ewangelicki) oraz „Dom Mrongowiusza”. Obiekty te znajdują się na terenie zespołu staromiejskiego Olsztyńska. Zabytkowy układ urbanistyczny Starego Miasta z ratuszem, zamkiem, fragmentami murów obronnych oraz położenie przy jeziorze Jemiołowskim zwiększa atrakcyjność turystyczną miasta. W budynku Ratusza mieści się Punkt Informacji Turystycznej.

Źródło: <http://muzeumolsztynek.com.pl>

Wśród europejskich muzeów na wolnym powietrzu Park Etnograficzny w Olsztynku należy do jednych z najstarszych. Pierwsze obiekty budownictwa ludowego z terenu dawnych Prus Wschodnich zaczęto gromadzić od 1908 roku na skraju ogrodu zoologicznego w Królewcu. W latach 1938-1942 nastąpiło przeniesienie ich do Olsztyńska. Do rozbudowy skansenu przystąpiono pod koniec lat pięćdziesiątych, a od 1962 roku zaczął funkcjonować jako oddział Muzeum Mazurskiego w Olsztynie.

W 1969 roku przekształcony został w – Muzeum Budownictwa Ludowego - Park Etnograficzny w Olsztynku. W 1985 r. w jego struktury organizacyjne włączono 2 obiekty w centrum Olsztynka: Salon Wystawowy w dawnym kościele ewangelickim oraz basztę na linii miejskich murów obronnych, którą w XVII wieku przebudowano na dom, w którym urodził się Krzysztof Celestyn Mrongowiusz - obrońca języka polskiego i polskiej tradycji kulturowej na Mazurach. Od 1998 r. muzeum jest instytucją kultury Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, a w roku 2008 zostało wpisane do Państwowego Rejestru Muzeów prowadzonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Muzeum dysponuje obecnie terenem o powierzchni 94 ha. Posiada bogate zbiory muzealiów. Zgromadzono 74 obiekty dużej i małej architektury wiejskiej z Warmii, Mazur, Powiśla i Małej Litwy. Są to budynki mieszkalne, sakralne, zabudowania gospodarcze i przemysłowe. Wyposażenie budynków stanowią eksponaty tradycyjne pokazujące metody pracy i obrzędy na wsi w XIX i XX wieku. Zbiory muzealne kultury materialnej oraz sztuki ludowej przekraczają 10 tys. egzemplarzy.

Muzeum przypomina również o mieszkańcach regionu. W części archeologicznej zrekonstruowany został kurhan z wczesnej epoki żelaza. W sezonie letnim na terenie Parku organizowanych jest wiele imprez plenerowych, m.in. *Jarmark sztuki nie tylko ludowej, Targi Chłopskie, Regionalne Święto Ziół, Dożynki Wojewódzkie, Tajemnice ciesiołki*.

Obszary chronionego krajobrazu. Obszar Natura 2000

Ze względu na swoje walory przyrodnicze i krajobrazowe ponad 70% powierzchni gminy zostało objęte ekologicznym systemem obszarów chronionych. Są to: - zlewnie chronione - obejmujące zachodnią, wschodnią i południową część gminy, - strefy źródliskowe rzek - obejmujące źródła rzek: Drwęcy, Pasłęki i Łyny, - korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym (doliny rzek Łyny, Drwęcy i Pasłęki) i lokalnym (dolina Marózki), - zbiorniki wód podziemnych bez izolacji oraz podstawowe powierzchnie infiltracji wód atmosferycznych do wód podziemnych (w północnej i południowo-wschodniej części gminy), - kompleksy leśne o charakterze puszczańskim (w północnej i południowej części). W okolicach Olsztynka znajduje się kilka rezerwatów przyrody: - rezerwat krajobrazowo-geomorfologiczny źródeł rzeki Łyny im. prof. Romana Kobendzy, położony na terenie gminy Nidzica, - rezerwat faunistyczny "Rzeka Drwęca", - rezerwat "Ostoja bobrów na rzece Pasłęce, - rezerwat "Bagno Nadrowskie". Zgodnie z dokumentacją projektowanego Parku Krajobrazowego Puszcza Napiwodzko-Ramucka - wschodnia część gminy Olsztynek będzie objęta strefą ochronną tego parku, natomiast rejon górnego biegu rzeki Łyny wraz z przyległym obszarem wysoczyzny do miejscowości Lipowo Kurkowskie wraz ze zlewnią rzeki Omulew, będą stanowić właściwą i główną część parku.

Natura 2000 to sieć obszarów chronionych, wyznaczonych na terenie państw Unii Europejskiej. Obszary te utworzono według wspólnych zasad, określonych w dwóch aktach prawnych, ustanowionych w 1979 i 1992 roku przez Komisję Europejską, mianowicie w Dyrektywie Ptasiej Dyrektywie Siedliskowej. Głównym założeniem funkcjonowania systemu NATURA 2000 jest „ochrona przez zachowanie form użytkowania ziemi sprzyjającym chronionym wartościom”. Obszar NATURA 2000 może obejmować obszar /lub jego część / objęty różnymi formami ochrony przyrody, czyli np.

park narodowy, rezerwat czy park krajobrazowy. Może jednak obejmować również obszar nie objęty żadną z tych form.

Na terenie gminy znajdują się części następujących obszarów Natura 2000:

1. Obszar Natura 2000 „Dolina Drwęczy” PLH280001;
2. Obszar Natura 2000 „Ostoja Napiwodzko – Ramucka” PLH280052;
3. Obszar Natura 2000 „Rzeka Pasłęka” PLH280006;
4. Obszar Natura 2000 „Dolina Pasłęki” PLB280002;
5. Obszar Natura 2000 „Puszcza Napiwodzko – Ramucka” PLB280007;

Na terenie gminy występują obszary, dla których proponuje się utworzenie dalszych rezerwatów lub użytków ekologicznych:

1. Czarci Jar rzeki Drwęczy koło Drwęcza;
2. Widłakowy Bór - przy wschodnim brzegu jeziora Maróz, na południe od osady Marózek;
3. Jezioro Linówko na wschód od miejscowości Mycyny;
4. Bagno Krzywek porastające rozległą nieckę wytopiskową między miejscowościami: Dąb, Czarny Piec i Natać Wielka;
5. Bór świeży z zimoziołem północnym (*Linnaea borealis*) i innymi gatunkami chronionymi na północ od miejscowości Drwęck;
6. Bagno usytuowane na południe od miejscowości Ostrowin, w sąsiedztwie Jeziora Obst.

2.3 SPOŁECZEŃSTWO

2.3.1 Demografia

Miasto i Gminę Olsztynek zamieszkuje 14.088 osób (stan na 05.05.2014 r.). Z tego ponad połowa – czyli 55% zamieszkuje miasto. Dla porównania w roku 2012 ludność Miasta i Gminy wynosiła 13.960 osób. Można zatem zauważyć wzrost ludności. Powierzchnia Miasta i Gminy Olsztynek wynosi 372 km², co przy obecnej liczbie mieszkańców daje gęstość zaludnienia 38 osób/km² (miasto - 968 osób/km² gmina-18 osób/km²). Wskaźnik ten jest niższy niż średni dla województwa – 60 osób/1 km². Struktura ludności na dzień 05.05.2012 r. Miasta i Gminy Olsztynek rozkłada się następująco: 11.273 to osoby dorosłe, 2815 to osoby poniżej 18 roku życia.

Tabela. Liczba ludności w Gminie Olsztynek w latach 2009-2014

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba ludności (w tys.)	14080	14120	14101	14138	14096	14088	13912

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku, www.stat.gov.pl

Na przestrzeni 7 ostatnich lat liczba ludności utrzymywała się na podobnym poziomie, z niewielkim spadkiem w ostatnich 3 latach.

Na podstawie poniższego zestawienia można zauważyć, że wielkość urodzeń znacznie spada, analizując ostatnie 6 lat. Struktura urodzeń i zgonów w latach 2009-2015 przedstawia się następująco:

Tabela: Struktura urodzeń i zgonów w latach 2009-2015

ROK	URODZENIA		ZGONY	
	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
2009	95	93	52	71
2010	79	112	59	74
2011	86	98	60	87
2012	84	65	51	71
2013	69	86	53	77
2014	70	73	53	61
2015	53	80	62	90

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku, www.stat.gov.pl

Biorąc pod uwagę ludność powiatu olsztyńskiego w roku 2012, która wynosiła 121 710 osób, ludność Miasta i Gminy wynosiła 14 138 osób, co stanowiło 11,6%, analogicznie w roku 2015 udział ten wynosił już 11,3%. Liczba mieszkańców Gminy Olsztynek zmniejsza się. Analizując strukturę mieszkańców od roku 2009 można zaobserwować regres. Mimo zwiększenia ogólnej liczby ludności powiatu w 2015 r., wskazującej na niewielki trend wzrostowy, udział ludności gminy w powiecie spadł.

2.3.2 Zatrudnienie i rynek pracy

Na terenie Gminy Olsztynek w 2015 r. odnotowano 2 942 osoby pracujące. Stanowi to 15,8% pracujących w powiecie olsztyńskim.

Tabela. Rozkład pracujących w Mieście i Gminie Olsztynek

Pracujący ogółem:	2 942
w tym kobiety:	1 629

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Struktura ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym przedstawia się następująco:

2013	2014	2015
53,2	53,5	54,2

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Zauważalny jest sukcesywnie zwiększający się udział ludności gminy, która nie może wykonywać pracy (jest zbyt młoda lub zbyt zaawansowana wiekiem) przypadającej na ludność, która jest w wieku produkcyjnym.

Ogół ludności w 2015 r. na terenie Miasta i Gminy Olsztynek wynosił 13 912 osób. Ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 9000 osób, czyli 64,7% ogółu ludności.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2015 roku wyniosło 3 559,63 zł ogółem dla powiatu olsztyńskiego.

2.3.3 Bezrobocie

Na terenie Miasta i Gminy Olsztynek na dzień 31.03.2014 roku zarejestrowanych było 1041 osób bezrobotnych, z czego 48,2% w mieście, a 51,8% w gminie. W całym powiecie olsztyńskim, w II kwartale 2014 roku, bezrobocie wynosiło 22,4%.

Tabela. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych

Rok	2010	2015
Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych	926	724

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Porównując dane z roku 2010 i roku 2015 roku, widać, że bezrobocie rejestrowane w gminie spadło.

Struktura bezrobocia dla Miasta i Gminy Olsztynek na dzień 31.03.2014 roku wg czasu pozostawania bez pracy, wieku, wykształcenia oraz stażu pracy wygląda następująco:

Tabela. Struktura bezrobocia dla Miasta i Gminy Olsztynek

Wyszczególnienie		Stan na dzień 31.03.2014								
		Miasto i Gmina Olsztynek			Miasto Olsztynek			Gmina Olsztynek		
		Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Zarejestrowani ogółem		1041	523	518	502	252	250	539	271	268
W tym	Z prawem do zasiłku	234	118	116	118	60	58	116	58	58
Czas pozostawiania	Do1 m-ca	78	37	41	46	22	24	32	15	17
	1-3	161	75	86	84	41	43	77	34	43

bez pracy	3-6	271	141	130	127	69	58	144	72	72
	6-12	185	102	83	86	45	41	99	57	42
	12-24	208	94	114	102	44	58	106	50	56
	Pow. 24 m-cy	138	74	64	57	31	26	81	43	38
Wiek	18-23	196	115	81	82	49	33	114	66	48
	25-34	282	149	133	135	70	65	147	79	68
	35-44	197	96	101	95	46	49	102	50	52
	45-54	215	111	104	111	63	48	104	48	56
	55-59	122	51	71	66	23	43	56	28	28
	60lat i więcej	29	1	28	13	1	12	16	-	16
Wykształcenie	wyższe	70	51	19	48	31	17	22	20	2
	policealne i średnie zawodowe	155	101	54	88	60	28	67	41	26
	średnie ogólnokształcące	126	75	51	74	41	33	52	34	49
	zasadnicze zawodowe	293	119	174	151	53	98	142	66	76
	gimnazjalne i poniżej	397	177	220	141	67	74	256	110	146
Staż pracy ogółem	Do 1 roku	131	82	49	57	37	20	75	45	30
	1-5	264	126	138	126	57	69	138	69	69
	5-10	174	88	86	90	49	41	84	39	45
	10-20	168	73	95	80	38	42	88	35	53
	20-30	130	53	77	71	34	37	59	19	40
	30 lat i więcej	41	9	32	29	5	24	12	4	8
	Bez stażu	132	92	40	49	32	17	83	60	23

Źródło: Urząd Pracy Powiatu Olsztyńskiego

Analizując powyższe zestawienie można zaobserwować, że prawie 22,5% bezrobotnych posiada prawo do zasiłku. Największe bezrobocie występuje w grupie osób w wieku pełno produkcyjnym, zarówno u kobiet, jak i mężczyzn. W Mieście i Gminie Olsztynek, aż 38,1% bezrobotnych to osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne i niższe. Przeszło 25% zarejestrowanych bezrobotnych to osoby posiadające staż pracy pomiędzy 1-5 lat.

2.3.4 Bezpieczeństwo

Na terenie Miasta i Gminy Olsztynek funkcjonują następujące jednostki odpowiadające za bezpieczeństwo mieszkańców:

- Komisariat Policji w Olsztynku,
- Straż Miejska w Olsztynku.

Komisariat Policji w Olsztynku prowadzi statystykę przestępstw i wykroczeń. W poniższym zestawieniu przedstawiono dane statystyczne dotyczące poszczególnych kategorii przestępstw w roku 2015:

Tabela. Liczba przestępstw i wykroczeń w Mieście i Gminie Olsztynek

Kategoria przestępstwa	Postępowania wszczęte	Wykrywalność przestępstw
rozbój, kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze	6	60,9%
bójka i pobicie	8	63,8%
uszczerbek na zdrowiu	14	76,0%
kradzież z włamaniem	98	40,2%
kradzież cudzej rzeczy	123	27,6%
kradzież i kradzież poprzez włamanie do samochodu	8	21,7%
uszkodzenie rzeczy	30	22,1%

Źródło: Komisariat Policji w Olsztynku

Wśród wszystkich przestępstw w 2013 roku 21 dotyczyło nieletnich. Do Sądu Rejonowego Wydział Rodzinny i Nieletnich skierowano 18 spraw. Wykrywalność przestępstw wynosiła w zależności od kategorii od 26,6% aż do 100%.

2.4 GOSPODARKA

2.4.1 Rolnictwo

Użytki rolne na terenie Miasta i Gminy Olsztynek zajmują powierzchnię 12 337 ha, co stanowi prawie 34% całej powierzchni Miasta i Gminy Olsztynek.

Struktura użytków rolnych kształtuje się następująco:

- grunty orne – 9 077ha,
- sady – 34 ha,
- łąki trwałe – 1 158 ha,
- pastwiska trwałe – 1 640 ha,
- grunty rolne zabudowane – 327 ha,
- grunty pod stawami – 74 ha.

Obszar gminy charakteryzuje się występowaniem w przewadze gleb lżejszych. Pod względem typologicznym dominują gleby brunatne we wszystkich kompleksach glebowych.

Jak już wspomniano, najbardziej przydatne rolniczo są gleby kompleksów pszennego dobrego i pszenno – żytniego w przewadze IVa i IIIB klasy bonitacyjnej, jednak zajmują stosunkowo małą

powierzchnię. Są to gleby charakteryzujące się zasobnością w składniki pokarmowe i generalnie prawidłowymi stosunkami wodnymi. Należą do jęczmienno - lucernianego kompleksu glebowo – uprawowego. W większości jednak grunty orne to gleby średnie i słabe, które są zaliczane do klas IV – VI. Gleby słabo urodzajne zajmują znaczne powierzchnie, zwłaszcza w południowej części Gminy.

W związku z tym rolnictwo w Gminie Olsztynek charakteryzuje się:

- słabymi warunkami przyrodniczo-rolniczymi;
- rozdrobnioną strukturą agrarną gospodarstw indywidualnych.

2.4.2 Leśnictwo

Lasy zajmują ponad 52% powierzchni gminy i stanowią część wielkiego obszaru lasów rozciągających się od Puszczy Piskiej aż do okolic Iławy. Występują w zwartych kompleksach z dużym udziałem borów świeżych i mieszanych. Znaczna część lasów (nad jeziorami i rzekami, w strefach wododziałowych) objęta jest statusem terenów ochronnych. Lasy o walorach klimatyczno-uzdrowiskowym występują w rejonie sanatorium dla dzieci w Ameryce.

W roku 2015, powierzchnia lasów na terenie Gminy Olsztynek wynosiła 19 415,82 ha, z czego 18 794,84 ha to lasy publiczne, a 10,5 ha to własność gminna.

Zwarte i duże kompleksy leśne występują we wschodniej części Gminy (część puszczy Napiwodzko-Ramuckiej) i w jej części północnej. Wśród siedlisk leśnych dominują siedliska borowe, a zwłaszcza bór świeży. W większych kompleksach występuje on w rejonie Drwęcy, na wschód od Mierek oraz na południe i wschód od Nadrowa. Przez teren Gminy, na południe od Olsztyńska przebiega równoleżnikowo południowa granica zasięgu gromadnego występowania borów świerkowych, a wzdłuż północno-zachodniej granicy Gminy przechodzi granica naturalnego zasięgu buczyn atlantyckich. W kompleksach leśnych Gminy Olsztynek dominującym gatunkiem jest sosna, która zwłaszcza w części północnej i północno-zachodniej tworzy bardzo wartościowe drzewostany. Na terenie Gminy przeważają drzewostany średnich i starszych klas wieku.

Wśród siedlisk leśnych zdecydowaną przewagę mają siedliska borowe, wśród nich bór świeży i las mieszany świeży. Siedliska wilgotne i olesy rozrzucone są po terenie całej Gminy, największa ich ilość występuje w części północno-zachodniej. Głównym składnikiem drzewostanów jest sosna, tworzy ona bardzo wartościowe drzewostany. Teren Gminy znajduje się w zasięgu Napiwodzko-Ramuckiego matecznego mikroregionu nasiennego sosny pospolitej.

Część lasów objętych jest statusem lasów ochronnych (lasy I grupy). Są to lasy wodochronne i glebochronne położone głównie nad jeziorami i rzekami i na siedliskach podmokłych i bagiennych, a także lasy tzw. masowego wypoczynku k. Świerkocina i Kołatka oraz lasy klimatyczno - uzdrowiskowe (w rejonie Wojewódzkiego Szpitala Rehabilitacyjnego dla Dzieci w Ameryce).

Lokalnie wyznaczone są lasy glebochronne na stromych stokach i ostoje zwierząt chronionych. Struktura siedliskowa, a także wiekowa lasów na terenie Gminy jest bardzo sprzyjająca do rozwoju turystyki. Lasy na terenie Gminy Olsztynek wchodzą w skład obszarów lasów wielofunkcyjnych, spełniających funkcje ochrony przyrody, rekreacji, turystyki, produkcji drewna, a także zachowania bazy genetycznej ekosystemów sosny.

2.4.3 Działalność gospodarcza

Wg rejestrów prowadzonych przez Urząd Miejski w Olsztynku, ilość podmiotów, wykonujących działalność gospodarczą na terenie gminy na dzień 31.12.2015 roku wynosiła 1 129. Dla porównania w roku 2012, odnotowano w Gminie Olsztynek łącznie 1121 podmiotów, co oznacza, że ich liczba nieznacznie wzrosła.

Wg danych Urzędu Miejskiego w Olsztynku, najwięcej zarejestrowanych podmiotów gospodarczych funkcjonuje w obszarze:

- pozyskiwanie drewna – 23 zarejestrowane podmioty;
- naprawa i konserwacja maszyn – 26 zarejestrowane podmioty;
- malowanie i szklenie – 24 zarejestrowane podmioty;
- pozostałe.

Struktura podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON przedstawia się następująco:

Tabela: Struktura podmiotów gospodarki narodowej

Ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny
1 129	64	1 062

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Klasyfikacja podmiotów gospodarczych ze względu na strukturę własności przedstawia się następująco:

Tabela: Klasyfikacja podmiotów gospodarczych ze względu na strukturę własności

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Osoby prawne i jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej
798	331

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON wg wybranych sekcji w 2015 r.:

1. rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 49 podmiotów,
2. przemysł – 97 podmiotów,
3. budownictwo – 138 podmiotów,
4. handel, naprawa pojazdów samochodowych – 269 podmiotów,
5. transport i gospodarka magazynowa – 72 podmiotów,
6. zakwaterowanie i gastronomia – 33 podmiotów,
7. informacja i komunikacja – 15 podmiotów
8. obsługa rynku nieruchomości – 123 podmiotów,
9. działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 65 podmiotów.

Gmina Olsztynek stwarza wiele możliwości rozwoju przedsiębiorczości. Tereny znajdujące się w Gminie Olsztynek położone są na obszarze Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Podstrefa Olsztynek powstała w 2009 roku.

Ważnym czynnikiem skłaniającym do rozwoju na terenie Gminy Olsztynek przemysłu rolno-spożywczego duże zasoby czystej wody oraz dobrze rozwinięta sieć wodociągowa i rozbudowywana sieć kanalizacyjna, obniżająca koszty budowy zakładów przetwórczych. Brak uciążliwego przemysłu oraz bardzo czyste środowisko predysponuje gminę do rozwinięcia produkcji tzw. „zdrowej żywności” i poszerzania usług turystycznych.

Większość zakładów produkcyjnych skupiona jest w mieście.

2.4.4 Turystyka

Znaczna ilość jezior w powiązaniu z bardzo dużą lesistością (ponad 52 %) w formie borów sosnowych i urozmaiconą rzeźbą terenu, decydują o dużym znaczeniu obszaru gminy dla funkcji turystyczno-wypoczynkowej. Szczególnie atrakcyjnymi dla tej funkcji są tereny części wschodniej i częściowo południowej.

Największą atrakcją Olsztyńska jest Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny, należący do najstarszych w Europie placówek muzealnych na wolnym powietrzu. Na blisko 60 ha zlokalizowano 57 obiektów budownictwa ludowego i małej architektury. Dodatkową atrakcją jest obecność zwierząt gospodarskich, które ożywiają teren muzeum i tworzą interesujący zespół kulturowo – przyrodniczy. Do Muzeum Budownictwa Ludowego należy także Salon Wystawowy (były kościół ewangelicki) oraz „Dom Mrongowiusza”. Obiekty te znajdują się na terenie zespołu staromiejskiego Olsztyńska. Zabytkowy układ urbanistyczny Starego Miasta z ratuszem, zamkiem, fragmentami murów obronnych oraz położenie przy jeziorze Jemiołowskim, po ich właściwym zagospodarowaniu, zwiększą atrakcyjność turystyczną miasta. W budynku Ratusza mieści się Punkt Informacji Turystycznej. Bogata oferta turystyczna w gminie Olsztynek stanowi istotny element w jej rozwoju gospodarczym. Odpowiednia baza noclegowa zarówno całoroczna (4 ośrodki wypoczynkowe) oraz sezonowa (11 ośrodków), a także pola namiotowe i gospodarstwa agroturystyczne stanowią zaplecze dla obsługi turystów. Dodatkowym atutem są liczne instytucje użyteczności publicznej i zakłady usługowe. Ogromną rolę w turystyce regionalnej odgrywa Punkt Informacji Turystycznej prowadzony przez gminę w ramach struktur Urzędu Miejskiego.

Wybitne walory przyrodniczo krajobrazowe oraz położenie gminy sprzyjają rozwojowi funkcji rekreacyjnej o szerokim wachlarzu usług turystycznych. Nad jeziorem Maróz w Marózie zlokalizowane są dwa ośrodki wypoczynkowe (całoroczne) tj. WDW Waplewo i OSW Syrenka, nad jeziorem Pluszne zlokalizowany jest OW Kormoran w Mierkach i OW Perkoz. Rozwój funkcji turystycznej odnotowano głównie w południowo - wschodniej części Gminy. Infrastruktura turystyczna (miejsca noclegowe) Gminy Olsztynek przedstawia się następująco:

- 19 ośrodków wypoczynkowych zapewniających łącznie w sezonie ok. 2.900 miejsc noclegowych w tym: ośrodki całoroczne to: ZH „Kormoran” i OSW „Perkoz” nad jez. Pluszne oraz WDW „Warmia” i OSW „Syrenka” nad jez. Maróz (łącznie ok. 500 miejsc), ośrodki potencjalnie całoroczne to: WDW

„Ikar” i ZHP Kurki (łącznie ok. 230 miejsc), ośrodki sezonowe zakładowe i ogólnodostępne (łącznie 2.170 miejsc),

- 2 pola namiotowe o łącznej pojemności ok. 1500 osób,
- 5 obozowisk harcerskich na terenach Lasów Państwowych, łącznie ok. 450 osób,
- ok. 500 indywidualnych domków letniskowych zlokalizowanych na terenach nie uzbrojonych tj. brak wodociągu i kanalizacji głównie w okolicach wsi: Lutek, Marózek, Kurki, Lipowo Kurkowskie i Nowa Wieś Ostródzka.

Łącznie w sezonie turystycznym na terenie Gminy Olsztynek zapewnionych jest 6 850 miejsc noclegowych. Na atrakcyjność wiejskiej przestrzeni Gminy Olsztynek ma wpływ małe zanieczyszczenie atmosfery emisjami gazów i pyłów, co wiąże się z niskim stopniem uprzemysłowienia oraz brakiem przemysłu uciążliwego dla środowiska. Niewielkie zagęszczenie ludności, rozgałęzienia dróg krajowych, a także sieć małych rzek i jezior również przyczyniają się do atrakcyjności Gminy. Ta różnorodność krajobrazowa stwarza szczególnie korzystne warunki uprawiania turystyki, wypoczynku, i lecznictwa. Ze względu na wrażliwość terenu Gminy na antropopresję, wskazane jest rozwijanie funkcji rekreacyjnej w oparciu o istniejące jednostki osadnicze (wyposażone w infrastrukturę techniczną), w których funkcja turystyczna byłaby stymulatorem do ich dynamicznego rozwoju. Dalszy rozwój funkcji turystycznej powinien być oparty o następujące kierunki polityki przestrzennej: uporządkowanie istniejącego zainwestowania turystycznego poprzez podniesienie standardu i uporządkowanie gospodarki ściekowej; nowe zainwestowanie turystyczne winno być realizowane w oparciu o istniejące jednostki osadnicze; nowo wznoszone obiekty winny swą architekturą nawiązywać do tradycji regionu, respektować ochronę środowiska przyrodniczego, w tym ochronę krajobrazu; rozbudowę infrastruktury związanej z obsługą szlaków turystycznych: wodnych, rowerowych i drogowych. rozwój bazy dla różnorodnych form turystyki ze szczególnym uwzględnieniem przedłużenia sezonu rekreacyjnego na cały rok.

Atrakcją turystyczną terenu są wytyczone szlaki, tj.

Szlaki kajakowe, piesze i rowerowe

Przez obszar Gminy Olsztynek przebiegają wytyczone szlaki turystyczne: kajakowe (rzeka Marózka i Łyna), piesze tzw. grunwaldzkie (niebieski, zielony), zielony z Olsztyna do źródeł Łyny (w Kurkach) i czarny z PKP Waplewa do Żelazna, oraz rowerowy Trakt Niborski.

Szlaki piesze (grunwaldzkie):

- Szlak niebieski : stacja PKP Waplewo – Waplewo – Jadamowo – Sitno – Ulnowo – kolonia Łodwigowo – Grunwald,
- Szlak zielony: Olsztynek, ul. 22 Lipca – Królikowo (obok miejsca, gdzie wznosił się Tannenberg - Denkmal oraz teren dawnego obozu jenieckiego stalag IB Hohenstein) – Lichtajny – nasyp nie istniejącej już linii kolejowej – Mielno – Lipowa Góra – Stębark – Pola Grunwaldu,

Szlaki rowerowe międzyregionalne:

- Toruń – Lubawa – Mikołajki – na terenie Gminy przebiega przez miejscowości: Lichtajny, Olsztynek, Mierki, Świerkocin, Swaderki, Marózek, Kurki, Ząbie, Orzechowo,
- Warszawa – Nidzica – Kurki, do trasy Toruń – Mikołajki - na terenie Gminy przebiega przez Kurki.

Węzłem obsługi tras rowerowych jest miasto Olsztynek, w którym należy zabezpieczyć bazę noclegową oraz przechowalnię rowerów i bagażu.

Szlaki rowerowe lokalne:

- Czerwony 15 km: Olsztynek – Leśniczówka Jagielek – Witulty – Zezuty – Gębiny – Makruty (połączenie ze szlakiem czarnym przez Tomaszyn do Leśniczówki Jagielek i dalej do Olsztynka),
- Czarny 14 km: Olsztynek - Leśniczówka Jagielek – Łęciny – Mycyny – Tomaszyn - Mańki – Makruty (powrót do Olsztynka szlakiem czerwonym),
- Niebieski 19 km (dookoła jez. Pluszne): Węgornia –Pluski– leśniczówka Stawiguda - Zielonowo – Kołatek (powrót do Olsztynka szlakiem żółtym lub dalej - ośrodek „Perkoz” – Węgornia),
- Zielony (szlak łącznikowy) 11 km: Pawłowo – Kunki – Łutynowo – Świerkocin (możliwość kontynuowania trasy szlakiem niebieskim lub żółtym),
- Żółty 20 km: Olsztynek – Królikowo – Drwęck – Pacółtówko – Leśniczówka Mielno – Lichtajny – Królikowo (powrót do Olsztynka szlakiem grunwaldzkim lub wprost drogą asfaltową),
- Czerwony 25 km: Olsztynek – Jemiołowo – Pawłowo – Lutek – Maróz – Orzechowo (trasa łączy się ze szlakiem żółtym i zielonym, powrót do Olsztynka lub dalsza jazda do Kurek),
- Żółty 18 km: Olsztynek– Łutynówko– Mierki-Kołatek– Węgornia– Orzechowo – Ząbie – Kurki,
- Czarny 7 km: Węgornia – Swaderki – Kurki (trasa łączy się ze szlakiem żółtym prowadzącym do Olsztynka, a dalej ze szlakiem niebieskim),
- Zielony 11 km: Pawłowo – Kunki – Łutynowo – Świerkocin – Waszeta (trasa łączy się ze szlakiem żółtym prowadzącym do Olsztynka),
- Zielony (krótki szlak łącznikowy): Orzechowo – Węgornia,
- Niebieski (dookoła jez. Maróz): Swaderki – Marózek – Bolejny – Żelazno – Maróz (trasa łączy się ze szlakiem czerwonym prowadzącym do Olsztynka lub Swaderek).

Nie wszystkie szlaki są oznakowane, co uniemożliwia w pełni wykorzystanie wszystkich walorów przyrodniczych i cennych obiektów dziedzictwa kulturowego.

Miasto Olsztynek położone jest na skrzyżowaniu szlaków turystycznych przebiegających przez Gminę, a układ komunikacyjny włącza je w krajowy i europejski system dróg ekspresowych i autostrad.

2.5 Infrastruktura techniczna

2.5.1 Układ komunikacyjny

Gmina i Miasto Olsztynek położona jest w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Położenie to powoduje, iż przez jej teren odbywa się intensywny ruch łączący stolicę regionu z pozostałymi województwami oraz z granicą Polski.

Układ nadrzędny dróg w Gminie i Mieście Olsztynek składa się z następujących dróg:

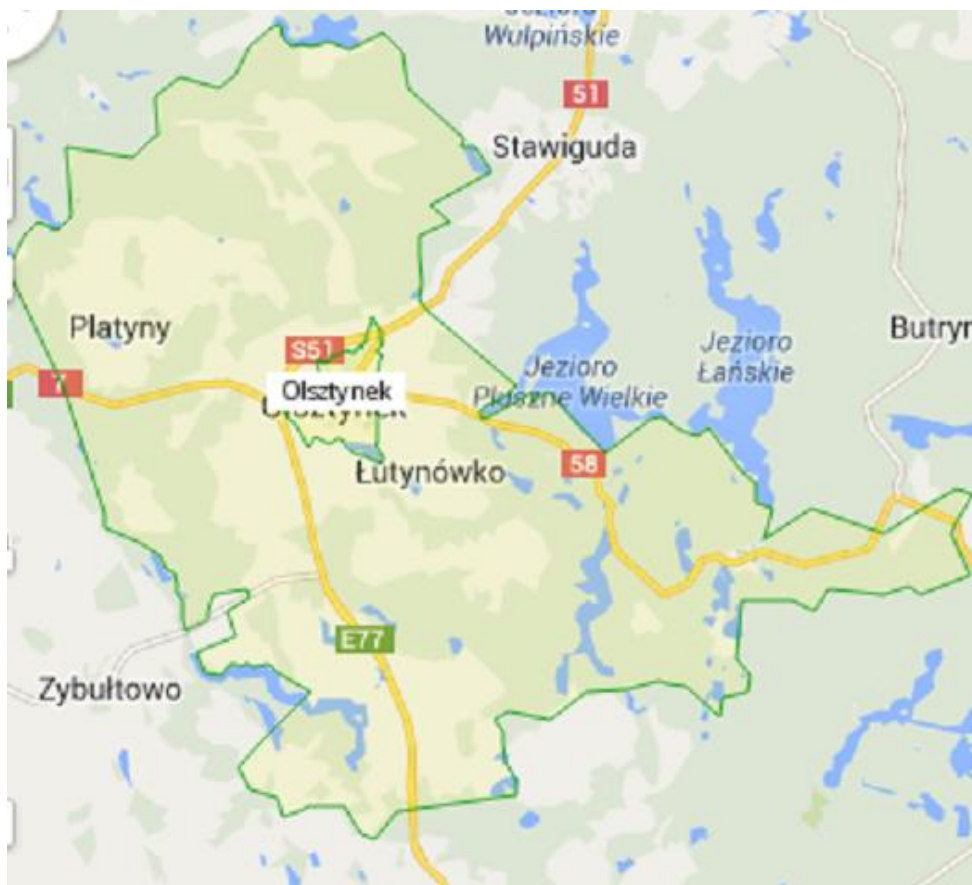
- 1) droga ekspresowa nr 7 Gdańsk – Olsztynek – Warszawa – granica państwa – jest to droga ekspresowa, zgodnie z ustaleniami wskazanymi z rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 maja 2004 r. w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych (Dz.U. Nr 128, poz. 1334, z późn. zm.).

W ostatnich latach droga ta została zmodernizowana. Wybudowano obwodnicę dla Miasta Olsztynek, łącznie z powiązaniem okolicznych miejscowości poprzez budowę węzłów. Zachowano i wykonano jednocześnie powiązania ekologiczne, urządzenia w postaci przepustów, przejść rowerowo-piesznych oraz przejazdów pod lub nad drogą nr 7. Zabezpieczono również pas terenu o szerokości 100 m w liniach rozgraniczających ze zwiększoną rezerwą terenu pod budowę węzłów.

- 2) droga krajowa nr 51 Bezledy – Olsztyn – Olsztynek.

Jest to droga bardzo ważna dla województwa. W trakcie modernizacji do parametrów klasy GP, a na odcinku Olsztyn – Olsztynek do klasy S (ekspresowej). Na tym odcinku wybudowano obejście miasta Olsztyńska w ciągu tej drogi.

- 3) droga krajowa nr 58 Olsztynek – Zgniłocha – Szczytno – Szczuczyn, posiadający parametry klasy GP.

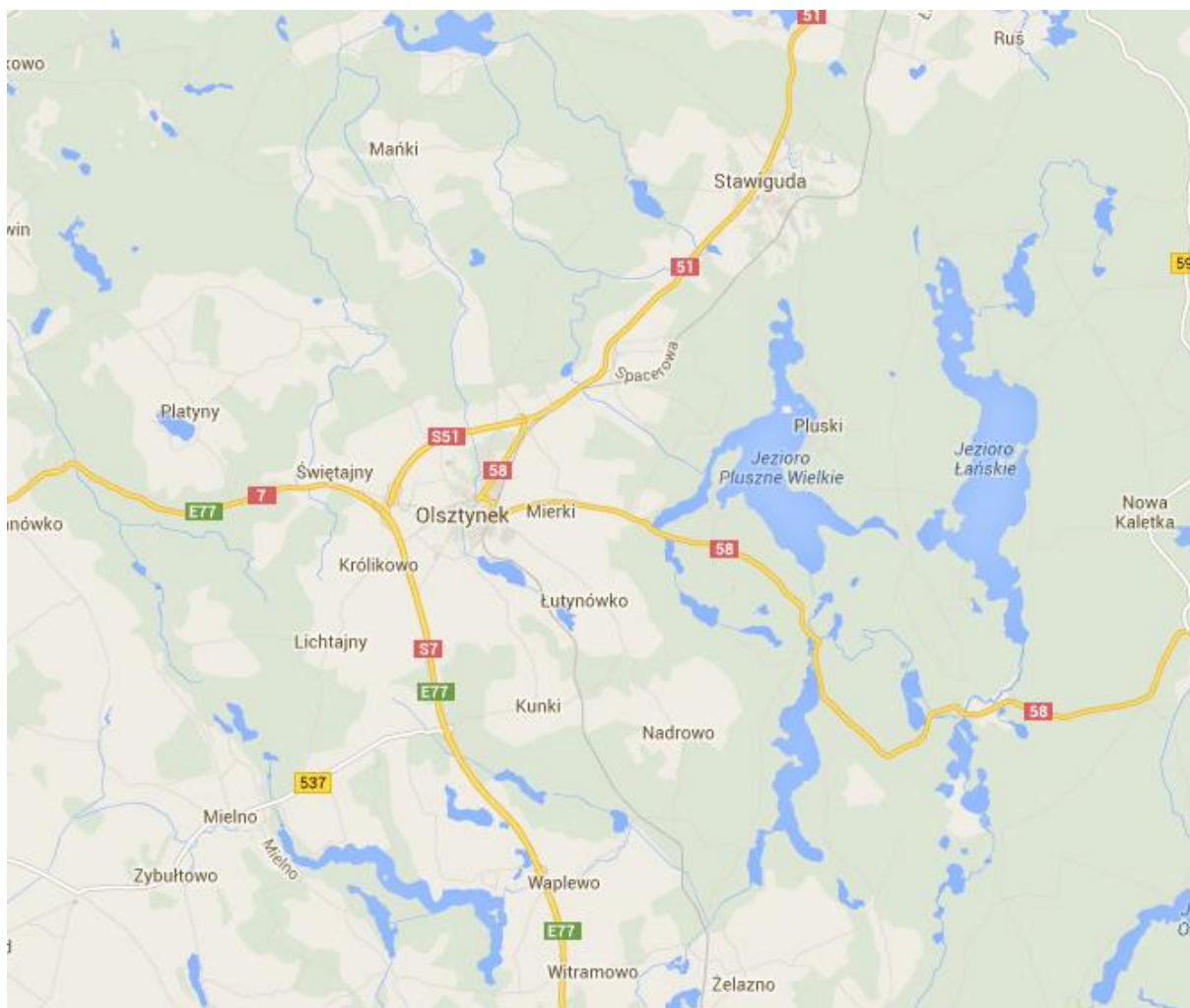

Źródło: www.zpp.pl

Poza drogami nadrzędnymi powiązanie Gminy z województwem warmińsko-mazurskim oraz z województwami sąsiadującymi zapewnia układ podstawowy dróg, na który składają się następujące drogi:

- 1) droga wojewódzka nr 537 Lubawa – Pawłowo (droga zbiorcza),
- 2) droga nr 1425N Olsztynek – Podlejski – droga zbiorcza,

- 3) droga nr 1232N Olsztynek – Elgnówko – Szyldak – droga lokalna,
- 4) droga nr 1437N Olsztynek – Nadrowo – droga lokalna,
- 5) droga nr 1526N odcinek Waplewo – Maróz – droga lokalna,
- 6) droga nr 1435N Pawłowo - Kunki – Olsztynek – droga lokalna,
- 7) droga nr 1260N odcinek Olsztynek – Drwęck – droga lokalna,
- 8) droga nr 1528N odcinek do Witramowo – Bolejny – droga lokalna.

Źródło: www.maps.google.pl

Ogólna długość dróg krajowych obsługujących gminę Olsztynek wynosi 56,83 km. Ogólna długość dróg gminnych wynosi 286,62 km.

Wskaźnik gęstości dróg twardych dla gminy Olsztynek wynosi 0,38 km/km² i jest zbliżony do średniej dla województwa.

Istniejący układ komunikacyjny w mieście w większości wypadków spełnia kryterium funkcjonalności. Układ podstawowy miasta tworzą ulice klasy L: Świerczewskiego, Chopina, Jagiełły, Grunwaldzka, 22 Lipca, Mrongowiusza.

Tabela: Zestawienie przebiegu publicznych dróg i ulic gminnych zawiera tabela poniżej:

Lp.	Numer drogi	Przebieg drogi / ulica
1	159001 N	Wigwałd – Warlity Małe
2	159002 N	Smolanek – Gaj
3	159003 N	Gaj – Zawady
4	159004 N	Zawady – Świętajny
5	159005 N	Tomaszyn – Samogowo
6	159006 N	dr. pow. nr. 1232 N (Elgnówko) – Łęciny – Mycyny – dr. pow. nr. 1425 N (Kapity)
7	159007 N	Mycyny – dr. pow. nr. 1232 N (Wilkowo)
8	159008 N	Makruty – dr. pow. nr. 1425 N (Mańki)
9	159009 N	Mańki – Gębiny – Zezuty – gr. Gm. (Wymój)
10	159010 N	dr. Gm. nr. 159009 N (Zezuty) – Wituły – dr. pow. nr. 1425 N
11	159011 N	Królikowo – dr. kraj. nr. 7
12	159012 N	Lichtajny – dr. kraj. nr. 7
13	159013 N	Lichtajny – Pawłowo
14	159014 N	Dr. wojew. Nr. N – Nowa Wieś Ostródzka
15	159015 N	Dr. kraj. nr. 7 (Pawłowo) – Lutek – Waplewo
16	159016 N	Łutynowo – Kunki – Lutek
17	159017 N	Dr. kraj. nr. 58 – Świerkocin
18	159018 N	Dr. kraj. nr. 58 – Marózek – Lipowo Kurkowskie
19	159019 N	Ząbie – dr. Kraj. nr. 58 (Kurki)
20	159501 N	Olsztynek ul. Akacyjowa
21	159502 N	Olsztynek ul. Długosza
22	159503 N	Olsztynek ul. Inwalidów
23	159504 N	Olsztynek ul. Jeziorna
24	159505 N	Olsztynek ul. Kajki
25	159506 N	Olsztynek ul. Kamienna
26	159507 N	Olsztynek ul. Klonowa
27	159508 N	Olsztynek ul. Kochanowskiego
28	159509 N	Olsztynek ul. Kopernika
29	159510 N	Olsztynek ul. Krótka
30	159511 N	Olsztynek ul. Księżycowa
31	159512 N	Olsztynek ul. Lipowa
32	159513 N	Olsztynek ul. Nowowiejskiego
33	159514 N	Olsztynek ul. Ogrodowa
34	159515 N	Olsztynek ul. Park
35	159516 N	Olsztynek ul. Parkowa
36	159517 N	Olsztynek ul. Pieniężnej
37	159518 N	Olsztynek ul. Pionierów
38	159519 N	Olsztynek ul. Polna
39	159520 N	Olsztynek ul. Poranna
40	159521 N	Olsztynek ul. Pułaskiego
41	159522 N	Olsztynek ul. Sienkiewicza
42	159523 N	Olsztynek ul. Sielska
43	159524 N	Olsztynek ul. Składowa
44	159525 N	Olsztynek ul. Świerkowa
45	159526 N	Olsztynek ul. Szkolna
46	159527 N	Olsztynek ul. Wąska
47	159528 N	Olsztynek ul. Żeromskiego

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

Na terenie Miasta Olsztynek znajduje się ok. 4 km dróg powiatowych o nawierzchni asfaltowej. Stan techniczny nawierzchni jezdni ocenia się jako średni. Ok. 85% ogólnej ilości ulic w mieście wymaga remontu kapitalnego z przebudową urządzeń podziemnych lub odnowy nawierzchni.

Tabela: Wykaz ulic powiatowych na terenie Miasta Olsztynek

Lp.	Nr drogi Nazwa ulicy	Długość [km]	Przebieg drogi od – do
3.	Jemiołowska	0,757	ul .Jagiełły - granica miasta
4.	22 Lipca	0,999	droga kr. nr 7 - granica miasta
8.	Wilcza	1,315	dr. kr nr 51 - granica miasta
15.	Leśna	1,490	ul.Mrongowiusza – granica miasta

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Łączna długość ulic w Olsztynku wynosi 30,52 km, w tym twardych 27,03 km, tj. 88,6%. Ulice miejskie, które nie posiadają nawierzchni twardej, to odcinek ul. Jeziornej, odcinek ul. Kasztanowej, odcinek ul. Parkowej, ul. Polna, odcinek ul. Porannej, ul. Sielska, odcinek ul. Sienkiewicza, ul. Rubinowa, ul. Perłowa, ul. Złota, ul. Platynowa, ul. Diamentowa.

Rozbudowy wymaga natomiast sieć drogowa na nowo zainwestowanych obszarach, atrakcyjnych pod względem lokalizacji infrastruktury przemysłowo-usługowej i mieszkaniowej. Jeżeli chodzi o stan techniczny dróg w mieście, to szereg ulic wymaga przebudowy nawierzchni jezdni i chodników – naprawy istniejących nawierzchni ulic należy realizować systematycznie w oparciu o wnioski zgłaszane przez mieszkańców podczas prac nad projektem budżetu gminy na dany rok budżetowy ze środków własnych oraz w oparciu o zawierane porozumienia ze Starostem Powiatowym oraz z innych zewnętrznych źródeł finansowych dostępnych na ten cel.

2.5.2 Kolejnictwo

Przez teren Gminy przebiega zelektryfikowana linia kolejowa o znaczeniu pierwszorzędym Nr 216 Olsztyn – Działdowo – Warszawa , stacje kolejowe zlokalizowane są w Olsztynku i w Waplewie.

2.5.3 Gospodarka wodna

Na terenie Miasta i Gminy Olsztynek ujęciami wody, które stanowią własność komunalną administruje gminne Przedsiębiorstwo Gospodarka Komunalna Sp. z o. o.

Miasto Olsztynek zaopatrywane jest w wodę z ujęć:

- przy ul. Jemiołowskiej, gdzie zlokalizowane są - 3 studnie - z uwagi na przekroczenia w wodzie żelaza oraz magnezu na ujęciu przy ul. Jemiołowskiej w latach 2005-2006 wybudowano Stację Uzdatniania Wody. Inwestycja ta została zrealizowana ze środków finansowych Unii Europejskiej w ramach ZPORR ze środków budżetu państwa i ze środków własnych Gminy.

-ul. Gdańska - 1 studnia.

Ujęcia wody w mieście obsługują: Miasto Olsztynek – ok. 8,4 tys. mieszkańców, wieś Królikowo - 300 mieszkańców (przyłącza - 45 szt.), wieś Sudwa – 168 mieszkańców (przyłącza - 29

szt.), wieś oraz kolonia Wilkowo kolonia - 196 mieszkańców (przyłącza – 19). Długość sieci wodociągowej w Mieście wynosi - 30,7 km, w tym magistrale - 3,20 km, sieć rozdzielcza – 17,4 km, przyłącza 10,10 km, w Sudwie - 0,7 km, wieś Wilkowo – 2,3 km, w Królikowie - 2,80 km, kolonia Jemiołowo – 3,4 km. Produkcja wody na dobę wynosi - 1.525,8 m, sprzedaż wody średnio - 1094,5 m. Część sieci wodociągowej w Olsztynku z uwagi na jej wiek (ok. 80 lat) wymaga w przyszłości modernizacji. Sieć wodociągowa na terenie miasta jest rozbudowywana – w miarę potrzeb uzbrajane są tereny wyznaczane pod budownictwo mieszkaniowe.

Teren Gminy zaopatrywany jest w wodę z ujęć wodnych zlokalizowanych w miejscowościach ujętych w poniższej tabeli:

Tabela: Ujęcia wody na terenie Gminy Olsztynek

Miejscowości	Rok budowy	Długość sieci bez przyłączy w km (2007)	Długość sieci bez przyłączy w km (2013)	Liczba obsługiwanych mieszkańców
Olsztynek	1985/2013	38,2	38,8	8385
Mierki	1976	3,4	3,4	412
Kunki	1974/1977/2013	13,8	13,8	1162
Pawłowo	1988/2013	15,7	15,7	790
Wigwałd	1995	16,5	16,5	906
Ameryka	1980/2013	0,8	14,7	417
Waplewo	1986	5,5	5,5	852
Witramowo	1978	2,1	2,1	157
Świerkocin	1989	0,8	0,8	60
Lipowo Kurkowskie	1972/2013	1,5	1,5	89
Swaderki	2013	-	3	122
Razem		98,3	115,8	13352

Źródło: Gospodarka Komunalna Sp. z o. o.

2.5.4 Kanalizacja sanitarna

System kanalizacji sanitarnej występuje w Mieście Olsztynku, oraz na terenie Gminy w miejscowościach Ameryka, Mierki, Waplewo, Maróz oraz w Świerkocinie. Charakteryzuje się tym że: Miasto skanalizowane jest w ok. 90 %, z tym że część ulic posiada jeszcze układ kanalizacji ogólnospławnej, tj. ul. Sienkiewicza, Mickiewicza, część ul. Kamiennej, ul. Mrongowiusza, Ostródzka, 22 Lipca, Park, Kolejowa, Daszyńskiego, Szkolna, część ul. Pionierów, ul. Górna, Wodociągowa, Chopina, Mały Rynek, Mazurska, Składowa, Krótka oraz Inwalidów. W związku ze złym stanem technicznym istniejących odcinków sieci kanalizacji sanitarnej należałoby je zmodernizować. Modernizacji wymaga układ kanalizacji znajdujący się w Centrum Miasta.

Sieć kanalizacyjna na terenie miasta jest rozbudowywana – uzbrajane są tereny wyznaczane pod budownictwo mieszkaniowe:

- Olsztynek - ogólna długość sieci kanalizacji sanitarnej (łącznie z sieciami kończącymi się na terenie miasta) wynosi 115 km a ogólnospławnej – 4,3 km,

- Waplewo – sieć kanalizacji sanitarnej w msc. Waplewo, długość – 6,8 km, ogólnospławnej – 1,2 km i jest w złym stanie technicznym, większość istniejącej sieci należałoby zmodernizować
- Mierki - sieć kanalizacyjna w dobrym stanie - zbudowana w trakcie budowy kanalizacji tłocznej z ośrodków wczasowych. istniejących przepompowni. Długość sieci – 1,1 km,
- Ameryka – sieć kanalizacyjna o łącznej długości 14 km jest w dobrym stanie technicznym, do kanalizacji podłączone są nieruchomości we wsi Ameryka i Szpital Rehabilitacyjny dla Dzieci w Ameryce,
- Świerkocin – sieć kanalizacyjna nie wymaga robót remontowych w dobrym stanie technicznym,
- Maróz – kolektor sanitarny z Waplewa do Maróza dł. 6 800 mb. wybudowany w 2004 roku, do którego podłączony jest Wojskowy Dom Wypoczynkowy w Marózie, Wybudowany kolektor umożliwia włączenie do sieci istniejącej zabudowy mieszkalnej i rekreacyjnej jak również powoduje, że rezerwy terenów budowlanych w Marózie będą bardziej atrakcyjne dla inwestorów.

Tabela: Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy Olsztynek

Miejscowości	Długość sieci bez przyłączy w km (2013)	Liczba obsługiwanych mieszkańców
Olsztynek	115	9578
Mierki	1,1	412
Kunki	prowadzi do Olsztynka	-
Pawłowo	prowadzi do Olsztynka	-
Wigwałd	0	0
Ameryka	14	417
Waplewo	6,8	732
Witramowo	0	0
Świerkocin	prowadzi do Olsztynka	60
Lipowo Kurkowskie	prowadzi do Olsztynka	-
Swaderki	prowadzi do Olsztynka	122
Razem	136,9	11321

Źródło: Gospodarka Komunalna Sp. z o. o.

Na terenie gminy wybudowano również kanalizację sanitarną (łącną długość wynosi 162 km) na trasie Olsztynek – Łutynówko, Łutynowo – Nadrowo – Swaderki – Lipowo Kurkowskie – Kurki oraz Olsztynek – Jemiołowo - Kunki – Pawłowo – Waplewo.

2.5.5 Gospodarka ściekowa

Na terenie Miasta i Gminy Olsztynek funkcjonują 2 oczyszczalnie ścieków w Olsztynku i Waplewie stanowiące własność komunalną. Obiektami tymi administruje gminne przedsiębiorstwo Gospodarka Komunalna Sp. z o. o.

Oczyszczalnia w Olsztynku została wybudowana w 1983 r. Jest to mechaniczno- biologiczna z podwyższonym stopniem usuwania związków biogenych. W latach 2000-2003 została

przeprowadzona jej całkowita modernizacja, celem dostosowania obiektu do istniejących uwarunkowań prawnych oraz zwiększenia jej przepustowości, aby do oczyszczalni skierować ścieki z terenu Gminy. Obecnie przepustowość wynosi $Q_{\text{śrd}} - 4200\text{m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{max}} - 5500\text{m}^3/\text{d}$. Ścieki dopływają istniejącym kolektorem grawitacyjnym o przekroju 80 cm. Oczyszczalnia oprócz Olsztyńska przyjmuje ścieki z Jemiołowa, Mierek (w tym z 5 ośrodków wczasowych), Świerkocina i Ameryki (w tym Szpitala Rehabilitacyjnego dla Dzieci). Ogólnie do oczyszczalni wpływają: ścieki sanitarne z Miasta, deszczowe z kanalizacji ogólnospławnej i gruntowe, sanitarne i gospodarcze z terenów skanalizowanych gminy wiejskiej

Ścieki przemysłowe z Przetworni TYMBARK są kierowane przez zakład do własnej oczyszczalni ścieków.

Oczyszczanie biologiczne ścieków odbywa się metodą osadu czynnego o podwyższonej zdolności usuwania fosforu i azotu w reaktorach CBR-FOS. Odbiornikiem ścieków jest rów, którym odprowadzane są ścieki oczyszczone do rzeki Jemiołówki i zasilają ostatecznie jez. Sarąg i poprzez rzekę Pasłękę, jezioro Łęguty, Isąg i Pierzchalskie uchodząc do silnie zeutrofizowanego Zalewu Wiślanego.

W 2012 r. wyłączono z eksploatacji oczyszczalnię ścieków w Waplewie.

2.5.6 Gospodarka odpadami

Na terenie Miasta i Gminy Olsztynek gospodarka odpadami odbywa się za pośrednictwem Związku Gmin Regionu Ostródzko – Iławskiego „Czyste środowisko”, w ramach którego działa Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Rudnie. Odpady stałe wywożone są na składowisko w Rudnie. W czerwcu 2012 roku został uchwalony Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko – mazurskiego na lata 2011 - 2016. W Planie tym cele, jakie należy osiągnąć w dziedzinie gospodarki odpadami oraz wskazano kierunki działań dotyczących postępowania z odpadami, w tym zapobieganiem ich powstawaniu.

Na terenie Miasta w 2003 roku została wprowadzona selektywna zbiórka odpadów stałych tj. makulatury, szkła i plastiku. System ten jest rozbudowywany i poszerzany na tereny wiejskie. Zakupiono sprzęt tj. samochodu specjalistyczny do wywozu pojemników do selektywnej zbiórki odpadów.

Gospodarka odpadami komunalnymi wyróżnia się elementami pozytywnymi, tj.:

- zlikwidowano wysypisko śmieci przy ul Wilczej a teren został poddany rekultywacji,
- zorganizowany jest system wywozu nieczystości stałych z terenu miasta i gminy,
- sukcesywnie prowadzona jest edukacja dot. segregowania odpadów komunalnych, na terenie miasta usytuowano pojemniki do zbiórki surowców wtórnych (papier, szkło, plastik),
- śmieci wywożone są na wysypisko, które jest dostosowywane do wymogów UE.

Do elementów negatywnych w tej dziedzinie należy zaliczyć:

- selektywna zbiórka odpadów stałych pomimo szerokiej edukacji przez mieszkańców nie została w pełni wdrożona,

- niepełne objęcie wywozem zorganizowanym odpadów z budownictwa zagrodowego na terenach wiejskich,
- wzrastająca cena za wywóz nieczystości stałych.

2.5.7 Kanalizacja deszczowa

System kanalizacji deszczowej występuje jedynie w Mieście Olsztynek. Jej zasięgiem objęte jest ok. 80% i zbiera ona wody opadowe z wszystkich powierzchni utwardzonych. Stan techniczny istniejącej sieci kanalizacji burzowej zwłaszcza w Centrum Miasta jest zły i należy przygotować program jej naprawy. Istnieją tylko dwa separatory w Mieście zamontowane na ulicach Słoneczna oraz Behringa, pozostała sieć burzowa nie posiada separatorów.

2.5.8 Gospodarka cieplna

Na terenie Miasta Olsztynka gospodarka cieplna oparta jest o kotłownie komunalne, zakładowe i indywidualne. W kotłowniach komunalnych i zakładowych źródłem ogrzewania jest gaz ziemny. Dom Pomocy Społecznej dla potrzeb ogrzewania wody ma zainstalowane solary. Kotłownie indywidualne są opalane przede wszystkim paliwem stałym, w niewielkiej ilości gazem lub olejem opałowym. Stan techniczny kotłowni jest zróżnicowany. W przypadku opalania gazem i olejem ich stan jest zazwyczaj dobry. Kotłownie opalane węglem stanowią źródło zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Na terenie Gminy ośrodki wczasowe w Mierkach i Marózie opalane są gazem a w ośrodku Perkoz olejem opałowym i zamontowano tam dodatkowo kolektory słoneczne.

Tabela. Zestawienie kotłowni administrowanych przez GK w Olsztynku

Lokalizacja	Kotły				Zaopatrzenie w ciepło
	Typ	Ilość	Moc (kw)	Rodzaj paliwa	
Ratusz 1	Olsztyn 8	3	240	gaz	Ratusz 1
Świerczewskiego17	Lumo95-45	2	90	gaz	Świerczewskiego17
Kamienna 3	Olsztyn 8	2	160	gaz	Kamienna 3, Pionierów 14
Zamkowa 2	Olsztyn 8	1	80	gaz	Zamkowa 2
Pionierów 9	Olsztyn 8	1	80	gaz	Pionierów 9
Warszawska 10	Olsztyn 16	5	800	gaz	Warszawska 6,8,10, Rynek 2 i Galeria Sztuki
Szkolna 12	Paromat Triplex 170	1	170	gaz	Szkolna 10,12 A
Ostródzka 3	Paromat Duplex 400	2	800	gaz	Szkoła Podstawowa, bud. Ostródzka 4 i 4A
Waplewo	Paromat Triplex 225	2	450	gaz	Waplewo – 3 bud.
Chopina 25	Vitodens 100-W	1	35	gaz	Chopina 25
		20	2905		

Źródło: Gospodarka Komunalna Sp. z o. o.

Kanały przesyłowe ciepło z kotłowni do budynków mieszkalnych eksploatowane przez ZGK zostały w większości wybudowane około trzydzieści lat temu - ich stan techniczny, a przede wszystkim izolacja termiczna wymaga modernizacji. Aby uniknąć sytuacji awaryjnych oraz zmniejszyć straty ciepła na sieci modernizacja winna być wykonana w technologii rur preizolowanych. W roku 2007 dokonano wymiany kanału ciepłowniczego z kotłowni przy ul. Warszawskiej 10.

W roku 2010 r. została podpisana, a następnie wykonana umowa na modernizację kotłowni przy ul. Daszyńskiego - przebudowa węzłów cieplnych, zamontowanie kolektorów o pow. 700 m² do podgrzewania wody wraz z modernizacją sieci dla potrzeb budynków wielorodzinnych Spółdzielni Mieszkaniowej „Grunwald” i „Farmer” i Przedszkola Miejskiego.

2.5.9 Gospodarka gazowa

Przez teren Gminy przebiegają 2 gazociągi w.c. o średnicy 150mm i 200mm relacji Płońsk-Olsztyn oraz gazociąg w.c. o średnicy 125mm relacji Płońsk – Jemiołowo – Ostróda. Miasto Olsztynek i miejscowości Waplewo, Mierki, Ameryka, Królikowo, Maróz zaopatrzone są w gaz siecią średniego i niskiego ciśnienia poprzez istniejące stacje redukcyjne I⁰ i II⁰ zlokalizowane przy tych miejscowościach. Ze względu na przebiegającą przez teren Gminy sieć gazową wysokiego ciśnienia lokalizacja na terenie Gminy stacji redukcyjnych w perspektywie umożliwi dostarczenie gazu dla wszystkich większych miejscowości.

2.5.10 Elektroenergetyka

Obszar Miasta i Gminy Olsztynek usytuowany jest na terenie działania Zakładu Energetycznego S.A. w Olsztynie w Rejonie Energetycznym Ostróda i Szczytno. Zaopatrzenie w energię elektryczną Gminy odbywa się ze stacji GPZ Olsztynek 100/15/15 kV pracującej w relacji linii 110 kV Mątki-Nidzica. Stacja ta wyposażona jest w dwusystemową rozdzielnię 15 kV, z której wyprowadzone są linie rozdzielcze 15 kV przebiegające przez teren gminy, drugostronnie włączone do GPZ 110/15 kV Gietrzwałd, GPZ 110/15 kV Ostróda, do GPZ 110/15 kV Olsztyn Południe, do GPZ 110/15 kV Nidzica, do stacji 15/15 kV PZ Samin. Energia elektryczna do odbiorców doprowadzana jest w większości poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV promieniowo podłączone do sieci rozdzielczej 15 kV. Przez teren Gminy przebiega linia napowietrzna wysokiego napięcia 220 kV stanowiąca ważny element Krajowego Systemu Energetycznego relacji Włocławek– Olsztyn I. Zarówno konfiguracja sieci elektroenergetycznej jak i stan urządzeń zasilających zapewnia dużą dyspozycyjność i duże możliwości przesyłowe gwarantujące właściwe zabezpieczenie potrzeb elektroenergetycznych Gminy. Na większości obszaru Gminy, ewentualne plany inwestycyjne wymagające zabezpieczenia elektroenergetycznego, można realizować po wykonaniu lokalnych dowiązań do istniejącej sieci SN 15 kV i wybudowaniu stacji 15/0,4 kV w zależności od potrzeb.

2.5.11 Telekomunikacja

W zakresie telekomunikacji Gmina Olsztynek usytuowana jest na terenie Rejonu Telekomunikacyjnego Olsztyn. Teren Gminy obsługiwany jest przez Centralę w Olsztynie. Przez teren Gminy przebiega kabel światłowodowy, Gmina posiada połączenie automatyczne ze wszystkimi krajami. W Mieście sieć telefoniczna wybudowana jest jako podziemna kablowa a na terenie Gminy w niektórych miejscach występuje jako napowietrzna. W ostatnich latach na terenie miasta obserwuje się rozwój bezprzewodowego dostępu do internetu oraz sieci kablowych.

2.5.12 Budownictwo

Własność gruntów i budynków

Struktura władania gruntami na terenie Miasta i Gminy Olsztynek ulegała przemianom na przełomie kilkudziesięciu minionych lat. W poniższych tabelach przedstawiono informacje zebrane dla roku 1994, 2003 i 2013.

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogólna		Powierzchnia użytków rolnych	
	w ha	%	w ha	%
Rok 1994				
Ogółem	37203	100,00	13164	100,00
PGR i P G Ryb.	6005	16,14	4088	31,05
SKR	1432	3,85	1261	9,58
PGL	20285	54,52	689	5,24
AWRSP i SP	1680	4,52	1255	9,53
Gosp. indywidualne	6764	18,18	5824	44,24
Mienie komunalne	547	1,47	46	0,35
Pozostałe	490	1,32	1	0,01
Rok 2003				
Miasto i Gmina ogółem	37203	100,00	13427	100,00
Grunt Państwa Skarbu	25148	67,6	3854	28,7
Mienie komunalne	616	1,65	229	1,71
Grunt osób fizycznych	9327	25,07	8354	62,22
Grunt spółdzielni	5	0,01	3	0,02
Grunt kościelne	55	0,15	49	0,36
Grunt powiatu i województwa	156	0,42	1	0,01
Pozostałe	1896	5,10	937	6,98
Rok 2013				
Miasto i Gmina ogółem	36403	100,00	12337	100,00
Grunt Państwa Skarbu	24147	66,33	2035	16,50
Mienie komunalne	536	1,47	137	1,11
Grunt osób fizycznych	9269	25,46	8050	65,25
Grunt spółdzielni	3	0,001	2	0,02
Grunt kościelne	31	0,08	28	0,23
Grunt powiatu i województwa	111	0,30	1	0,008
Pozostałe	2306	6,33	2084	16,89

Mieszkalnictwo

Gospodarowaniem gminnych zasobów mieszkaniowych zajmuje się:

- Zakład Gospodarki Mieszkaniowej - świadczy usługi w zakresie administrowania budynkami oraz lokalami mieszkalnymi i użytkowymi stanowiącymi mienie gminne w 100%
- Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w Olsztynku jest spółką jednoosobową Gminy Olsztynek, do jej zadań należy przede między innymi budowa mieszkań czynszowych. Spółka ta administruje 32 mieszkaniami czynszowymi i świadczy usługi w zakresie obsługi Wspólnot Mieszkaniowych, których na terenie miasta jest 78.

Zasoby mieszkaniowe na terenie Miasta i Gminy Olsztynek według danych wynikających z Narodowego Spisu Powszechnego z roku 2002 wynoszą 3811 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 245,6 tys. m². Zamieszkuje w nich 13,6 tys. osób. Zasoby mieszkaniowe na terenie miasta i gminy w 48,5% zostały wybudowane w okresie do 1944 roku, obiekty te są o niskim standardzie technicznym i wymagają dużych nakładów finansowych na konieczne remonty. Część z tych budynków stanowi wartość historyczną i została wpisana do rejestru zabytków, winna być więc chroniona przed dalszą degradacją.

Tabela. Struktura mieszkań wg okresu wybudowania.

Struktura mieszkań wg okresu wybudowania		
Lata	Liczba lokali	% udział
przed 1918	576	13
1919 – 1944	1080	24,5
1945 – 1970	452	10,2
1971 – 1978	837	19,0
1989 – 2002	469	10,6
2003- 2010	776	17,6
2011-2015	224	5,1
Razem	4414	100

Źródło: www.stat.gov.pl

Sytuacja mieszkaniowa na terenie Gminy jest trudna, gdyż wiele młodych rodzin nie posiada samodzielnego mieszkania.

Analizując strukturę własności mieszkań – najwięcej mieszkań stanowi własność osób fizycznych, drugą grupę stanowią mieszkania spółdzielcze a następną mieszkania komunalne.

Na stałym poziomie utrzymuje się liczba mieszkań spółdzielczych. Spółdzielnie Mieszkaniowe „Grunwald” i „Farmer” nie realizują budownictwa spółdzielczego jedynie administrują istniejącym zasobem, podobnie Towarzystwo Budownictwa Społecznego nie kontynuuje budownictwa czynszowego – z uzyskanych informacji wynika, że pomimo posiadania lokalizacji dla nowego budynku i dokumentacji technicznej nie przystąpiono do zamierzenia z uwagi na brak chętnych osób tą formą budownictwa.

Gmina realizuje planowo założenia przyjętego programu rozwoju mieszkalnictwa. W roku 2005 oddano do użytku budynek socjalny przy ul. Wilczej, w którym wyodrębnionych zostało 10 lokali socjalnych. Budynek ten został w roku 2012 nadbudowany, w wyniku czego powstało kolejnych 10 lokali. W roku 2006 oddano z kolei do użytku drugi budynek socjalny przy ul. Wilczej, w którym znajduje się 18 lokali socjalnych, w roku 2008 zaadaptowano wolny obiekt (przy ul. Składowej) po inkubatorze przedsiębiorczości na 12 lokali mieszkalnych i 2 lokale użytkowe. W roku 2008 zakupiono budynek warsztatowy wraz z nieruchomością położony w Kunkach, w którym po adaptacji i rozbudowie uzyskano 16 lokali socjalnych.

Narastającym problemem staje się zmniejszanie zasobów gruntów gminnych przeznaczonych pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne. Należy rozważyć pozyskanie przez gminę terenów prywatnych w celu ich kompleksowego przygotowania na cele mieszkaniowe.

2.6 Infrastruktura społeczna

2.6.1 Oświata i wychowanie

Oświata jest jednym z bardzo ważnych zadań realizowanych przez samorząd gminny. Sieć szkół została dostosowana do reformy oświaty, a z tym się wiąże obowiązek dowożenia uczniów. Dowożenie uczniów opiera się na 2 autobusach własnych (Autosan i Jelcz) i 2 busach przewoźników prywatnych z Nidzicy a także przez publicznego przewoźnika PPKS Olsztyn i Ostróda oraz wynajętą komunikację specjalistyczną dla uczniów niepełnosprawnych do Ośrodka w Nidzicy i własnym środkiem transportu do przewozu uczniów niepełnosprawnych do szkół specjalistycznych w Olsztynie. Dowożonych jest średnio ponad 40% uczniów, na trasach, których dzienna długość wynosi ponad 800 km.

W roku 2004 została uchwalona „Strategia Rozwoju Edukacji Publicznej Gminy Olsztynek do roku 2009”. Dokument ten, mimo utraty mocy obejmował działania, których horyzont mógłby być przedłużony na kolejne lata. Wynika z niego, że szansą rozwoju edukacji publicznej jest:

- korzystne zmiany w przepisach prawa dotyczące samorządów i oświaty,
- możliwość dofinansowywania z zewnątrz, w tym z programów Unii Europejskiej,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi,
- współpraca pomiędzy gminami partnerskimi.

Zagrożenia rozwoju to:

- procesy demograficzne w Gminie i jej otoczeniu,
- błędy w polityce Państwa,
- niska podaż miejsc pracy i wysoki poziom bezrobocia,
- zbyt małe umiejętności praktyczne absolwentów wyższych uczelni,
- ucieczka wykształconych ludzi poza granice kraju.

W oparciu o przyjęty ww. dokument uznano, że w Gminie Olsztynek wymagana jest koncentracja działań rozwojowych w następujących obszarach:

- podniesienia jakości edukacji,
- poprawy jakości bazy oświatowej, sportowej i kulturalnej,

- poprawy infrastruktury,
- poprawy sytuacji społecznej uczniów,
- uspołecznienia placówek oświatowych.

W ramach ww. obszarów określono nw. cele strategiczne, a w ich ramach cele operacyjne, do osiągnięcia w perspektywie 2009 roku, które będą realizowane przez odpowiednie podmioty, zgodnie z obowiązującym prawem samorządowym i oświatowym:

- 1) Wzrost poziomu wykształcenia dzieci i młodzieży do średniego poziomu w kraju.
- 2) Wysoki standard funkcjonowania placówek oświatowych.
- 3) Wysoki standard działań wychowawczo-opiekuńczych i profilaktycznych.
- 4) Uspołecznienie placówek oświatowych.

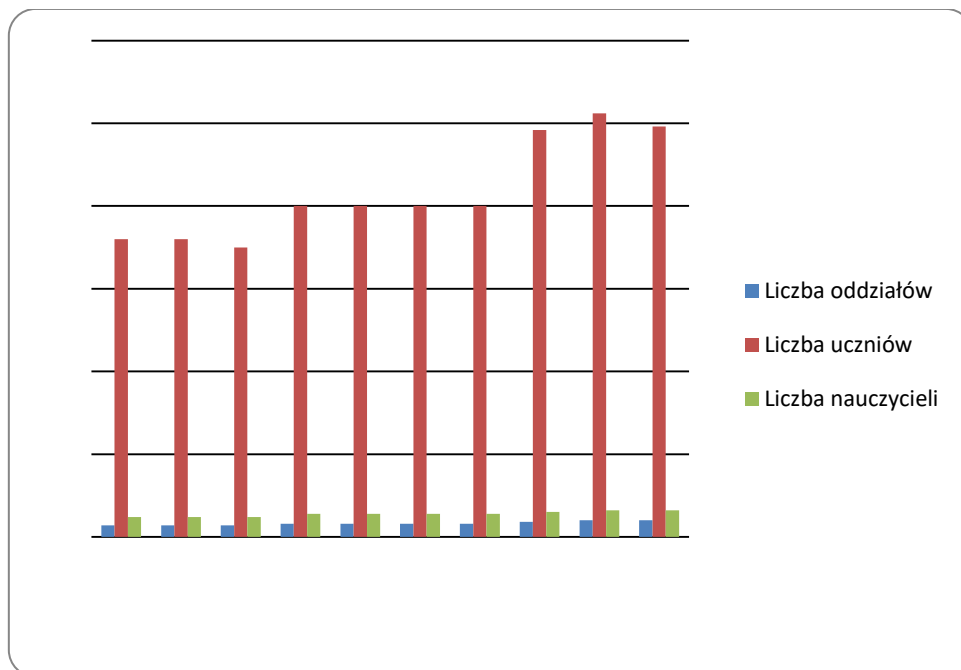
Na terenie Miasta występują następujące placówki oświatowe:

- Przedszkole Miejskie w Olsztynku - w przedszkolu, wybudowanym jako 8 oddziałowe, obecnie funkcjonuje 10 oddziałów, dla dzieci w wieku 3 - 6 lat, łączna liczba uczniów wynosi 248. Przedszkole jest czynne dziewięć godzin dziennie od poniedziałku do piątku. Zatrudnia 16 nauczycieli

Tabela. Przedszkole w Olsztynku

Rok szkolny	Przedszkole Olsztynek		
	3-6 lat		
	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
2004/05	7	180	12
2005/06	7	180	12
2006/07	7	175	12
2007/08	8	200	14
2008/09	8	200	14
2009/10	8	200	14
2010/11	8	200	14
2011/12	9	246	15
2012/13	10	256	16
2013/14	10	248	16

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

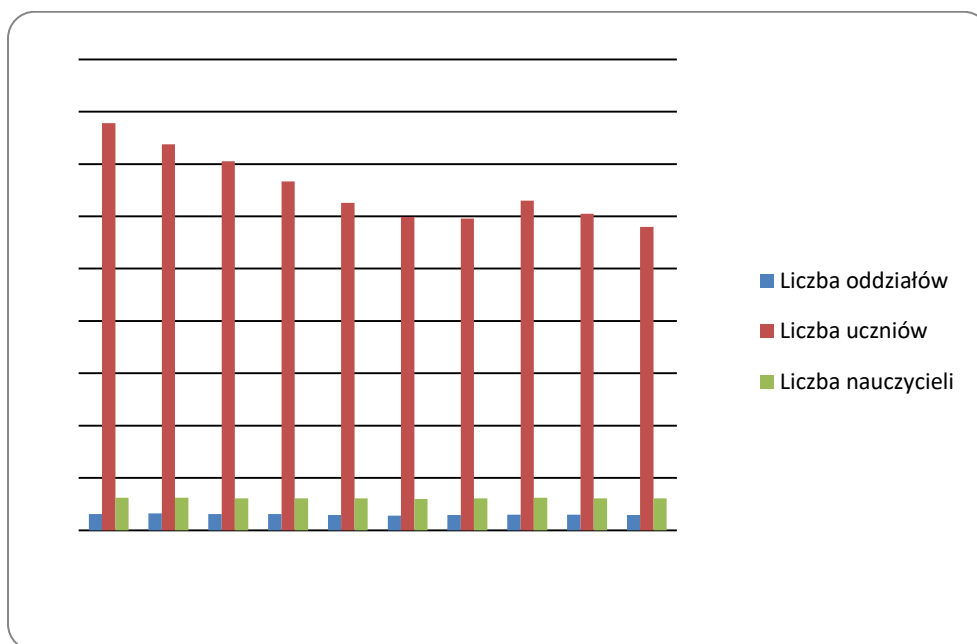
- Szkoła Podstawowa w Olsztynku - w budynku szkoły znajduje się 25 pracowników przedmiotowych, 2 pracownice komputerowe, sala gimnastyczna, sala korekcyjna, świetlica, biblioteka z czytelnią, gabinet pielęgniarstwa i stomatologiczny oraz stołówka. W szkole uczy się ok. 700 uczniów w 29 oddziałach (klasy I – VI), w tym w oddziałach integracyjnych, sportowych i wyrównawczych o mniejszej liczebności uczniów. Do szkoły dowożonych jest 221 uczniów. W szkole zatrudnionych jest 60 nauczycieli. Szkoła realizuje obowiązkowe zajęcia lekcyjne wynikające z ramowego planu nauczania oraz inne zajęcia ponadobowiązkowe i pozalekcyjne - gimnastyka korekcyjna, diagnoza i terapia logopedyczna, nadobowiązkowy język obcy w klasach I – III, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, nauczanie indywidualne dla uczniów z orzeczeniami poradni psychologiczno-pedagogicznych, koła zainteresowań.

Obiekt szkoły i sala gimnastyczna zostały wyremontowane – przeprowadzono prace termomodernizacyjne dotyczące wymiany okien, ocieplenia ścian i dachów, wykonania elewacji oraz częściowej modernizacji instalacji c.o, obiekt rozbudowano o pomieszczenia biblioteki szkolnej.

Tabela. Szkoła Podstawowa w Olsztynku

Rok szkolny	SP Olsztynek		
	struktura kl. I-VI		
	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
2004/05	31	778	62
2005/06	32	738	62
2006/07	31	705	61
2007/08	31	667	61
2008/09	29	626	61
2009/10	28	599	60
2010/11	29	596	61
2011/12	30	630	62
2012/13	30	605	61
2013/14	29	580	61

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Szkole podlegają dwie szkoły filialne. Szkołą Filialną w Królikowie, do której uczęszcza 33 uczniów (oddziały 0 i I-III), szkoła posiada 4 pracownice przedmiotowe. Natomiast do szkoły w Mierkach, która również posiada 4 pracownice przedmiotowe, uczęszcza 29 uczniów (oddziały 0 i I-III). W placówkach tych jest zatrudnionych łącznie 5 nauczycieli. Z uwagi na małą liczbę uczniów w obu placówkach występuje łączenie oddziałów.

Tabela. Szkoła Filialna w Królikowie

Rok szkolny	SF Królikowo struktura kl. 0-III		
	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
2004/05	3	46	3
2005/06	3	33	3
2006/07	3	37	3
2007/08	3	33	3
2008/09	3	32	3
2009/10	3	30	3
2010/11	3	27	3
2011/12	3	30	3
2012/13	3	25	3
2013/14	3	33	3

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

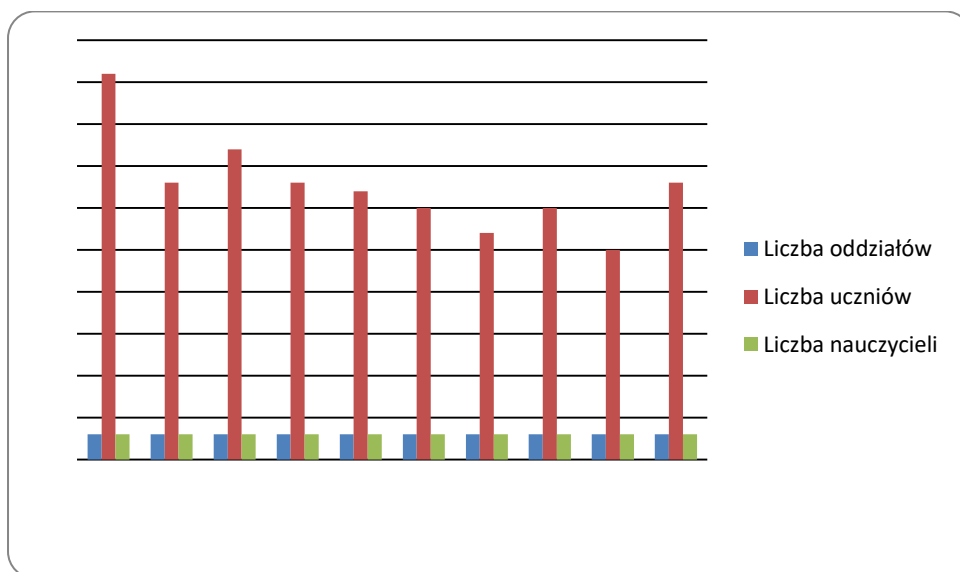
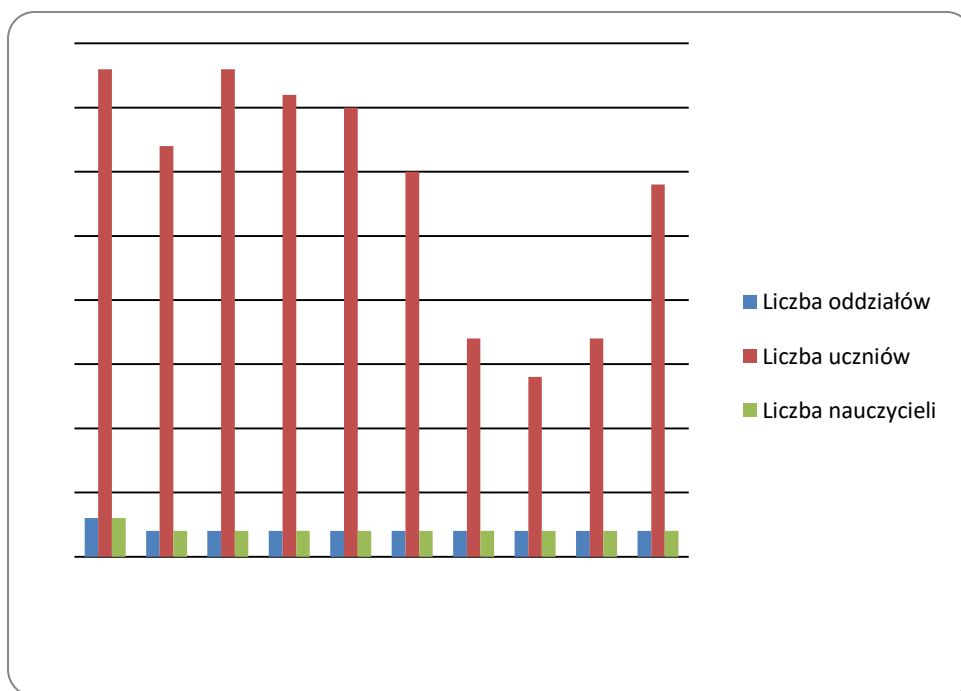

Tabela. Szkoła Filialna w Mierkach

Rok szkolny	SF Mierki struktura kl. 0-III		
	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
2004/05	3	38	3
2005/06	2	32	2
2006/07	2	38	2
2007/08	2	36	2
2008/09	2	35	2
2009/10	2	30	2
2010/11	2	17	2
2011/12	2	14	2
2012/13	2	17	2
2013/14	2	29	2

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

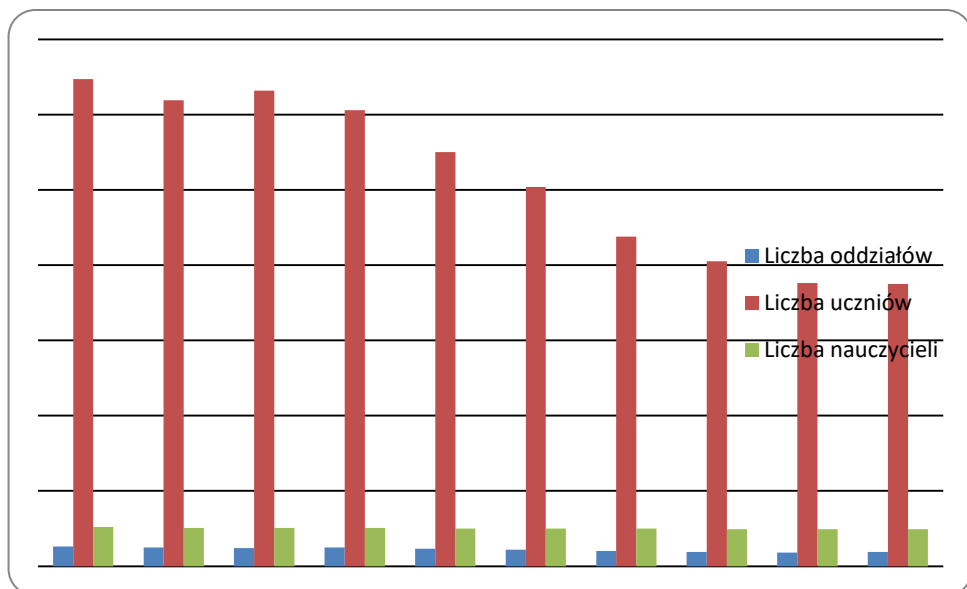
- Gimnazjum w Olsztynku - jest jedyną tego typu placówką w Gminie, do której uczęszcza 375 uczniów, w tym dojeżdżających ok. 300. Stan zatrudnienia nauczycieli wynosi 49 osób. Placówka umiejscowiona jest w budynku dawnej szkoły podstawowej, gdzie zlokalizowanych jest 16 pracowni przedmiotowych, aula i szatnia (obiekt ten wymaga termomodernizacji i modernizacji wewnątrz budynku) i w nowym obiekcie dobudowanym w 2002 roku do istniejącej szkoły, gdzie znajduje się 16

pracowni przedmiotowych, 2 pracownie komputerowe, świetlica, biblioteka szkolna z czytelnią, gabinet pielęgniarstwa i stomatologiczny. Gimnazjum posiada salę gimnastyczną w starej części (wyremontowaną w roku 2008) i oddaną do użytku w 2002 roku halę widowiskowo-sportową, oraz salę do zajęć korekcyjnych.

Tabela. Gimnazjum w Olsztynku

Rok szkolny	Gimnazjum im. N.P. Olsztynek struktura kl. I-III		
	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
2004/05	26	647	52
2005/06	25	619	51
2006/07	24	632	51
2007/08	25	606	51
2008/09	23	550	50
2009/10	22	504	50
2010/11	20	438	50
2011/12	19	405	49
2012/13	18	376	49
2013/14	19	375	49

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Natomiast na terenie Gminy funkcjonują 2 szkoły, tj. Szkoła Podstawowa w Elgnówku (79 uczniów, 7 nauczycieli) i Zespół Szkolno-Przedszkolny w Waplewie 210 uczniów, 37 dzieci przedszkolnych, 20 nauczycieli).

Tabela. Szkoła Podstawowa w Elgnówku

Rok szkolny	SP Elgnówko struktura kl. I-VI, oddz. przedszk. 3-6 lat		
	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
2004/05	5	71	8
2005/06	4	70	7
2006/07	4	70	7
2007/08	4	64	7
2008/09	6	74	7
2009/10	6	81	7
2010/11	7	79	7
2011/12	7	87	7
2012/13	6	82	7
2013/14	6	79	7

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

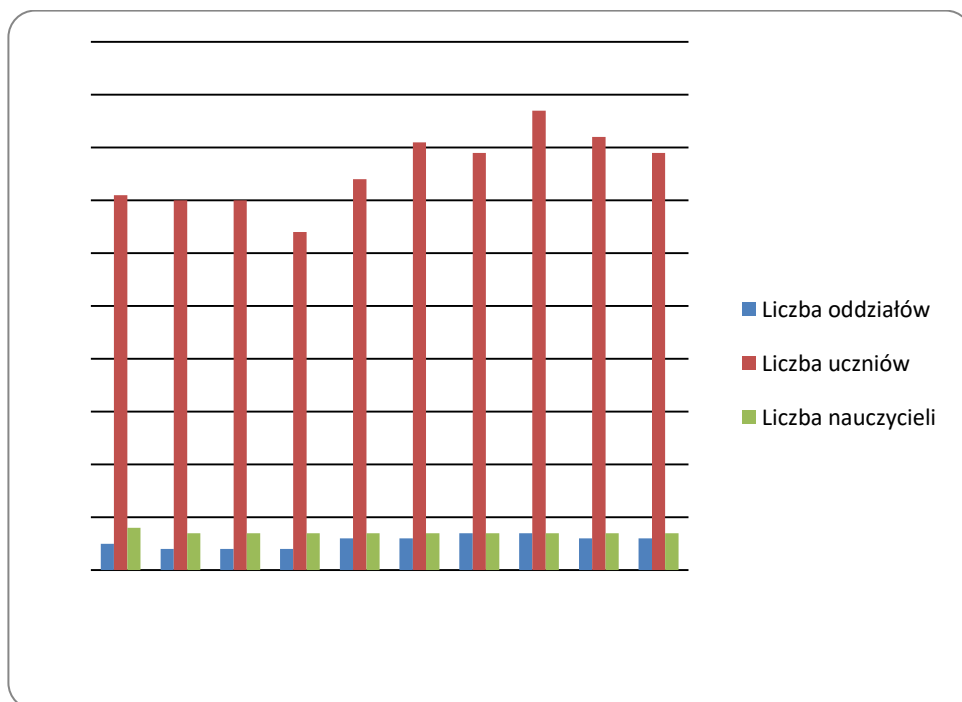
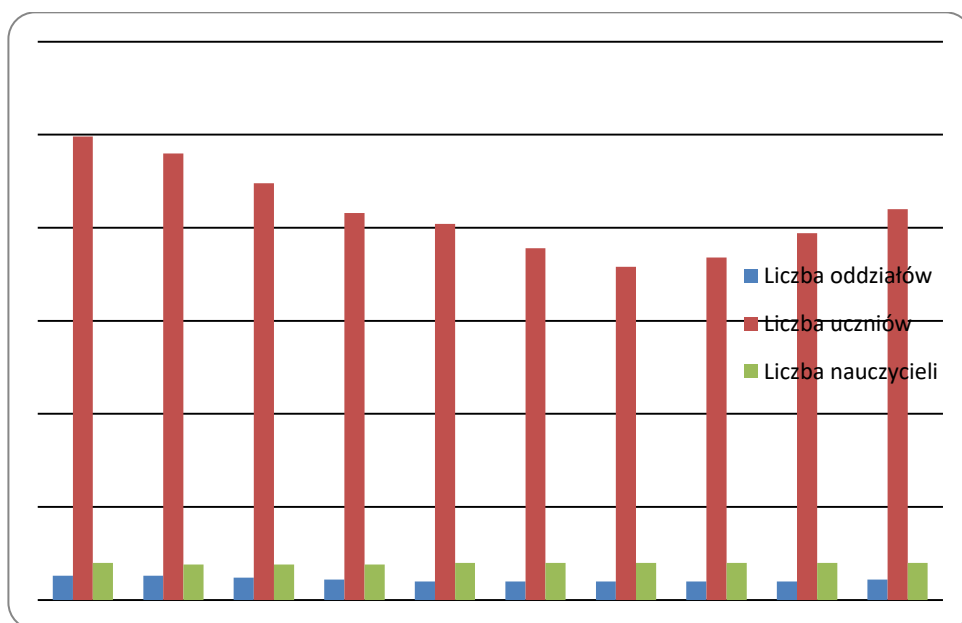

Tabela. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Waplewie

Rok szkolny	ZSP Waplewo		
	struktura kl. I-VI, przedszkole 3-6 lat		
	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
2004/05	13	249	20
2005/06	13	240	19
2006/07	12	224	19
2007/08	11	208	19
2008/09	10	202	20
2009/10	10	189	20
2010/11	10	179	20
2011/12	10	184	20
2012/13	10	197	20
2013/14	11	210	20

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Na terenie miasta funkcjonuje również Niepubliczne Gimnazjum prowadzone przez Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich oraz placówki powiatowe ponadgimnazjalne:

- Zespół Szkół wraz z Liceum Ogólnokształcącym w Olsztynku,

- Liceum Ogólnokształcące w Olsztynku,
- Policealna szkoła średnia.

W 2016 r. gmina przystąpiła do utworzenia żłobka na 40 dzieci, który zlokalizowany będzie w rozbudowywanej części Przedszkola Miejskiego.

2.6.2 Służba zdrowia

Na terenie miasta i gminy Olsztynek podstawowa opiekę zdrowotną zapewnia Gminne Centrum Zdrowia Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Olsztynku. Ogólna liczba pacjentów objętych opieką, zgodnie ze stanem w roku 2012, wynosi 12993 osób.

Strukturę organizacyjną Gminnego Centrum Zdrowia ZP ZOZ tworzą jednostki i komórki organizacyjne:

- Przychodnia: Poradnia Opieki Zdrowotnej w Olsztynku i Waplewie, Położniczo-Ginekologiczna, Chirurgiczna, Chirurgii ogólnej dla dzieci, Otolaryngologiczna, Otolaryngologiczna dla dzieci, Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, Dermatologiczna, Pielęgniarki Środowiskowej, Położnej Środowiskowej, Gabinet Medycyny Szkolnej, Zabiegowy, Gabinet Szczepień, Nocna i świąteczna pomoc wyjazdowa, Nocna i świąteczna pomoc ambulatoryjna, Transport sanitarny w POZ, Punkt Pobrań,
- Pogotowie Ratunkowe obejmuje Zespół wyjazdowy reanimacyjny R,
- Zespół Rehabilitacji Leczniczej to: Poradnia Rehabilitacyjna, Rehabilitacyjna dla Dzieci, Fizjoterapii,
- Zakład Rentgenodiagnostyki Ogólnej,
- Dział Administracyjno-Finansowy.

W gminie Olsztynek wykonywane są świadczenia medyczne w zakresie:

- Podstawowej opieki zdrowotnej, na którą składają się świadczenia lekarskie: porady lekarskie/ambulatoryjne, porady domowe. Ponadto w ramach POZ świadczone są usługi odrębnie kontraktowane z NFZ z zakresu:
 - Nocna i świąteczna ambulatoryjna opieka lekarska
 - Nocna i świąteczna wyjazdowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w domu chorego
 - Transport sanitarny POZ
- Programów profilaktycznych
 - Program profilaktyki chorób krążenia
 - Program profilaktyki przewlekłej choroby płuc
 - Program profilaktyki raka szyjki macicy
 - Pielęgniarskie praktyki (gabinet zabiegowy). Zabiegi pielęgniarskie są wykonywane codziennie w gabinecie zabiegowym m. in. badanie poz. cukru, opatrunki, EKG,

szczepienia. Zabiegi domowe u obłożnie chorych wykonywane są codziennie, również w dni świąteczne.

- Opieki specjalistycznej, do której należą:
 - Poradnia Położniczo — Ginekologiczna – przyjmuje 2 lekarzy ginekologów
 - Poradnia chirurgiczna – przyjmuje 2 lekarzy tj. specjalista chirurgii ogólnej oraz chirurg onkolog.
 - Poradnia otolaryngologiczna - przyjmuje 2 lekarzy specjalistów Otolaryngologii.
- Pogotowia ratunkowego, czynnego całą dobę, gdzie pracuje 7 lekarzy, 8 pielęgniarek, 3 ratowników medycznych, 6 kierowców, w tym 3 kierowców- ratowników medycznych. Pogotowie ratunkowe jest w posiadaniu wozu wypadkowego wyposażonego w niezbędny sprzęt do ratowania życia ludzkiego oraz wozu pełniącego rolę transportu sanitarnego.
- Zakładu rehabilitacyjnego, do którego należy:
 - Poradnia Rehabilitacyjna – przyjmuje 2 lekarzy rehabilitacji.
 - Gabinet fizykoterapii – czynny codziennie, gdzie przyjmuje 2 fizjoterapeutów.

W poniższych tabelach podano ilość świadczeń udzielonych w 2012 r., w tym:

a. w ramach podstawowej opieki zdrowotnej:

Tabela. Podstawowa opieka zdrowotna

Świadczenia	Rok 2012
Lekarze POZ-świadczenia	63 807
Pielęgniarki POZ-świadczenia	4681
Położna POZ-świadczenia	3071
Zabiegi wykonywane w gabinecie zabiegowym	24 498
Ilość wykonanych szczepień	3273

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Ponadto w ramach podstawowej opieki zdrowotnej świadczone były usługi odrębnie kontraktowane z NFZ z zakresu:

- nocnej i świątecznej opieki medycznej - udzielono 3749 porad lekarskich ambulatoryjnych, 4295 pielęgniarskich ambulatoryjnych, 151 wyjazdowych lekarskich i 311 pielęgniarskich,
- transportu sanitarnego POZ - wykonano 101 transportów,
- punktu pobrań - pobrano krew 8018 osobom.

b. w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej:

Tabela: Ambulatoryjna opieka specjalistyczna

Lp.	Poradnia	Liczba porad ogółem
1	Położniczo-Ginekologiczna	5786 dodatkowo wykonano 678 badań cytologicznych

2	Chirurgii Ogólnej	4041
3	Otolaryngologiczna	1466
4	Ortopedyczna	3234
5	Dermatologiczna	2244

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

c. w ramach ratownictwa medycznego wykonano 1332 wyjazdy;

d. w zakładzie rehabilitacyjnym wykonano następującą liczbę świadczeń:

- w Poradni Rehabilitacyjnej - 1189 porad lekarskich,
- w Gabinetzie Fizjoterapii - 28 736 zabiegów.

Stomatologia

Na terenie Miasta i Gminy w Olsztynku usługi stomatologiczne funkcjonują w ramach Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej, w tym na terenie Miasta funkcjonuje 5 gabinetów stomatologicznych, z czego 3 mają podpisaną umowę z NFZ. Gabinety, które mają podpisaną umowę z NFZ zlokalizowane są w obiektach gminnych, tj. Gminne Centrum Zdrowia, Gimnazjum w Olsztynku i Szkoła Podstawowa w Olsztynku, a 2 Gabinety zlokalizowane są w lokalach prywatnych.

Apteki

W Olsztynku funkcjonuje 5 aptek (2 przy ul. Chopina, 2 przy ul. Świerczewskiego i przy 1 ul. Mrongowiusza).

Ponadto na terenie Gminy w miejscowości Ameryka w pięknej scenerii lasu położony jest Szpital Rehabilitacyjny dla Dzieci, będący jednostką samorządu województwa.

2.6.3 Pomoc społeczna

Na terenie Miasta działa kilka instytucji i organizacji społecznych zajmujących się działaniami z zakresu pomocy społecznej, wśród których wyróżniamy:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynku, w strukturach którego funkcjonują:

- Dom Dziennego Pobytu, który jest środowiskową formą pomocy półstacjonarnej, służącej utrzymaniu osób niepełnosprawnych, starszych, przewlekle chorych w ich naturalnym środowisku,
- Klub Integracji Społecznej, który udziela wsparcia osobom długotrwale bezrobotnym i wykluczonym społecznie.

Przedmiotem działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej jest umożliwianie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oraz zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. W zakresie pomocy instytucjonalnej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ukształtował struktury odpowiadające potrzebom społecznym olsztyńskiego środowiska.

Systematyczne rozszerzanie zakresu pomocy społecznej sprawia, że Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej staje się centralnym ośrodkiem realizacji zadań polityki społecznej w skali

lokalnej. W związku z tym ściśle współpracuje z wieloma funkcjonującymi w mieście publicznymi i niepublicznymi instytucjami, placówkami oraz partnerami społecznymi poruszającymi się w obszarze pomocy społecznej.

Poza tym Ośrodek realizuje zadania w zakresie dodatków mieszkaniowych, świadczeń rodzinnych, prowadzenia Punktu Konsultacyjno- Informacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, prowadzenia Świetlic Profilaktycznych (Miasto, Gmina), organizuje działalność Klubu Seniora oraz innych grup samopomocowych.

Pomoc środowiskowa zakłada współdziałanie służb socjalnych z wieloma podmiotami, m. in. sądem, policją, placówkami służby zdrowia, edukacji, poradnictwa, urzędami, organizacjami pozarządowymi itp.

Beneficjenci pomocy społecznej to przede wszystkim osoby o niskich dochodach, bezrobotni, niepełnosprawni, przewlekle chorzy, osoby niezaradne życiowo, bezradne w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, samotne, bezdomne, alkoholicy i narkomani. Dominującą grupę świadczeniobiorców stanowią bezrobotni, a także osoby niepełnosprawne i przewlekle chore. Zakres udzielanej pomocy przedstawiono poniżej w tabelach.

Tabela. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2012 – 2015

Formy udzielanej pomocy	Liczba rodzin/liczba osób korzystających z pomocy					
	2012		2013		2015	
	Rodziny	Osoby	Rodziny	Osoby	Rodziny	Osoby
Ogółem	648	1411	719	2274	606	1 932
Zasiłki okresowe	108	108	105	105	89	293
Dożywianie dzieci w szkole	219	388	256	445	194	979
Ochrona macierzyństwa	55	55	54	54	60	295
Renta socjalna	0	0	0	0	0	0
Zasiłki celowe i pomoc w naturze	558	1279	560	1211	502	1 661

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynku

Tabela. Liczba rodzin korzystających z dodatków mieszkaniowych w latach 2011 – 2013

Formy udzielanej pomocy	Liczba rodzin korzystających z dofinansowania		
	2011	2012	2013
Ogółem	142	148	162
Lokale komunalne	52	90	82
Lokale własnościowe – wspólnoty mieszkaniowe	90	58	80

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynku

Tabela. Powody przyznania pomocy socjalnej w latach 2011 – 2015

Powód trudnej sytuacji życiowej	LICZBA RODZIN OBJĘTYCH POMOCĄ			
	2010	2011	2012	2015

Ubóstwo	363	343	368	351
Sieroctwo	0	0	0	0
Bezdomność	8	8	8	18
Potrzeba ochrony macierzyństwa	41	46	55	60
Bezrobocie	340	332	340	338
Niepełnosprawność	182	156	145	146
Długotrwała lub ciężka choroba	133	110	112	110
Rodziny niepełne	39	44	47	32
Rodziny wielodzietne	33	29	34	24
Przemoc w rodzinie	9	6	7	2
Alkoholizm	52	45	42	24
Narkomania	14	11	9	3
Zdarzenia losowe	4	5	2	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynku

Tabela. Udzielone świadczenia w 2013 r.

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Razem	1620	71091	719	2274
Zasiłek okresowy w tym:	105	259	105	347
Środki własne	2	4	2	5
Środki zlecone	101	255	103	341
Posiłek	445	62581	256	1211
Usługi opiekuńcze	24	6501	24	30
Zdarzenia losowe- zasiłek celowy	4	4	4	10
Zasiłki celowe i w naturze ogółem:	1193	1300	560	1817
W tym zasiłki specjalne celowe	22	28	22	39
Domy Pomocy Społecznej- odpłatność	15	159	15	15

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynku

Z analizy ilości udzielanej pomocy przez MOPS wynika, że utrzymuje się ona na stałym poziomie. Ma to powiązanie z rynkiem pracy wraz ze zmniejszającym się bezrobociem, gdzie liczba rodzin wymagających wsparcia również utrzymuje się na stałym poziomie.

Na terenie miasta działają również jednostki świadczące usługi w zakresie pomocy, tj.:

- Dom Pomocy Społecznej – jako placówka samorządu powiatowego,
- Dom dla Dzieci nad Jeziorem – jako placówka samorządu powiatowego,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Olsztynie – Punkt Konsultacyjny w Olsztynku,

- Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone przez Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Rodzin w Olsztynku, gdzie prowadzone są warsztaty w 5 grupach dla 25 osób niepełnosprawnych.

2.6.4 Sport

W mieście i Gminie Olsztynek działalność sportową prowadzą stowarzyszenia, uczniowskie kluby sportowe i wiejskie kluby sportowe. Na rzecz organizacji prowadzących działalność w zakresie rozwoju kultury fizycznej i sportu w mieście i na terenach wiejskich Gmina Olsztynek z roku na rok przeznacza coraz większe środki. W ramach tych środków kluby sportowe organizują stałe zajęcia szkoleniowe, a także zawody i imprezy sportowe dla dzieci i młodzieży. Prowadzenie zajęć sportowych w szkołach i klubach przyczynia się, że dzieci i młodzież zajmuje często czołowe miejsca w województwie a nawet w kraju.

Bogatą działalność rekreacyjno-sportową prowadzi również Miejski Dom Kultury w Olsztynku, przy którym powstał klub tańca sportowego i towarzyskiego "Fantazja" oraz placówki oświatowe. Łącznie w stałych formach zajęć sportowych uczestniczy ponad 300 osób w tym zdecydowana większość (76%) to dzieci i młodzież w wieku do 18 roku życia. Główne dyscypliny to: piłka nożna w tym piłka nożna dziewcząt, tenis stołowy, badminton, koszykówka, korfball (odmiana koszykówki), narciarstwo, snowboard, rowery górskie i strzelectwo. Zajęcia prowadzi 5 trenerów, w tym 2 społecznie oraz 6 instruktorów - wszyscy nieodpłatnie na zasadzie wolontariatu, a także nauczyciele wychowania fizycznego, którzy realizują część zajęć nieodpłatnie. Kluby sportowe, korzystając od szeregu lat z pomocy finansowej Gminy, są dobrze wyposażone w sprzęt sportowy. Dodatkowo pozyskują sprzęt od ogólnopolskich związków sportowych. Stan boisk i urządzeń sportowych, poza stadionem i salami gimnastycznymi szkół podstawowych, gimnazjum oraz boiskami klubów w Platynach i Waplewie, ocenia się jako dobry. Wybudowano dwa orliki, z czego jeden pełni również funkcję tzw. białego orlika. Wykonano boisko do gier małych oraz adaptacji pomieszczeń na salkę gimnastyczną przy Szkole Podstawowej w Elgnówku, planowana jest budowa boiska do piłki ręcznej przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Waplewie, powstały osiedlowe place zabaw w Olsztynku, plac zabaw w Mierkach, Waplewie i Platynach. Powstały boiska na terenach wiejskich w Kunkach, Lichtajnach. Przedszkole Miejskie z pozyskanych środków urządziło salkę do zajęć ruchowych oraz wyposażyło własny plac zabaw. Placówka ta realizuje program promocji zdrowia.

Najważniejszym przedsięwzięciem Gminy była budowa wielofunkcyjnej sali sportowej z widownią przy Gimnazjum w Olsztynku wraz z budową i modernizacją boisk (ok. 3,6 mln zł) oraz budowa wielofunkcyjnych boisk Orlik. Te ważne inwestycje spowodowały nie tylko stworzenie właściwych warunków do zajęć z wychowania fizycznego, ale do rozgrywania zawodów sportowych. Cennym elementem szkolnej rywalizacji sportowej, na wniosek Komisji merytorycznej Rady miejskiej stała się Gminna Olimpiada Sportowa organizowana przy dużym zaangażowaniu MKS "Olimpia", MDK-u, placówek oświatowych i Urzędu Miejskiego. Od 2001 roku, dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Ich Rodzin, udział bierze ok. 20 osób niepełnosprawnych.

Działalność sportową organizuje i wspiera również MGOK samodzielnie lub wspólnie z innymi podmiotami - liczne turnieje sportowe i rekreacyjno-sportowe (halowa piłka nożna dla młodzieży od jesieni do wiosny - raz w tygodniu - sobota, siatkówka dla młodzieży i osób dorosłych jak obok - niedziela, tenis stołowy, bilard, brydż).

W Olsztynku istnieje możliwość korzystania z prywatnej Ośrodka Sportu i Rekreacji "Relax" zlokalizowanego w budynku Przedszkola Miejskim w Olsztynku - zajęcia na siłowni i korekcyjne - za niedużą odpłatnością. Zajęcia prowadzą czołowi zawodnicy - kulturyści odnoszący sukcesy na mistrzostwach polski oraz w zawodach międzynarodowych. Środowisko związane z kulturą i sportem wspomagają osoby fizyczne i sponsorzy. Dzięki tym wszystkim podmiotom gminna oferta zakresie zajęć sportowych jest coraz bogatsza. Gmina Olsztynek na miarę możliwości, stara się stwarzać warunki sprzyjające do aktywnego uprawiania sportu w myśl zasady "Nie każdy może bić rekordy świata i zdobywać medale olimpijskie, ale każdy powinien uprawiać sport na miarę własnych możliwości". Od kilku lat przez Uczniowski Klub Sportowy TOP SPIN w Olsztynku przy współpracy z Urzędem Miejskim i Gimnazjum organizowana jest Ogólnopolska Olimpiada w Mini koszykówce dziewcząt i chłopców, która cieszy się dużym zainteresowaniem. Gmina kładzie duży nacisk na prowadzenie zajęć sportowych w różnych dyscyplinach, szczególnie dla dzieci i młodzieży, przy Burmistrzu działa Gminna Rada Sportu, w skład której oprócz nauczycieli wychowania fizycznego wchodzi przedstawiciele organizacji pozarządowych. W budżecie Gminy wydzielane są środki finansowe na nagrody za wybitne osiągnięcia sportowe.

Baza sportowa w mieście

W granicach miasta znajduje się Miejski Stadion Sportowy z zapleczem socjalnym oraz dwa boiska treningowe do piłki nożnej.

Obiekty przyszkolne:

- sale gimnastyczne przy Liceum Ogólnokształcącym, Zespole Szkół, Gimnazjum (aula i sala gimnastyczna), Szkole Podstawowej w Olsztynku i Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Waplewie,
- boiska przyszkolne: Gimnazjum - wielofunkcyjne boisko „Orlik”, Szkoła Podstawowa w Olsztynku – wielofunkcyjne boisko „Orlik” wraz z lodowiskiem – „Białym Orlikiem”, ZSP w Waplewie,

Inna infrastruktura sportowa to Ośrodek Rekreacyjny „RELAX” w piwnicach Przedszkola Miejskiego, który prowadzi osoba fizyczna.

W 2014 r. na terenie przyzamacza, w połączeniu z istniejącym Orlikiem, został wybudowany z udziałem środków unijnych Park Sportu, Kultury i Rozrywki z placem zabaw, siłownią zewnętrzną, skateparkiem, sceną, boiskami do siatkówki plażowej oraz alejkami.

2.6.5 Infrastruktura kulturalna

Na terenie Miasta i Gminy Olsztynie funkcjonuje Miejski Dom Kultury w Olsztynku, który jest samorządową instytucją kultury. Jest inicjatorem działań edukacyjnych, rekreacyjnych, artystycznych dla wszystkich mieszkańców Miasta i Gminy Olsztynek oraz wszystkich osób odwiedzających Olsztynek.

Oprócz stałych zajęć kulturalno-edukacyjnych prowadzone są warsztaty (np. plastyczne, muzyczne, taneczne) oraz wystawy i plenery malarskie. Do działalności Miejskiego Domu Kultury w Olsztynku należy również prowadzenie działalności rekreacyjno-sportowej. W 2012 r. zorganizowano ponad 30 imprez tego typu, w tym zorganizowano ligę halowej piłki nożnej, piłki siatkowej, piłki plażowej, turnieje rekreacyjne dla dzieci podczas festynów plenerowych oraz ferii. Ponadto organizowano wiele imprez rozrywkowych, np. dyskoteki, bale, zorganizowane seanse filmowe dla dzieci i młodzieży, kuligi, pokazy. W 2012 r. przeprowadzono również ponad 20 konkursów, turniejów i przeglądów (np. Ogólnopolskie Konfrontacje Rockowe "Pro-Rock", Wojewódzki Przegląd Grup Teatralnych "ARLEKIN", Olsztynecki Przegląd Jasełek, konkursy plastyczne).

W 2012 r. Miejski Dom Kultury w Olsztynku prowadził również inne formy działalności, np. udział w akcji Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, pokaz mody, wynajmowanie i udostępnianie sal oraz sprzętu nagłaśniającego i oświetlenia na pokazy, przeprowadzanie uroczystości okolicznościowych. MDK stale współpracuje i organizuje wiele imprez wspólnie z zespołem ds. oświaty, kultury i promocji, MBL Skansen, placówkami oświatowymi, innymi domami kultury, lokalną grupą działania "Południowa Warmia" oraz organizacjami pozarządowymi. Od 2012 r. realizowany jest także polsko-szkocki projekt kulturalny "Tradycja źródłem inspiracji artystycznych".

W Miejskim Domu Kultury w Olsztynku działają następujące zespoły artystyczne oraz koła zainteresowań:

Tabela. Zespoły artystyczne i koła zainteresowań w gminie

Lp.	Rodzaj	Data utworzenia	Liczba członków
1	Kapela Ludowa "Śparogi"	1983	5
2	Bractwo Rycerskie "Konwent Św. Piotra"	2000	20
3	dziecięca szkoła perkusyjna	2008	8
4	dziewczęcy zespół perkusyjny "Wariatki"	2011	6
5	zespół perkusyjny "M.Bębniarze"	2002	3
6	zespół perkusyjny "Ganga Bębna"	2011	10
7	zespół wokalny "TABU"	2008	2
8	młodzieżowy zespół muzyczny "SPAM"	2009	4
9	dziewczęcy zespół rockowy "ADHD"	2011	3
10	szkółka gitarowa dla początkujących	2011	10
11	zespół muzyczny "2+2"	2010	4
12	zespół teatralny "12 lat + VAT"	2011	20
13	młodzieżowy zespół muzyczny	2012	4
14	dziecięcy zespół taneczny "Stonoga"	2011	20
15	zespół wokalny "Crazy Daisy"	2006	3
16	Studio wokalne Pani Marii	2011	10
17	Olsztynecki chór kameralny	2011	20
18	Dziewczęcy zespół muzyczny	2012	4

19	Klub tańca towarzyskiego Przemienieckich - współpraca	1992	50
20	Młodzieżowy zespół teatralny "Grupa MDK"	2011	10
21	dziecięce koło plastyczne	2011	10
22	dziecięce koło rzeźbiarskie	2004	8

Źródło: Miejski Dom Kultury w Olsztynku

Dużym sukcesem Miejskiego Domu Kultury w Olsztynku jest realizacja zlecenia olsztyńskiego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie dotyczące Warmińsko-Mazurskich Dożynek Wojewódzkich.

Oprócz działalności kulturalnej MDK w Olsztynku prowadzi działalność kino "Grunwald", gdzie w 2012 r. odbyły się 64 seanse filmowe, w których uczestniczyło ogółem 1602 osoby. Oprócz stałych seansów filmowych w kinie "Grunwald" swoją działalność prowadzi również Dyskusyjny Klub Filmowy.

Do stałych form działalności należy również wydawanie raz w miesiącu lokalnej gazety "ALBO", z nakładem 800 egzemplarzy. Dom Kultury udostępnia również odpłatnie salę muzyczną, w której odbywają się próby 5 zespołów muzycznych z zewnątrz. W sali tanecznej odbywają się zajęcia fitness i jogi oraz salsy i zumbi. Z sali MDK w Olsztynku korzystają także nieodpłatnie organizacje pozarządowe, np. Stowarzyszenie Edukacji Nieformalnej i MKS Olimpia, a także Młodzieżowa Rada Miasta.

Wiele z powyżej opisanych imprez na stałe wpisało się w kalendarium wydarzeń artystycznych Miasta i Gminy Olsztynek. Jest to doskonała okazja do promowania tradycji i walorów folklorystycznych Warmii i Mazur.

Ponadto Miejski Dom Kultury w Olsztynku sprawuje nadzór nad działalnością wszystkich świetlic w gminie. Ze świetlic tych korzystają przede wszystkim młodzież i dzieci, dla których organizowane są wszelkiego rodzaju imprezy, w tym kuligi, ogniska, a także akcje dotyczące sprzątania terenu wokół świetlicy.

Biblioteka

Na terenie Miasta i Gminy Olsztynek działa Miejska Biblioteka Publiczna w Olsztynku, zatrudniająca 5 pracowników. Liczbę czytelników, odwiedzających i wypożyczonego księgozbioru przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela. Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynku

Czytelnicy	Odwiedziny	Wypożyczenia ogółem	Czytelnia
do lat 15 - 766	16507	Literatura piękna dla dzieci - 13967	Informacje - 1438
Ogółem - 1934	5395	Literatura piękna dla dorosłych - 13432	Udostępnianie książek - 603
-	-	Literatura popularno-naukowa - 3771	Odwiedzin w czytelni - 2744
-	-	Ogółem - 3115	-

Źródło: Miejski Dom Kultury w Olsztynku

W 2012 r. z komputera udostępnionego przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Olsztynku skorzystało 1197 osób. Ponadto w ramach pracy z czytelnikiem dziecięcym zorganizowano:

- wystawki,
- wycieczki,
- zajęcia dla dzieci w okresie ferii zimowych,
- akcję "Cała Polska Czyta Dzieciom"
- zajęcia plastyczne,
- Fun English w bibliotece,
- spotkania z rodzicami,
- konkurs głośnego czytania,
- konkurs biblijny na poziomie szkoły podstawowej,
- warsztaty plastyczne,
- Teatrzyk ART-Re z Krukowa,
- VI Światowe Dni Baśni,
- zajęcia dla dzieci w okresie wakacji,
- Dyskusyjny Klub Książki,
- urodziny pluszowego misia,
- czwartkowe czytanie, czwartkowe bajanie,
- działają 2 grupy dyskusyjnego klubu książki,
- spotkania z kosmetyczką,
- warsztaty psychologiczne dla kobiet,
- wystawy,
- spotkanie noworoczne z czytelnikami,
- spotkania autorskie,
- warsztaty wielkanocne,
- spotkania z podróżnikami,
- noc w bibliotece,
- lekcja biblioteczna,
- sesja naukowa,
- spotkanie z braffitterką.

2.6.6 Organizacje społeczne

Na terenie Miasta i Gminy Olsztynek ponad 40 organizacji pozarządowych.

Tabela. Organizacje pozarządowe działające na terenie Miasta i Gminy Olsztynek

Lp.	Nazwa organizacji	Główne cele działania
1	MIEJSKI KLUB SPORTOWY „OLIMPIA” w Olsztynku	- Propagowanie idei sportowych w piłce nożnej (w różnych grupach wiekowych)

		- Uczestnictwo w imprezach sportowych
2	U CZNIEWSKI KLUB SPORTOWY „TOP-SPIN” w Olsztynku	- Stałe zajęcia sportowe dla młodzieży - Udział w zajęciach tenisa stołowego, Korfball
3	U CZNIEWSKI KLUB SPORTOWY „PERŁY OLSZTYNEK - WARMIA I MAZURY” w Olsztynku	Szkolenie dziewczęcych drużyn piłki nożnej
4	U CZNIEWSKI KLUB NARCIARSKOSNOWBOARDOWY „SLALOM” w Olsztynku	Planowanie i organizacja pozalekcyjnego życia sportowego w zakresie narciarstwa, snowboardu i kolarstwa górskiego - Uczestniczenie w imprezach i zawodach sportowych - Promowanie hasła: „Narty i rower są sportem całego życia”
5	KLUB TAŃCA TOWARZYSKIEGO „FANTAZJA” w Olsztynku	propagowanie i rozwijanie różnych form tańca sportowego i towarzyskiego, - rozwój fizyczny i kulturalny członków stowarzyszenia
6	UCZNIEWSKI KLUB SPORTOWY „OLIMPIJCZYK” w Olsztynku	organizacja czasu wolnego młodzieży (zajęcia w sekcjach) - udział w rozgrywkach sportowych i zawodach, - zapobieganie patologiom społecznym poprzez organizowanie czasu wolnego,
7	UCZNIEWSKI KLUB SPORTOWY „BASKET” w Olsztynku	Rozwijanie różnych form kultury fizycznej w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej
8	UCZNIEWSKI KLUB SPORTOWY „PERŁY OLSZTYNEK - WARMIA I MAZURY” w Olsztynku	Szkolenie dziewczęcych drużyn piłki nożnej
9	TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ OLSZTYNKA	Wspieranie i promocja lokalnych inicjatyw - Popularyzacja historii i tradycji regionu - Propagowanie działań, mających na celu rozwój wartości historycznych i kulturowych - Wspieranie powstających i istniejących organizacji pozarządowych - Rozwijanie i utrzymywanie współpracy z byłymi mieszkańcami Olsztyńska
10	STOWARZYSZENIE EDUKACJI NIEFORMALNEJ MŁODZIEŻOWY KLUB EUROPEJSKI W OLSZTYNKU	Budowanie lokalnego partnerstwa organizacji i instytucji na rzecz młodzieży - Działania związane z rozwojem gminy (kultura, edukacja, ekonomia) oraz funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego - Kształtowanie młodych liderów lokalnych - Dystrybucja informacji dotyczących integracji Polski z Unią Europejską
11	STOWARZYSZENIE KUPCÓW w OLSZTYNKU	Życie gospodarczo-społeczne miasta Olsztynek
12	SZCZEP ZHP IM. RYSZARDA KNOSIAŁY w Olsztynku	Stwarzanie warunków do wszechstronnego, intelektualnego, fizycznego, duchowego i społecznego rozwoju człowieka - Upowszechnianie i umacnianie w społeczeństwie przywiązania do wartości stanowiących fundament harcerskich zasad: wolności, prawdy, sprawiedliwości, demokracji, równouprawnienia, samorządności - Ekologia, turystyka i pożarnictwo - Pomoc rodzinom samotnym, wielodzietnym, biednym
13	STOWARZYSZENIE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I	Działanie na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i tworzenia warunków postrzegania

	ICH RODZIN W Olsztynku	wobec nich praw człowieka oraz prowadzenie ich ku aktywnemu uczestniczeniu w życiu społecznym i wspieranie rodzin. - Sytuacja i problemy osób niepełnosprawnych i ich rodzin na terenie gminy Olsztynek.
14	POLSKIE STOWARZYSZENIE DIABETYKÓW MIEJSKOPOWIATOWE KOŁO w Olsztynku	Edukacja ludzi chorych na cukrzycę i ich rodzin - Integracja środowiska diabetyków - Pomoc w zdobywaniu sprzętu oraz materiałów leczniczych - Profilaktyka
15	POLSKI ZWIĄZEK WĘDKARSKI KOŁO NR 40 w Olsztynku	Zrzeszenie miłośników przyrody - Dbanie o środowisko naturalne wód i lasów - Prace wśród młodzieży, szczególnie młodzież szkolna - Integracja społeczeństwa miasta i gminy Olsztynek poprzez masowy udział członków oraz ich rodzin
16	STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ WYŻSZEGO SEMINARIUM DUCHOWNEGO METROPOLII WARMIŃSKIEJ, KOŁO w Olsztynku	Kształtowanie postaw religijno-moralnych - Szerzenie idei seminarium - Modlitwa w intencji społeczności seminaryjnej - Niesienie pomocy finansowej - Historia i działalność Wyższego Seminarium Duchowego Metropolii Warmińskiej „Hosjanum” w Olsztynie
17	DZIECIĘCA SCHOLA PRZY SZKOLE PODSTAWOWEJ W OLSZTYNKU	Integralny rozwój dzieci oparty na wartościach chrześcijańskich, stworzenie dzieciom poczucia bezpieczeństwa, rozwijanie poczucia własnej wartości, tworzenie atmosfery afirmacji rozwoju - Nauka poprawnego śpiewu i kształtowanie głosu, słuchu, nauka gry na instrumentach - Docieranie do dzieci poprzez śpiew, muzykę, działalność wychowawczą, religijną, artystyczną - Uczestnictwo w imprezach okolicznościowych, zabawach, koncertach, festiwalach muzycznych, konkursach, szeroki repertuar pieśni: religijne, świeckie z akompaniamentem, a capella - Angażowanie rodziców w procesie integralnego rozwoju dziecka
18	STOWARZYSZENIE „WSPÓLNOTA POLSKA”, WARMIŃSKOREGIONALNY ODDZIAŁ W OLSZTYNIE, KOŁO w Olsztynku	Utrzymanie łączności z rodakami mieszkającymi poza granicami - organizowanie pomocy uczniom szkół polskich na Litwie
19	KOŁO ZWIĄZKU SYBIRAKÓW w Olsztynku	upamiętnianie losów Zesłańców, - podtrzymywanie tradycji narodowych
20	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA w Olsztynku	Zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie a instytucjami i stowarzyszeniami - Branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych z ochroną środowiska, wypadków, katastrof drogowych, budowlanych oraz innych klęsk i zdarzeń - Informowanie ludności o istniejących zagrożeniach

		oraz sposobach ochrony przed nimi - Uczestniczenie i reprezentowanie OSP w organach samorządowych i przedstawicielskich - Prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej, organizacja różnego rodzaju zespołów - Organizowanie zawodów sportowo-pożarniczych, konkursów jak zapobiec pożarom, szkoleń oraz imprez propagujących kulturę fizyczną - Praca na rzecz miasta i środowiska
21	ZWIĄZEK KOMBATANTÓW POLSKICH I BYŁYCH WIEŹNIÓW POLITYCZNYCH RP Koło w Olsztynku	Pomoc materialna dla członków - Przekazywanie informacji i pomoc organizacyjna w załatwianiu spraw inwalidzkich - Pielęgnacja tradycji Wojska Polskiego oraz wiedzy historycznej - Uświetnianie uroczystości państwowych i kościelnych - Współpraca z samorządem, szkołą, gazetą lokalną
22	KLUB SENIORA w Olsztynku	Organizacja czasu wolnego osób starszych poprzez czynne spędzanie czasu - Wymiana zainteresowań, doświadczeń, współpraca z innymi organizacjami i instytucjami, dziećmi i młodzieżą, przekazywanie tradycji
23	STOWARZYSZENIE DZIAŁKOWCÓW KOŁO W OLSZTYNKU PRACOWNICZE OGRODY DZIAŁKOWE „TULIPAN” w Olsztynku	Zakładanie i prowadzenie ogrodów działkowych w sposób zapewniający członkom związku i ich rodzinom aktywny wypoczynek i możliwość prowadzenia upraw ogrodowych - Coroczny konkurs na najładniejszą działkę
24	STOWARZYSZENIE PSZCZELARZY KOŁO w Olsztynku	Pielęgnacja tradycji pszczelarskich - integracja środowiska o podobnych zainteresowaniach
25	DEMOKRATYCZNA UNIA KOBIEĆ KLUB w Olsztynku	Ochrona interesów i praw kobiet oraz równość ich szans w każdej dziedzinie życia - Rozwój aspiracji materialnych i zawodowych kobiet - Przygotowanie kobiet do udziału w życiu publicznym - Reprezentacja praw i interesów kobiet wobec władz państwowych, administracyjnych i samorządowych, wobec organizacji społecznych, politycznych oraz podmiotów gospodarczych i zrzeszeń - Walka z dyskryminacją kobiet
26	STOWARZYSZENIE BEZROBOTNYCH „OSTOJA” w Olsztynku	ochrona interesów osób bezrobotnych, - współpraca z urzędami pracującymi na rzecz bezrobotnych,
27	STOWARZYSZENIE MIŁOŚNIKÓW WILNA I ZIEMI WILEŃSKIEJ Koło w Olsztynku	współpraca z miastami partnerskimi na Litwie - współpraca ze szkołami podstawowymi na Litwie
28	TOWARZYSTWO PRZYJAŹNI POLSKO-WĘGIERSKIEJ Koło w Olsztynku	współpraca z miastami partnerskimi na Węgrzech
29	FORUM PRORODZINNE KOŁO w Olsztynku	pomoc najuboższym dzieciom i ich rodzinom - szkolenia dla rodziców - organizowanie imprez o charakterze kulturalnym,

		wypoczynkowym itp.
30	STOWARZYSZENIE DO PIELĘGNOWANIA DÓBR KULTURY NIEMIECKIEJ IM. EMILA VON BEHRINGA w Olsztynku	Ochrona i pielęgnowanie dóbr niemieckich - współpraca z miastami partnerskimi - pielęgnowanie tradycji i kultury niemieckiej - pomoc członkom mniejszości niemieckiej
31	STOWARZYSZENIA NA RZECZ ROZWOJU GIMNAZJUM W OLSZTYNKU „PRO GIMNAZJUM”	Działania na rzecz rozwoju gimnazjum - działalność kulturalna,
32	KONWENT RYCERSKI ŚW. PIOTRA w Olsztynku	Popularyzacja historii i tradycji regionu - Propagowanie działań, mających na celu rozwój wartości historycznych i kulturowych - Podniesienie atrakcyjności i walorów promocyjnych miasta
33	STOWARZYSZENIE „AIKIDO OLSZTYNEK”	Popularyzacja aikido poprzez całoroczne prowadzenie treningów w formie rekreacji ruchowej - Organizowanie stażów, seminariów i obozów aikido - Prowadzenie szkoleń, seminariów i pogadanek w zakresie samoobrony
34	Stowarzyszenie na Rzecz Osób potrzebujących Pomocy DROGA w Olsztynku	Inicjowanie i prowadzenie wsparcia na rzecz osób potrzebujących w zakresie szeroko pojętej polityki społecznej i zdrowotnej polegającej na realizacji zadań w zakresie ochrony i promocji zdrowia, integracji społecznej, pracy socjalnej, profilaktyki i leczenia uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem grup podwyższonego ryzyka
35	Stowarzyszenie Aktywna Gmina	- wspieranie lokalnych inicjatyw służących rozwojowi gospodarczemu, ochronie dziedzictwa kulturowego, organizacji różnorodnych form pomocy społecznej i opieki nad dziećmi, ochronie środowiska i kształtowaniu przyjaznych człowiekowi warunków przestrzennych, poprawie estetycznego wyglądu wsi i osiedli, tworzeniu miejsc wspólnego wypoczynku, zabawy, uprawiania sportu i rekreacji, kultywowaniu tradycji narodowych i lokalnych, promocji lokalnego produktu (turystycznego, gastronomicznego, artystycznego), promocji zdrowego stylu życia, poprawie bezpieczeństwa mieszkańców, - promowanie dobrych przykładów i praktyk stanowiących wzór do naśladowania w osiąganiu celów, - propagowanie aktywnego uczestnictwa w życiu publicznym, - kształtowanie przyjaznych warunków służących uczestnictwu obywateli w procesach decyzyjnych dotyczących spraw lokalnych, - propagowanie działań na rzecz przejrzystości życia publicznego.

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Tabela. Zestawienie organizacji pozarządowych działających na terenie Miasta i Gminy Olsztynek

Lp.	Nazwa organizacji	Główne cele działania
1	STOWARZYSZENIE KULTURY	szkolenie drużyn piłkarskich

	FIZYCZNEJ W KUNKACH	- organizowanie zawodów sportowych i rekreacyjnych - krzewienie kultury fizycznej w środowisku wiejskim
2	FUNDACJA IDEALNA GMINA w Waplewie Oddział Warmińsko-Mazurski	działania służące aktywizacji gospodarczej i społecznej obszarów wiejskich, - ochrona zasobów przyrodniczych i kulturowych regionów, - rozwijanie międzysektorowej współpracy partnerskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich
3	LUADOWY KLUB SPORTOWY „GRYF” W PLATYNACH	Działania na rzecz środowiska wiejskiego - Stałe zajęcia sportowe – piłka nożna
4	UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY „WAPLEWIANKA” w Waplewie	Stałe zajęcia sportowe w różnych grupach wiekowych - Udział w rozrywkach i meczach piłki nożnej
5	SEN STOWARZYSZENIE EDUKACJI NIEFORMALNEJ	działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości - działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych
6	WARMIŃSKO-MAZURSKIE STOWARZYSZENIE FORUM KOBIET KOŁO w Mierkach	Integracja środowisk kobiecych - Aktywizacja zawodowa kobiet - Opieka nad rodziną
7	STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU WAPLEWA I OKOLIC „BĄDŹMY RAZEM” w Waplewie	działania na rzecz rozwoju Waplewa
8	25 DRUŻYNA HARCERSKA „ELSY” ZHP w Waplewie	organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży z nastawieniem na działalność turystyczną i dobroczynną
9	OCHOTNICZE STRAŻE POZARNE w Elgnówku, Mańkach, Pawłowie, Waplewie	Zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie a instytucjami i stowarzyszeniami - Branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych z ochroną środowiska, wypadków, katastrof drogowych, budowlanych oraz innych klęsk i zdarzeń - Informowanie ludności o istniejących zagrożeniach oraz sposobach ochrony przed nimi - Uczestniczenie i reprezentowanie OSP w organach samorządowych i przedstawicielskich - Prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej, organizacja różnego rodzaju zespołów - Organizowanie zawodów sportowo-pożarniczych, konkursów jak zapobiec pożarom, szkoleń oraz imprez propagujących kulturę fizyczną - Praca na rzecz środowiska lokalnego

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Formy aktywizacji społeczności lokalnej (współpraca międzynarodowa)

Od początku samorządności Gmina Olsztynek starała się utrzymywać szerokie kontakty nie tylko z sąsiednimi samorządami, ale także poza granicami kraju. Przykładem na to są zawarte umowy i porozumienia:

- *Umowa o przyjaźni z 1994 r. z Gminami – Deols, Le Poinconnet, Launt (Francja – Region 'Indre)*
- porozumienie dotyczy deklaracji współpracy w dziedzinach: gospodarki komunalnej, planowania urbanistycznego miast i wsi, ochrony środowiska, szkolnictwa ogólnego i zawodowego, kultury, sportu, turystyki i wypoczynku oraz wymiany doświadczeń (rzemieślnicy, rolnicy, organizacje

pozarządowe). Współpraca z gminami francuskimi polega m.in. na organizacji praktyk zawodowych, kursów języka francuskiego. Wynikiem współpracy jest także powstanie w partnerskiej gminie Luant Stowarzyszenia „Francja – Polska” oraz udział gminy Olsztynek wraz z delegacjami z innych miast województwa oraz władz powiatu olsztyńskiego w Forum Agroturystycznym i Ekonomicznym jak również w Forum poświęconemu „wszystko o drewnie” zorganizowanym przez to Stowarzyszenie.

- *Porozumienie o Partnerstwie Europejskich Gmin Walkenried i Olsztynek z 1996 r. (Niemcy – Związek Gmin Walkenried)* - współpraca ze Związkiem Gmin Walkenried w Niemczech rozwija się wielotorowo. Jednak główny nacisk położono na: dziedziny dotyczące wspierania nauki i pogłębiania znajomości języków, poznania obyczajów, historii i kultury, wymiany społecznej i gospodarczej. Partnerzy z Niemiec uczestniczyli w projektach realizowanych w ramach funduszy europejskich (m.in. „Organizacje pozarządowe w rozwoju i utrwalaniu współpracy gmin partnerskich”, „Bliskie spotkania - Targi gospodarcze gmin partnerskich”), zespoły i chóry występował podczas „Dni Olsztyńka”. Oprócz tego wzajemne kontakty polegają nie tylko na oficjalnych wizytach polskich i niemieckich władz miejskich. To również wspólne przedsięwzięcia przedstawicieli organizacji pozarządowych, rzemieślników, zespołów artystycznych a także programy wymiany młodzieżowej i tematyczne obozy (np. ornitologiczny) oraz związane przyjaźnie przez mieszkańców.
- *Porozumienie o współpracy Gmin Olsztynek i Polesskiego Rejonu z 1998 r. (Rosja – Obwód Kaliningradzki)* - już w 1999 r. zrealizowano wspólny projekt „Poznajmy się”, a w 2000 roku projekt „Organizacje pozarządowe w rozwoju i utrwalaniu współpracy gmin partnerskich” dofinansowane ze środków unijnych Phare CREDO. Dotychczas wspólne projekty z Rosjanami realizowali: Zespół Szkolno-Przedszkolny w Waplewie - obóz międzynarodowy „Przyjaźń niejedno ma imię”, Klub Sportowy „Olimpia” - projekt wymiany sportowców pt. „Sport łączy nas jak Bałtyk”, Urząd Miejski „Bliskie spotkania Targi gospodarcze gmin partnerskich”, Miejsko Gminny Ośrodek Kultury – warsztaty artystyczne „Talent nie zna granic”, Urząd Miejski w Olsztynku – plenery malarskie, film promocyjny, szkolenia „Artyści i Promocja”. Wszystkie projekty uzyskały dofinansowanie ze środków unijnych.
- *Porozumienie o Partnerstwie Europejskich Gmin Olsztynek i Akers Styckebrück z 1999r. (Szwecja-gmina Strängnäs)* - główny nacisk położono na: ochronę środowiska naturalnego, turystykę, sport, kulturę, wymianę młodzieży, ochronę zabytków oraz rozwój samorządu lokalnego. Poprzez dofinansowanie Królestwa Szwecji w zabytkowym obiekcie Zamku w Olsztynku odrestaurowano piwnice zamkowe, które są wykorzystywane przede wszystkim przez młodzież jak również organizowane są w nich różne imprezy kulturalne i wystawy. W 2000 roku Młodzieżowy Klub Europejski z Olsztyńka uzyskał dofinansowanie ze środków proeuropejskich na realizację projektu „Młodzież fundamentem współpracy gmin Olsztynek i Strängnäs”.
- *Umowa o współpracy pomiędzy gminą Olsztynek a gminą Mejszagoła z 2002 r. (Litwa – Rejon Wileński)* - ze względu na łatwy kontakt (brak bariery językowej i bliska odległość) dotychczasowa współpraca z Gminą Mejszagoła rozwija się bardzo efektywnie w dziedzinie szkolnictwa i

edukacji, budowania samorządności oraz społeczeństwa obywatelskiego, współpracy kultura, promocji walorów turystycznych oraz w dziedzinie restauracji i ochrony miejsc pamięci narodowej i zabytków. Dla dzieci i młodzieży z Gminy Mejszagola na terenie Gminy Olsztynek organizowane są kolonie letnie, jak również miejscowe społeczeństwo i Towarzystwo Przyjaciół Wilna i Ziemi Wileńskiej z Olsztyńska organizuje paczki świąteczne dla dzieci w Mejszagole. Oprócz szkół gminnych z partnerską gminą na Litwie współpracuje również Zespół Szkół w Olsztynku.

- *Umowa o współpracy pomiędzy gminą Olsztynek a miastem Felsőzsolca z 2004 r. (Republika Węgierska)* - współpraca polsko-węgierska rozwija się na płaszczyźnie wymiany wzajemnych doświadczeń w dziedzinie kultury, edukacji, samorządności, organizacji pozarządowych, przedsiębiorczości. Efektem współpracy jest między innymi utworzenia w Olsztynku Towarzystwa Współpracy Polsko-Węgierskiej Koło w Olsztynku.
- *Umowa o współpracy pomiędzy gminą Olsztynek a miastem Bańska Szczawnica z 2005 r. (Słowacja)* - współpraca ze Słowacją to przede wszystkim wymiana wzajemnych doświadczeń w dziedzinie kultury, edukacji, samorządności, organizacji pozarządowych, przedsiębiorczości i występy zespołów muzycznych, teatralnych w zaprzyjaźnionym mieście.

Podpisane umowy o współpracy z miastami partnerskimi z Niemiec, Szwecji, Francji, Rosji, Litwy, Węgier i Słowacji oraz wspólnie realizowane projekty, finansowane ze źródeł UE świadczą o przyjaznym, otwartym charakterze samorządu lokalnego. Korzyści ze współpracy zagranicznej to:

- efektywne wykorzystanie środków własnych i unijnych,
- realizacja kierunków współpracy zgodnych ze strategią rozwoju lokalnego,
- ogólny rozwój społeczności lokalnej (doposażenie sfery społecznej, rozszerzenie horyzontów, znoszenie stereotypów, rozwój tolerancji),
- wymiana doświadczeń i wzajemna pomoc,
- lepsze wyczucie potrzeb i możliwości,
- możliwość poszerzenia kontaktów gospodarczych,
- szerszy dostęp do źródeł finansowania,
- uaktywnienie społeczności lokalnej w tym szkół (wymiana młodzieży), czego efektem jest utworzenie w Olsztynku Młodzieżowego Klubu Europejskiego.

Kierunki rozwoju Gminy Olsztynek, w tym współpracy z innymi narodami, wiążą się ściśle z członkostwem Polski w Unii Europejskiej, przede wszystkim z poprawą życia i aktywizacją jej mieszkańców. Dzięki współpracy i wzajemnym kontaktom poznaje się kulturę i tradycje - uczymy się wzajemnego szacunku i wspólnego działania.

OSP w Olsztynku podpisało porozumienie o współpracy z strażą pożarną w Bad Sachsa z Niemiec, głównym celem współpracy jest wymiana doświadczeń oraz nawiązywanie przyjaźni. Głównym efektem współpracy jest organizowanie przez partnerów z Niemiec pomocy i paczek dla dzieci z Domu dziecka w Olsztynku.

Oprócz powyższych działań od 2004 roku w Olsztynku funkcjonuje Młodzieżowa Rada Miejska. Rada skupia 15 radnych, przedstawicieli olsztyneckich szkół: Gimnazjum im. Noblistów Polskich, Gimnazjum Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich, Zespołu Szkół im. K. C. Mrongowiusza oraz działającego w jego ramach Liceum im. J. Kaczmarskiego. Celem działania Rady jest upowszechnianie idei samorządowej wśród młodzieży oraz wspieranie aktywności młodych ludzi w Mieście i Gminie Olsztynek. Do zadań Rady należy, w szczególności: opiniowanie projektów mających wpływ na warunki rozwoju młodego pokolenia, inicjowanie działań dotyczących życia młodych ludzi, inspirowanie i koordynowanie inicjatyw młodych ludzi, prowadzenie działalności informacyjno - doradczej, nawiązywanie współpracy z krajowymi oraz zagranicznymi organizacjami. Młodzież uczestniczyła w projekcie realizowanym przez powiat olsztyński „Prawda i Konsekwencje” dot. wymiany doświadczeń młodzieży z Polski, Rosji i Szwecji efektem czego było między innymi opracowanie folderu o Gminie Olsztynek oraz strategii młodzieży w Olsztynku, w projekcie „Rok 2006 i co dalej” również udział w nim brała młodzież z Polski, Rosji i Szwecji oraz w projekcie organizowanym przez Fundację Komunikacji Społecznej – Centrum Edukacji społecznej „Młodzi w przejrzystej Polsce – Aktywny samorząd”. Radni Młodzieżowej Rady Miejskiej wypracowują wnioski dotyczące problemów młodzieży oraz uczestniczą w organizacji różnych imprez kulturalnych i happeningów.

Działania młodzieżowej rady był kilkakrotnie nagradzane. W 2013 roku młodzieżowa rada wspólnie z samorządem Olsztynka otrzymała nagrodę Super Samorząd pod honorowym patronatem Prezydenta RP oraz nagrodę marszałka województwa warmińsko-mazurskiego „Laur Najlepszym z Najlepszych”. W 2014 roku młodzieżowa rada otrzymała również nagrodę przyznaną przez Cittaslow – Międzynarodową Sieć Miast Dobrego Życia - Cittaslow Project Prize 2014.

Miasto i Gmina Olsztynek jest członkiem wielu stowarzyszeń, związków, itp., w ramach czego opłacane są składki członkowskie.

Tabela. Zgromadzenia, związki, stowarzyszenia, do których należy Miasto i Gmina Olsztynek

Lp.	Zgromadzenie, związek, stowarzyszenie	Rodzaj składki	Opłacono 2012
1.	LGR Pojezierze Olsztyńskie	składka roczna	2 748 Opłata za 2011 2 750
2.	Stowarzyszenie „Południowa Warmia”	składka roczna	13 780
3.	Zielone Płuca Polski	opłata licencyjna	Opłacone w ramach poprzedniej faktury
4.	Związek Gmin Regionu Ostródzko – Iławskiego „Czyste Środowisko”	Opłata całoroczna	12 778,20
5.	Związek Gmin Warmińsko - Mazurskich	I półrocze	3 445 zł
6.	Związek Gmin Warmińsko - Mazurskich	II półrocze	3 445
7.	Związek Gmin Regionu Ostródzko – Iławskiego „Czyste Środowisko”	Opłata dodatkowa	8 518,80

	Ogółem	-	50 213,00
--	--------	---	-----------

2.7 Dochody i wydatki Gminy i Miasta Olsztynek

Budżet jest finansowym wyrazem i instrumentem polityki gospodarczej gminy. Dochody i wydatki Miasta i Gminy Olsztynek zrealizowane w latach 2010-2012 oraz planowane w latach 2013-2022 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela. Dochody budżetu Gminy i Miasta Olsztynek wg rodzajów w latach 2010-2012

Realizacja	2010	2011	2012
A. DOCHODY WŁASNE	16 268 764,52	17 494 014,39	18 728 543,31
ROLNICTWO I ŁOWIECTWO	162 074,25	52 512,27	20 000,00
LEŚNICTWO	5 033,54	5 677,11	10 547,69
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	6 455,94	157 858,53	39 582,28
GOSPODARKA MIESZKANIOWA	2 094 491,90	2 066 065,00	2 197 574,11
DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	131 777,72	114 657,00	229 191,65
ADMINISTRACJA PUBLICZNA	6 311,84	79 476,27	201 703,07
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA	91 777,85	50 168,43	159 444,60
DOCHODY OD OSÓB PRAWNYCH OSÓB FIZYCZNYCH I OD INNYCH JED. NIEPOSIADAJĄCYCH OSOBOWOŚCI PRAWNEJ ORAZ WYDATKI ZWIĄZANE Z ICH POBOREM	12 599 986,73	13 774 373,72	14 531 458,25
RÓŻNE ROZLICZENIA	155 777,86	101 809,08	370 834,47
OŚWIATA I WYCHOWANIE	427 889,28	387 426,27	353 310,51
OCHRONA ZDROWIA	310 232,59	307 805,92	313 670,17
POMOC SPOŁECZNA	101 095,76	125 384,59	138 278,40
GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA	101 671,98	113 800,20	125 892,11
KULTURA FIZYCZNA I SPORT	74 187,28	157 000,00	37 056,00
B. DOTACJE CELOWE NA ZADANIA WŁASNE GMINY I ZADANIA POWIERZONE ORAZ ŚRODKI DO POZYSKANIA Z UNII EUROPEJSKIEJ ORAZ DOTACJE Z BUDŻETU PAŃSTWA DO ZADAŃ REALIZOWANYCH Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW ERDF	6 717 795,60	7 538 849,67	4 906 135,75
ROLNICTWO I ŁOWIECTWO	0,00	400 000,00	1 993 345,71
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	213 853,72	204 593,00	115 153,00
GOSPODARKA MIESZKANIOWA	753 407,49	361 651,46	281 696,44
DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	8 920,00	25 808,26	160 694,40
ADMINISTRACJA PUBLICZNA	4 000,00	12 000,00	21 770,00
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA	517 980,26	528 939,56	215 900,33
DOCHODY OD OSÓB PRAWNYCH, OSÓB FIZYCZNYCH I OD INNYCH JEDNOSTEK NIEPOSIADAJĄCYCH OSOBOWOŚCI PRAWNEJ ORAZ WYDATKI ZWIĄZANE Z ICH POBOREM	2 747,00	0,00	0,00
RÓŻNE ROZLICZENIA	0,00	53 781,12	69 955,80
OŚWIATA I WYCHOWANIE	24 145,00	6 744,00	660,00
POMOC SPOŁECZNA	1 014 400,62	930 599,58	1 012 079,40

POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	581 153,27	454 433,15	659 563,96
EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA	135 324,26	148 921,30	142 239,00
GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA	3 457 647,98	3 047 437,35	32 940,00
KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO	4 216,00	347 940,89	22 637,71
KULTURA FIZYCZNA	0,00	1 016 000,00	177 500,00
C. DOTACJE CELOWE NA ZADANIA ZLECONE Z ZAKRESU ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ	5 174 180,58	5 409 423,08	5 562 991,83
ROLNICTWO I ŁOWIECTWO	321 885,62	313 309,30	341 296,87
ADMINISTRACJA PUBLICZNA	136 616,84	151 861,82	93 050,00
URZĘDY NACZELNYCH ORGANÓW WŁADZY PAŃSTWOWEJ KONTROLI I OCHRONY PRAWA	74 722,05	31 600,00	2 300,00
POMOC SPOŁECZNA	4 640 956,07	4 912 651,96	5 126 344,96
D. SUBWENCJE Z BUDŻETU PAŃSTWA	9 978 262,00	10 058 298,00	11 012 490,00
RÓŻNE ROZLICZENIA	9 978 262,00	10 058 298,00	11 012 490,00
DOCHODY OGÓŁEM (A+B+C+D)	38 139 002,70	40 500 585,14	40 210 160,89

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Tabela. Wydatki budżetu Gminy i Miasta Olsztynek wg rodzajów w latach 2010-2012

Realizacja	2010	2011	2012
A. ZADANIA WŁASNE	36 962 117,65	38 640 745,09	35 933 758,32
ROLNICTWO I ŁOWIECTWO	2 365 930,65	2 615 321,24	3 281 886,59
WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ I WODĘ	0,00	2 460,00	1 230,00
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	1 109 112,84	891 767,45	1 163 126,68
GOSPODARKA MIESZKANIOWA	2 150 646,04	811 041,93	1 464 145,72
DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	325 213,05	387 894,21	391 531,03
ADMINISTRACJA PUBLICZNA	2 921 433,66	3 403 959,46	3 609 742,78
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA	561 334,15	1 511 409,87	651 954,30
DOCHODY OD OSÓB PRAWNYCH, OD OSÓB FIZYCZNYCH I OD INNYCH JEDNOSTEK NIEPOSIADAJĄCYCH OSOBOWOŚCI PRAWNEJ ORAZ WYDATKI ZWIĄZANE Z ICH POBOREM	91 702,35	112 588,39	
OBSŁUGA DŁUGU PUBLICZNEGO	248 766,03	251 292,53	400 421,80
RÓŻNE ROZLICZENIA	0,00	0,00	0,00
OŚWIATA I WYCHOWANIE	13 729 212,90	14 708 526,64	16 132 072,96
OCHRONA ZDROWIA	533 604,91	231 601,41	323 989,46
POMOC SPOŁECZNA	2 970 500,56	2 912 785,71	3 120 630,21

POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	606 247,38	476 404,50	676 115,22
EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA	340 114,25	368 653,67	408 378,77
GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA	6 813 506,44	6 722 337,60	1 686 664,85
KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO	1 753 503,99	974 009,86	1 782 650,34
KULTURA FIZYCZNA	441 288,45	2 258 690,62	839 217,61
B. ZADANIA POWIERZONE	104 425,40	130 401,26	71 579,40
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	95 505,40	104 593,00	57 191,00
DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	8 920,00	25 808,26	14 388,40
C. ZADANIA ZLECONE	5 174 180,58	5 409 423,08	5 562 991,83
ROLNICTWO I ŁOWIECTWO	321 885,62	313 309,30	341 296,87
ADMINISTRACJA PUBLICZNA	136 616,84	151 861,82	93 050,00
URZĘDY NACZELNYCH ORGANÓW WŁADZY PAŃSTWOWEJ, KONTROLI I OCHRONY PRAWA	74 722,05	31 600,00	2 300,00
POMOC SPOŁECZNA	4 640 956,07	4 912 651,96	5 126 344,96
WYDATKI OGÓŁEM (A+B+C)	42 240 723,63	44 180 569,43	41 568 329,55

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Tabela. Planowane dochody i wydatki budżetu Gminy i Miasta Olsztynek w latach 2013-2022 (w zł)

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dochody	40 056 146,63	45 730 047,12	41 861 500,00	41 800 000,00	41 962 412,00	42 039 900,00	41 972 250,00	42 090 600,00	42 240 600,00	42 169 200,00
Wydatki	41 587 191,10	46 785 244,69	39 853 600,00	39 660 697,92	39 612 777,76	39 668 498,96	40 230 477,00	40 716 500,00	41 143 068,56	41 731 100,00
Dochody ogółem na 1 mieszkańca	2 869,35	3 278,84	2 999,96	2 992,13	2 998,39	2 997,71	2 986,92	2 986,21	2 993,45	2 983,95
Wydatki ogółem na 1 mieszkańca	2 979,03	3 354,50	2 856,07	2 838,99	2 830,50	2 828,62	2 862,97	2 888,72	2 915,67	2 952,95
Prognoza liczby ludności	14096	14088	13954	13970	13995	14024	14052	14095	14111	14132

Źródło: Opracowanie własne wg danych Gminy i GUS

III WYNIKI ANKIET

Badanie ankietowe dotyczące uwarunkowań rozwoju gminy zostało skierowane do mieszkańców Miasta i Gminy Olsztynek, w tym szerokiej grupy młodzieży, jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych.

Na kilkadziesiąt rozpowszechnionych ankiet uzyskano 29 odpowiedzi.

Zapytano respondentów o siłę oddziaływania wskazanych zjawisk na gminę. Opinie i oceny respondentów na temat zjawisk wpływających na stan gminy przedstawiały się następująco:

1. Polityka gospodarcza

Zjawiska	duża	średnia	mała	brak
Układ dróg krajowych i międzynarodowych	44,83%	34,48%	20,69%	0%
Atrakcyjność turystyczna gminy	51,72%	34,48%	10,34%	0%
Infrastruktura bankowa	13,79%	48,28%	34,48%	0%
Środowisko naturalne	41,38%	37,93%	20,69%	0%
Poziom uprzemysłowienia gminy	41,38%	27,59%	20,69%	6,90%
Gospodarka komunalna	27,59%	48,28%	17,24%	3,45%
Udział własności prywatnej w strukturze własności nieruchomości	13,79%	27,59%	51,72%	0%
Baza turystyczna	31,03%	51,72%	6,90%	3,45%
Bezrobocie	62,07%	24,14%	3,45%	3,45%
Instytucje obsługi biznesu	10,34%	55,17%	27,59%	6,90%
Informacja turystyczna	31,03%	51,72%	17,24%	0%
Inwestycje komunalne	20,69%	48,28%	17,24%	6,90%
Wspieranie przedsiębiorczości na terenie gminy	34,48%	31,03%	27,59%	3,45%
Struktura wiekowa bezrobotnych	34,48%	37,93%	17,24%	6,90%
Infrastruktura techniczna	34,48%	34,48%	24,14%	3,45%

Tereny przeznaczone pod osadnictwo	34,48%	34,48%	17,24%	10,34%
Zakłady przetwórcze (gmina, powiat)	34,48%	34,48%	20,69%	10,34%
Tereny rekreacyjne	37,93%	27,59%	20,69%	3,45%
Agroturystyka	44,83%	44,83%	10,34%	6,90%
Rolnictwo	27,59%	48,28%	20,69%	3,45%
Miejsca pracy poza rolnictwem	24,14%	44,83%	24,14%	3,45%
Wzrost gospodarczy kraju	31,03%	34,48%	27,59%	6,90%
Władza w gminie	27,59%	44,83%	10,34%	10,34%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

W obszarze polityki gospodarczej Gminy, respondenci uznali, że dużą siłę na oddziaływania na Gminę ma bezrobocie – 62,07%. Równie ważna okazała się atrakcyjność turystyczna gminy.

2. Polityka społeczna

Zjawiska	duża	średnia	mała	brak
Struktura wieku społeczeństwa	17,24%	48,28%	24,14%	0%
Rola oświaty w rozwoju gminy	24,14%	34,48%	17,24%	6,90%
Integracja mieszkańców gminy	17,24%	44,83%	24,14%	3,45%
Pomoc społeczna w gminie	24,14%	37,93%	13,79%	10,34%
Działania zmniejszające bezrobocie	31,03%	24,14%	13,79%	10,34%
Działania PUP w celu ograniczenia bezrobocia	34,48%	27,59%	20,69%	6,90%
Współpraca gminy z instytucjami pozarządowymi	20,69%	31,03%	27,59%	6,90%
Wykształcenie społeczeństwa	20,69%	41,38%	20,69%	0%
Aktywność obywateli na rzecz gminy	17,24%	41,38%	27,59%	3,45%

Polityka informacyjna rządu	20,69%	31,03%	20,69%	13,79%
Stopień samodzielności mieszkańców	20,69%	41,38%	17,24%	3,45%
Długotrwałe bezrobocie	34,48%	34,48%	13,79%	3,45%
„Praca na czarno”	37,93%	27,59%	13,79%	3,45%
Sytuacja materialna mieszkańców	37,93%	13,79%	20,69%	10,34%

Respondenci wybrali także zjawiska z obszaru polityki społecznej. Bardzo istotne obszary to: integracja mieszkańców gminy, czy też działania ograniczające bezrobocie.

3. Infrastruktura techniczna i społeczna

Zjawiska	duża	średnia	mała	brak
Gazociąg	34,48%	24,14%	24,14%	3,45%
Telefonizacja	31,03%	24,14%	24,14%	6,90%
Sieć energetyczna	34,48%	27,59%	13,79%	6,90%
Sieć wodociągowa	24,14%	34,48%	20,69%	3,45%
Sieć kanalizacyjna	24,14%	31,03%	24,14%	6,90%
Oczyszczalnie ścieków	31,03%	31,03	20,69	3,45%
Baza oświatowa gminy	37,93%	31,03	13,79	3,45%
Baza kulturowa gminy	34,48%	31,03	20,69	0%
Infrastruktura turystyczna	27,59%	31,03	24,14	3,45%
Układ komunikacyjny gminy	34,48%	24,14	24,14	0%

Jakość dróg	27,59%	34,48	13,79	10,34%
Ochrona przyrody	27,59%	41,38	13,79	3,45%
Funkcjonowanie Urzędu Gminy	34,48%	34,48	13,79	3,45%

Oceniając infrastrukturę techniczną i społeczną, ankietowani jako te o dużej sile wpływu na Gminę wskazali bazę oświatową Gminy. Następnie prawie równoznacznie wytyczyli: gazociąg, sieć energetyczną, czy też układ komunikacyjny gminy.

4. Polityka zewnętrzna gminy

Zjawiska	duża	średnia	mała	brak
Znaczenie gminy w planach i programach wojewódzkich	31,03%	24,14%	24,14%	3,45%
Zachęty systemowe dla inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych	34,48%	27,59%	13,79%	10,34%
Kontakty zagraniczne gminy	37,93%	24,14%	17,24%	3,45%
Współpraca z ośrodkami wspierającymi lokalną przedsiębiorczość	20,69%	34,48%	24,14%	6,90%
Udział w targach, giełdach, itp.	20,69%	31,03%	27,59%	3,45%
Działania promocyjne gminy	34,48%	24,14%	20,69%	6,90%
Pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych	24,14%	34,48%	24,14%	3,45%
Programy pomocowe dla gmin	20,69%	41,38%	13,79%	10,34%
Oferta inwestycyjna gminy	31,03%	34,48%	17,24%	3,45%
Współpraca z innymi gminami	17,24%	37,93%	24,14%	6,90%
Współpraca z powiatem	24,14%	37,93%	20,69%	3,45%
Współpraca z administracją rządową	20,69%	31,03%	20,69%	6,90%

Bliskość granicy państwa	20,69%	31,03%	20,69%	13,79%
Sytuacja gospodarcza woj. Warmińsko-mazurskiego	27,59%	24,14%	27,59%	6,90%

Respondenci ocenili, że kontakty zagraniczne Gminy mogą mieć duży wpływ na jej rozwój. Na uwagę zasługuje również stopień oceny programów pomocowych na rozwój Gminy.

5. Finanse gminy

Zjawiska	duża	średnia	mała	brak
Zadłużenie w celu zwiększenia inwestycji	27,59%	34,48%	20,69%	0%
Zasady finansowania zadań publicznych z budżetu państwa	17,24%	34,48%	24,14%	3,45%
Nakłady na oświatę	34,48%	31,03%	13,79%	3,45%
Nakłady na pomoc społeczną	41,38%	20,69%	17,24%	0%
Poziom nakładów inwestycyjnych	34,48%	27,59%	20,69%	0%
Dochody gminy	37,93%	27,59%	6,90%	6,90%
Pozyskiwanie środków pozabudżetowych	34,48%	27,59%	13,79%	3,45%
Emisja obligacji komunalnych	17,24%	34,48%	24,14%	6,90%
Określenie wysokości podatków na poziomie stymulującym rozwój gospodarczym	27,59%	27,59%	20,69%	6,90%
Udział w procedurze uchwalania budżetu przez podmioty gospodarcze	24,14%	31,03%	20,69%	3,45%
Stosowanie przez zarząd ulg, odroczeń, zaniechań poboru podatków i opłat lokalnych	17,24%	44,83%	10,34%	6,90%

Blisko 42% ankietowanych uznało, że nakłady na pomoc społeczną mają dużą siłę oddziaływania na Gminę. Niewiele mniejszy wpływ mają: dochody gminy, jak również pozyskiwanie środków pozabudżetowych i poziom nakładów inwestycyjnych.

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie pilności zadań dla Miasta i Gminy Olsztynek. Na podstawie ankiety zestawiono poniżej odpowiedzi 29 przebadanych (w skali 1-5, gdzie 1- najmniej pilne, 5- najbardziej pilne):

PRORYTET	1	2	3	4	5
Bezpieczeństwo publiczne	1	2	11	8	7
Budownictwo komunalne	3	7	12	5	2
Kultura/rozrywka	2	6	3	11	7
Sport/rekreacji	1	7	2	12	7
Gospodarka odpadami	5	4	11	5	4
Wodociągi	2	7	6	8	6
Kanalizacja	4	4	8	8	5
Ekologia	2	4	8	7	8
Renowacja zabytków	1	4	7	11	6
Drogi/parkingi	2	5	5	4	13
Wspieranie oświaty	1	6	12	8	2
Baza turystyczna	0	6	9	10	4
Telefonizacja gminy	1	9	8	10	1
Baza agroturystyczna	0	12	9	7	1
Promocja gminy	4	1	9	9	6
Ochrona zdrowia	1	2	6	8	12
Wspieranie przedsiębiorczości	3	3	13	4	6
Wspieranie rolnictwa	1	4	9	8	7

Analizując powyższe dane, można jednoznacznie stwierdzić, że wg ankietowanych, najpilniejsze zadania Gminy i Miasta Olsztynek to zadania dotyczące dróg i parków oraz właściwa ochrona zdrowia w Mieście i Gminie Olsztynek. Następnie, równie ważne jest obszar Sport i rekreacja (12 odpowiedzi); Kultura i rozrywka oraz Renowacja zabytków.

IV ANALIZA SWOT

Określenie potrzeb gospodarczych i społecznych

Działalność władz samorządowych opiera się nie tylko na realizacji zadań wynikających z aktualnie obowiązującego prawa, ale jest wypadkową wielu zgłaszanych przez społeczeństwo potrzeb. Ograniczone zasoby finansowe jednostki samorządu terytorialnego nie pozwalają na bieżące i natychmiastowe zaspokojenie wszelkich potrzeb, dlatego niezbędne jest skierowanie strumienia finansów gminy tam, gdzie rozwiązane zostaną najważniejsze problemy jej mieszkańców. Poniżej przedstawiono hierarchizację potrzeb mieszkańców ustaloną na podstawie ankiety przygotowanej i analizy dokumentów dotyczących omawianego obszaru.

Z punktu widzenia rozwoju gospodarczego niezbędne jest podjęcie wyzwań dotyczących rozwoju lokalnego rynku pracy wraz z działaniami na rzecz zmniejszania bezrobocia i jednoczesnym systemem pozyskiwania nowych inwestorów, rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, modernizacji istniejących gospodarstw, rozwój dominujących na rynku lokalnym potencjałów (turystyki, rolnictwa) oraz podjęcie działań na rzecz pozyskiwania energii z odnawialnych źródeł energii, jak fotowoltaika.

Na podstawie ustaleń wynikających z przeprowadzonych z mieszkańcami i władzami Miasta i Gminy Olsztynek warsztatów społecznych, mających na celu:

- zapoznanie społeczności lokalnej z celami sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek,
- określenie najważniejszych, z punktu widzenia mieszkańców Gminy, problemów w pięciu określonych aspektach życia ludności.

Wśród aspektów życia ludności wskazano:

- a) **sferę społeczno-kulturową** - analizie poddano takie elementy jak ludność, wykształcenie, kwalifikacje zawodowe, integracja społeczności lokalnej, warunki życia, instytucje i usługi społeczne,
- b) **sferę środowiskową** - analizie poddano komponenty i zasoby środowiska przyrodniczego, stan zanieczyszczenia środowiska, infrastrukturę ekologiczną, świadomość ekologiczną społeczeństwa,
- c) **sferę infrastrukturalną** - wskazywano problemy pod kątem funkcjonowania infrastruktury technicznej i społecznej, organizacji sektorów infrastruktury, luk w infrastrukturalnych, rezerw i inwestycji infrastrukturalnych,
- d) **sferę gospodarczą** - analizie poddano zasoby gospodarcze, działalność gospodarczą według sektorów i branż, funkcji gospodarczych, rynków lokalnych i regionalnych, bazy ekonomiczne, korzyści zewnętrzne, koszty społeczne, konkurencyjność gmin i regionów,
- e) **sferę przestrzenną** - wskazano problemy z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego, układu funkcjonalno-przestrzennego, dostępności przestrzennej, kompozycji i ład przestrzennego, wartości przestrzeni.

Do głównych problemów **sfery społeczno-kulturowej** najczęściej zaliczano:

1. bezrobocie – przy czym należy mieć na uwadze, iż zjawisko bezrobocia jest punktem wyjścia do innych problemów życia społecznego,
2. niekorzystne zjawiska demograficzne, a wśród nich:

- starzejące się społeczeństwo,
 - migracja ludności,
 - niski przyrost naturalny,
3. niskie kwalifikacje zawodowe mieszkańców Gminy,
 4. niski stopień integracji społecznej,
 5. niewystarczająca ilość zajęć dla młodzieży (kształcenie i doszkącanie),
 6. niewystarczająca infrastruktura i oferta kulturalna.

Zdiagnozowane problemy w **sferze środowiskowej**:

1. niska świadomość ekologiczna społeczeństwa,
2. niekontrolowana gospodarka odpadami,
3. niewykorzystane walory przyrodnicze,
4. niskie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Do głównych problemów w **sferze infrastrukturalnej**, zgodnie z opinią mieszkańców, należą:

1. brak skanalizowania części miasta i wsi,
2. zły stan dróg w mieście i na wsiach,
3. brak uzbrojenia terenów pod inwestycje,
4. częściowy brak infrastruktury komunikacyjnej,
5. niedostateczna infrastruktura społeczna,
6. zniszczone budynki.

Do głównych problemów **sfery gospodarczej** najczęściej zaliczano:

1. brak dostępu do informacji o prowadzeniu działalności gospodarczej,
2. brak terenów inwestycyjnych,
3. mała atrakcyjność inwestycyjna Gminy,
4. mała strefa ekonomiczna,
5. niskie zarobki,
6. brak zakładów pracy, a tym samym brak miejsc pracy
7. sezonowość usług turystycznych, słabo rozwinięty sektor turystyczny, brak turystów,
8. słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna, np. brak ścieżek rowerowych.

Wśród zdiagnozowanych problemów w **sferze przestrzennej** znalazły się:

1. mała ilość infrastruktury społecznej,
2. chaos architektoniczny,
3. małe pokrycie gminy dokumentami planistycznymi,
4. niewystarczająca ilość terenów pod budownictwo i związanej z nimi infrastruktury towarzyszącej,
5. rozproszenie przestrzenne,

6. niewykorzystany potencjał historyczno-kulturalny (z punktu widzenia potrzeb turystyki).

Zbadane podczas konsultacji społecznych problemy, uzupełnione o diagnozę sytuacji społeczno – gospodarczej Miasta i Gminy Olsztynek, stały się podstawą do sporządzenia analizy SWOT.

Analiza SWOT (z ang. Strengths, Weakness, Opportunities, Threats) służy zidentyfikowaniu i sformułowaniu podstawowych problemów i zagrożeń strategicznych przy jednoczesnym przeciwstawieniu ich mocnym stronom danego obszaru i szansom rozwoju konkretnej gminy. Innymi słowy, narzędzie to identyfikuje słabe i silne strony gminy oraz bada szanse i zagrożenia, jakie stoją przed daną jednostką samorządu terytorialnego (lub innego podmiotu).

Poszczególne cztery grupy czynników oznaczają:

- silne strony – uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią silne strony gminy i które należy wykorzystać będą służyć jego rozwojowi,
- słabe strony – uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią słabe strony gminy i które należy wyeliminować z uwagi na konieczność usunięcia barier rozwoju JST,
- szanse – uwarunkowania zewnętrzne, a zatem takie, które nie zależą od zachowania społeczności gminnej, ale które mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach są wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi powiatu,
- zagrożenia – uwarunkowania zewnętrzne, które nie są również bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analizie poddane zostały następujące strefy:

1. społeczno-kulturowa,
2. środowiskowa,
3. infrastrukturalna,
4. gospodarcza,
5. przestrzenna.

W sposób szczegółowy wyznaczono dla tych obszarów podstawowe mocne i słabe strony wynikające z uwarunkowań wewnętrznych oraz szanse i zagrożenia wynikające z uwarunkowań zewnętrznych, czyli czynników niezależnych od mieszkańców i władz gminy.

4.1 Strefa społeczno-kulturowa

Mocne strony	Słabe strony
- duża liczba organizacji pozarządowych, - dobrze działające organizacje samorządowe (oświatowe, kulturalne, socjalne), - duża ilość imprez okolicznościowych;	- bezrobocie oraz odpływ wykształconej młodzieży, - niekorzystne zjawiska dotyczące lokalnego rynku pracy: - brak aktywności zawodowej w

- dużo świetlic wiejskich, - dobry dostęp do usług medycznych	środowisku popegeerowskim oraz wśród młodzieży, - brak oferty kształcenia osób o statusie „50 plus”, - niska aktywizacja młodzieży, - niskie kwalifikacje zawodowe mieszkańców Gminy, - słaba integracja społeczna wśród mieszkańców, - słaby dostęp do dóbr kultury typu teatr, kino
Szanse	Zagrożenia
- dobra lokalizacja i dostęp do ośrodków kształcenia, - dostępność zewnętrznych środków pomocowych na doskonalenie lokalnych zasobów ludzkich oraz przystosowanie ich do aktualnych wymogów rynku pracy - współpraca zagraniczna – współpraca z miastami partnerskimi, - przynależność do Cittslow, - pojawianie się nowych instrumentów aktywizujących osoby bezrobotne, - możliwość ograniczania patologii społecznych poprzez systematyczny rozwój usług kulturalnych i sportowych przy wykorzystaniu zewnętrznych środków pomocowych	- ograniczone środki budżetu gminy na dofinansowanie placówek oświatowych i kulturalnych, - ograniczone środki finansowe na rozwój imprez kulturalnych i sportowych, - duża konkurencja przy aplikowaniu o zewnętrzne środki pomocowe na doskonalenie lokalnych zasobów ludzkich oraz rozwój lokalnej społeczności, - brak programów pomocowych dla małych gospodarstw rolnych.

4.2 Strefa środowiskowa

Mocne strony	Słabe strony
- występowanie wielorakich form ochrony przyrody, - bogate walory przyrodnicze gminy, - brak przemysłu ciężkiego, - położenie geograficzne	- wysokie zanieczyszczenie jezior i lasów, - niska świadomość ekologiczna społeczeństwa, - brak odpowiedniej infrastruktury kanalizacyjnej, - brak alternatywnych źródeł energii
Szanse	Zagrożenia
- możliwość wspierania rozwoju, przedsięwzięć sprzyjających poprawie środowiska naturalnego, - możliwość pozyskania zewnętrznych środków finansowych na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska naturalnego, - wzrastająca świadomość ekologiczna społeczeństwa, - wzrost zainteresowania turystyką rowerową,	- zagrożenie klęskami żywiołowymi, - rosnące natężenie ruchu drogowego, - wzrost poziomu zanieczyszczenia środowiska - wzrost poziomu hałasu, - ograniczenia wynikające z uregulowań dotyczących obszarów chronionych, - zagrożenie degradacją stanu jakości wód powierzchniowych oraz podziemnych

4.3 Strefa infrastrukturalna

Mocne strony	Słabe strony
– duże możliwości oczyszczalni ścieków, – istnienie obwodnicy Olsztyńska, – szeroko rozwinięta infrastruktura turystyczna, – dobra dostępność komunikacyjna gminy, – ciągła rewitalizacja terenów przy Zamku.	– zły stan dróg i chodników w mieście i na wsiach, – brak miejsc parkingowych w mieście, – słaby stan techniczny świetlic wiejskich, – brak infrastruktury turystycznej, w tym zły stan ścieżek rowerowych, – słaba komunikacja kolejowa
Szanse	Zagrożenia
– możliwość ubiegania się o dofinansowanie inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej ze środków zewnętrznych – pojawianie się nowych technologii	– wysokie koszty inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej – duża konkurencja w aplikowaniu o zewnętrzne środki pomocowe

4.4 Strefa gospodarcza

Mocne strony	Słabe strony
– duże możliwości nowych inwestycji; – dobre położone gminy, – istnienie zakładów produkcyjnych w sektorze przetwórstwa rolno-spożywczego z wykorzystaniem dobrych surowców.	– niekorzystne warunki dla nowych inwestorów oraz brak uzbrojonych działek pod nowe inwestycje, – słaba przedsiębiorczość małych i średnich podmiotów gospodarczych, – słabo rozwinięty przemysł przetwórstwa rolno-spożywczego, – słabo rozwinięty sektor turystyczny, w tym baza turystyczna, – nierozwinięty system wspierania przedsiębiorczości wśród młodych ludzi, – brak wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą, – sezonowość usług turystycznych
Szanse	Zagrożenia
– rosnący popyt na dobra i usługi – możliwość wykorzystania wsparcia finansowego UE przez firmy na inwestycje rozwojowe, doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej – Możliwość wykorzystania potencjału pobliskich miast – Możliwość skorzystania z doradztwa rolniczego i gospodarczego – Dostęp do tanich i preferencyjnych kredytów rolniczych – Możliwość tworzenia grup producenckich – Pojawianie się nowych technologii – Wyższy poziom specjalizacji rolniczej – Rosnący popyt na zdrową żywność – Wzrost zainteresowania regionalnymi	– niestabilna i skomplikowana polityka podatkowa – brak efektywnej polityki państwa wspierającej sektor małych i średnich przedsiębiorstw – Ograniczona wiedza na temat zewnętrznych środków pomocowych – Skomplikowana procedura ubiegania się o środki z UE – Wysokie koszty i ryzyko podejmowania działalności gospodarczej – Wysokie koszty stworzenia i utrzymania nowych miejsc pracy – Wysokooprocentowane kredyty bankowe ograniczające powstawanie nowych oraz rozwój istniejących firm – Wysokie wymagania jakościowe narzucane przez unijne dyrektywy

– produktami i kulturą – Możliwość wypromowania produktu lokalnego – Rosnący popyt na agroturystykę i turystykę weekendową – Wzrost zapotrzebowania na usługi okołoturystyczne – Możliwość nawiązania współpracy zagranicznej – Możliwość pozyskania inwestorów zewnętrznych – Korzystne położenie geograficzne	– Niestabilna polityka rolna – Wahające się ceny produktów rolnych – Wysokie ceny środków do produkcji rolniczej – Konkurencja ze strony podmiotów gospodarczych działających poza granicami gminy – Kryzys gospodarczy – Zmienność prawa – Zewnętrzne środki pomocowe – Rosnące natężenie ruchu na drogach – Niewystarczające nakłady na remonty i modernizację dróg
---	---

4.5. Strefa przestrzenna

Mocne strony	Słabe strony
- zabytkowe centrum miasta, - atrakcyjne tereny turystyczne, - położenie przy nowo wyremontowanej drodze krajowej, -	- niepełna rewitalizacja starego miasta, - nieład architektoniczny w mieście (w tym budownictwo wielorodzinne w pobliżu zakładów produkcyjnych), - brak planów zagospodarowania przestrzennego na wsiach, - duże rozdrobnienie planów zagospodarowania przestrzennego, - brak parków zieleni,
Szanse	Zagrożenia
– Termomodernizacja i rewitalizacja obiektów zarówno użyteczności publicznej, jak i budynków, budowli prywatnych	– brak dokumentów planistycznych

V MISJA MIASTA I GMINY OLSZTYNEK

Misja jednostki samorządu terytorialnego określa, jaki powinien być obraz gminy w perspektywie kilkunastu następnych lat jej funkcjonowania. Wyznaczać ona powinna priorytety i działania na rzecz zaspokajania potrzeb i rozwoju jej mieszkańców.

Wprawdzie misja każdej gminy określona została w ustawie o samorządzie terytorialnym, ale wskazuje się, iż misją Miasta i Gminy Olsztynek jest:

ZRÓWNOWAŻONY I AKCEPTOWANY ROZWÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY W OPARCIU O DOSTĘPNY KAPITAŁ LUDZKI, PRZYRODNICZY, KULTUROWY I INWESTYCYJNY GMINY

VI WIZJA MIASTA I GMINY OLSZTYNEK

Wizja jednostki samorządu terytorialnego określa stan, do którego dąży cała społeczność lokalna, w tym władze samorządowe i ich partnerzy. Stan docelowy przewiduje stworzenie warunków do trwałego rozwoju gospodarczego i społecznego, przejawiającego się niepowtarzalnym charakterze funkcjonowania danej gminy.

Wizja Miasta i Gminy Olsztynek zakłada zatem

OLSZTYNEK - MIEJSCEM WIELOKIERUNKOWEGO ROZWOJU PODNOSZĄCEGO JAKOŚĆ I STANDARD ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY, ŁĄCZĄCEGO BOGACTWO DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO Z NOWOCZESNOŚCIĄ I SWOBODĄ FUNKCJONOWANIA W INNOWACYJNEJ GOSPODARCE

VII PLANY I CELE STRATEGICZNE MIASTA I GMINY OLSZTYNEK NA LATA 2016-2020

Cele Miasta i Gminy Olsztynek

Celem jest stan, który odzwierciedla przyszłość danego miejsca i jego mieszkańców.

Cele strategiczne określają rezultaty o zasadniczym znaczeniu w dłuższej perspektywie oraz kierunkują działania na te obszary, które są najważniejsze dla koncepcji rozwoju gminy. Cele te wymagają decyzji dotyczących utrzymania lub zmiany wykorzystania zasobów gminy - publicznych, państwowych i prywatnych.

Cele gminy powstały na bazie analizy i oceny aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej omawianego obszaru, uwzględniającej zidentyfikowane problemy i czynniki wewnętrzne, dające możliwości rozwoju Gminy, oraz zewnętrzne, wskazujące na szanse i zagrożenia wpływające z otoczenia obszaru.

Określenie celów rozwojowych Gminy poprzedzać musi analiza potrzeb społecznych i gospodarczych zgłaszanych przez jej mieszkańców i potencjalnych inwestorów.

Problemy i potrzeby, o których była mowa w poprzednich rozdziałach, są podstawą dla określenia celów rozwojowych Miasta i Gminy Olsztynek, które dla poszczególnych obszarów przedstawiają się następująco.

Działalność władz samorządowych opiera się nie tylko na realizacji zadań wynikających z aktualnie obowiązującego prawa, ale jest wypadkową wielu zgłaszanych przez społeczeństwo potrzeb. Ograniczone zasoby finansowe jednostki samorządu terytorialnego nie pozwalają na bieżące i natychmiastowe zaspokojenie wszelkich potrzeb, dlatego niezbędne jest skierowanie strumienia finansów gminy tam, gdzie rozwiązane zostaną najważniejsze problemy jej mieszkańców.

W celu sformułowania celów strategicznych niezbędne było:

- wskazanie aktualnych problemów dotyczących Miasta i Gminy Olsztynek (przeprowadzone warsztaty społeczne),
- analiza wskazanych problemów w kontekście pięciu głównych aspektów życia społecznego i gospodarczego społeczności lokalnej.

Analiza ta jest podstawą sformułowania celów strategicznych, wśród których wskazano:

**Cel strategiczny I:
PODNIESIENIE JAKOŚCI I STANDARDU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW MIASTA I
GMINY OLSZTYNEK**

Cel operacyjny 1: Stymulowanie aktywności zawodowej i włączenie społeczne

Jakość i standard życia mieszkańców danego obszaru, danej gminy wynikają ze zbioru pewnych, odgórnie przyjętych i jednakowych dla wszystkich, kryteriów. Należą do nich: bogactwo przeżyć, poziom świadomości, poziom aktywności, twórczość, współuczestnictwo w życiu społecznym, życie rodzinne, zdrowie, sąsiedzi, znajomi, zajęcia domowe, praca zawodowa, miejsce zamieszkania, czas wolny, warunki mieszkaniowe, posiadane wykształcenie. Im większe jest ich spełnienie, tym wyższa jest jakość życia. Głównym z przytoczonych wyżej kryteriów jest dostęp do zatrudnienia, będącego źródłem utrzymania i wyznaczenia pozycji społecznej każdego człowieka.

Tymczasem jednym z podstawowych problemów, z którym borykają się mieszkańcy Miasta i Gminy Olsztynek jest bezrobocie. Jednymi z najczęstszych jego przyczyn są: brak kwalifikacji zawodowych oraz niski poziom wykształcenia. Trudna sytuacja na rynku pracy skutkuje niską zamożnością mieszkańców. Znaczna część ludności znajduje się w trudnej sytuacji materialnej - poziom wynagrodzeń stale odbiega od średniej krajowej. W konsekwencji region cechuje także najwyższa w kraju liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Dominującym powodem korzystania z niej jest bezrobocie, w następnej kolejności: ubóstwo, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz długotrwała lub ciężka choroba i alkoholizm. Bezrobocie często ma charakter strukturalny, natomiast pozostałe powody w wielu przypadkach mają źródło w środowisku rodzinnym. O relatywnie najgorszej sytuacji materialnej ludności województwa na tle kraju świadczy także poziom zagrożenia ubóstwem wśród mieszkańców ogółem.

Niski status ekonomiczny, trudna sytuacja zawodowa oraz wysoki poziom zagrożenia ubóstwem i niski poziom wykształcenia wśród osób bezrobotnych niosą ryzyko wykluczenia społecznego. Ponadto dla rozwoju każdego społeczeństwa kluczowe znaczenie ma prawidłowe funkcjonowanie rodziny. Trudna sytuacja życiowa członków rodziny przekłada się na wszystkich domowników, w tym dzieci, dla których zagrożenie wykluczeniem społecznym oznacza mniejsze możliwości oraz zmarnowany potencjał. Tymczasem, jak wskazują dane GUS, w kraju najbardziej zagrożone ubóstwem są rodziny wielodzietne. Co więcej, rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi są dwukrotnie bardziej zagrożone skrajnym ubóstwem niż gospodarstwa domowe bez osób niepełnosprawnych.

Kolejną grupą szczególnie zagrożoną wykluczeniem społecznym jest młodzież. Jak wynika z badania dzieci i młodzież z rodzin korzystających z pomocy społecznej, funkcjonując w środowisku negatywnych wzorców zachowań społeczno-zawodowych, zagrożone są syndromem dziedziczenia (m.in. wykluczenia i wyuczonej bezradności). Upływ lat utrudnia wprowadzanie zmian.

Grupę potrzebujących pomocy powiększa proces starzenia się społeczeństwa. Według prognoz GUS, udział osób w wieku poprodukcyjnym będzie wzrastał i w 2035 roku wyniesie 26,3% ogółu populacji regionu wobec 15,7% w 2012 r. Tymczasem już teraz występuje deficyt usług opiekuńczych nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi. Osoby te ze względu na stan zdrowia, rodzaj i stopień niepełnosprawności, bądź brak możliwości samodzielnego funkcjonowania w środowisku domowym, przy braku dostępu do usług rehabilitacyjnych, pielęgnacyjnych i wspomagających (np. asystenta osobistego) świadczonych w miejscu zamieszkania, są niezdolne do samoopieki oraz wymagają kontroli lekarskiej, profesjonalnej pielęgnacji i rehabilitacji, zapewnienia opieki pielęgniarstwa.

Jednocześnie istotnym czynnikiem, pogłębiającym wykluczenie społeczne oraz ograniczającym aktywność społeczną osób zagrożonych wykluczeniem, jest brak wiedzy na temat przysługujących im praw, w tym także praw obywatelskich. Wykluczenie społeczne zatem to brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla osób ubogich.

Przedsięwzięcia mające na celu podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Miasta i Gminy Olsztynek muszą zakładać możliwość dostępu do usług społecznych, umożliwiających integrację społeczną oraz aktywizację społeczno-zawodową, które pozwolą wyeliminować dysfunkcje osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Szczególnie wsparcie rodziny (np. m.in. poprzez poradnictwo rodzinne, pokrycie kosztów asystenta rodzinnego, koordynatora pieczy zastępczej, skierowanie i sfinansowanie terapii psychologicznej dla rodzin) ma pomagać im w aktywniejszym udziale w życiu społecznym oraz powrocie na rynek pracy. Działania te będą stanowiły element profilaktyki pomagającej przeciwdziałać zjawisku dziedziczenia biedy. W obszarze wsparcia rodziny szczególna pomoc powinna zostać skierowana do rodzin zastępczych, które doświadczyły problemów w sprawowaniu swojej funkcji (m.in. problemów opiekuńczo-wychowawczym z dzieckiem, problemów dziecka z nauką, problemów motywacyjnych rodzin zastępczych).

W tej sytuacji władze regionalne stanęły przed wyzwaniem ułatwienia dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.

Kierunki działań
tworzenie, udoskonalanie i realizacja programów pomocy rodzinie i pomocy społecznej przeciwdziałających wyłączeniu społecznemu
współpraca przy wdrażaniu programów przeciwdziałania bezrobociu i wykluczeniu zawodowemu
wprowadzenie działań mających na celu ograniczenie patologii społecznych poprzez profilaktykę, np. grupy wsparcia, profesjonalne doradztwo prawne, zawodowe, pomoc psychologiczna, poradnictwo, mediacje i inne

wsparcie opieki nad osobami starszymi (formy instytucjonalne, rodzinne, pomoc sąsiedzka i inne)
poprawa oferty pomocy społecznej poprzez utworzenie dziennego środowiskowego domu samopomocy dla osób niepełnosprawnych
wspieranie działań związanych z aktywizacją zawodową osób w wieku 25–34 lat oraz działań mających na celu zwiększenie adaptacji do nowych zawodów i mobilności mieszkańców
likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych ruchowo
organizacja wspólnych cyklicznych wydarzeń sportowych, kulturalnych na wsiach

Cel operacyjny 2: Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczeństwa

Wśród wielu oczekiwań stawianych regionom przez Unię Europejską w perspektywie finansowej 2014-2020 znajduje się rozwój inteligentnej gospodarki opartej na wszystkich dostępnych zasobach, a zatem także na zasobach ludzkich.

Kompetencje i kwalifikacje stanowią o pozycji i sytuacji pracownika na rynku pracy. Mieszkańcy regionu zdają się nie dostrzegać wszystkich korzyści płynących ze stałego podnoszenia swojej wiedzy i umiejętności (brak kultury uczenia się przez całe życie). Udział osób dorosłych z Warmii i Mazur w kształceniu ustawicznym, edukacji, szkoleniach aktywności związanej z podnoszeniem swoich kwalifikacji zawodowych czy innych umiejętności jest najniższy w kraju. Szybkie przemiany gospodarcze i społeczne wymagają zmian w nastawieniu do kariery edukacyjnej i zawodowej, w tym przygotowania do reorientacji zawodowej. Osoby dorosłe ponoszą często konsekwencje słabej tradycji kształcenia praktycznego i aktywnego uczenia się. Potrzebują wsparcia w zmianie sposobu myślenia oraz wprowadzenia ich do systemu kształcenia formalnego i pozaformalnego dzięki m.in. wysokospecjalistycznym usługom doradczym i informacyjnym.

Kształcenie ustawiczne jest jednym z najistotniejszych elementów strategii rozwoju współczesnych gospodarek. Wysokie i stale uzupełniane kwalifikacje przyczyniają się do większej produktywności pracy, konkurencyjności i innowacyjności gospodarki oraz umożliwiają elastyczne dopasowanie do ciągle zmieniających się potrzeb rynku pracy. Rozwój edukacji ustawicznej jest więc narzędziem do przeciwdziałania bezrobociu, ubóstwu oraz wykluczeniu społecznemu. Mechanizmy jej muszą być wbudowane w system edukacyjny społeczeństwa. Ciągłe podnoszenie kwalifikacji zawodowych jest niezbędne ze względu na rozwój nowoczesnych technologii i zmieniającą się strukturę popytu na pracę. Obecnie uważa się, że szkolenie powinno sprzyjać elastyczności pracowników, którzy będą zmuszeni w swoim życiu zawodowym do kilkakrotnej zmiany pracy lub zawodu. Osoby o wyższym poziomie wiedzy, znacznie częściej niż pozostałe są aktywne zawodowo. Lepsze, wszechstronne wykształcenie wiąże się zwykle z wyższymi dochodami pozwalającymi na

podniesienie standardu życia, a także większy udział jednostki w życiu społecznym i politycznym kraju.

Kierunki działań
podnoszenie kwalifikacji mieszkańców w szczególności w zakresie obsługi ruchu turystycznego, handlu i rzemiosła oraz zawodów nierolniczych
absorpcja środków z Unii Europejskiej na programy służące podnoszeniu kwalifikacji osób pozostających bez pracy
stymulowanie synergii współpracy placówek oświatowych z jednostkami naukowo-badawczymi oraz wymiany doświadczeń w zakresie efektywnego przygotowania młodzieży do życia zawodowego
nawiązanie współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami w celu promocji i przybliżenia charakteru zawodów oraz tworzenie miejsc staży w celu nabycia praktycznych umiejętności
opracowanie i wdrożenie systemu doradztwa zawodowego
organizacja kursów doskonalących i podnoszących umiejętności młodzieży i bezrobotnych
utworzenie platformy internetowej publikującej i informującej o nowych miejscach pracy
aktywizacja osób starszych poprzez międzynarodową wymianę w ramach programów UE (np. ERASMUS+)
pobudzanie współpracy młodzieży z Miasta i Gminy Olsztynek w ramach programów międzynarodowej wymiany COMMENIUS

Cel operacyjny 3: Podniesienie jakości usług edukacyjnych, w tym dostępność opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej

Obecna sytuacja społeczno-gospodarcza naszego województwa, ale także Miasta i Gminy Olsztynek pokazuje, iż konieczne staje się inwestowanie w edukację na każdym jej szczeblu i od najwcześniejszych lat, co bezpośrednio przekładać się będzie na zwiększenie szans młodych ludzi na rynku pracy. Duże wyzwania stoją przed podmiotami kształcenia zawodowego, które muszą odpowiedzieć na zapotrzebowanie gospodarki dotyczące edukowania specjalistów z pożądanymi przez rynek dziedzinami oraz wykreować zarówno wśród młodych osób, jak i wśród osób dorosłych konieczność podnoszenia swoich umiejętności i kwalifikacji przez całe życie.

Wiedza, kompetencje i kwalifikacje pracowników przygotowywanych do wykonywania danego zawodu są budowane i zdobywane już w przedszkolach. Skutkiem zapewnienia najmłodszemu odpowiedniego startu w edukacji jest znaczne zwiększenie ich szans na kolejnych etapach

kształcenia, a następnie na rynku pracy. Efekt ten jest szczególnie widoczny na terenach i w grupach zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wśród dzieci niepełnosprawnych.

W celu kontynuacji i utrzymania pozytywnej tendencji rozpoczęcia procesu kształcenia na etapie przedszkolnym niezbędne jest zachowanie ciągłości i zapewnienia wysokiej jakości edukacji także w kolejnych latach nauki szkolnej (szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła średnia). Ważnym jest, aby obecnie placówki edukacyjne odpowiadały na zapotrzebowanie rynku pracy na pracowników innowacyjnych, przedsiębiorczych, kreatywnych, samodzielnie uczących się i zdobywających informacje, a następnie umiejętnie potrafiących przekształcić pozyskaną wiedzę na efekty swojej pracy. Należy zatem skupić się na eliminacji przestarzałych i nie przynoszących oczekiwanych efektów schematów nauczania. Rolą nauczyciela powinno stać się obecnie wykreowanie u ucznia praktycznych umiejętności wykorzystywanych w życiu społeczno-gospodarczym każdego człowieka.

Zadaniem systemu oświaty jest przygotowanie uczniów do wyboru kierunku kształcenia i zawodu. W trudnym momencie podejmowania decyzji uczeń potrzebuje pomocy usytuowanej blisko niego, bezpośrednio w szkołach. Zwiększa to trafność podejmowanych decyzji edukacyjnych i zawodowych, minimalizuje koszty psychiczne niewłaściwych wyborów i materialne związane z dojazdem do placówek specjalistycznych. Niezbędne jest także zagwarantowanie systematycznego oddziaływania na uczniów w ramach planowych działań realizowanych metodami aktywnymi (warsztaty, zajęcia aktywizujące) oraz udzielanie uczniom pomocy w wyborze i selekcji informacji dotyczących edukacji i rynku pracy, zgodnie z planowanym przez nich kierunkiem rozwoju zawodowego. Do tego potrzeba dobrze przygotowanych doradców zawodowych.

Kierunki działań
wsparcie opieki nad dziećmi (poprawa dostępu do usług przedszkolnych i opieki nad małym dzieckiem)
rozwój różnych form wychowania przedszkolnego
dostosowanie ilości placówek przedszkolnych oraz godzin ich funkcjonowania do potrzeb mieszkańców oraz poprawa dostępności miejsc
wspieranie i promocja innowacyjnych form kształcenia (np. e-edukacja)
organizacja zajęć pozalekcyjnych, szkoleniowych w obiektach placówek oświatowych i kulturalnych
racjonalizacja struktury placówek oświatowych w zależności od zmian struktury demograficznej
podniesienie jakości oferty edukacji przedszkolnej oraz dostosowanie jej do zmieniających się potrzeb lokalnej społeczności (uzupełnienie o zajęcia korekcyjne, językowe, prozdrowotne, proekologiczne, sportowe i inne)

stymulowanie aktywności organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na projekty skierowane do dzieci i młodzieży

modernizacja i rozbudowa infrastruktury bazy oświatowej oraz doposażenie w sprzęt komputerowy, audiowizualny i pomoce dydaktyczne

Cel operacyjny 4: Budowa i rozwój społeczeństwa informacyjno-komunikacyjnego

Zwiększenie udziału technologii informacyjno-komunikacyjnych w gospodarce Miasta i Gminy Olsztynek wymaga podjęcia szeregu działań. Problem małej dostępności do internetu będzie rozwiązany w niedługiej perspektywie dzięki inwestycjom w budowę sieci szerokopasmowych oraz projektom polegającym na włączeniu cyfrowym prowadzonym w latach 2007-2013. W ślad za tym musi iść zwiększenie podaży produktów i wyspecjalizowanych usług świadczonych z wykorzystaniem tych sieci.

Wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych staje się nierozłącznym elementem każdego aspektu życia społeczno-gospodarczego. Technologie te są niezbędne dla rozwoju szeroko rozumianej gospodarki opartej na wiedzy, m.in. poprzez znaczne obniżenie kosztów prowadzonej działalności gospodarczej, rozszerzenie zasięgu terytorialnego oddziaływania podmiotów gospodarczych. Stanowi to mocną zachętę do zakładania nowych firm, a tym samym przekłada się na wzrost konkurencyjności danego regionu. Ponadto w życiu codziennym każdy ma możliwość korzystania z produktów i usług za pośrednictwem internetu. Konieczne zatem jest podjęcie działań zmierzających do zwiększenia poziomu wykorzystania nowych technologii oraz podniesienia umiejętności obsługi komputera nie tylko przez pracowników przedsiębiorstw czy podmiotów publicznych, ale także w gospodarstwach domowych.

Kluczowym czynnikiem poprawy atrakcyjności miasta są wysoko wyspecjalizowane usługi publiczne w tym z zakresu e-administracji, e-learningu, e-integracji, e-kultury i e-zdrowia. Usprawnienie obsługi mieszkańców oraz przedsiębiorców w zakresie spraw administracyjnych, opieki zdrowotnej, edukacji oraz zapewnienie większej dostępności do dóbr kultury pozwoli na większą integrację społeczeństwa, podniesienie poziomu zabezpieczenia społecznego, rozwoju intelektualnego i włączenia jednostek w życie społeczne. Zwiększenie i upowszechnienie dostępności do usług publicznych jest bardzo istotne dla wzmocnienia pozycji ośrodków miejskich. Wdrożenie e-usług publicznych w instytucjach pełniących funkcji publicznych pozwoli na zmniejszenie obciążeń administracyjnych i obniży wysokie koszty funkcjonowania urzędów, a także zapewni bezpieczeństwo danych, które są w posiadaniu instytucji publicznych.

Kierunki działań

zapewnienie dostępu do szerokopasmowego internetu w miejscowościach, które go nie posiadają
zapewnienie powszechnego dostępu do e-usług i e-administracji
nawiązanie współpracy z parterami świadczącymi nowoczesne usługi telekomunikacyjne
realizacja programu informatyzacji szkół
zwiększenie zasięgu strefy bezpłatnego bezprzewodowego internetu

Cel operacyjny 5: Kreowanie i podniesienie integracji społeczeństwa Miasta i Gminy Olsztynek

Zapisy *Narodowej Strategii Integracji Społecznej dla Polski* wskazują, iż integracja społeczna to działania wspólnotowe oparte na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności, których celem jest dążenie do społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomagane są jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Definicja powyższa jest niewątpliwie podstawą zapisów i funkcjonowania ustawy o samorządzie gminnym. W ustawie tej wskazuje się, iż mieszkańcy gminy tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową. Gmina wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Tym samym każdy element oddany do dyspozycji gminy stanowi dobro każdego mieszkańca, które każdy w równej mierze powinien racjonalnie wykorzystywać w imię wspólnej korzyści. Świadomość społeczna co do odpowiedzialności za powierzone mienie i potencjał danej gminy powinna mieć tutaj wszechstronny wymiar. Wspieranie i upowszechnianie idei samorządności powinno zatem rozpoczynać się już wśród najmłodszych, by w przyszłości skutecznie i z pożytkiem dla wszystkich przynosiło wymierne efekty.

Poczucie odpowiedzialności i wspólnej własności danej gminy są podstawą do efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów: technicznych, finansowych i ludzkich. Nie można jednocześnie pomijać dorobku poprzednich pokoleń i odcinać się od tradycji oraz historii danego regionu czy kraju. Doświadczenia i wynikające z nich wnioski uzyskane przez poprzednie i obecne pokolenia są wyznacznikiem do racjonalnego wykonywania wszystkich zadań własnych gminy określonych we wspomnianej wyżej ustawie.

Ponadto przejawem integracji i aktywności społecznej jest wolontariat, który odgrywa szczególną rolę w budowaniu spójności społecznej oraz w polityce młodzieżowej. Wolontariat pozwala m.in. na zdobywanie nowych kompetencji zawodowych i społecznych, pozostawanie aktywnym

społecznie po utracie zatrudnienia lub przejściu na emeryturę czy rentę oraz budowanie więzi i kapitału społecznego w lokalnych społecznościach.

Kierunki działań
promocja postaw prospołecznych i obywatelskich
współpraca w zakresie ochrony zabytków oraz miejsc pamięci
wspieranie inicjatyw organizacji wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych
wdrożenie systemu działań aktywizujących społeczeństwo oraz kultywowanie tradycji i tożsamości lokalnej społeczności
wdrożenie działań przeciwko dyskryminacji społeczeństwa, w tym kobiet, osób niepełnosprawnych, likwidowanie barier społecznych
wdrożenie działań mających na celu integrację mieszkańców gminy z nowo osiedlonymi
poprawa estetyki przestrzeni, tworzenie „serc miejscowości”, np. placów zabaw, skwerów i innych jako miejsc wspólnego spędzania wolnego czasu dzieci, młodzieży i dorosłych

Cel operacyjny 6: Stworzenie profesjonalnej oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe

Kierunki i zadania w tym obszarze mają na celu rozwój lokalnej gospodarki, który jest podstawą procesów rozwojowych dla wszystkich elementów życia społeczności lokalnej i wpływa na wzrost samodzielności gminy. Rozwój oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej bezpośrednio przekłada się na tworzenie nowych miejsc pracy oraz zapewnienie dostępności dóbr i usług, co w istotny sposób wpływa na podniesienie jakości życia mieszkańców.

W celu rozwoju gospodarczego Miasta i Gminy Olsztynek należy rozsądnie wykorzystać jej bogactwa naturalne, zasoby historyczne i kulturowe. Zasoby naturalne gminy dają jej możliwość prowadzenia badań nad nowymi metodami ich eksploatacji.

Miasto i Gmina Olsztynek ma też duży, ale nie w pełni wykorzystany potencjał rekreacyjny i turystyczny. Gmina mogłaby stać się celem turystyki weekendowej dla mieszkańców okolicznych miast i gmin, w tym głównie Olsztyna. Miejskowe dziedzictwo i walory przyrodnicze i kulturowe umożliwia rozwój różnych form turystyki, zarówno jednodniowej i rekreacyjnej, jak i dla osób chcących zatrzymać się w gminie na dłużej. Dodatkową szansą rozwoju gospodarczego jest agroturystyka i ekoturystyka, pozwalająca na uzupełnienie działalności niewielkich gospodarstw rolnych o usługi noclegowe i gastronomiczne. Elementem sprzyjającym rozwojowi rekreacji i turystyki jest przyrodniczy potencjał gminy, w szczególności duża leśistość na terenie gminy.

Kierunki działań
wyznaczenie terenu pod utworzenie infrastruktury dla różnych form aktywności ruchowej, np. park linowy itp.
wzmocnienie współpracy i przedsięwzięć społecznych lokalnie działających podmiotów sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego
poszukiwanie nowych, atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i dorosłych, osób starszych i niepełnosprawnych
zagospodarowanie rekreacyjne terenów wokół jezior
kontynuacja budowy świetlic wiejskich, modernizacja i doposażanie istniejących
poprawa bazy lokalowej instytucji kulturalnych działających na terenie gminy
poszerzenie istniejącej oferty dla mieszkańców gminy (organizacja wystaw, koncertów, promocja czytelnictwa i uzupełnienie punktów bibliotecznych) z uwzględnieniem włączenia w przedsięwzięcia kulturalne osób niepełnosprawnych oraz starszych
promocja sportu i aktywnego wypoczynku, wspieranie działalności klubów sportowych, zwiększenie ilości animatorów sportowych, trenerów
rozwijanie funkcjonalności i oferty kulturalnej jako głównego ośrodka kreującego rozwój kultury na terenie gminy
zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych
kontynuowanie lokalnych tradycji kulturalnych i dziedzictwa kulturowego na terenie gminy
aktywne wspieranie producentów żywności lokalnej
rozwój turystyki rowerowej
wykorzystanie otwartych terenów zielonych i cennych krajobrazowo do tworzenia tras spacerowych

**Cel strategiczny II:
OCHRONA I WYSOKA JAKOŚĆ ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO**

Cel operacyjny 1: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i jego efektywne wykorzystanie do celów gospodarczych

Województwo warmińsko-mazurskie jest bogate w zasoby środowiska naturalnego: liczne jeziora, lasy, urozmaiconą rzeźbę terenu, obszary prawnie chronione. Zasoby te z jednej strony utrudniają budowanie potężnych zakładów przemysłowych, ale z drugiej strony stanowią podstawę rozwoju społeczno-gospodarczego. Atrakcyjność turystyczna i rekreacyjna wykorzystująca walory przyrodnicze stała się m.in. podwaliną jednej z inteligentnych specjalizacji Warmii i Mazury, jaką jest ekonomia wody. Wiąże się z tym możliwość wzrostu i rozwoju gospodarczego przy wykorzystaniu dziedzictwa przyrodniczego, a tym samym budowaniu konkurencyjnej przewagi nad innymi regionami/obszarami w oparciu o istniejący potencjał środowiskowy. Z jednej strony należy ukierunkować się na przedsięwzięcia służące ochronie i przywrócenie różnorodności biologicznej, z drugiej zaś na utrzymanie lub uzyskanie przewagi konkurencyjnej nad innymi regionami w oparciu o istniejący potencjał środowiskowy i umiejętność wykorzystania go w procesach wzrostu/ rozwoju społeczno-gospodarczego.

Kierunki działań
rekultywacja terenów przyrodniczo zdegradowanych
ograniczenie przekształcania terenów zajętych na cele inwestycyjne poza miastem i centrami wsi
zachowanie ciągłości terenów otwartych, ciągów ekologicznych, istniejących na terenie gminy cieków wodnych i użytków zielonych
wspieranie rozwoju oferty usługowej wzdłuż szlaków turystycznych
budowa punktów widokowych, parkingów w pobliżu tras turystycznych w miejscach atrakcyjnych krajobrazowo
ochrona koryta rzeki Jemiołówki
współpraca z partnerami w zakresie zagospodarowania terenu wokół zbiorników wodnych pod kątem turystyki i rekreacji (przystań, wiaty, miejsca integracji i rekreacji, miejsca na ogniska i inne)
poprawa oznakowania atrakcji turystycznych gminy oraz dróg dojazdowych

wypracowanie modelu markowych imprez cyklicznych jako atrakcji turystycznej
rozwój produktów turystycznych, w tym wykreowanie jednego, głównego produktu turystycznego będącego „wizytówką” gminy
nawiązanie współpracy z podmiotami branży turystycznej, sąsiednimi, wojewódzkimi i centralnymi punktami informacji turystycznej w celu efektywnej dystrybucji oferty
wspieranie działań mających na celu ochronę środowiska przyrodniczego i krajobrazu

Cel operacyjny 2: Racjonalna gospodarka komunalna

Infrastruktura ochrony środowiska związana z gospodarką odpadami jest kolejnym z elementów zrównoważonego rozwoju danego obszaru. Bez wątpienia prawidłowa gospodarka odpadami i nieczystościami wpływa na zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego danej społeczności, a przez to podnosi jakość jej życia. Gospodarka ta wpływa, pozytywnie również na jakość środowiska przyrodniczego, co w kontekście uwarunkowań regionu Warmii i Mazury nabiera szczególnego znaczenia. Niezbędne są zatem kompleksowe rozwiązania dotyczące dbałości i poprawy jakości przyrody.

Prawidłowe wykorzystanie dostępnych zasobów naturalnych przekłada się także w dłuższej perspektywie na wyniki finansowe wszystkich podmiotów funkcjonujących na danym rynku (lokalnym, regionalnym, krajowym). Recykling, zmniejszanie ilości odpadów i hamowanie procesu ich składowania wywołują pozytywny efekt gospodarczy i są zgodne z oczekiwaniami Unii Europejskiej co do wykazywania działań ograniczających negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze, w którym funkcjonuje konkretna społeczność.

Kierunki działań
kontynuacja budowy, rozbudowy i modernizacji systemów wodociągowych i kanalizacyjnych
wsparcie w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach o rozproszonej zabudowie
prowadzenie i monitorowanie racjonalnej gospodarki odpadami
działania zmierzające do zmniejszenia produkcji odpadów
likwidacja dzikich wysypisk śmieci

Cel operacyjny 3: Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Województwo warmińsko-mazurskie, na terenie którego położone jest Miasto i Gmina Olsztynek, charakteryzuje się jednym z największych udziałów odnawialnych źródeł energii w wytwarzaniu energii elektrycznej (w 2012 r. energia produkowana z OZE stanowiła 74,4% ogółu energii elektrycznej produkowanej w regionie). Z drugiej strony stanowi to zaledwie 3,3 % takiej energii wytwarzanej w kraju. Region, z powodu deficytu mocy wytwórczych, zmuszony jest do importowania energii elektrycznej. W obecnej sytuacji gospodarczo-politycznej zagrożenie dużej części województwa utratą stabilności napięciowej mobilizuje do działania na rzecz samowystarczalności.

Efektywność energetyczna leży u podstaw europejskiej polityki energetycznej i jest jednym z głównych celów „Strategii Europa 2020” ale także polityki energetycznej Polski. Tak nakreślony priorytet odpowiada wyzwaniom stojącym na tym polu przed Miastem i Gminą Olsztynek.

Niezbędne jest w tym obszarze również wykorzystanie wszelkich rozwiązań umożliwiających ograniczenie zużycia energii przez przedsiębiorstwa na Warmii i Mazurach. Jest to konieczne z uwagi na stale wzrastające wymagania ochrony środowiska oraz wysokie ceny energii elektrycznej.

Ponadto w strukturze mieszkań według okresu wybudowania w warmińsko-mazurskim przeważają mieszkania stare. Biorąc pod uwagę okres ich powstawania należy stwierdzić, iż znaczna część budynków wybudowana w przestarzałych technologiach wymaga rewitalizacji, w tym działań na rzecz energooszczędności i termomodernizacji. Z podobnych względów infrastruktura instytucji publicznych Miasta i Gminy Olsztynek nie spełnia już wymagań techniczno-budowlanych w zakresie ochrony przed utratą ciepła i energooszczędności, stawiając przed władzami publicznymi w najbliższych latach czasochłonne i kosztowne zadania.

Kierunki działań
zwiększenie udziału innowacyjnych technologii z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii
promocja innowacyjnych technologii grzewczych jako naturalnego źródła energii cieplnej i jej pozytywnego wpływu na środowisko naturalne
wspieranie przedsięwzięć budowy odnawialnych źródeł energii na terenie gminy
modernizacja infrastruktury oświetlenia ulicznego
współpraca z podmiotami gospodarczymi w zakresie promocji i wykorzystania OZE w przemyśle

Cel operacyjny 4: Promocja ochrony środowiska, postaw proekologicznych i zdrowego trybu życia

Całe województwo warmińsko-mazurskie jest liderem czystości środowiska. Cecha ta jest zarówno wadą (tj. bliskość bogactw naturalnych blokuje często dochodowe inwestycje, których koszty są wyższe z uwagi na konieczność dokonania działań kompensacyjnych), jak i zaletą. Teren Warmii i Mazur, a tym samym Gminy Olsztynek, wyróżniają się w skali kraju i Europy różnorodnością i bogactwem środowiska przyrodniczego, na które składają się: urozmaicona rzeźba terenu, liczne jeziora, zwarte kompleksy leśne, niezanieczyszczone powietrze. W regionie zlokalizowanych jest wiele obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych, w tym „NATURĄ 2000”. Duży jest też udział Warmii i Mazur w krajowej powierzchni zespołów przyrodniczo-krajobrazowych. Równocześnie żaden inny region nie dysponuje tak dużym udziałem wód powierzchniowych w ogólnej powierzchni. Oprócz jezior bogactwem województwa są lasy i puszcze z licznymi parkami krajobrazowymi, rezerwatami przyrody oraz innymi formami ochrony prawnej. Walory środowiskowe Warmii i Mazur plasują je wśród najbardziej atrakcyjnych turystycznie i stanowią fundament jego rozwoju społeczno-gospodarczego. Stąd pogodzenie potrzeby zachowania tego unikatowego dziedzictwa przyrodniczego z umiejętnym wykorzystywaniem jego zasobów to wyzwanie, któremu podporządkowuje się działania w tym obszarze.

Kierunki działań
zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców, w szczególności edukacji ekologicznej w placówkach oświatowych
organizacja zajęć terenowych dla uczniów placówek oświatowych
wdrożenie w placówkach oświatowych zajęć z zasad prawidłowego odżywiania i upowszechniania kultury sportu
promocja ochrony środowiska i zdrowego trybu życia
organizacja akcji sprzątania świata
rozwój turystyki zdrowotnej
tworzenie nowych form ochrony przyrody
organizacja akcji informacyjnych i edukacyjnych
„ścieżki edukacyjne” oraz trakty spacerowe

**Cel strategiczny III:
NOWOCZESNA I KOMPLEKSOWA INFRASTRUKTURA**

Cel operacyjny 1: Budowa i rozwój infrastruktury drogowej oraz komunikacyjnej

Miasto i Gmina Olsztynek, jako jedno z nielicznych na terenie Warmii i Mazur, to obszar o stosunkowo dobrej dostępności komunikacyjnej. Przez teren Gminy i Miasta Olsztynek przebiegają najważniejsze korytarze transportowe województwa (droga ekspresowa nr 7 i droga krajowa nr 16), które są częścią Transeuropejskich Sieci Transportowych. Gminy zlokalizowane wzdłuż nich należą do najbardziej konkurencyjnych w regionie. W celu umożliwienia rozprzestrzeniania impulsów rozwojowych generowanych na tym obszarze istotne jest powiązanie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z tymi drogami.

Niezadowalający jest natomiast stan podstawowej infrastruktury drogowej, który stanowi nadal najistotniejszą barierą rozwoju regionalnej gospodarki, upośledzając jej konkurencyjność oraz wpływa negatywnie na warunki życia ludności. Istotnym problemem do rozwiązania pozostaje integracja potoków ruchu w obszarach funkcjonalnych miasta wojewódzkiego i subregionalnych ośrodków wzrostu mająca na celu m.in. dostosowanie infrastruktury drogowej do potrzeb dojazdów do pracy oraz zwiększenie mobilności mieszkańców.

Rozwój regionalny zatem to niewątpliwie inwestycje w infrastrukturę techniczną danego regionu, w tym w infrastrukturę drogową. W poprzednich perspektywach finansowych wspierane były projekty dotyczące budowy nowych dróg (często o znaczeniu ponadlokalnym) lub przebudowa, modernizacja już istniejących. W kolejnych latach również zakłada się rozwój infrastruktury drogowej, a jej uzupełnieniem, szczególnie w miastach, będą inwestycje dotyczące transportu zbiorowego. Podejście takie wynika z coraz większej liczby samochodów przypadających na jednego mieszkańca, powodujących z jednej strony tłok w miastach, większą liczbę wypadków, z drugiej – wzrost zanieczyszczenia powietrza, hałas i stratę czasu wynikającą z wolniejszego tempa przemieszczania się do punktu docelowego. Najlepszym rozwiązaniem stają się zrównoważone systemy transportowe, wykorzystujące różne środki transportu.

Kierunki działań
modernizacja i poprawa stanu technicznego istniejących dróg miejskich i gminnych
budowa nowej infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w tym na terenach inwestycyjnych
przebudowa dróg powiatowych i wojewódzkich przy współpracy z zarządcami tych dróg

budowa infrastruktury komunikacyjnej miejskiej i między miejscowościami
--

budowa nowych i modernizacja istniejących ścieżek rowerowych

Cel operacyjny 2: Budowa i rozwój infrastruktury technicznej, w tym rozbudowa systemów wodno-kanalizacyjnych

Infrastruktura techniczna jest nieodzownym elementem zapewniającym mieszkańcom i turystom wysoki standard życia. Jednocześnie stanowi ona istotną przesłankę dla potencjalnych inwestorów – zewnętrznych oraz wewnętrznych. Dlatego też gmina, która chce się rozwijać i zapewniać swoim mieszkańcom jak najlepsze warunki życia, musi przede wszystkim stworzyć atrakcyjne warunki do inwestowania. Rozwój stref aktywności gospodarczej oraz aktywna promocja posiadanych terenów inwestycyjnych może przyczynić się do pozytywnych trendów w zakresie poziomu bezrobocia na terenie Miasta i Gminy Olsztynek.

Gmina Olsztynek charakteryzuje się również rozproszonym układem przestrzennym poszczególnych wsi i jej zabudowy. Wiele inwestycji z zakresu tradycyjnej budowy sieci technicznych staje się niewykonalnymi pod kątem ekonomicznym. Niezbędne jest zatem szukanie innych rozwiązań technologicznych pozwalających na prawidłowe wypełnianie zadań własnych gminy w zakresie wodociągów, zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz. Jednym z opcjonalnych rozwiązań staje się m.in. wsparcie budowy przydomowych lub przyzakładowych oczyszczalni ścieków. Wykonywane muszą być także zadania poprawiające stan środowiska przyrodniczego np. poprzez zrównoważoną gospodarkę ściekową, racjonalne korzystanie z zasobów wody i poprawę dostępności do niej dla mieszkańców Gminy.

Kierunki działań

budowa, rozbudowa i modernizacja systemów wodociągowych, kanalizacyjnych i sanitarnych w mieście i wsiach wchodzących w skład gminy
--

modernizacja stacji uzdatniania wody

budowa przydomowych oczyszczalni ścieków

modernizacja i unowocześnienie oczyszczalni ścieków, m.in. w Wilkowie
--

budowa nowych odcinków sieci sanitarnej
--

likwidacja szamb przepływowych znajdujących się na posesjach i włączenie budynków do sieci kolektorów

Cel operacyjny 3: Budowa i rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej

Podkreślana w niniejszym opracowaniu jakość środowiska przyrodniczego jest potężną bazą do budowania infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej. Wykorzystanie walorów przyrodniczych, wypoczynkowych i kulturowych stwarza szansę wykreowania oferty turystycznej skierowanej do osób ceniących aktywny wypoczynek. Inwestycje w infrastrukturę turystyczną, a także rekreacyjną i kulturalną, przyczynią się do wzrostu atrakcyjności już istniejącego potencjału turystycznego miasta. Działania te stanowią niezbędne uzupełnienie zaplanowanej do utworzenia infrastruktury.

W celu rozwoju infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej finansowana będzie budowa i rozwój infrastruktury, służącej rozwojowi aktywnych form rekreacji, na cały rok, które dodatkowo kreować będą funkcje miejskie: powstawanie obiektów umożliwiających organizowanie imprez masowych oraz przyciągających turystów spoza regionu.

Rozwój terenów rekreacyjnych w związku z zapotrzebowaniem na usługi w celu utrzymania tych terenów przyczyni się do tworzenia miejsc pracy

Kierunki działań
budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej
wspieranie rozwoju bazy noclegowej
rozwój turystyki ekologicznej

Cel operacyjny 4: Rozwój infrastruktury i usług społecznych

Niska jakość życia związana z bezrobociem, niepełnosprawnością czy uzależnieniami negatywnie wpływa na jakość życia i integrację całego społeczeństwa. Niekorzystne zjawiska społeczne są przyczyną braku aktywności społeczno-gospodarczej nie tylko osób bezpośrednio dotkniętych daną dysfunkcją, ale także ich rodzin. W celu odwrócenia tego negatywnego zjawiska niezbędne staje się podjęcie działań i realizację m.in. inwestycji z zakresu ekonomii społecznej (budowa infrastruktury i podmiotów sektora ekonomii społecznej (centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, spółdzielnie socjalne).

Na terenie Miasta i Gminy Olsztynek zakłada się stworzenie nowoczesnej opieki zdrowotnej uwzględniającej zmiany w strukturze demograficznej społeczeństwa, sytuację epidemiologiczną i zapotrzebowanie na usługi medyczne. Chodzi o zapewnienie optymalnej dostępności do świadczeń zdrowotnych. Realizowane będą projekty podwyższające standardy zarówno obiektów ochrony zdrowia, jak i wyposażenia medycznego, ze szczególnym uwzględnieniem usług specjalistycznych.

Stworzenie takiej infrastruktury pozwoli z jednej strony na wyeliminowanie barier społecznych oraz zmniejszenie wydatków jednostek samorządu terytorialnego ponoszonych na bierną pomoc socjalną, z drugiej - na podjęcie pracy, podniesienie poziomu życia osób opiekujących się osobami zależnymi, a w konsekwencji samodzielność funkcjonowania w społeczeństwie. Należy pamiętać, iż nawarstwienie problemów społecznych w regionie powoduje potrzebę nieustannego wspierania rozwoju usług aktywizacji społeczno-zawodowej we wszystkich aspektach, także infrastrukturalnym. Wzmocnienie dostępnej infrastruktury stwarza przestrzeń do przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych. Zasób infrastrukturalny, ulokowany w pobliżu potrzebującej wsparcia społeczności lokalnej eliminuje bariery społeczne i przestrzenne. Ostatecznym celem pomocy jest wejście na rynek pracy, osiągnięcie zdolności do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Kierunki działań
utworzenie specjalistycznej poradni dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym
poszerzenie oferty usług zdrowotnych oferowanych na terenie gminy
poprawa dostępu do poradni specjalistycznych
poprawa jakości i dostępu do usług pielęgniarskich w szkołach
wspieranie podnoszenia standardu technicznego i wyposażania placówek medycznych w nowoczesny sprzęt na terenie gminy
wspieranie promocji postaw prozdrowotnych oraz wspieranie walki z narkomanią wśród młodzieży

Cel operacyjny 5: Estetyka i efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych

Całe województwo warmińsko-mazurskie uzależnione są od jednego głównego dostawcy energii elektrycznej. Od dawna zauważalna jest potrzeba zmniejszania zapotrzebowania na dostawę prądu, szczególnie pozyskiwanego z tradycyjnych źródeł energii. Kluczowym staje się zatem pojęcie efektywności energetycznej w każdym aspekcie życia społeczno-gospodarczego. Wszelkie podmioty

inwestują w energooszczędne rozwiązania technologiczne, sprzęt itp. Dopełnieniem działań związanych z ograniczaniem poboru energii są bez wątpienia inwestycje w termomodernizację budynków (zmniejszających utratę ciepła, a tym samym poprawiających bilans energetyczny danego obiektu czy nieruchomości) oraz inwestycje w wymianę wyposażenia i instalacji na energooszczędne, w tym także wykorzystujących odnawialne źródła energii.

Kierunki działań
modernizacja obiektów użyteczności publicznej poprzez inwestycje w ich remonty i przebudowę
kompleksowa modernizacja obiektów mieszkalnych, w tym wielorodzinnych
wspieranie wykorzystania OZE w instytucjach użyteczności publicznej

**Cel strategiczny IV:
EFEKTYWNA I INNOWACYJNA GOSPODARKA**

Cel operacyjny 1: Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw

Aktywność zawodowa mieszkańców stanowi jeden z podstawowych warunków rozwoju każdej gminy. Rozwiązanie problemów w sferze gospodarczej zdeterminuje rozwój gminy we wszystkich pozostałych sferach. Ze względu na rolniczy charakter Gminy Olsztynek do tej pory jednym z głównych obszarów gospodarczej aktywności było rolnictwo, które charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem. Kierunek interwencji w tym zakresie skupiać się będzie na stymulowaniu działań mających na celu utworzenie na terenie gminy strefy wysokorozwiniętego, wyspecjalizowanego rolnictwa poprzez transfer nowych technologii opartych na kapitale intelektualnym. Rozwiązaniem może być również stymulowanie rozwoju powiązań kooperacyjnych pomiędzy producentami rolnymi. W ramach wsparcia rolnictwa konieczne jest podjęcie działań w kierunku kompleksowej edukacji rolników, profesjonalnego doradztwa, modernizacji gospodarstw rolnych oraz wskazanie i promocja kierunków rozwoju (rolnictwo ekologiczne, promocja upraw na cele przemysłowe i energetyczne). Żywność ekologiczna, zdrowa w połączeniu z nową ofertą turystyczną może stanowić innowacyjne rozwiązanie napędu ekonomicznego. Producenci rolni podejmując współpracę z obiektami turystycznymi nie tylko podnieśliby jakość usług turystycznych, ale również rozpoczęliby budowę marki i promocję lokalnej produkcji rolnej.

Pozytywnym i rozwijającym się zjawiskiem na lokalnym rynku pracy jest podejmowanie działalności na własny rachunek wśród drobnej przedsiębiorczości pozarolniczej. Potrzebne jest

krzewienie kultury gospodarczej podwyższającej skłonność mieszkańców miasta i gminy do podejmowania przedsięwzięć gospodarczych, umacniających żywotność firm istniejących i sprzyjających zakładaniu nowych. Osoby w wieku poniżej 30 roku życia oraz osoby 50+ są najbardziej narażone na zachwiania na rynku pracy. Kluczowym zatem zadaniem jest stymulowanie rozwoju i wzrost konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw poprzez m.in. zapewnienie wsparcia instytucjonalnego, systemu profesjonalnych usług i porad dla przedsiębiorstw.

Dużym motorem gospodarki powinno być również utworzenie na terenie gminy centrum usług, handlu, gastronomii i rzemiosła. Realizacja tego zadania, które opierać się będzie na aktywnym poszukiwaniu inwestorów, zawierać będzie element wdrożenia nowoczesnych technologii, który wygeneruje możliwość lokowania kolejnych działalności gospodarczych na terenie gminy. Determinantem przesądzającym o atrakcyjności inwestycyjnej gminy jest bliskość dużego rynku – Olsztyna - oraz dobra dostępność komunikacyjna. Realizacja tego zadania podniesie koniunkturę gospodarki gminy oraz przyczyni się do rozwoju kapitału intelektualnego.

Największy potencjał rozwojowy w sferze gospodarczej posiada sektor turystyki ze względu na bogate walory krajobrazowe gminy. Stworzenie pozytywnego wizerunku i marki daje możliwość rozwoju w wielu sferach życia mieszkańców gminy. Jest to przede wszystkim duży atut w działaniach na rzecz pozyskania inwestorów. Poważne wyzwanie dla władz gminy stanowi zwiększenie aktywności mieszkańców w sferze podjęcia działalności w turystyce wiejskiej, agroturystyce, turystyce specjalistycznej i medycznej. Może to w sposób znaczący wesprzeć dochody mieszkańców, w szczególności w sektorze rolnictwa, a także zdeterminować powstanie nowych miejsc pracy oraz wpłynąć na napęd lokalnej gospodarki.

Kierunki działań
wsparcie zróżnicowania działalności gospodarczej w kierunku działalności nierolniczej
zapewnienie mikro, małym i średnim przedsiębiorcom wsparcia instytucjonalnego, pomoc i ułatwienie dostępu do informacji o możliwościach pozyskania środków na utworzenie lub rozwój firmy
wsparcie i promocja postaw przedsiębiorczości, tworzenie miejsc pracy w szczególności dla osób w wieku 25 – 34 lat
nawiązanie współpracy z instytucjami prowadzącymi fundusze pożyczkowe i poręczeniowe dla mikro, małych i średnich firm
rezerwacja terenów pod motele, hotele i budownictwo pensjonatowe z zachowaniem ładu ekologicznego i poszanowaniem walorów ekologicznych
tworzenie planów zagospodarowania przestrzennego pod kątem infrastruktury turystycznej, wskazujących funkcje kluczowe dla gminy obszarów, o wysokich walorach przyrodniczych w celu odpowiedniego zorganizowania ruchu turystycznego i około turystycznego
współpraca z instytucjami kształtującymi rozwój przedsiębiorstw w regionie

wprowadzenie Karty Młodego Przedsiębiorcy

Cel operacyjny 2: Podniesienie atrakcyjności gospodarczej Miasta i Gminy Olsztynek poprzez kompleksowe przystosowanie nowych terenów inwestycyjnych

Dobra jakość infrastruktury gospodarczej jest wyznacznikiem komfortu i jakości życia mieszkańców danej gminy, ale także czynnikiem wiodącym przy wyborze przez przedsiębiorców lokalizacji dla swojej działalności. W wieloletniej perspektywie zwiększanie tempa rozwoju lokalnego nie będzie możliwe bez tworzenia infrastruktury gospodarczej, stanowiącej o konkurencyjności gminy i jej atrakcyjności inwestycyjnej. Jakościowa poprawa gospodarki lokalnej wymaga konsekwentnego rozwoju szeroko rozumianej infrastruktury, obejmującej zarówno tradycyjne strefy aktywności gospodarczej, jak i parki technologiczne, czy też inkubatory technologiczne i przedsiębiorczości. Ich lokalizacja wymaga dobrze przygotowanych i skomunikowanych terenów inwestycyjnych, co jest przedsięwzięciem bardzo trudnym.

Kierunki działań
uzbrajanie terenów stref potencjalnej aktywności gospodarczej
rezerwacja terenów pod działalność usługowo – handlową
tworzenie warunków dla bezpośrednich inwestycji zagranicznych poprzez korzystny system ulg i zachęt
współpraca z ośrodkami obsługi inwestora w regionie oraz strefami ekonomicznymi
promocja ofert inwestycyjnych na targach i imprezach inwestycyjnych
wykorzystanie funduszy zewnętrznych w celu promocji ofert inwestycyjnych
wspieranie przedsiębiorczości lokalnej w celu pobudzenia nowych inwestycji
wykorzystanie terenów przywęzłowych oraz położonych w dogodnych komunikacyjnie miejscach dla rozwoju przedsiębiorczości poprzez opracowywanie planów zagospodarowania oraz kompleksowe uzbrojenie

Cel operacyjny 3: Transfer nowych technologii i innowacji wraz z pobudzaniem wspólnych przedsięwzięć naukowo-przemysłowych

Obecna perspektywa finansowa (2014-2020) przebiegać będzie pod patronatem oczekiwanych przez Unię Europejską inteligentnych specjalizacji każdego regionu. W przypadku Warmii i Mazur inteligentnymi specjalizacjami są zakorzenione w gospodarce trzy silne specjalizacje: ekonomia wody, drewno i meblarstwo, żywność wysokiej jakości. Ich inteligentny rozwój wymaga jednak znacznie silniejszego wsparcia ze strony nauki, która obecnie nie jest przygotowana na to wyzwanie.

Pomimo inwestowania w latach 2007-2013 w przedsiębiorstwa, nadal nie są one nowoczesne. Z przeprowadzonych badań ewaluacyjnych wynika, iż po okresie zaspokajania podstawowych potrzeb inwestycyjnych firm, ciężar interwencji publicznej powinien być zdecydowanie przekierowany na rozwój innowacyjny. Co więcej, uczynienie specjalizacji gospodarczych województwa „inteligentnymi” wymaga innowacyjności opartej na wynikach prac badawczo-rozwojowych. Poziom działalności innowacyjnej przedsiębiorstw regionu jest ściśle skorelowany z siłą i jakością ich powiązań ze sferą nauki. Tymczasem połowa przedstawicieli warmińsko-mazurskiego sektora B+R w latach 2011-2013 nie miała żadnych doświadczeń w kooperacji z podmiotami gospodarczymi. W sektorze MŚP doświadczenia związane ze współpracą z sektorem nauki miało jedynie 5,7%. Tymczasem firmy oczekują (poza finansowym) przede wszystkim wsparcia o charakterze technologicznym, czyli: doradztwa w zakresie technologicznym, pomocy w znalezieniu dostawcy technologii/oprogramowania, pomocy w określeniu specyfikacji technicznej, pomocy w modyfikacji zakupionej technologii/oprogramowania, pomocy w negocjacjach z ich dostawcą. Dla zaspokojenia tych potrzeb potrzeba właściwej oferty i promocji usług wspierających rozwój i transfer technologii.

Struktura podmiotów gospodarczych: branżowa i wielkościowa oraz uwarunkowania historyczne i przyrodniczo-geograficzne województwa przesądzają o ich ścieżce rozwoju. Oznacza to, że interwencja funduszy strukturalnych w regionie nie może zostać ograniczona wyłącznie do wysoko innowacyjnych przedsięwzięć (w skali kraju, Europy czy świata). Większość przedsiębiorstw potrzebuje bowiem pomocy w nadążaniu za otoczeniem i dostosowywaniu się do zmieniających się warunków gospodarczych i wyzwań rynkowych. Przedsiębiorstwa przeznaczają zbyt mało środków na zakup wiedzy, technologii, maszyn i urządzeń. Wskaźniki innowacyjności przedsiębiorstw stawiają region na ostatnich miejscach w kraju. Należy zdecydowanie dążyć do zmiany tego stanu.

Miasto i Gmina Olsztynek boryka się również z niedostateczną aktywnością podmiotów gospodarczych na rynkach zagranicznych. Problem małej aktywności kapitału zagranicznego wynika z kilku generalnych słabości regionu, tj. słabej dostępności komunikacyjnej, braku określonej i profesjonalnie przygotowanej oferty prezentującej kapitał ludzki oraz oddalenie od głównych rynków zbytu. Promocja gospodarcza regionu jako czystego i naturalnego a jednocześnie przyjaznego inwestycjom zagranicznym stanowić będzie zatem wyzwanie na kolejne lata.

Kierunki działań
kształtowanie postaw rynkowych i innowacyjnych
wsparcie przepływu informacji dot. innowacji na rynku i najnowszych badań naukowych, ułatwienie transferu wiedzy pomiędzy sferą nauki a praktyki i zastosowanie jej w działalności gospodarczej
budowanie przyjaznej polityki dla przedsiębiorców inwestujących w zawodowy rozwój zasobów ludzkich i system szkoleń
stymulowanie specjalizacji gospodarstw rolnych opartej na postępie technologicznym i ekonomicznym
pomoc w poszukiwaniu rynków zbytu
stymulowanie rozwoju powiązań kooperacyjnych pomiędzy podmiotami gospodarczymi i jednostkami naukowymi

Cel operacyjny 4: Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy

Rozwój gospodarczy danej gminy uzależniony jest od podjęcia wyzwań dotyczących rozwoju lokalnego rynku pracy wraz z działaniami na rzecz zmniejszania bezrobocia, przy jednoczesnym funkcjonowaniu systemu pozyskiwania nowych inwestorów, rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, modernizacji istniejących podmiotów gospodarczych czy rozwoju dominujących na rynku lokalnym potencjałów.

Jednym ze szczególnych sposobów odpowiedzi na problemy gospodarcze, społeczne i środowiskowe jest ekonomia społeczna, która daje szeroki wachlarz możliwości aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem. Ekonomia społeczna daje możliwość wskazania, na ile integracja społeczna oparta na inicjatywach społeczeństwa, może zaproponować osobom społecznie wykluczonym, zmarginalizowanym czy traktowanym za zbędne alternatywnego życia (o wyższym standardzie) czy sprawiedliwego traktowania przez resztę społeczeństwa.

Efektywne funkcjonowanie sektora ekonomii społecznej wymaga podejmowania działań zmierzających do rozwoju sieci podmiotów wspierających ekonomię społeczną oraz nawiązywania współpracy trójsektorowej. Podmioty takie jak stowarzyszenia, fundacje, spółdzielnie socjalne czy spółki non profit stają się alternatywnymi miejscami pracy, a tym samym przyczyniają się do zmniejszenia skali bezrobocia.

Warto rozważyć tworzenie partnerstw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej jako szczególnie istotnych z perspektywy rozwoju gospodarczego regionu. Nawiązywanie współpracy lokalnej w ww. obszarze przyczynia się do efektywniejszego rozwiązywania problemów, większej dostępności do

określonych sieci, rynków i grup docelowych oraz możliwości wpływania na określone polityki i decydentów.

W celu zwiększenia skuteczności polityki zatrudnieniowej niezbędne jest tworzenie sprzyjających warunków dla zwiększenia zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej, która stanowi skuteczny instrument aktywizacji osób mających trudności z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy. Rozwój przedsiębiorczości społecznej wpływa także pozytywnie na rozwój kapitału ludzkiego, który stawiany jest często jako jeden z najważniejszych czynników decydujących o rozwoju gospodarczym. Kształcenie postaw pro-przedsiębiorczych oraz wspieranie powstających lub już istniejących podmiotów ekonomii społecznej pozwoli na skuteczniejszą walkę z marginalizacją osób bezrobotnych czy też dysfunkcyjnych. Planuje się zatem podjęcie interwencji zapewniających warunki do lepszego funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej, a także powstawania nowych miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej.

Realizowane będą również projekty stanowiące element zintegrowanego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego wynikającego z lokalnych planów rewitalizacji miast, w tym uzgodnione przedsięwzięcia wynikające z idei Cittaslow (Slow Life). Cittaslow oznacza przyjęcie filozofii stawiającej sobie za cel zapewnienie poprawy jakości życia w małych społecznościach, pozwolenie mieszkańcom i gościom na cieszenie się ich niewielkimi miastami. Wskazuje się na tworzenie jakości we wszystkich dziedzinach życia miejskiego, spowolnienie rytmów życia i zredukowanie napięć, tak charakterystycznych dla dużych miast. Jednocześnie opowiada się za odnajdywaniem potencjału i wiążących się z nim możliwości rozwojowych nie tylko w przeszłości, ale także w technologicznych i kulturalnych osiągnięciach współczesnych czasów.

Każda przestrzeń posiada swoją niepowtarzalną atmosferę, w związku z tym należy postarać się wydobyć autentycznego (nie powierzchownego) ducha miejsca - genius loci, by wykorzystać to dla własnego rozwoju. W filozofii Cittaslow jakość życia stanowi główne źródło sukcesu. Potencjał małych miast tworzy m.in. ich atrakcyjne położenie geograficzne, dziedzictwo kulturowe, naturalne krajobrazy, cisza, lokalne i autentyczne rzemiosło, rękodzieło, produkty, oferta kulinarna, tradycja, zwyczaje, ale także dostęp do wysokiej jakości usług i miejsc pracy w miejscu zamieszkania lub w jego bliskim sąsiedztwie. Stanowi to podstawę do podjęcia działań, celem odkrycia/odbudowy i podkreślenia własnej tożsamości. Marka "Slow City" ma stać się znakiem jakości małych miast, które nie są stolicami regionów, ale silnymi społecznościami które dokonały wyboru i rzeczywiście postawiły na poprawę jakości życia swoich mieszkańców.

Kierunki działań
wspieranie inicjatyw przedsiębiorczości społecznej
inicjowanie i tworzenie spółdzielni socjalnych na terenie Miasta i Gminy Olsztynek
opracowanie i wdrożenie systemu informacji i promocji gospodarczej oraz inwestycyjnej, w tym:

- analiza systemu zachęt inwestycyjnych dla przedsiębiorców i inwestorów
- przygotowanie przyjaznej polityki podatkowej dla inwestorów chcących prowadzić działalność gospodarczą
- stworzenie, promocja i upowszechnianie profesjonalnej i konkurencyjnej oferty inwestycyjnej gminy
- dystrybucja papierowych i elektronicznych materiałów informacyjnych
- reklama w mediach, publiczne wystąpienia władz gminy
- oferta i reklama za pośrednictwem poczty elektronicznej
- organizacja wydarzeń kulturalnych o tematyce gospodarczej
- nawiązanie współpracy z ościennymi i zagranicznymi samorządami, partnerami sektora gospodarczego i pozarządowego
- nawiązywanie współpracy międzyregionalnej – poznawanie kultury i tradycji innych regionów

**Cel strategiczny V:
UZYSKANIE I ZACHOWANIE ŁADU PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY
OLSZTYNEK**

Cel operacyjny 1: Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego gminy

Województwo warmińsko-mazurskie dysponuje dużym zasobem dziedzictwa kulturowego świadczącym o bogatej historii tych ziem. Pod względem liczby obiektów nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków region plasuje się na czwartym miejscu w Polsce. Najpoważniejszym wyzwaniem dotyczącym większej części starej zabudowy, w tym obiektów wpisanych do rejestru, jest poradzenie sobie z postępującym procesem dekapitalizacji, spowodowanym wieloletnimi zaniedbaniami w okresie powojennym. Zaniedbania te w wielu przypadkach spowodowały zmiany i nieodwracalne straty. Przyczyn tego stanu było wiele, podkreślić należy: brak poczucia łączności napływowej ludności z tradycją miejsca, historią, brak poszanowania dla zastanych zasobów i niszczące formy eksploatacji, pomysły i realizacje niezgodne z wymogami i uwarunkowaniami, nieuregulowane sprawy własności, brak fachowej pomocy i wiedzy oraz brak środków finansowych.

Obok zasobnego dziedzictwa materialnego region charakteryzuje się różnorodnością i bogactwem folkloru, kultury i tradycji. Ta różnorodność to efekt przenikania zasobów kulturowych

Warmii i Mazur odmiennymi elementami kulturowymi przyniesionymi na ten teren przez osadników, przybyłych tu po II wojnie światowej. Czerpanie z tych wartości napotyka na wiele trudności. Spośród nich należy wymienić: zbyt małe wsparcie przeznaczone na kulturę, brak odpowiedniej bazy do organizowania imprez, słaby stan techniczny i funkcjonalny obiektów kultury, brak strojów regionalnych czy instrumentów muzycznych.

Miasto i Gmina Olsztynek jak najbardziej wpisują się w sieć miejscowości i miejsc Warmii i Mazur, gdzie dorobek i dziedzictwo kulturalne jest potężne. Systematyczna konserwacja i renowacja niszczących obiektów zabytkowych jest na stałe wpisana w budżet Gminy i wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za ochronę dziedzictwa kulturowego. Działania te są niezbędne, gdyż charakter obiektów zabytkowych służy ochronie tradycji, kultury i przenikających się nawzajem różnorodnych struktur etnicznych. Stanowi on zatem niezbędny element zrównoważonego rozwoju poprzez budowanie poczucia integracji społecznej i odpowiedzialności społeczeństwa za powierzone mienie i dorobek kulturalny.

Ponadto należy dążyć, przy jednoczesnym eksponowaniu ich autentyzmu, do nadania zabytkom nowych funkcji poprzez określenie i upowszechnienie nowoczesnego modelu „użytkowania zabytków”. Model taki będzie łączył ich ochronę, zwiększenie dostępności, poszukiwanie nowych form opieki nad zabytkami, ale również tworzył sprzyjające warunki dla rozwoju sektora przemysłu czasu wolnego.

Kierunki działań
odnowa i konserwacja obiektów zabytkowych i historycznych przy współudziale partnerów prywatnych, publicznych oraz trzeciego sektora z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej i innych dotacji
ochrona dziedzictwa kulturowego oraz zwiększenie roli zabytków w ofercie turystycznej gminy
podnoszenie kompetencji lokalnej społeczności w zakresie obsługi ruchu turystycznego i okolicy turystycznej
pielęgnacja alei przydrożnych oraz zabytkowych terenów zielonych
ochrona i pielęgnacja wojennych i zabytkowych cmentarzy

Cel operacyjny 2: Podniesienie spójności przestrzennej poprzez efektywne zarządzanie przestrzenią gminy

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określa zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego oraz zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczenia terenów na określone cele, zasady zagospodarowania i zabudowy tych terenów, przyjmując ład przestrzenny i zrównoważony rozwój za podstawę tych działań. Ustawa ta jednoznacznie określa elementy niezbędne do uwzględnienia podczas procesu planowania, a są nimi

głównie: wymagania zachowania walorów architektonicznych i krajobrazowych, wymagania ochrony środowiska, ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, walory ekonomiczne przestrzeni, potrzeby interesu publicznego czy rozwoju infrastruktury technicznej.

Miasto i Gmina Olsztynek, podczas przeprowadzonych konsultacji społecznych, potwierdziło brak istnienia planów zagospodarowania przestrzennego – a zatem głównego dokumentu planistycznego potwierdzającego i zachowującego wszystkie wymagania racjonalnego wykorzystania dostępnych gminie terenów - dla części gminy, w tym głównie dla terenów wiejskich.

Stworzenie i wykorzystywanie dokumentów planistycznych, a zatem uregulowanie takich kwestii jak:

- przeznaczenie gruntów, na przykład tylko pod zabudowę jednorodzinną czy też na potrzeby działalności przemysłowej, usługowej itp.,

- zachowanie jednolitości architektonicznej i estetyki zabudowy, w tym zabudowy śródmiejskiej,

- zwiększenie lub poprawa jakości terenów zielonych, szczególnie w mieście,

- zahamowanie procesu nadmiernego rozproszenia zabudowy wiejskiej,

- określenie minimalnej wielkości działki budowlanej,

- możliwość zabudowy danej działki konkretnym budynkiem czy budowlą,

są podstawowym narzędziem do wprowadzenia, kształtowania i utrzymania ładu architektoniczno-przestrzennego każdej gminy. Z uwagi na możliwość pojawienia się i rozszerzania się w gminie samowoli budowlanej opracowanie, zatwierdzenie i wykorzystywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego staje się podstawowym celem z punktu widzenia rozwoju przestrzennego Miasta i Gminy Olsztynek.

Kierunki działań
inwentaryzacja gruntów, bazy lokalowej, infrastruktury towarzyszącej mającej potencjał do wykorzystania i inwestycji w działalności społeczno-gospodarczej gminy
tworzenie i aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym w zakresie nowych terenów pod działalność gospodarczą
rozwój terenów pod budownictwo mieszkaniowe – uwolnienie terenów w obrębie Olsztynka pod zabudowę jedno- i wielorodzinną
poprawa standardu istniejących zasobów mieszkaniowych
poprawa estetyki terenów publicznych – np. przeprowadzenie budowy i remontu dróg lokalnych, parkingów, chodników, zorganizowanie oświetlenia tam, gdzie jest to konieczne, itp.
pełne i racjonalne zagospodarowanie terenów zielonych, głównie w celach rekreacyjnych (np. ścieżki rowerowe, ciągi piesze)

przyjazne dla inwestorów planowanie przestrzenne - zaplanowanie terenów pod usługi i przemysł k. Ameryki i odcinek Olsztynek-Ameryka

zwiększenie partycypacji społecznej w podejmowaniu decyzji planistycznych w ramach konsultacji społecznych

Cel operacyjny 3: Rewitalizacja i rozwój Miasta Olsztynek

W województwie następuje utrata funkcji społeczno-gospodarczych małych i średnich miast w wyniku silnej konkurencji zewnętrznej oraz pogarszającej się sytuacji w gminach otaczających te miasta. Są to także konsekwencje procesów historycznych – na Warmii i Mazurach wciąż widoczne są negatywne skutki zapoczątkowanej w Polsce transformacji w 1989 r. Sieć miast jest dobrze rozwinięta, lecz średnia wielkość miasta jest znacznie niższa niż średnia krajowa (17,4 tys. wobec prawie 23,9 tys. w Polsce – bez Warszawy). Potencjał ludnościowy średniej wielkości ośrodków miejskich Warmii i Mazur może być i jest podstawą do budowania konkurencyjności. Jednocześnie miasta (nawet najmniejsze) stanowią lokalne ośrodki dostępu do różnorodnych usług publicznych dla obszarów wiejskich, dotkniętych wciąż problemami związanymi z bezrobociem i emigracją. Zjawisko pozostawania bez pracy w dłuższym okresie czasu skutkuje ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W zaniedbanych częściach miast (zniszczona zabudowa, dekapitalizacja infrastruktury technicznej, w tym transportowej) i na terenach blokowisk (pozbawionych funkcjonalnych przestrzeni publicznych, skupiających aktywność społeczną) skoncentrowały się negatywne zjawiska społeczne (np. niska aktywność gospodarcza i zawodowa, bezrobocie, natężenie zjawisk patologicznych, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych).

Taka sytuacja utrudnia wykorzystanie potencjału ludnościowego zamieszkującego te obszary. Stąd konieczna jest kontynuacja kompleksowych i zintegrowanych działań rewitalizacyjnych w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, obejmująca najbardziej potrzebujące społeczności lokalne. Wsparcie lokalnej polityki miejskiej w działaniach jest szczególnie istotne w regionie zaliczanym do najbiedniejszych w UE. W przeciwnym razie będzie postępowała degradacja znaczenia warmińsko-mazurskich miast w sieci krajowych ośrodków.

Kierunki działań
rewitalizacja centrum miasta Olsztynek (wystrój i elewacje budynków)
rewitalizacja znajdujących się poza centrum miasta budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych nadzorem konserwatorskim
rewitalizacja dworca PKP w Olsztynku
nadawanie i przywracanie funkcji społecznych i gospodarczych zdegradowanym obszarom Miasta Olsztynek

modernizacja i adaptacja istniejącej zabudowy, w tym zabudowy historycznej
racjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznej z uwzględnieniem regionalnej tożsamości tych przestrzeni
działania rewitalizacyjne w ramach sieci Cittaslow

Cel operacyjny 4: Wielofunkcyjny i kompleksowy rozwój wsi Gminy Olsztynek

Wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich to dywersyfikacja gospodarki wiejskiej, czyli zmiana pojmowania i traktowania terenów wiejskich jako obszarów monofunkcyjnych, na których dominuje rolnictwo i produkcja rolnicza. Niezbędne jest nadanie tym terenom nowych funkcji, dzięki czemu możliwa będzie redukcja panującego tam bezrobocia. Niewątpliwie podniesiona zostanie estetyka i atrakcyjność społeczno-ekonomiczna wsi - jako miejsca do życia i pracy. Tym samym priorytetem staje się poprawa sytuacji bytowej mieszkańców, dzięki rozwijaniu wielofunkcyjnych form aktywności społecznej, kulturalnej i gospodarczej (w szczególności pozarolniczej). Zgodnie z założeniami wielofunkcyjności, gospodarka obszarów wiejskich winna w znacznym stopniu opierać się na kreatywności i inicjatywie przedsiębiorcy wiejskiego. Wielofunkcyjny rozwój wsi uwarunkowany jest również rozwojem odpowiedniej infrastruktury, odpowiadającej na zdiagnozowane zapotrzebowanie i uwzględniającej potrzeby lokalne, jak również wykreowaniem szerokiej oferty wspierająco-doradczej dla mieszkańców (w zakresie profesjonalizacji produkcji rolniczej oraz aktywności około- i pozarolniczej).

Kierunki działań
rozwijanie systemów infrastruktury technicznej i społecznej na terenach gminy
wioski tematyczne jako forma oferty turystycznej gminy i rozwoju miejsc pracy
aktywizacja gospodarcza terenów wiejskich w zakresie wspierania zatrudnienia w działalności rolniczej i okołorolniczej opartej na zwiększeniu towarowości i wydajności
wspieranie rozwoju działalności pozarolniczej na terenach wiejskich
działalność doradczo-konsultingowa w celu kreowania działalności pozarolniczej na terenach wiejskich

VIII FINANSOWANIE STRATEGII

Podstawowym źródłem finansowania części działań zaplanowanych w Strategii są środki pochodzące z budżetu Miasta i Gminy Olsztynek.

Władze Gminy przewidują pozyskanie środków finansowych z następujących źródeł:

- ✓ z budżetu państwa,
- ✓ z programów pomocowych Unii Europejskiej,
- ✓ z instrumentów finansowych Unii Europejskiej,
- ✓ od inwestorów lokalnych, krajowych i zagranicznych,
- ✓ z wkładu prywatnego,
- ✓ z innych źródeł.

Strategia zakłada, iż na dochody budżetu składać się będą:

- ✓ dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie zawartych porozumień
- ✓ subwencja ogólna (część oświatowa)
- ✓ dochody własne, do których zalicza się:
 - podatki i opłaty lokalne,
 - udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa,
 - dochody z majątku gminy,
 - odsetki od środków na rachunkach bankowych,
 - pozostałe dochody.

Władze Miasta i Gminy Olsztynek będą ubiegać się o dofinansowanie zadań z zakresu rynku pracy, turystyki, edukacji, kultury, ochrony środowiska, infrastruktury technicznej i społecznej, ponadto będą wspierać przedsiębiorców aplikujących o środki pomocowe na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej.

Gmina świadoma jest roli, jaką odegrają pozyskane fundusze w jej rozwój społeczno-gospodarczy. Dostrzega ogromną szansę na rozwój mieszkańców, sektora małych i średnich przedsiębiorstw oraz infrastruktury zarówno społecznej, jak i technicznej. Gmina liczy również na pozyskanie inwestorów zewnętrznych, co z kolei jest szansą na jeszcze szybszy rozwój oraz zwiększenie dochodów gminy z tytułu podatków i opłat lokalnych.

Konsekwentna realizacja założeń Strategii, umiejętne wykorzystywanie lokalnych zasobów oraz wykorzystywanie wszystkich pojawiających się w otoczeniu szans na pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych i zagranicznych na realizację zaplanowanych zadań z pewnością przyspieszy zarówno społeczny, jak i gospodarczy rozwój Miasta i Gminy Olsztynek.

IX PROGRAMY OPERACYJNE NA LATA 2014-2020 - MOŻLIWOŚCI ZEWNĘTRZNEGO FINANSOWANIA WYZNACZONYCH CELÓW STRATEGICZNYCH

Zgodność ze strategicznymi dokumentami europejskimi, krajowymi i regionalnymi

Odniesienie zapisów Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek do zapisów głównych dokumentów strategicznych opracowanych dla kraju i regionu pozwoli we właściwy sposób zrealizować cele i zadania założone w dokumentach planistycznych i programowych na różnych poziomach zarządzania i realizacji perspektywy finansowej 2014-2020. Analiza ta powinna wykazać zasadność oraz możliwości wsparcia zaplanowanych do wykonania w celu wypełnienia misji i wizji Gminy.

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek jest konsekwencją zapisów wielu dokumentów strategicznych Europy, Polski, województwa warmińsko-mazurskiego oraz dokumentów lokalnych i prawnych. Dokumenty te określają konkretne cele strategiczne, operacyjne, kierunki działań, których istota jest podstawą realizacji Strategii. Spójność z dokumentami strategicznymi wynika zatem z występowania zbieżnych celów i kierunków działania określonych w następujących dokumentach o zasięgu europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym, w tym:

Poziom europejski

A. Strategia na rzecz inteligentnego rozwoju i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu „Europa 2020”

Dokument ten, zatwierdzony przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 r., zastąpił realizowaną w latach 2000-2010 Strategię Lizbońską. Jest to nowa długookresowa strategia rozwoju Unii Europejskiej na lata 2010-2020, stanowiącą europejską odpowiedź na odczuwalne globalne wyzwania, w tym rosnącą konkurencję ze strony Stanów Zjednoczonych, Indii, Chin, zmiany klimatu oraz wyczerpujące się zasoby naturalne czy obserwowany proces starzenia się społeczeństw, stanowiący poważne zagrożenie dla europejskiego modelu socjalnego. Rosnące koszty utrzymania sektora emerytalnego i opieki zdrowotnej będą niewątpliwie stanowiły jedno z najpoważniejszych wyzwań dla krajowych systemów finansów publicznych.

"Europa 2020" opiera się na trzech współzależnych i wzajemnie uzupełniających się priorytetach, tj:

- a) wzrost inteligentny,
- b) wzrost zrównoważony,
- c) wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Określono jednocześnie 5 celów głównych, do których należą:

- a) osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%,
- b) poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej,
- c) zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20%,

d) podniesienie poziomu zatrudnienia,

e) wspieranie włączenia społecznego - zbieżny z założeniami i celami opisywanego projektu.

Wyznaczone cele są silnie współzależne. Wzrost stopy zatrudnienia powinien pociągać za sobą ograniczanie rozmiarów ubóstwa wśród osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo. Niniejszy projekt wpisuje się w cel dotyczący wzrostu włączeniu społecznemu - dbałość o życie i zdrowie ludzkie pozwoli w przyszłości coraz większej ilości ludzi uniknąć wykluczenia społecznego czy gospodarczego wynikającego z ich wszelkich ułomności. Strategia Rozwoju Gminy Olsztynek na lata 2016-2020 odpowiada w pełni na opisane wyżej oczekiwania.

B. Wniosek – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia programu „Zdrowie na rzecz wzrostu gospodarczego”, trzeciego wieloletniego programu działań UE w dziedzinie zdrowia na lata 2014-2020 (KOM (2011) 709)

Zdrowe starzenie się wspierane jest również działaniami podejmowanymi w celu propagowania zdrowego stylu życia i ograniczeniem szkodliwych zachowań oraz zapobieganiem i leczeniem konkretnych chorób, w tym zaburzeń genetycznych. Należy aktywnie propagować rozwój geriatry, skupiając się na zindywidualizowanej opiece. Opieka paliatywna i lepsze zrozumienie chorób zwyrodnieniowych ośrodkowego układu nerwowego, takich jak choroba Alzheimera, są również ważnymi potrzebami, którymi należy się zająć. Istnieją także możliwości dalszych badań nad krwią, tkankami i komórkami oraz organami, oraz nad kwestiami transplantacji.

Program koncentruje się na czterech celach szczegółowych, które charakteryzują się znacznym potencjałem na rzecz wzrostu gospodarczego za pośrednictwem lepszego stanu zdrowia:

1) opracowanie wspólnych narzędzi i mechanizmów na szczeblu UE w celu rozwiązywania problemu niedoborów zasobów, zarówno ludzkich, jak i finansowych, a także ułatwienia wdrażania innowacji w dziedzinie opieki zdrowotnej, tak by zwiększać innowacyjność i stabilność systemów opieki zdrowotnej

2) zwiększanie dostępu do specjalistycznej wiedzy medycznej i informacji dotyczących szczególnych chorób, także ponad granicami państw, oraz wypracowanie wspólnych rozwiązań i wytycznych na rzecz poprawy jakości opieki zdrowotnej i bezpieczeństwa pacjentów, tak by zwiększyć dostęp do lepszej i bezpieczniejszej opieki zdrowotnej dla obywateli UE

Poprawa dostępu do opieki zdrowotnej dla wszystkich obywateli bez względu na ich dochody, status społeczny, miejsce zamieszkania i narodowość ma kluczowe znaczenie dla niwelowania istniejących znacznych nierówności w zakresie zdrowia. Wszyscy obywatele UE powinni mieć dostęp do bezpiecznej opieki zdrowotnej wysokiej jakości bez względu na okoliczności. W rzeczywistości jednak różnice w zakresie dostępu do opieki zdrowotnej w UE są nadal znaczące. Zły stan zdrowia ma niejednokrotnie istotny wpływ na dostępność skutecznej opieki zdrowotnej oraz na możliwości postępowania poszczególnych obywateli w oparciu o informacje na temat zdrowia. Osoby o niskich dochodach, społecznie wykluczone oraz zamieszkujące regiony dotknięte kryzysem lub mikroregiony mogą doświadczać szczególnych trudności w zakresie dostępu do opieki zdrowotnej. Działania w ramach wszystkich celów programu powinny pomóc w przyczynianiu się do niwelowania tego rodzaju

nierówności poprzez uwzględnianie różnych czynników stwarzających i pogłębiających nierówności, jak również w uzupełnianiu działań w ramach innych programów ukierunkowanych na zajmowanie się społecznymi i regionalnymi różnicami w obrębie UE.

3) określanie, upowszechnianie i promowanie wykorzystywania zatwierdzonych najlepszych praktyk w odniesieniu do środków profilaktycznych racjonalnych pod względem kosztów poprzez przeciwdziałanie najważniejszym czynnikom ryzyka, takim jak palenie tytoniu, nadużywanie alkoholu czy otyłość, jak również HIV/AIDS, ze szczególnym uwzględnieniem wymiaru transgranicznego, w celu zapobiegania chorobom i promocji zdrowia; oraz

4) wypracowanie wspólnych podejść w zakresie lepszej gotowości i koordynacji w sytuacjach kryzysowych związanych ze zdrowiem oraz wykazanie wartości tych podejść, tak by chronić obywateli przed transgranicznymi zagrożeniami dla zdrowia.

Poziom krajowy

A. Umowa Partnerstwa

B. „Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski” – przyjęte przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r.

Polityka rozwoju kraju powinna pełnić nadrzędną rolę w stosunku do wszystkich polityk sektorowych, dziedzinowych i regionalnych. W związku z tym przez politykę rozwoju należy rozumieć: „zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej”.

W celu realizacji na nowo zdefiniowanej polityki rozwoju podjęte będą następujące działania:

a) **integracja wymiaru społeczno-gospodarczego i terytorialnego** jako jednej z naczelných zasad budowania systemu programowania strategicznego oraz **zapewnienie spójności wszystkich polityk sektorowych, dziedzinowych i regionalnych**.

Programowanie rozwoju społeczno-gospodarczego ma wymiar przestrzenny, niezależnie od przyjętego poziomu i organizacji systemu: krajowego, regionalnego, lokalnego. Z drugiej strony, polityka przestrzenna musi być prowadzona w sposób spójny z polityką rozwoju społeczno-gospodarczego. W związku z tym, w ramach polityki rozwoju ujmuję się element przestrzenny celem zintegrowania programowania przestrzennego z programowaniem społeczno-gospodarczym na wszystkich szczeblach programowania i na poszczególnych poziomach organizacji państwa. Pociąga to za sobą wprowadzenie aspektu przestrzennego jako równoprawnego ze społeczno-gospodarczym we wszystkich krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych (strategiach długookresowych i średniookresowych, pozostałych strategiach rozwoju oraz programach rozwoju).

Na poziomie regionów również nastąpi wzmocnienie spójności planowania społeczno-gospodarczego z planowaniem przestrzennym, poprzez wymóg równoległego zapewnienia spójności merytorycznej strategii rozwoju województw z planami zagospodarowania przestrzennego województw.

b) **miejsce i rola polityki regionalnej w ramach polityki rozwoju oraz modyfikacja strategicznych celów polityki regionalnej** w kontekście nowych wyzwań, zarówno krajowych, jak i europejskich oraz globalnych.

c) **zaangażowanie w realizację celów polityki rozwoju wszystkich szczebli administracji publicznej**

Proces realizacji polityki rozwoju w odniesieniu do poszczególnych sektorów gospodarki wyznaczają, kreują i monitorują właściwi ministrowie, stosownie do swoich zakresów działania. Obecnie proces decentralizacji nie odpowiada wyzwaniom polityki regionalnej; należałoby zatem przebadать i dostosować zakres realizowanych polityk sektorowych przez państwo i przesunąć pewne działania na poziom regionu, ograniczając stopień interwencji państwa. Rozwiązanie to byłoby zbieżne z istotą współczesnych trendów rozwojowych, jakimi są rozpraszanie monocentrycznej władzy publicznej i integrowanie zróżnicowanych zasobów zarządzanych przez różnorodnych aktorów społecznych dla potrzeb realizowania formułowanych celów. Wynika to zarówno z narastających aspiracji i krystalizujących się interesów różnorodnych podmiotów w proces ten zaangażowanych, jak i z pewnych ograniczeń administracji krajowej co do sprawnego i efektywnego sterowania procesami programowania rozwoju. Występują też oczekiwania dotyczące szerszego zakresu oraz większej skuteczności gospodarowania przez władze samorządowe na szczeblu regionu. Dzieje się tak w głównej mierze ze względu na: narastające zróżnicowanie funkcjonalne poszczególnych segmentów społecznych, autonomię i suwerenność aktorów społecznych oraz subsydiarność i regionalizację.

C. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”, określająca główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej – przyjęta przez Radę Ministrów 05.02.2013 r. (M.P. z 2013 r., poz. 121)

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest, zgodnie z przepisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (art. 9 ust 1) – dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Opiera się ona na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie Polska 2030. Wyzwania rozwojowe z 2009 roku, w stosunku do diagnozy z lat 2008 – 2009 uzupełnione zostały o elementy, które wiążą się z trwającym na świecie i w Europie kryzysem finansowym i spowolnieniem gospodarczym.

Celem głównym przedstawionych w niniejszym dokumencie działań jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu powinno być mierzone, z jednej strony, wzrostem produktu krajowego brutto (PKB) na mieszkańca, a z drugiej zwiększeniem spójności społecznej oraz zmniejszeniem nierównomierności o charakterze terytorialnym, jak również skalą skoku cywilizacyjnego społeczeństwa oraz innowacyjności gospodarki w stosunku do innych krajów.

Proponowane w Strategii obszary strategiczne związane są z obszarami opisanymi w Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo

przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 25 września 2012 r. Łącznie stanowią podstawowe narzędzie wdrażania DSRK do 2020 r., czyli:

- I. sprawne i efektywne państwo (obszar pierwszy) – odpowiada mu obszar strategiczny trzeci DSRK;
- II. konkurencyjna gospodarka (obszar drugi) – odpowiada mu obszar strategiczny pierwszy DSRK;
- III. spójność społeczna i terytorialna (obszar trzeci) – odpowiada mu obszar strategiczny drugi DSRK.

Kierunki interwencji podporządkowane są schematowi trzech obszarów strategicznych, które zostały podzielone na osiem części (zgodnych ze strategicznymi celami rozwojowymi). Są to:

I. W obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

- a) Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna
- b) Polska Cyfrowa
- c) Kapitał ludzki
- d) Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

II. W obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:

- e) Rozwój regionalny
- f) Transport

III. W obszarze efektywności i sprawności państwa:

- f) Kapitał społeczny
- g) Sprawne państwo

Dla tworzenia optymalnych warunków rozwoju w XXI wieku, państwo musi spełniać kilka krytycznych funkcji, w szczególności:

- ✓ odpowiedzialnie zarządzać finansami publicznymi;
- ✓ posiadać sprawnie funkcjonującą administrację publiczną;
- ✓ efektywnie dostarczać wysokiej jakości, pożądane usługi publiczne;
- ✓ zapewnić spójne prawo dobrej jakości, bez nadregulacji;
- ✓ posiadać sprawnie funkcjonujący wymiar sprawiedliwości;
- ✓ zapewnić obywatelowi stabilność prawną i bezpieczeństwo;
- ✓ prowadzić nowoczesną komunikację z obywatelem oraz wewnątrz administracji;
- ✓ zapewnić właściwe warunki edukacji;
- ✓ zapewnić efektywną opiekę zdrowotną i profilaktykę w kontekście nowych wyzwań demograficznych;
- ✓ odpowiedzialnie zarządzać środowiskiem naturalnym.

D. Krajowa Polityka Miejska

Głównymi celami strategicznymi Krajowej Polityki Miejskiej, realizowanej w latach 2014-2020, są: **poprawa konkurencyjności i wzmocnienie zdolności polskich miast oraz ich obszarów funkcjonalnych do kreowania szybszego wzrostu gospodarczego, tworzenia nowych miejsc pracy i poprawy życia mieszkańców.**

Wszystkie miasta mają być dobrym miejscem do życia, z dostępem do wysokiej jakości usług z zakresu ochrony zdrowia, edukacji, transportu, kultury, administracji publicznej, itp. **KPM pokazuje,**

jaka będzie polityka rządu wobec miast. Zostały w niej określone działania na szczeblu rządowym, które będą wspierać rozwój polskich miast.

Najważniejszymi zadaniami w kontekście rozwoju miast są:

1) poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu gospodarczego i zatrudnienia

Główne ośrodki miejskie to wszystkie ośrodki wojewódzkie oraz miasta o znaczeniu regionalnym. Wspierany będzie rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach. Ważne będzie także wzmacnianie w nich funkcji metropolitalnych, m.in.: naukowych, gospodarczych, turystycznych, kulturalnych, sportowych. Będzie rozwijana współpraca ośrodków miejskich z innymi miastami w kraju i za granicą. Wspierane będzie partnerstwo miast (w wymiarze krajowym i międzynarodowym).

2) wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, w tym niektórych obszarów wiejskich, przez ich wzmacnianie i przeciwdziałanie upadkowi

Podstawowe działania i środki będą się koncentrować na wzmacnianiu istniejącej sieci miast i wspomaganiu urbanizacji na tych obszarach. Chodzi o wspomaganie funkcji miejskich, w tym gospodarczych i pozarolniczych, w ośrodkach subregionalnych i powiatowych (ze słabiej rozwiniętą siecią miejską), które zapewniają dobre usługi publiczne oraz oferują nowe miejsca pracy o zasadniczym znaczeniu dla restrukturyzacji regionu. Wsparcie obejmie także regiony opóźnione w rozwoju cywilizacyjnym oraz borykające się z największymi problemami gospodarczymi, w których sieć miast jest najsłabsza.

3) odbudowa zdolności do rozwoju przez rewitalizację obszarów miejskich zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie

Wypracowane zostaną mechanizmy umożliwiające efektywne prowadzenie działań rewitalizacyjnych. Na wybranych obszarach miejskich zostanie przeprowadzona kompleksowa rewitalizacja, obejmująca sferę fizyczną połączoną z działaniami na rzecz poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej. Rewitalizacja to nie tylko renowacja budynków, chodników czy ulic, ale również dbałość o efektywność energetyczną, rozwój transportu publicznego, wsparcie przedsiębiorczości czy samozatrudnienia, rozwijanie infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej czy zapobieganie bezrobociu.

4) wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji (wyludnianiu się centrów miast i rozwoju strefy podmiejskiej)

Szczególne uwaga zostanie poświęcona zatrzymaniu zjawiska niekontrolowanej suburbanizacji, która potęguje problemy społeczne i gospodarcze oraz powoduje pogorszenie jakości życia. Chodzi także o zmniejszenie negatywnych skutków suburbanizacji, do których należą utrudnienia komunikacyjne czy też problemy z dostępnością podstawowych usług publicznych, jak edukacja, ochrona zdrowia czy kultura.

5) stworzenie warunków do skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym szczególnie metropolitalnych

Niezbędna jest modyfikacja lub wprowadzenie odpowiednich przepisów prawnych dotyczących zarządzania w obszarze miast. Konieczne będzie zwiększenie koordynacji polityk krajowych z regionalnymi i lokalnymi. Lepsza koordynacja różnych polityk publicznych przyczyni się do zwiększenia efektywności wydatkowania środków publicznych, z których znaczna część dotyczy rozwoju miast i zadań samorządów lokalnych.

E. Strategie Zintegrowane:

➤ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego – projekt

Zapisy Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego bezpośrednio wpisują się w cele średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju (SRK). W szczególności odnoszą się one do priorytetów opisanych w dwóch następujących obszarach strategicznych: **Konkurencyjna gospodarka (cele: zwiększenie innowacyjności gospodarki oraz rozwój kapitału ludzkiego) oraz Spójność społeczna i terytorialna (cele: integracja społeczna oraz zapewnienie dostępu i określonych standardów usług społecznych).**

➤ Strategia Sprawne Państwo – przyjęta przez Radę Ministrów (M.P. z 2013 r., poz. 136)

Cel główny strategii koresponduje z wyzwaniami rozwojowymi stojącymi przed organami administracji publicznej do 2020 roku. Równocześnie odpowiada na wyzwania wynikające z rosnącej konkurencji międzynarodowej, sytuacji makroekonomicznej i trendów rozwojowych, a także na potrzeby wdrażania zmian systemowych, organizacyjnych, zarządczych w celu zwiększenia skuteczności i efektywności państwa. Cel główny brzmi: **Zwiększenie skuteczności i efektywności państwa otwartego na współpracę z obywatelami.**

➤ Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki – przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 15.01. 2013 r. (M.P. z 2013 r., poz. 73)

Badania, rozwój i innowacje (B+R+I) są komplementarne z działaniami mającymi na celu podniesienie jakości kapitału ludzkiego. Nowa wiedza, którą nabywają badacze, jest wykorzystywana przez nich w każdej działalności i aspekcie życia, co pozwala upowszechnić ją w kręgach akademickich i w społeczeństwie w ogóle. Powodzenie dalszych badań jest zaś uzależnione od dopływu nowych wykwalifikowanych pracowników. Także zastosowania nowych metod produkcji wymagają od pracowników nabycia nowych umiejętności oraz przyswojenia niezbędnej wiedzy. Przez **innowacyjność** gospodarki należy rozumieć zdolność i motywację podmiotów gospodarczych do ustawicznego poszukiwania i wykorzystywania w praktyce wyników prac badawczych i rozwojowych, nowych koncepcji, pomysłów i wynalazków. Innowacyjność oznacza również doskonalenie i rozwój istniejących technologii produkcyjnych, eksploatacyjnych i dotyczących sfery usług, wprowadzanie nowych rozwiązań w organizacji i zarządzaniu, doskonalenie i rozwój infrastruktury, zwłaszcza dotyczącej gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji. W odniesieniu do sektora

publicznego innowacje definiowane są na wiele sposobów, m.in. jako wprowadzanie nowych usług lub zasadniczo zmienionych sposobów organizacji oraz świadczenia tych usług dla obywateli i przedsiębiorstw – z zachowaniem wysokiej jakości – w szczególności w celu sprostania wyzwaniom globalizacji i demografii.

Innowacyjność jest więc pojęciem szerokim i obecnym we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, warunkowanym przez bardzo różnorodne czynniki. Najczęściej jednak innowacje są definiowane zgodnie z podręcznikiem Oslo z 2005 r., opracowanym przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) i Eurostat, dotyczącym zasad gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacji. Zgodnie z metodologią ww. podręcznika wyróżnia się cztery typy innowacji:

- innowacje produktowe – wprowadzenie wyrobu lub usługi, które są nowe lub znacząco udoskonalone w zakresie swoich cech lub zastosowań.
- innowacje procesowe, czyli innowacje w obrębie procesu – wdrożenie nowej lub znacząco udoskonalonej metody produkcji lub dostawy.
- innowacje marketingowe – wdrożenie nowej metody marketingowej wiążącej się ze znaczącymi zmianami w projekcie/konstrukcji produktu lub w opakowaniu, dystrybucji, promocji lub strategii cenowej.
- innowacje organizacyjne – wdrożenie nowej metody organizacyjnej w przyjętych przez firmę zasadach działania, w organizacji miejsca pracy lub w stosunkach z otoczeniem.

➤ **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie – przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 13 lipca 2010 r.**

Podstawą programowania i realizacji efektywnej polityki regionalnej są: analiza stanu, trendów i prognoz społeczno-gospodarczych kraju i jego regionów oraz określenie na tej podstawie najważniejszych wyzwań, przed którymi ta polityka staje w wyznaczonym horyzoncie czasowym.

Można zarysować jednocześnie kilka obszarów strategicznych wyzwań, na które polityka regionalna – wspierająca konkurencyjność regionów i zapewniająca spójność terytorialną kraju – musi odpowiedzieć za pomocą rozwiązań szczegółowych. Zalicza się do nich:

1. Lepsze wykorzystanie potencjałów najważniejszych obszarów miejskich do kreowania wzrostu i zatrudnienia oraz stymulowania rozwoju pozostałych obszarów.
2. Zapewnienie spójności wewnętrznej kraju. Niedopuszczenie do nadmiernych zróżnicowań przestrzennych.
3. Zwiększenie potencjału do tworzenia, dyfuzji i absorpcji innowacji.
4. **Przeciwdziałanie negatywnym trendom demograficznym oraz pełniejsze wykorzystanie zasobów pracy.**

Strategiczny cel polityki regionalnej to:

Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Cel strategiczny odpowiada na wyzwania stojące przed polskimi regionami wynikające z trendów rozwojowych, jednocześnie skupiając się na wykorzystaniu potencjałów wyznaczanych w odniesieniu do różnych terytoriów tak, aby w optymalny sposób wzmacniać przewagi konkurencyjne występujące w kraju i usuwać bariery rozwojowe. Tak określony cel polityki regionalnej będzie ważnym elementem podwyższenia konkurencyjności, kreowania wzrostu i zatrudnienia oraz spójności w Polsce.

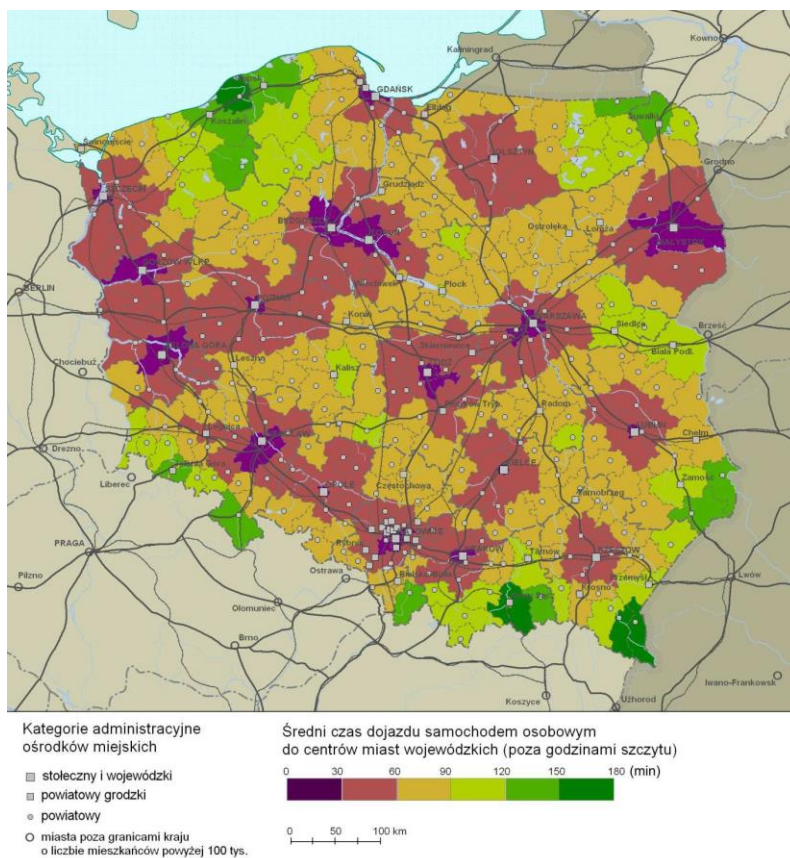
Cele szczegółowe polityki regionalnej do 2020 roku

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”),
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”),
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).

Analiza danych zawartych w Krajowej Strategii wykazuje, iż Miasto i Gmina Olsztynek należy do obszarów będących w niekorzystnej sytuacji, co oznacza uzyskanie interwencji w pierwszej kolejności.

Obszar Miasta i Gminy Olsztynek zaliczany jest do obszarów charakteryzujących się dobrą lokalizacją i dojazdem, o średnim dostępie do usług i dóbr publicznych, o zadowalającej sytuacji społeczno-gospodarczej i wysokiej atrakcyjności dla działalności zaawansowanej technologicznie - co obrazują poniższe mapy:

Mapa 1. Obszary o najniższej dostępności drogowej do miast wojewódzkich

Źródło: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Mapa 2. Obszary wiejskie, gdzie występuje kumulacja negatywnych wskaźników dostępu do usług i dóbr publicznych

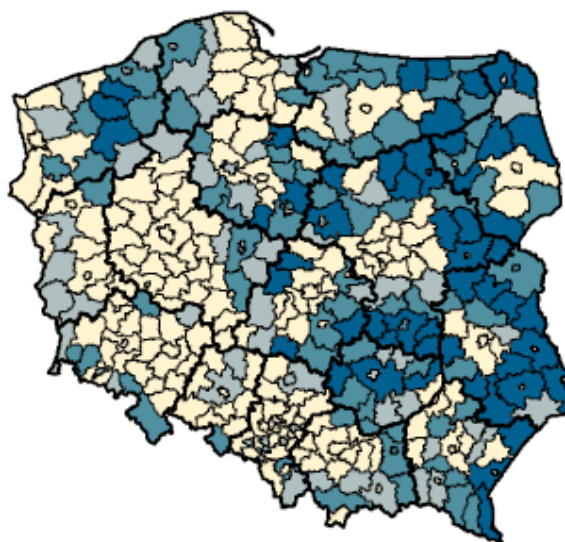

Powiaty wg dostępności do usług publicznych

bardzo zła	(43)
zła	(56)
średnia	(153)
zadowalająca	(127)

Źródło: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Mapa 3. Obszary wiejskie, gdzie występuje kumulacja negatywnych wskaźników społeczno-gospodarczych

Powiaty wg sytuacji społeczno-gospodarczej

bardzo zła	(52)
zła	(75)
średnia	(67)
zadowalająca	(185)

Źródło: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Tabela. Ocena zgodności celów Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek z celami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020:

Lp.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020	Strategia Rozwoju Gminy Olsztynek	Stopień zgodności
	Cel strategiczny	Cel strategiczny	
1	Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów (konkurencyjność)	Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Podniesienie atrakcyjności gospodarczej Miasta i Gminy Olsztynek poprzez kompleksowe przystosowanie nowych terenów Transfer nowych technologii i innowacji wraz z pobudzaniem wspólnych przedsięwzięć naukowo-przemysłowych Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy	wysoki stopień zgodności celów
2	Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych (spójność)	Stymulowanie aktywności zawodowej i włączenie społeczne Budowa i rozwój społeczeństwa informacyjno-komunikacyjnego Budowa i rozwój infrastruktury drogowej oraz komunikacyjnej Budowa i rozwój infrastruktury technicznej, w tym rozbudowa systemów wodno-kanalizacyjnych Rozwój infrastruktury i usług społecznych	wysoki stopień zgodności celów
3	Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie (sprawność)	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i jego efektywne wykorzystanie do celów gospodarczych Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego gminy Stworzenie profesjonalnej oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe Budowa i rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Podniesienie atrakcyjności gospodarczej Miasta i Gminy Olsztynek poprzez kompleksowe przystosowanie nowych terenów Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy	wysoki stopień zgodności celów

Źródło: opracowanie własne

Programy operacyjne na lata 2014-2020 - możliwości uzyskania wsparcia z zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji

A. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

Jednym z trzech priorytetów strategii Europa 2020 jest wzrost zrównoważony rozumiany jako wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. W strategii tej Komisja Europejska określiła działania na rzecz budowy gospodarki opartej o zasadę rozwoju zrównoważonego wyraźnie wskazując, że cele środowiskowe powinny być dopełnione działaniami na rzecz zrównoważonej i konkurencyjnej gospodarki wzmacniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną. PO IS stanowi ramy interwencji dla prowadzenia działań wpisujących się w cel rozwoju zrównoważonego określony w głównym dokumencie kierunkowym dla polityki spójności, jakim jest strategia Europa 2020. Zgodnie z powyższym dokumentem, działania wynikające z programu operacyjnego będą zmierzać do budowy podstaw gospodarki niskoemisyjnej, promowania dostosowania do zmiany klimatu, ochrony środowiska naturalnego i wspierania efektywności wykorzystywania zasobów oraz promowania zrównoważonego transportu i usuwania niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych. Cele Europa 2020 przekładają się operacyjnie na pakiet 10 zintegrowanych wytycznych dla działań dotyczących gospodarki oraz zatrudnienia oraz 7 inicjatyw o charakterze flagowym. Wsparcie wzrostu zrównoważonego wpisuje się zwłaszcza w wytyczną nr 5. Bardziej efektywne korzystanie z zasobów i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, oraz następujące inicjatywy flagowe: Europa efektywnie korzystająca z zasobów, Unia innowacji oraz Polityka przemysłowa w erze globalizacji.

Celem głównym programu operacyjnego jest: **Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.**

Cel główny programu zostanie oparty na równowadze oraz wzajemnym uzupełnianiu się działań w trzech podstawowych obszarach:

- czystej i efektywnej energii, w tym efektywności energetycznej, ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, rozwoju energii ze źródeł odnawialnych oraz integracji i poprawy funkcjonowania europejskiego rynku energii;
- adaptacji do zmian klimatu oraz efektywnego korzystania z zasobów, wzmocnieniu odporności systemów gospodarczych na zagrożenia związane z klimatem oraz zwiększeniu możliwości zapobiegania zagrożeniom (zwłaszcza zagrożeniom naturalnym) i reagowania na nie;
- konkurencyjności, w tym wnoszeniu istotnego wkładu w utrzymanie przez UE prowadzenia na światowym rynku technologii przyjaznych środowisku, zapewniając jednocześnie efektywne korzystanie z zasobów i usuwając przeszkody w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych, co zwiększa konkurencyjność polskiej gospodarki i gospodarki całej UE.

Tabela. Ocena zgodności celów Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek z celami Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 - możliwości uzyskania wsparcia inwestycyjnego

Oś priorytetowa – nazwa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Cel PO IŚ	Cele Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek	Stopień zbieżności celów
I Zmniejszenie emisyjności gospodarki	4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4.1 Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych	Zwiększenie udziału energii produkowanej ze źródeł odnawialnych, co z kolei przyczyni się do poprawy efektywności wykorzystania i oszczędzania zasobów surowców energetycznych oraz poprawy stanu środowiska poprzez redukcję zanieczyszczeń do atmosfery.	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i jego efektywne wykorzystanie do celów gospodarczych Estetyka i efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych Budowa i rozwój infrastruktury drogowej oraz komunikacyjnej Budowa i rozwój infrastruktury technicznej, w tym rozbudowa systemów wodno-kanalizacyjnych	wysoki stopień zbieżności celów
		4.2 Promowanie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE w przedsiębiorstwach	Zwiększenie efektywności energetycznej na poziomie zużycia, zwiększając przy tym udział odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym poprzez racjonalne zużycie zasobów surowców energetycznych. Wpłyne to na oszczędność energii, a jej efektywne wykorzystanie przez przedsiębiorstwa obniży koszty ich funkcjonowania. Działania w ramach przedmiotowego priorytetu wpłyną również na zmniejszenie emisyjności gospodarki.		
		4.3 Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym	Zwiększenie efektywności energetycznej na poziomie zużycia zwiększając przy tym udział odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym poprzez racjonalne zużycie zasobów surowców energetycznych. Zwiększenie poprawy efektywności energetycznej, która łączy w sobie cele gospodarcze i społeczne, przyczyni się dodatkowo do zmniejszenia emisyjności gospodarki.		
		4.4 Rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji na niskich i średnich	Zwiększenie efektywności energetycznej na poziomie zużycia poprzez wdrożenie elementów sieci inteligentnych, a także do		

		poziomach napięcia	rozwoju energetyki prosumenckiej.		
		4.5 Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich typów obszarów, w szczególności na obszarach miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu	Zwiększenie efektywności energetycznej na poziomie produkcji i przesyłu. Działania przewidziane w przedmiotowym priorytecie ukierunkowane będą na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, co przyczyni się do poprawy jakości powietrza na terenach miejskich		
		4.7 Promowanie wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe	Zwiększenie efektywności energetycznej na poziomie produkcji oraz udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym, co pozwoli zredukować emisję zanieczyszczeń pochodzących z tzw. niskiej emisji. Interwencja przyczyni się również do poprawy jakości powietrza		
II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu	5. i 6., tj. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem oraz Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami	5.2 Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami	Osiągnięcie celu dotyczącego wzmocnienia odporności na zagrożenia związane ze zmianami klimatu oraz zwiększenia możliwości zapobiegania zagrożeniom naturalnym (głównie powodziom i suszom) i reagowaniu na nie.	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i jego efektywne wykorzystanie do celów gospodarczych Racjonalna gospodarka komunalna Stworzenie profesjonalnej oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego gminy	wysoki stopień zbieżności celów
		6.1 Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie	Osiągnięcie celu dotyczącego zachowania i poprawy jakości środowiska naturalnego poprzez zrównoważone gospodarowanie zasobami oraz zwiększenie dostępności ludności do infrastruktury środowiskowej		
		6. 2 Inwestowanie w sektor	Osiągnięcie celu dotyczącego zachowania i		

		gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie	poprawy jakości środowiska naturalnego poprzez zrównoważone gospodarowanie zasobami oraz zwiększenie dostępności ludności do infrastruktury środowiskowej		
		6.4 Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę	Osiągnięcie celu dotyczącego zachowania i poprawy jakości środowiska naturalnego poprzez zrównoważone gospodarowanie zasobami oraz zwiększenie dostępności ludności do infrastruktury środowiskowej		
		6.5 Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojaskowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu	Osiągnięcie celu dotyczącego poprawy stanu środowiska w ośrodkach miejskich		
III Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej	4 i 7. Wsparcie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach oraz Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie	4.5 promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na	Osiągnięcie celu dotyczącego rozwoju i większego wykorzystania niskoemisyjnego transportu miejskiego w obsłudze mieszkańców obszarów funkcjonalnych miast	Budowa i rozwój infrastruktury drogowej oraz komunikacyjnej	średni stopień zbieżności celów

	niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych	zmiany klimatu			
		7.1 Wspieranie rozwoju multimodalnego Jednolitego Europejskiego Obszaru Transportowego (Single European Transport Area) poprzez inwestycje w sieci TEN-T	Osiągnięcie celu dotyczącego stworzenia spójnej, jednolitej sieci transportowej TEN-T obejmującej obszar całego kraju, a dodatkowo przyczyni się do poprawy stanu krajowych połączeń kolejowych		
		7.3 Rozwój przyjaznych dla środowiska, w tym „cichych” (low-noise) i niskoemisyjnych systemów transportu, włączając transport śródlądowy, morski, porty, połączenia multimodalne i infrastrukturę lotniskową w celu promowania zrównoważonej regionalnej i lokalnej mobilności	Osiągnięcie celu dotyczącego większego wykorzystania przyjaznego środowisku transportu w przewozie towarów, poprzez stworzenie spójnej sieci śródlądowych dróg wodnych o wysokich parametrach, poprawę konkurencyjności portów morskich i transportu intermodalnego, a dodatkowo przyczyni się do stworzenia spójnej, jednolitej sieci transportowej TEN-T obejmującej obszar całego kraju.		
		7.4 Rozwój i rehabilitacja kompleksowego, nowoczesnego i interoperacyjnego systemu transportu kolejowego wysokiej jakości oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu	Osiągnięcie celu dotyczącego poprawy stanu krajowych połączeń kolejowych i systemu kolejowego w miejskich obszarach funkcjonalnych, a dodatkowo przyczyni się do rozwoju niskoemisyjnego transportu miejskiego w obsłudze mieszkańców obszarów funkcjonalnych miast.		
IV Zwiększenie dostępności do transportowej sieci europejskiej	7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych	7.1 Wspieranie rozwoju multimodalnego Jednolitego Europejskiego Obszaru Transportowego (Single European Transport Area) poprzez inwestycje w sieci TEN-T	Osiągnięcie celu dotyczącego stworzenia spójnej, jednolitej sieci transportowej TEN-T obejmującej obszar całego kraju	Budowa i rozwój infrastruktury drogowej oraz komunikacyjnej	średni stopień zbieżności celów
		7.2 Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami	Osiągnięcie celu dotyczącego zwiększenia dostępności transportowej ośrodków miejskich leżących poza siecią podstawowych połączeń drogowych		

		multimodalnymi			
V Poprawa bezpieczeństwa energetycznego	7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych	7.5 zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych	Wzrost bezpieczeństwa energetycznego poprzez zabezpieczenie przesyłu i dystrybucji energii oraz zwiększenia bezpieczeństwa gazowego	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	wysoki stopień zbieżności celów
VI Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego	6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami	6.3 Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	Osiągnięcie celu dotyczącego zachowania dziedzictwa kulturowego oraz rozwoju zasobów kultury dla obecnych i przyszłych pokoleń	Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego gminy Stworzenie profesjonalnej oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe	wysoki stopień zbieżności celów
VII Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia	9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	9.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych	Osiągnięcie celu dotyczącego poprawy dostępu ludności do usług ochrony zdrowia, a tym samym zmniejszenia nierówności w dostępie do ochrony zdrowia, które można uznać za ważny warunek przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu	Stymulowanie aktywności zawodowej i włączenie społeczne Rozwój infrastruktury i usług społecznych	wysoki stopień zbieżności celów

Źródło: opracowanie własne na podstawie PO IS 2014-2020

B. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) powstał w odpowiedzi na potrzeby reform i zmian systemowych w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego i dobrego rządzenia. Celem PO WER jest wzmocnienie wybranych polityk publicznych realizujących cele strategii Europa 2020. Kształt Programu i jego zakres wynika z doświadczeń z realizacji programów operacyjnych w poprzednich perspektywach finansowych: 004-2006 oraz 2007-2013 i stanowi swoiste kontinuum logiki przyjętej w realizacji przedsięwzięć z Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce.

Logika powyższa dotyczy takiego umiejscowienia interwencji EFS w poszczególnych obszarach, by miała ona optymalny efekt. Przyjęta logika zakłada zatem, że na poziomie regionalnym interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku, natomiast krajowy program operacyjny będzie się koncentrował na poprawie ram funkcjonowania poszczególnych polityk sektorowych. Zgodnie z powyższym Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój jest ukierunkowany na następujące obszary:

- wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę
- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia strategii Europa 2020 i krajowych programów reform,
- realizację działań nietypowych, innowacyjnych, ponadnarodowych, prowadzących do wypracowania rozwiązań dotąd niestosowanych w celu ich przetestowania przed przejściem do fazy wdrożenia powszechnego, które w większości przypadków będzie miało miejsce na poziomie regionalnym,
- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej,
- realizację działań ukierunkowanych na osoby młode w wieku od 15-24 roku życia na rynku pracy, służących wdrożeniu Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych i Gwarancji dla młodzieży.

Tabela. Ocena zgodności celów Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek z celami Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Oś priorytetowa – nazwa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Cel PO WER	Cele Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek	Stopień zbieżności celów
Oś I Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji	8. Wspieranie zatrudnienia i mobilności zawodowej pracowników	8.8 Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę	Tworzenie warunków dla wyrównywania szans płci na rynku pracy	Stymulowanie aktywności zawodowej i włączenie społeczne Podniesienie jakości usług edukacyjnych, w tym dostępność opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej	wysoki stopień zbieżności celów
		8.9 Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i pracowników do zmian	Podniesienie jakości zarządzania rozwojem przedsiębiorstw Poprawa efektywności systemu wczesnego ostrzegania i szybkiego reagowania przedsiębiorstw na zmiany gospodarcze	nie dotyczy	brak zbieżności celów
		8.10 Aktywne i zdrowe starzenie się	Poprawa świadomości zdrowotnej społeczeństwa oraz wykrywalności chorób negatywnie wpływających na zasoby rynku pracy	Rozwój infrastruktury i usług społecznych Promocja ochrony środowiska, postaw proekologicznych i zdrowego trybu życia	wysoki stopień zbieżności celów
		8.11 Modernizacja i wzmocnienie roli instytucji działających na rynku pracy, w tym działania mające na celu zwiększenie transnarodowej mobilności pracowników	Wzrost efektywności instytucji rynku pracy oraz ich dostosowanie do systemowych zmian w polityce rynku pracy Profesjonalizacja usług, narzędzi i instrumentów rynku pracy świadczonych na rzecz osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji Zwiększenie jakości kształtowania polityki państwa w obszarze rynku pracy	Stymulowanie aktywności zawodowej i włączenie społeczne Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy	wysoki stopień zbieżności celów
	9. Promowanie włączenia społecznego i zwalczanie ubóstwa	9.4 Aktywne włączenie, z tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie	Poprawa jakości kształtowania polityki państwa na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa oraz jej integracja z polityką rynku pracy Poprawa jakości działań realizowanych na rzecz osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym Poprawa zdolności do zatrudnienia osób w szczególnym stopniu zagrożonych wykluczeniem społecznym Przygotowanie podmiotów polityk publicznych do pełnej implementacji postanowień <i>Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych</i>	Stymulowanie aktywności zawodowej i włączenie społeczne	wysoki stopień zbieżności celów
		9.7 Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych	Poprawa jakości usług społecznych i	Stymulowanie aktywności zawodowej i	wysoki stopień

		oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	zdrowotnych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności systemu opieki zdrowotnej	włączenie społeczne Rozwój infrastruktury i usług społecznych	zbieżności celów
		9.8 Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia	Poprawa warunków dla rozwoju ekonomii społecznej	Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy	wysoki stopień zbieżności celów
	10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie	10.1 Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia	Rozwój narzędzi polityki edukacyjnej Poprawa jakości pracy szkół i placówek oświatowych Tworzenie warunków do rozwoju nowoczesnych metod wspierania uczenia się przez całe życie, dostosowanego do wyzwań gospodarki opartej na wiedzy	Podniesienie jakości usług edukacyjnych, w tym dostępność opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej	wysoki stopień zbieżności celów
		10.3 Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji	Rozwój uczenia się przez całe życie poprzez budowę krajowego systemu kwalifikacji Poprawa dostępności, jakości i adekwatności usług rozwojowych świadczonych na rzecz przedsiębiorstw i ich pracowników Zapewnienie wykwalifikowanych kadr medycznych odpowiadających na potrzeby epidemiologiczno-demograficzne kraju	Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczeństwa	wysoki stopień zbieżności celów
		10.3 bis Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	Podniesienie jakości kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym stworzenie warunków dla współpracy pracodawców ze szkołami i placówkami edukacyjnymi różnego typu i szczególnie w procesie kształcenia, egzaminowania i doradztwa zawodowego	Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczeństwa	wysoki stopień zbieżności celów
	11. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej	11.3 Inwestycje w zdolności instytucjonalne i w sprawność administracji publicznych oraz efektywność usług publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym w celu przeprowadzenia reform, z uwzględnieniem lepszego stanowienia prawa i dobrego rządzenia	Poprawa procesu stanowienia prawa, jakości regulacji oraz warunków prowadzenia działalności gospodarczej Poprawa skuteczności oraz ułatwienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości, w szczególności dla przedsiębiorstw Usprawnienie procesu monitorowania wykonywania usług publicznych oraz	nie dotyczy	brak zbieżności celów

			doskonalenie jakości świadczenia usług administracyjnych istotnych z punktu widzenia prowadzenia działalności gospodarczej Poprawa zarządzania strategicznego i finansowego na wszystkich szczeblach zarządzania państwem		
Oś II Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju	10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie	10.2 Poprawa jakości, skuteczności i dostępności szkolnictwa wyższego oraz kształcenia na poziomie równoważnym w celu zwiększenia udziału i poziomu osiągnięć, zwłaszcza w przypadku grup w niekorzystnej sytuacji	Zapewnienie kształcenia na poziomie wyższym odpowiadającego potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa Podniesienie jakości studiów doktoranckich i zapewnienie ich uczestnikom właściwych warunków rozwoju Zwiększenie otwartości i mobilności międzynarodowej szkolnictwa wyższego Poprawa jakości dydaktyki i rozwój systemów zarządzania w uczelniach Rozwój kształcenia przeddyplomowego na kierunkach medycznych, w szczególności poprzez rozwój umiejętności praktycznych studentów tych kierunków	Podniesienie jakości usług edukacyjnych, w tym dostępność opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej	średni stopień zbieżności celów
Oś III Osoby młode na rynku pracy	8. Wspieranie zatrudnienia i mobilności zawodowej pracowników	8.6 Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych bez pracy, którzy nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu (NEET)	Poprawa sytuacji osób młodych bez pracy, które nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu (NEET) na rynku pracy Zwiększenie przedsiębiorczości osób młodych bez pracy, które nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu (NEET)	Stymulowanie aktywności zawodowej i włączenie społeczne Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy	wysoki stopień zbieżności celów
IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa - INNOWACJE SPOŁECZNE	8. Wspieranie zatrudnienia i mobilności zawodowej pracowników	Wszystkie priorytety inwestycyjne przewidziane w celach tematycznych 8 – 11	Zwiększenie wykorzystania innowacji społecznych na rzecz poprawy skuteczności polityk publicznych	Stymulowanie aktywności zawodowej i włączenie społeczne Podniesienie jakości usług edukacyjnych, w tym dostępność opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej Rozwój infrastruktury i usług społecznych Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i jego efektywne wykorzystanie do celów gospodarczych Promocja ochrony środowiska, postaw proekologicznych i zdrowego trybu życia Wzrost konkurencyjności i rozwój	wysoki stopień zbieżności celów

	9. Promowanie włączenia społecznego i zwalczanie ubóstwa			przedsiębiorstw Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczeństwa Budowa i rozwój społeczeństwa informacyjno-komunikacyjnego	
	10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie				
	11. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej				
IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa - PROGRAMY MOBILNOŚCI PONADNARODOWEJ	8. Wspieranie zatrudnienia i mobilności zawodowej pracowników	Wszystkie priorytety inwestycyjne przewidziane w celach tematycznych 8 – 11	Wzmocnienie potencjału rozwojowego osób i instytucji z wykorzystaniem programów mobilności ponadnarodowej	Stymulowanie aktywności zawodowej i włączenie społeczne Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczeństwa Podniesienie jakości usług edukacyjnych, w tym dostępność opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej Budowa i rozwój społeczeństwa informacyjno-komunikacyjnego	średni stopień zbieżności celów
	9. Promowanie włączenia społecznego i zwalczanie ubóstwa				
	10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie				
	11. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji				

	publicznej				
IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa - DZIAŁANIA WSPÓŁPRACY PONADNARODOWEJ	8. Wspieranie zatrudnienia i mobilności zawodowej pracowników	Wszystkie priorytety inwestycyjne przewidziane w celach tematycznych 8 – 11	Rozwój współpracy polskich podmiotów z partnerami zagranicznymi	Stymulowanie aktywności zawodowej i włączenie społeczne Rozwój infrastruktury i usług społecznych Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczeństwa Podniesienie jakości usług edukacyjnych, w tym dostępność opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej Budowa i rozwój społeczeństwa informacyjno-komunikacyjnego	wysoki stopień zbieżności celów
	9. Promowanie włączenia społecznego i zwalczanie ubóstwa				
	10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie				
	11. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej				

Źródło: opracowanie własne na podstawie PO WER 2014-2020

C. Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020

Ze względu na specyfikę sytuacji społeczno-gospodarczej, Polska Wschodnia jest obszarem szczególnego zainteresowania polityki regionalnej, wymagającym podejmowania dodatkowych działań, umożliwiających nadrobienie zapóźnień i zdynamizowanie rozwoju, co zostało odnotowane działań, umożliwiających nadrobienie zapóźnień i zdynamizowanie rozwoju.

PO PW jako dodatkowy instrument wsparcia finansowego rozwoju gospodarczego i społecznego dedykowany wyłącznie 5 województwom Polski Wschodniej, tj. lubelskiemu, podlaskiemu, podkarpackiemu, świętokrzyskiemu i warmińsko-mazurskiemu, będzie wzmacniał (efekt synergii) i uzupełniał (zgodnie z zasadą komplementarności interwencji) oddziaływanie wsparcia realizowanego w ramach regionalnych i krajowych programów operacyjnych europejskiej polityki spójności, z których będą finansowane zasadnicze przedsięwzięcia rozwojowe.

Wizja strategiczna dla Polski Wschodniej, sformułowana w toku prac aktualizujących Strategię, koncentruje się na trzech szansach rozwojowych, które w największym stopniu mogą przyczynić się w średnim okresie do poprawy wydajności pracy, a w efekcie - do poprawy pozycji rozwojowej i konkurencyjnej makroregionu. Te szanse to:

- 1) systematyczne podnoszenie poziomu innowacyjności makroregionalnej gospodarki, bazujące na endogenicznych wiodących specjalizacjach gospodarczych,
- 2) aktywizacja zasobów pracy i podniesienie jakości kapitału ludzkiego i społecznego,
- 3) budowanie intensywnych powiązań społeczno-gospodarczych z lepiej rozwiniętym otoczeniem, dla których warunkiem niezbędnym jest zintegrowana i efektywna infrastruktura powiązań komunikacyjnych zewnętrznych i wewnętrznych oraz rozbudowana i zmodernizowana infrastruktura elektroenergetyczna.

Celem głównym interwencji programu w latach 2014 – 2020 jest wzrost konkurencyjności i innowacyjności makroregionu Polski Wschodniej . Cel ten zostanie osiągnięty poprzez koncentrację działań programu na:

- wsparciu w obszarze innowacyjności i B+R,
- wsparciu tworzenia warunków sprzyjających powstawaniu MŚP w Polsce Wschodniej,
- wsparciu konkurencyjności przedsiębiorstw w szczególności poprzez internacjonalizację,
- wsparciu w zakresie poprawy efektywności układów transportowych miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych,
- wsparciu w zakresie zwiększenia spójności wewnętrznej makroregionu, w zakresie infrastruktury transportowej.

Tabela. Ocena zgodności celów Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek z celami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020

Oś priorytetowa – nazwa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Cel PO PW	Cele Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek	Stopień zbieżności celów
I Innowacyjna Polska Wschodnia	1 Wsparcie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1.2 promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, budowanie sieci współpracy pomiędzy firmami, ośrodkami naukowo-badawczymi, ośrodkami akademickimi w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych i aplikacji z dziedziny usług publicznych, tworzenie sieci, pobudzanie popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację.	Zwiększenie aktywności przedsiębiorstw w zakresie B+R.	Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Transfer nowych technologii i innowacji wraz z pobudzaniem wspólnych przedsięwzięć naukowo-przemysłowych	wysoki stopień zbieżności celów
II Przedsiębiorcza Polska Wschodnia	3. Podnoszenie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury	3.1. promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz wspieranie tworzenia nowych firm, z uwzględnieniem inkubatorów przedsiębiorczości	Tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu MŚP w Polsce Wschodniej	Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Transfer nowych technologii i innowacji wraz z pobudzaniem wspólnych przedsięwzięć naukowo-przemysłowych Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy	wysoki stopień zbieżności celów
		3.2 opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu internacjonalizacji	Wzrost internacjonalizacji MŚP z makroregionu Polski Wschodniej.		
		3.3 Wspieranie tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług	Wzmocnienie powiązań kooperacyjnych w makroregionie Polski Wschodniej.		
II Nowoczesna infrastruktura transportowa	4. Wsparcie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4.5 promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich typów obszarów, w szczególności na obszarach miejskich, w tym wspieranie zrównoważonego transportu miejskiego oraz podejmowania	Poprawa mobilności mieszkańców w miastach wojewódzkich Polski Wschodniej i ich obszarach	Budowa i rozwój infrastruktury drogowej oraz komunikacyjnej	wysoki stopień zbieżności celów

		odpowiednich działań adaptacyjnych i mitygacyjnych	funkcjonalnych.		
	7.Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych	7.2 zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T	Poprawa dostępności wewnętrznej w miastach wojewódzkich Polski Wschodniej i ich obszarach funkcjonalnych	Budowa i rozwój infrastruktury drogowej oraz komunikacyjnej	wysoki stopień zbieżności celów
IV Ponadregionalna infrastruktura kolejowa	7.Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych	7.4 rozwój i rehabilitacja kompleksowego, nowoczesnego i interoperacyjnego systemu kolejowego.	Wzmocnienie spójności wewnętrznej oraz dalsza poprawa dostępności zewnętrznej Polski Wschodniej.	nie dotyczy	brak zbieżności celów

Źródło: opracowanie własne na podstawie PO PW 2014-2020

D. Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020

Ograniczenie dystansu rozwojowego pomiędzy Polską a wysoko rozwiniętymi państwami UE przy jednoczesnym zapewnieniu stabilnego rozwoju, wymaga prowadzenia polityki rozwoju stymulującej wzrost gospodarczy oparty na poprawie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki kraju i regionów. Przykłady krajów wysokorozwiniętych pokazują, że dalszy wzrost dobrobytu może zostać osiągnięty dzięki wykorzystaniu potencjałów związanych z kreatywnością i przedsiębiorczością społeczeństwa oraz umiejętnością współpracy. Konieczne jest zatem przejście od koncentracji na „wzroście ilościowym” w kierunku budowy gospodarki opartej na wiedzy.

Zgodnie ze stanowiskiem Komisji Europejskiej stworzenie w Polsce otoczenia biznesu sprzyjającego innowacjom powinno być jednym z priorytetowych kierunków interwencji, finansowanych z Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych w perspektywie 2014-2020. Celem głównym PO IR będzie wspieranie innowacyjności i konkurencyjności polskiej gospodarki, wyrażające się głównie zwiększeniem nakładów prywatnych na B+R, w szczególności poprzez:

- wsparcie przedsiębiorstw w obszarach innowacyjności i działalności badawczo-rozwojowej,
- podniesienie jakości i interdyscyplinarności badań naukowych,
- zwiększenie stopnia komercjalizacji oraz umiędzynarodowienia badań naukowych.

Cel ten zostanie osiągnięty przez koncentrację działań programu – zgodnie z podejściem tzw. inteligentnych specjalizacji – na:

- podniesieniu jakości badań oraz pozycji krajowych jednostek naukowych w ramach Europejskiej Przestrzeni Badawczej,
- wzmacnianiu powiązań między nauką i potrzebami rynku oraz przedsiębiorstwami,
- rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw,
- wsparciu działań odpowiadających na potrzebę pogodzenia wzrostu gospodarczego i poprawy wyników ekonomicznych przy jednoczesnym ograniczeniu wykorzystania zasobów (w tym także energii, wody i surowców mineralnych) i zmniejszeniu presji na środowisko.

Wsparcie ze środków PO IR będzie skoncentrowane na projektach realizowanych w obszarach inteligentnych specjalizacji, czyli na wybranych dziedzinach nauki i gospodarki, stanowiących potencjał rozwojowy kraju i regionów.

Tabela. Ocena zgodności celów Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek z celami Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020

Oś priorytetowa – nazwa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Cel PO IR	Cele Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek	Stopień zbieżności celów
I Wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa oraz konsorcja naukowo-przemysłowe	1 Wsparcie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1.2 promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych i aplikacji z dziedziny usług publicznych, tworzenie sieci, pobudzanie popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację; wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów i zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu.	Pobudzenie aktywności przedsiębiorstw w zakresie prowadzenia działalności B+R	Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Transfer nowych technologii i innowacji wraz z pobudzaniem wspólnych przedsięwzięć naukowo-przemysłowych Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy	wysoki stopień zbieżności celów
II Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach	1 Wsparcie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1.2 promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych i aplikacji z dziedziny usług publicznych, tworzenie sieci, pobudzanie popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację; wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów i zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu.	Zwiększenie nakładów polskich przedsiębiorstw na działalność innowacyjną	Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Transfer nowych technologii i innowacji wraz z pobudzaniem wspólnych przedsięwzięć naukowo-przemysłowych	wysoki stopień zbieżności celów
	3. Podnoszenie konkurencyjności	3.1 promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie	Rozwój rynku kapitału podwyższonego ryzyka	Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw	wysoki stopień zbieżności celów

	MŚP, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury	gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz wspieranie tworzenia nowych firm, z uwzględnieniem inkubatorów przedsiębiorczości.		Transfer nowych technologii i innowacji wraz z pobudzaniem wspólnych przedsięwzięć naukowo-przemysłowych Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy	
III Wsparcie otoczenia i potencjału innowacyjnych przedsiębiorstw	1 Wsparcie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1.2 promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych i aplikacji z dziedziny usług publicznych, tworzenie sieci, pobudzanie popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację; wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów i zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu.	Zwiększenie potencjału przedsiębiorstw do prowadzenia działalności innowacyjnej	Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Transfer nowych technologii i innowacji wraz z pobudzaniem wspólnych przedsięwzięć naukowo-przemysłowych	wysoki stopień zbieżności celów
	3. Podnoszenie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury	3.2 opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu internacjonalizacji,	Wzrost umiędzynarodowienia działalności przedsiębiorstw	Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Transfer nowych technologii i innowacji wraz z pobudzaniem wspólnych przedsięwzięć naukowo-przemysłowych	wysoki stopień zbieżności celów
		3.4 wspieranie zdolności MŚP w zaangażowanie się w proces wzrostu ekonomicznego i innowacji	Rozwój współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami w celu tworzenia rozwiązań innowacyjnych	Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Transfer nowych technologii i innowacji wraz z pobudzaniem wspólnych	wysoki stopień zbieżności celów

				przedsięwzięć naukowo-przemysłowych	
IV Zwiększanie potencjału naukowo-badawczego	1 Wsparcie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1.1 udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i podnoszenie zdolności do tworzenia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności leżących w interesie Europy.	Wzmocnienie współpracy pomiędzy jednostkami naukowymi oraz jednostkami naukowymi i przedsiębiorstwami	Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Transfer nowych technologii i innowacji wraz z pobudzaniem wspólnych przedsięwzięć naukowo-przemysłowych	wysoki stopień zbieżności celów

Źródło: opracowanie własne na podstawie PO IR 2014-2020

E. Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020

Celem programu jest wzmocnienie cyfrowych fundamentów dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju. Zgodnie z Umową Partnerstwa, za fundamenty te przyjęto: szeroki dostęp do szybkiego internetu, efektywne i przyjazne użytkownikom e-usługi publiczne oraz stale rosnący poziom kompetencji cyfrowych społeczeństwa.

W oparciu o wyniki przedsięwzięć diagnostycznych można wyróżnić kilka kluczowych podobszarów, na których powinna się skupić pomoc udzielana w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa. Są to:

- a) Funkcje „horyzontalne”, w tym:
 - upowszechnienie i poprawa funkcjonalności głównego mechanizmu potwierdzania tożsamości obywatela w elektronicznych kontaktach z administracją, w tym za pośrednictwem urządzeń mobilnych,
 - poprawa jakości danych w rejestrach publicznych i podniesienie zdolności rejestrów publicznych do wzajemnej wymiany danych,
 - optymalizacja wydatków na infrastrukturę (poprzez m.in. wykorzystanie technologii chmury obliczeniowej),
 - rozwój funkcjonalności oraz niezawodności centralnego punktu dostępu do e-usług publicznych.
- b) Dziesięć kluczowych obszarów e-usług publicznych – rynek pracy, ubezpieczenia i świadczenia społeczne, ochrona zdrowia, prowadzenie działalności gospodarczej, wymiar sprawiedliwości i sądownictwo, prezentacja i udostępnianie danych przestrzennych i statystycznych, podatki i cła, sprawy administracyjne, zamówienia publiczne, bezpieczeństwo i powiadamianie ratunkowe.
- c) Poprawa dostępu do informacji sektora publicznego i możliwości ich ponownego wykorzystania
- d) Cyfryzacja procesów wewnętrznych w administracji dla poprawy obsługi klienta zewnętrznego.

Tabela. Ocena zgodności celów Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek z celami Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020

Oś priorytetowa – nazwa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Cel PO PC	Cele Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek	Stopień zbieżności celów
I Powszechny dostęp do szybkiego internetu	2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno – komunikacyjnych	2.1. Poszerzanie dostępu do sieci szerokopasmowych, rozwój sieci o wysokiej przepustowości i wspieranie przyjęcia nowych technologii i sieci w gospodarce cyfrowej	Ograniczenie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego internetu o wysokich i bardzo wysokich przepustowościach	Budowa i rozwój społeczeństwa informacyjno-komunikacyjnego	wysoki stopień zbieżności celów
II E-Administracja i otwarty rząd	2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno – komunikacyjnych	2.3 Wzmacnianie zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych dla e-administracji, e-learningu, e-integracji, e-kultury i e-zdrowia	Podniesienie dostępności i jakości e-usług publicznych	Budowa i rozwój społeczeństwa informacyjno-komunikacyjnego	wysoki stopień zbieżności celów
			Poprawa cyfrowej efektywności urzędów		
			Zwiększenie dostępności i wykorzystania informacji sektora publicznego		
III Cyfrowa aktywizacja społeczeństwa	2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno – komunikacyjnych	2.3 Wzmacnianie zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych dla e-administracji, e-learningu, e-integracji, e-kultury i e-zdrowia	Cyfrowa aktywizacja społeczeństwa	Budowa i rozwój społeczeństwa informacyjno-komunikacyjnego	wysoki stopień zbieżności celów
		2.2 Rozwój produktów i usług opartych na TIK, handlu zagranicznego oraz zwiększanie zapotrzebowania na TIK	Pobudzanie potencjału uzdolnionych programistów dla zwiększenia zastosowania rozwiązań cyfrowych w gospodarce i administracji	nie dotyczy	brak zbieżności celów

Źródło: opracowanie własne

Poziom regionalny

A. Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do roku 2020

Cel główny strategii województwa brzmi:

Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy.

Spójność ta była stawiana jako cel rozwoju województwa już w 2000 roku. Cel ten pozostaje aktualny.

Konieczność nadrobienia dystansu, jaki dzieli Warmię i Mazury od innych regionów Europy, udokumentowano w części strategii poświęconej syntetycznej diagnozie problemów.

Poprawa spójności wewnętrznej województwa warmińsko-mazurskiego oznacza wyrównywanie dysproporcji rozwojowych we wszystkich aspektach: ekonomicznym, przestrzennym i społecznym. Dotyczy to warunków rozwoju przedsiębiorczości i promocji, **tworzenia nowoczesnej infrastruktury technicznej i społecznej** oraz warunków do zdobywania współczesnej wiedzy. Całość tych działań ukierunkowanych będzie na powstawanie miejsc pracy i zmniejszenie bezrobocia oraz poprawę poziomu życia mieszkańców zarówno miast, jak i wsi.

Priorytety strategiczne są obszarami, w których podejmowane będą działania zmierzające do osiągnięcia celu głównego strategii. Strategia rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego w horyzoncie 2020 r. wskazuje trzy priorytety, które w szerokim rozumieniu obejmują całość zjawisk społeczno-gospodarczych włącznie z relacjami ze środowiskiem przyrodniczym:

- **Priorytet 1 - Konkurencyjna gospodarka, w tym cele operacyjne:**

- Wzrost konkurencyjności firm,
- Wzrost liczby miejsc pracy,
- Skuteczny system pozyskiwania inwestorów zewnętrznych
- Wspieranie systemu produkcji i promocja wytwarzanej w regionie żywności wysokiej jakości
- Wzrost potencjału turystycznego
- Wzrost konkurencyjności usług dla starzejącego się społeczeństwa,
- Wzrost potencjału instytucji otoczenia biznesu,
- Tworzenie społeczeństwa informacyjnego,
- Doskonalenie administracji;

- **Priorytet 2 - Otwarte społeczeństwo, w tym cele operacyjne:**

- Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy,
- Różnorodna i dostępna edukacja,
- Rozwój społeczeństwa obywatelskiego,
- Wysoki poziom zabezpieczenia i dostępności usług medycznych,
- Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego,
- Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego sprzyjającego integracji oraz zapobieganiu wykluczeniu społecznemu,
- Wzrost dostępności mieszkań,
- Wzrost atrakcyjności bazy sportowo-rekreacyjnej,

- Poprawa jakości i ochrona środowiska;
 - **Priorytet 3 - Nowoczesne sieci, w tym cele operacyjne:**
- Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności,
- Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii,
- Intensyfikacja współpracy międzyregionalnej.

Tabela. Ocena zgodności celów Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek z celami Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego (SRSGWWM) do roku 2020

Priorytety strategiczne SRSGWWM	Cele strategiczne SRSGWWM	Cele operacyjne SRSGWWM	Cele Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek	Stopień zgodności
Konkurencyjna gospodarka	Wzrost konkurencyjności gospodarki	Wzrost konkurencyjności firm	Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Transfer nowych technologii i innowacji wraz z pobudzaniem wspólnych przedsięwzięć naukowo-przemysłowych Budowa i rozwój społeczeństwa informacyjno-komunikacyjnego	wysoki stopień zgodności celów
		Skuteczny system pozyskiwania inwestorów zewnętrznych	Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy Podniesienie atrakcyjności gospodarczej Miasta i Gminy Olsztynek poprzez kompleksowe przystosowanie nowych terenów	wysoki stopień zgodności celów
		Wspieranie systemu produkcji i promocja wytwarzanej w regionie żywności wysokiej jakości	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i jego efektywne wykorzystanie do celów gospodarczych Promocja ochrony środowiska, postaw proekologicznych i zdrowego trybu życia	wysoki stopień zgodności celów
		Wzrost potencjału turystycznego	Budowa i rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	wysoki stopień zgodności celów
		Wzrost konkurencyjności usług dla starzejącego się społeczeństwa	Rozwój infrastruktury i usług społecznych	wysoki stopień zgodności celów
		Wzrost liczby miejsc pracy	Stymulowanie aktywności zawodowej i włączenie społeczne	wysoki stopień zgodności celów

			Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczeństwa Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy	
		Wzrost potencjału instytucji i otoczenia biznesu	Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy	wysoki stopień zgodności celów
		Tworzenie społeczeństwa informacyjnego	Budowa i rozwój społeczeństwa informacyjno-komunikacyjnego	wysoki stopień zgodności celów
		Doskonalenie administracji	Budowa i rozwój społeczeństwa informacyjno-komunikacyjnego	wysoki stopień zgodności celów
Otwarte społeczeństwo	Wzrost aktywności społecznej	Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy	Podniesienie jakości usług edukacyjnych, w tym dostępność opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej	wysoki stopień zgodności celów
		Różnorodna i dostępna edukacja	Podniesienie jakości usług edukacyjnych, w tym dostępność opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczeństwa	wysoki stopień zgodności celów
		Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	Kreowanie i podniesienie integracji społeczeństwa Miasta i Gminy Olsztynek Stworzenie profesjonalnej oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe	wysoki stopień zgodności celów
		Wysoki poziom zabezpieczenia i dostępności usług medycznych	Rozwój infrastruktury i usług społecznych	wysoki stopień zgodności celów

		Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	Rozwój infrastruktury i usług społecznych Racjonalna gospodarka komunalna	wysoki stopień zgodności celów
		Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego sprzyjającego integracji oraz zapobieganiu wykluczeniu społecznemu	Rozwój infrastruktury i usług społecznych Stymulowanie aktywności zawodowej i włączenie społeczne	wysoki stopień zgodności celów
		Wzrost dostępności mieszkań	nie dotyczy	brak zgodności celów
		Wzrost atrakcyjności bazy sportowo-rekreacyjnej	Stworzenie profesjonalnej oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe Budowa i rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	wysoki stopień zgodności celów
		Poprawa jakości i ochrona środowiska	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i jego efektywne wykorzystanie do celów gospodarczych Racjonalna gospodarka komunalna Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii Promocja ochrony środowiska, postaw proekologicznych i zdrowego trybu życia	wysoki stopień zgodności celów
Nowoczesne sieci	Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych	Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności	Budowa i rozwój infrastruktury drogowej oraz komunikacyjnej	wysoki stopień zgodności celów
		Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii Estetyka i efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych	wysoki stopień zgodności celów

		Intensyfikacja współpracy międzyregionalnej	Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy	średni stopień zgodności celów
		Monitoring środowiska	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i jego efektywne wykorzystanie do celów gospodarczych Promocja ochrony środowiska, postaw proekologicznych i zdrowego trybu życia	wysoki stopień zgodności celów

Źródło: opracowanie własne

B. Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020 jest dokumentem planistycznym o charakterze wykonawczym, które cele (główny i szczegółowy) wynikają wprost z podstawowego planu rozwojowego regionu, jakim jest „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020”. Uwzględnia on także cele Unii Europejskiej na poziomie regionalnym i jest instrumentem powielającym kierunki rozwoju i cele strategiczne określone w dokumentach unijnych.

Cele Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2014-2020 osiągane będą poprzez realizację działań w dziesięciu osiach priorytetowych. Ocenę zgodności celów Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek z celami RPO WiM na lata 2014-2020 przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela. Ocena zgodności celów Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek z celami Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2014-2020:

Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Cele szczegółowe RPO WiM 2014-2020	Przykładowe projekty możliwe do realizacji w ramach RPO WiM 2014-2020	Cele Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek	Stopień zgodności
OŚ PRIORYTETOWA 1 INTELIGENTNA GOSPODARKA WARMII I MAZUR					
1. Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1.1. udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększenie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy	Zwiększenie wykorzystania wyników działalności B+R w gospodarce	Tworzenie nowoczesnej infrastruktury badawczej	Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Transfer nowych technologii i innowacji wraz z pobudzaniem wspólnych przedsięwzięć naukowo-przemysłowych	wysoki stopień zgodności
	1.2. Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu	Wzrost innowacyjności firm działających w obszarach inteligentnych specjalizacji	1) Własna działalność B+R przedsiębiorstw: * tworzenie i rozwój infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach (w tym centra badawczo-rozwojowe); * wsparcie prac B+R firm oraz wdrożenia własnych wyników badań naukowych; (w tym wsparcie w zakresie ochrony własności intelektualnej - uzyskania praw wyłącznych dla własnych rozwiązań technicznych); 2) Zakup usług B+R oraz wykorzystanie w przedsiębiorstwach wyników badań/ rozwiązań technologicznych wypracowanych z sektorem naukowym: * bon na nawiązanie współpracy – projekty mające na celu zakup usług B+R, doradczych oraz technologii, * bon na rozwój współpracy poprzez projekty B+R – rozwój nowych lub udoskonalenie obecnie oferowanych i wykorzystywanych produktów/ usług/ technologii, przygotowanie do uzyskania akredytacji i certyfikacji, proces akredytacji i certyfikacji oraz proces uzyskiwania ochrony praw własności intelektualnej * kontrakt B+R – wsparcie dużych przedsięwzięć badawczo-rozwojowych połączonych z wdrożeniem opracowanych technologii i/lub produktów. 3) Wsparcie wspólnych przedsięwzięć grup przedsiębiorstw związanych z prowadzeniem prac B+R	Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Transfer nowych technologii i innowacji wraz z pobudzaniem wspólnych przedsięwzięć naukowo-przemysłowych	wysoki stopień zgodności

3. Podnoszenie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury	3.1. Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwienie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości	Poprawa przedsiębiorczości w województwie warmińsko-mazurskim	Wspieranie inkubowania przedsiębiorstw. Wsparcie finansowe dla nowopowstałych firm (w szczególności opartych o innowacyjne pomysły) wraz ze wsparciem doradczym, mentorskim i szkoleniowym jako element przygotowania do funkcjonowania na rynku. Tworzenie nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego (w tym na obszarach powojennych – nie pozostających w zasobach Agencji Mienia Wojskowego ani żadnej innej instytucji zarządzającej terenami wojskowymi, przemysłowymi, pokolejowymi i pojezderskimi); uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych, uzbrojenie terenów inwestycyjnych w media, budowa lub modernizacja układu komunikacyjnego terenu inwestycyjnego, kampanie promocyjne (jako integralny element projektu)	Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw	wysoki stopień zgodności
	3.2. Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia	Poprawa atrakcyjności gospodarki województwa warmińsko-mazurskiego na rynkach krajowych i międzynarodowych	1) Wsparcie działalności przedsiębiorstw nastawionych na wzrost eksportu i zdobywania nowych rynków zbytu (w tym działania zwiększające świadomość przedsiębiorstw o potrzebie i korzyściach internacjonalizacji) – usługi związane z internacjonalizacją MŚP, w tym: * dostarczanie informacji na temat dostępnych funduszy i instrumentów wsparcia dla przedsiębiorców w zakresie eksportu (kredyty i gwarancje rządowe, ubezpieczenia kredytów, programy na udział przedsiębiorców w targach i wystawach), * badanie i weryfikacja wiarygodności konkretnych biznesowych partnerów zagranicznych przede wszystkim z rynków wschodnich, * udział przedsiębiorstw w międzynarodowych (krajowych i zagranicznych) targach, wystawach branżowych, misjach gospodarczych, spotkaniach brokerskich, kooperacyjnych), * pomoc prawna związana z internacjonalizacją firm; 2) Wsparcie inwestycyjne rozwoju przedsiębiorstw związanego z internacjonalizacją 3) Promocja gospodarcza regionu (projekty sieciowe) wraz z profesjonalizacją obsługi: inwestycyjna, oferty biznesowej regionu, turystyczna.	Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Podniesienie atrakcyjności gospodarczej Miasta i Gminy Olsztynek poprzez kompleksowe przystosowanie nowych terenów Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy	wysoki stopień zgodności
	3.3. Wspieranie tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług	Unowocześnienie przedsiębiorstw w województwie warmińsko-mazurskim	Inwestycje w nowoczesne maszyny i sprzęt produkcyjny, ewentualnie wraz z niezbędną infrastrukturą. Wprowadzanie innowacji produktowych i procesowych. Wprowadzenie na rynek nowych produktów/usług (w tym pakietowych produktów turystycznych). Odtwarzanie gospodarczego dziedzictwa regionu w tradycyjnych zawodach, produktach i usługach (np. kulinarnych) oraz wsparcie towarzyszących projektom wydatków obrotowych.	Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Transfer nowych technologii i innowacji wraz z pobudzaniem wspólnych przedsięwzięć naukowo-przemysłowych	wysoki stopień zgodności

	3.4. Wsparcie zdolności MŚP do wzrostu na rynkach regionalnych, krajowych i międzynarodowych oraz do angażowania się w procesy innowacji"	Wspieranie zdolności MŚP do udziału w procesach wzrostu i innowacji	Wsparcie doradcze i szkoleniowe dla podmiotów wspierających przedsiębiorczość, w tym zarządzających parkami przemysłowymi, naukowo-technologicznymi, inkubatorami przedsiębiorczości, do angażowania się w procesy innowacji Usługi doradcze i szkoleniowe zwiększające zdolność MŚP do budowania oraz wzrostu przewagi konkurencyjnej na rynku (szeroki, otwarty katalog możliwych usług dla biznesu, możliwość realizacji usługi na terenie całego kraju) – świadczone w oparciu o podejście popytowe Przygotowanie i świadczenie pakietowych usług służących podniesieniu innowacyjności firm (w ramach tego typu przedsięwzięć również promocja rozwoju technologicznego i innowacyjności), w tym inwestycje w infrastrukturę, wyłącznie w celu świadczenia nowych usług	Transfer nowych technologii i innowacji wraz z pobudzaniem wspólnych przedsięwzięć naukowo-przemysłowych	wysoki stopień zgodności
OŚ PRIORYTETOWA 2 KADRY DLA GOSPODARKI					
10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie	10.1 Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenie	Poprawa jakości edukacji na terenie województwa warmińsko-mazurskiego	Wsparcie nauczycieli w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego jako element wsparcia przedszkola/szkoły/placówki oświatowej (w tym kursy podnoszące kompetencje nauczycieli w zakresie nowych technik nauczania i pobudzania kreatywności) Upowszechnienie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej (w tym tworzenie nowych miejsc przedszkolnych oraz rozwój istniejących placówek) z uwzględnieniem szczególnych potrzeb edukacyjnych dzieci, w tym niepełnosprawnych Poprawa jakości kształcenia w szkołach/placówkach oświatowych prowadzących kształcenie ogólne i specjalne, działania z obszaru doradztwa zawodowego oraz orientacji zawodowej (w tym niezbędne wyposażenie bazy dydaktycznej i naukowej oraz kontynuacja wdrażania założeń rządowego programu „Cyfrowa szkoła”).	Podniesienie jakości usług edukacyjnych, w tym dostępność opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej	wysoki stopień zgodności
	10.3 Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji	Podniesienie kompetencji i kwalifikacji kadr regionalnej gospodarki	Wsparcie informacyjne i doradcze dla osób dorosłych, które z własnej inicjatywy są zainteresowane zdobywaniem umiejętności lub podwyższaniem kwalifikacji Rozwijanie umiejętności, wiedzy i kompetencji osób dorosłych (ze szczególnym uwzględnieniem osób o niskich kwalifikacjach) poprzez udział w edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej (w tym kwalifikacyjnych kursach zawodowych, kursach umiejętności zawodowych oraz innych kursach umożliwiających uzyskanie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych bądź nabycie uprawnień zawodowych), ukierunkowane na zdobycie nowych, podwyższenie lub zmianę kwalifikacji zawodowych, kompetencji kluczowych lub wykształcenia ogólnego (w oparciu o zdiagnozowane predyspozycje/deficyty)	Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczeństwa	wysoki stopień zgodności

	10.3 bis. Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	Dostosowanie wysokiej jakości kształcenia zawodowego do potrzeb gospodarki regionu	Programy współpracy szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z otoczeniem społeczno-gospodarczym (pracodawcami/organizacjami pracodawców, instytucjami rynku pracy oraz uczelniami wyższymi) Doposażenie bazy dydaktycznej szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe (w tym centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego) zapewniające wysoką, jakość kształcenia oraz warunki zbliżone do rzeczywistego środowiska pracy zawodowej (przy wykorzystaniu mechanizmu cross-financing) Tworzenie nowych kierunków nauczania na użytek specyficznych zdiagnozowanych potrzeb firm z regionu (szczególnie w obszarach inteligentnych specjalizacji), ułatwianie wejścia na rynek absolwentom Tworzenie i/lub rozwój ukierunkowanych branżowo centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego lub innych jednostek organizacyjnych realizujących tego samego typu zadania	Podniesienie jakości usług edukacyjnych, w tym dostępność opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej	wysoki stopień zgodności
OŚ PRIORYTETOWA 3 CYFROWY REGION					
2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych	2.2. Rozwój produktów i usług opartych na TIK, handlu elektronicznego oraz zwiększanie zapotrzebowania na TIK.	Zwiększenie wykorzystania i jakości nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w gospodarce województwa.	Wsparcie przedsiębiorstw w zakresie rozwoju produktów i usług opartych na TIK, sprzedaży produktów i usług w Internecie (handel elektroniczny), tworzenia i udostępniania usług elektronicznych odpowiadających ich potrzebom, wprowadzania procesów modernizacyjnych Przedsięwzięcia polegające na usprawnieniu procesów zarządczych w przedsiębiorstwach (inteligentne systemy zarządzania: zarządzanie zasobami ludzkimi, towarowymi i usługowymi, zarządzanie systemami finansowo-księgowymi, zarządzanie produkcją, automatyzacja procesu produkcyjnego) oraz kontaktów z klientem Wsparcie rozwoju współpracy między przedsiębiorstwami w oparciu o nowoczesne rozwiązania teleinformatyczne Tworzenie systemu mazurskich kart turystycznych w formie „sail pass” wraz z serwisem rezerwacyjno-sprzedażowym Wsparcie szkoleniowe w zakresie rozwoju produktów i usług opartych o TIK jako element uzupełniający projektów	Budowa i rozwój społeczeństwa informacyjno-komunikacyjnego	wysoki stopień zgodności

	2.3. Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia	Zwiększenie wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w podmiotach świadczących usługi publiczne.	Wzmocnienie zastosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w usługach publicznych szczebla regionalnego/lokalnego poprzez realizację działań ukierunkowanych na: 1) rozwój e-usług, w tym m.in.: - e-administracja: np. zintegrowanie systemów obsługi/zarządzania podmiotów świadczących usługi publiczne w województwie, tworzenie systemów zarządzania zasobami ludzkimi, tworzenie narzędzi elektronicznej obsługi działalności gospodarczej, zdalny kontakt z urzędem („wirtualne okienko”); - e-zdrowie: np. tworzenie e-usług placówek ochrony zdrowia, cyfryzacja ich dokumentacji medycznej, wprowadzanie systemów udostępniania zasobów cyfrowych o zdarzeniach i rejestrów medycznych - rozwój systemów informacji przestrzennej: np. rozwój i integracja istniejących platform GIS, digitalizacja, harmonizacja i uzupełnienie zasobów geodezyjno-kartograficznych, inteligentne przewodniki, mapy zagrożeń i ryzyk; 2) rozwój zasobów treści cyfrowych poprzez digitalizację, udostępnianie i przechowywanie zasobów kulturowych, naukowych i edukacyjnych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego/lokalnego. Wsparcie szkoleniowe w zakresie rozwoju usług opartych o TIK jako element uzupełniający projektów.	Budowa i rozwój społeczeństwa informacyjno-komunikacyjnego	wysoki stopień zgodności
OŚ PRIORYTETOWA 4 EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA					
4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4.1. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych	Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnym bilansie energetycznym regionu.	Wytwarzanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych wraz z podłączeniem do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej lub na potrzeby własne podmiotów Efektywna dystrybucja ciepła z OZE (m.in. fotowoltaika, geotermia (pompy ciepła), kotłownie) Budowa/modernizacja sieci umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego – projekty realizowane przez OSD (operator systemu dystrybucyjnego) Działania informacyjno-edukacyjne promujące wykorzystanie OZE wyłącznie jako element uzupełniający projektów	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	wysoki stopień zgodności
	4.2. Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach	Zwiększenie efektywności w przedsiębiorstwach poprzez ograniczenie strat i zużycia energii	Zwiększenie efektywności energetycznej MŚP, modernizacja instalacji / technologii w celu zmniejszenia zużycia energii cieplnej, elektrycznej lub wody Wdrażanie systemów zrównoważonego zarządzania energią Audyty energetyczne MŚP (wyłącznie jako element kompleksowy projektów wymienionych powyżej)	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	wysoki stopień zgodności

4.3. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym	Wzrost efektywności energetycznej budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej/części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne (m.in. ocieplenie budynku, wymiana okien i drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, przebudowa systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła), przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji, instalacja OZE, instalacja systemów chłodzących, w tym również OZE) Audyty energetyczne dla sektora mieszkaniowego i publicznego (wyłącznie jako element projektów kompleksowej modernizacji, opisanych powyżej) Instalacja inteligentnych systemów zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej/budynkach mieszkaniowych w oparciu m.in. o technologie TIK (wyłącznie jako element projektów kompleksowej modernizacji, opisanych powyżej)	Estetyka i efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych	wysoki stopień zgodności
4.7. Promowanie wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych do atmosfery poprzez wytwarzanie energii w wysokosprawnej kogeneracji	Budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji / trigeneracji Budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji z OZE Budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania ciepła w wyniku, której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji / trigeneracji Budowa przyłączy do sieci ciepłowniczej i energetycznej	brak powiązań	-
4.5. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu	Poprawa zrównoważonej mobilności mieszkańców w miastach województwa i ich obszarach funkcjonalnych.	Budowa/przebudowa infrastruktury transportu publicznego (np. sygnalizacja wzbudzana, budowa buspasów oraz zintegrowanych przystanków przesiadkowych pomiędzy różnymi rodzajami transportu) Zakup, modernizacja niskoemisyjnego taboru Budowa, przebudowa infrastruktury transportu publicznego typu P&R, węzły przesiadkowe, drogi rowerowe, itp. Wdrażanie systemów informacji i zarządzania ruchem (jako element projektów wskazanych powyżej) Wymiana oświetlenia miejskiego na energooszczędne Działania informacyjne promujące transport zbiorowy jako element uzupełniający projektów	Budowa i rozwój infrastruktury drogowej oraz komunikacyjnej	wysoki stopień zgodności

OŚ PRIORYTETOWA 5 ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW

6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami	6.1. Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenie wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie	Poprawa gospodarki odpadami w województwie	Kompleksowe projekty skierowane na poprawę gospodarki odpadami przez zapobieganie powstawaniu odpadów, promowanie ponownego użycia, wdrażanie technologii odzysku, w tym recyklingu i ostatecznego unieszkodliwiania odpadów Kompleksowa poprawa gospodarki odpadami niebezpiecznymi, Tworzenie przez gminy punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (szkło, metale, papier, tworzywa sztuczne) oraz punkty dobrowolnego gromadzenia odpadów Działania informacyjno-edukacyjne promujące segregację odpadów jako element uzupełniający projektów	Racjonalna gospodarka komunalna	wysoki stopień zgodności
	6.2. Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenie potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie	Wielej oczyszczonych ścieków i lepsza jakość wody	Kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej, z uwzględnieniem inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodociągowymi, w tym wyposażenie aglomeracji w odpowiednie systemy odbioru ścieków komunalnych, budowę oczyszczalni ścieków bądź poprawa parametrów już istniejących oczyszczalni, wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi Kompleksowe wsparcie budowy systemów indywidualnych oczyszczania ścieków na terenach zabudowy rozproszonej (budowa przydomowych lub przyzakładowych oczyszczalni ścieków) jedynie w przypadku aglomeracji ujętych w KPOŚK w sytuacji zidentyfikowanych obszarów, co do których rachunek ekonomiczny będzie uzasadniał taki rodzaj inwestycji Budowa i modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę (sieci wodociągowe, ujęcia i stacje uzdatniania wody) Zakup urządzeń i aparatury (np. mobilne laboratoria, instalacje kontrolno-pomiarowe), zakup i remont urządzeń służących gromadzeniu, odprowadzaniu, uzdatnianiu i przesyłowi wody, wdrożenie nowych technologii służących oszczędzaniu wody i odnowy wody	Budowa i rozwój infrastruktury technicznej, w tym rozbudowa systemów wodno-kanalizacyjnych Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i jego efektywne wykorzystanie do celów gospodarczych	wysoki stopień zgodności

6.4. Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu Natura 2000 oraz zielonej infrastruktury	Ochrona i efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych dla wzrostu konkurencyjności województwa	Podniesienie standardu bazy technicznej i wyposażenia parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach NATURA 2000); edukacja ekologiczna w celu zwiększenia świadomości w zakresie potrzeb i właściwych metod ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu wraz z adaptacją pomieszczeń na ten cel inwestowanie w niezbędną infrastrukturę związaną z ochroną, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków (również na terenach chronionych) Tworzenie miejsc ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime, np. banki genowe, rewaloryzacja i Rewitalizacja parków miejskich, ogrody botaniczne, eko-parki, kształtowanie i pielęgnacja zadrzewień przydrożnych, realizacja zadań służących ochronie i osiągnięciu co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód jezior, m.in. poprzez ich rekultywację (w pierwszej kolejności w powiązaniu z funkcją uzdrowiskową województwa) Projekty dotyczące działalności wykorzystującej lokalne zasoby przyrodnicze, np. zagospodarowanie przestrzeni na cele turystyczno-rekreacyjne (tereny rekreacyjne, punkty i tarasy widokowe, ścieżki dydaktyczne, ścieżki rowerowe, zagospodarowanie terenów przybrzeżnych na cele turystyczne, rozwój camperowisk, urządzenie i podnoszenie jakości kempingów, uporządkowanie bindug i małych obozowisk - nowe/odnowione pomosty oraz sezonowe programy sanitarne, mała infrastruktura żeglarska, itp.) Rozwój publicznie dostępnej podstawowej infrastruktury uzdrowiskowej (urządzanie terenów zielonych, wyposażonych w urządzenia umożliwiające pełnienie funkcji rekreacyjnych/leczniczych np. parki zdrojowe, ścieżki zdrowia, parki kinezyterapeutyczne, skwery; tworzenie urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego typu pijalnie uzdrowiskowe, tężnie, inhalatoria, urządzenie odcinków plaży, uzdrowiskowe baseny kąpielowe, trasy leczenia spacerowego do terenoterapii, promenady uzdrowiskowe i parkingi).	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i jego efektywne wykorzystanie do celów gospodarczych Budowa i rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej Stworzenie profesjonalnej oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe	wysoki stopień zgodności
---	---	---	--	---------------------------------

5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	5.2. Wsparcie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami	Wzrost bezpieczeństwa regionu poprzez zapobieganie i zarządzanie ryzykiem wystąpienia klęsk żywiołowych i katastrof ekologicznych.	Rozwój infrastruktury, w tym budowa lub remont urządzeń służących retencjonowaniu wód (jazów, zastawek, zbiorników i stopni wodnych), pod warunkiem zapewnienia pełnej zgodności z wymogami prawa UE, w tym uwzględnieniem ich w dokumentach strategicznych przygotowywanych w celu wypełnienia wymogów Ramowej Dyrektywy Wodnej i tzw. dyrektywy powodziowej Wsparcie na rzecz bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałania suszy poprzez naturalną retencję wód i terenów zalewowych, zalesienia dla zwiększenia retencji gruntowej Rozwój systemów zintegrowanego monitoringu i ostrzegania, prognozowania zagrożeń i reagowania w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii Wyposażenie i wzmocnienie służb ratowniczych „Bezpieczny MOF”.	brak powiązań	-
OŚ PRIORYTETOWA 6 KULTURA I DZIEDZICTWO					
6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami	6.3 Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	Zmiana pasywnej filozofii ochrony dziedzictwa kulturowego regionu i wykorzystanie instytucji kultury do budowy tożsamości regionalnej	Ochrona, zachowanie i zabezpieczenie obiektów dziedzictwa kulturowego i obiektów zabytkowych Zachowanie walorów architektoniczno-krajobrazowych i kulturowych miasteczek i wsi Inwestycje w instytucje kultury by dostosować je do nowoczesnej działalności kulturalnej, w tym zakup trwałego wyposażenia oraz konserwacja muzealiów, starodruków itp. Wsparcie instytucji kultury na rzecz włączenia ich w tworzenie produktów turystycznych i oferty wypoczynkowo-turystycznej, wzmocnienia ich funkcji regionotwórczej Wsparcie rozwoju centrów informacji kulturalnej i miejsc promocji kultury (festiwale wraz ze służącą im infrastrukturą, wystawy, wydawnictwa, itp.)	Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego gminy Stworzenie profesjonalnej oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe	wysoki stopień zgodności
OŚ PRIORYTETOWA 7 INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA					
7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych	7.2. Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi	Poprawa dostępności i wewnętrznej spójności oraz przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych w województwie warmińsko-mazurskim	Budowa, przebudowa ważnych dla województwa połączeń drogowych łączących regionalny system transportowy z siecią dróg krajowych i z siecią TEN-T, poprawiających dostęp do lotniska regionalnego i centrów logistycznych (drogi wojewódzkie) Budowa, przebudowa dróg dojazdowych (w tym rowerowych) do miast powiatowych na obszarach o słabym dostępie do usług publicznych – preferowane będą projekty wynikające z kompleksowych programów, strategii transportowych, obejmujących swoim zasięgiem co najmniej powiat (przede wszystkim drogi lokalne) Budowa, przebudowa dróg w obszarach funkcjonalnych Olsztyna („Mobilny MOF”), Elbląga i Elku	Budowa i rozwój infrastruktury drogowej oraz komunikacyjnej	-

	7.3. Rozwój przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów i połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej	Funkcjonalny system żeglugi na śródlądowych drogach wodnych województwa	Inwestycje w infrastrukturę śródlądowych dróg wodnych i infrastrukturę portową Wdrażanie rozwiązań i technik zarządzania, monitorowania ruchu na śródlądowych drogach wodnych (w tym małych portów)	brak powiązań	-
	7.4. Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu	Stworzenie realnej i konkurencyjnej alternatywy wobec ruchu kołowego i poprawa standardów regionalnych przewozów pasażerskich	Budowa, modernizacja, rehabilitacja/rewitalizacja regionalnej sieci kolejowej i infrastruktury dworcowej poza siecią TEN-T Zakup i modernizacja taboru kolejowego dla połączeń wojewódzkich	brak powiązań	-
OŚ PRIORYTETOWA 8 OBSZARY WYMAGAJĄCE REWITALIZACJ					
9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	9.2. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich	Poprawa jakości obszarów problemowych dla włączenia społeczności je zamieszkujących.	Zintegrowane przedsięwzięcia dotyczące wszystkich aspektów rewitalizacji danego obszaru obejmujące m.in.: - wspieranie nadawania i przywracania funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych rekreacyjnych), gospodarczych zdegradowanym obszarom miejskim; - rewaloryzację/modernizację/adaptację istniejącej zabudowy, wyjątkowo w uzasadnionych wypadkach odtwarzanie historycznej zabudowy; - zagospodarowanie/rozwój przestrzeni publicznych – przedsięwzięcia ukierunkowane na podniesienie atrakcyjności społecznej oraz nadawanie walorów funkcjonalnych i estetycznych tym przestrzeniom z uwzględnieniem ich regionalnej tożsamości.	Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego gminy Rewitalizacja i rozwój Miasta Olsztynek Wielofunkcyjny i kompleksowy rozwój wsi Gminy Olsztynek Podniesienie spójności przestrzennej poprzez efektywne zarządzanie przestrzenią gminy	wysoki stopień zgodności

OŚ PRIORYTETOWA 9 DOSTĘP DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH

9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	9.1. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych	Podniesienie jakości i skuteczności usług zdrowotnych i socjalnych	W obszarze usług zdrowotnych: – usuwanie niedoborów poprzez wsparcie elementów ambulatoryjnej opieki specjalistycznej oraz poprawę dostępności do bazy szpitalnej; – inwestycje w infrastrukturę zdrowotną dedykowaną opiece nad osobami starszymi; – zakupy nowoczesnej aparatury leczniczej i specjalistycznego sprzętu medycznego dla ośrodków świadczących specjalistyczne usługi zdrowotne w obrębie zidentyfikowanych obszarów deficytowych. W obszarze usług socjalnych: – inwestycje w infrastrukturę na rzecz integracji społecznej (z wyłączeniem budowy nowych obiektów), przede wszystkim klubów integracji społecznej, centrów integracji społecznej i zakładów aktywności zawodowej, służących przygotowaniu do wejścia na rynek pracy; – inwestycje w infrastrukturę (z wyłączeniem budowy nowych obiektów) podmiotów świadczących usługi z zakresu aktywizacji dzieci i młodzieży ze środowisk najuboższych zagrożonych dziedziczeniem ubóstwa (np. centra aktywności lokalnej, świetlice środowiskowe, młodzieżowe kluby integracji społecznej), sprzyjających zmianom zachowań społecznych; – inwestycje w infrastrukturę socjalną (z wyłączeniem budowy nowych obiektów), służącą świadczeniu usług opiekuńczo/rehabilitacyjnych osobom zależnym tj. starszym, niepełnosprawnym, chorym psychicznie.	Rozwój infrastruktury i usług społecznych Stymulowanie aktywności zawodowej i włączenie społeczne	wysoki stopień zgodności
10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie	10.4 inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	Podniesienie jakości i dostępności oferty edukacyjnej i szkoleniowej poprzez rozwój niezbędnej infrastruktury.	Inwestycje w infrastrukturę przedszkolną – wyłącznie w uzasadnionych przypadkach, dla wyrównania dostępu do ww. usług (w tym uwzględniając komplementarność wsparcia EFS, przy czym budowa nowych obiektów jedynie przy udokumentowanym braku możliwości wykorzystania/adaptacji istniejących budynków) Tworzenie infrastruktury popularyzującej naukę i innowacje Inwestycje w szkolnictwo zawodowe – zgodnie z krajowymi priorytetami polityki szkolnictwa zawodowego, w oparciu o diagnozowane potrzeby regionalnego rynku pracy i inteligentnych specjalizacji Inwestycje w infrastrukturę szkolnictwa wyższego zawodowego dla potrzeb regionalnych inteligentnych specjalizacji pod warunkiem uzyskania pozytywnej opinii MNiSzW Inwestycje w infrastrukturę dydaktyczną szkół wyższych wyłącznie w obrębie inteligentnych specjalizacji gospodarczych województwa Komplementarne i zintegrowane inwestycje w infrastrukturę służącą do szkoleń zawodowych i uczenia się przez całe życie według jasno określonych potrzeb (w przypadku uczenia się przez całe życie, przede wszystkim przystosowanie istniejących placówek)	Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczeństwa Podniesienie jakości usług edukacyjnych, w tym dostępność opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej	wysoki stopień zgodności

OŚ PRIORYTETOWA 10 REGIONALNY RYNEK PRACY

8. Wsparcie zatrudnienia i mobilności pracowników	8.5. Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	Poprawa dostępu do zatrudnienia osobom pozostającym bez pracy	Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy Działania na rzecz zdobywania lub/i podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz ich lepszego dopasowania do potrzeb rynku pracy Pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego Wspieranie mobilności zawodowej Działania związane z bezpośrednim świadczeniem usług dla bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców Reorientacja zawodowa rolników i rybaków Wsparcie formy zatrudnienia wspomaganej Inne działania określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	Stymulowanie aktywności zawodowej i włączenie społeczne Podniesienie jakości usług edukacyjnych, w tym dostępność opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej	wysoki stopień zgodności
	8.7. Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Stworzenie warunków do powstawania nowych firm	Wsparcie finansowe osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej Wsparcie doradczo-szkoleniowe dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz w początkowym okresie jej prowadzenia przez wyspecjalizowane instytucje oraz zgodnie wypracowanymi i obowiązującymi standardami świadczenia usług	Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy	wysoki stopień zgodności
	8.8. Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę	Ułatwienie wejścia lub powrotu na rynek pracy	Wspieranie usług opieki nad dziećmi do 3 roku życia Wdrożenie elastycznych form zatrudnienia, w tym: work sharing, telepraca, elastyczne godziny pracy, wypożyczanie pracowników Wspieranie aktywizacji zawodowej osób wchodzących bądź powracających na rynek pracy po urlopach macierzyńskich, rodzicielskich oraz wychowawczych	Stymulowanie aktywności zawodowej i włączenie społeczne Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy	wysoki stopień zgodności
	8.9. Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	Wzmocnienie kompetencji pracowników i pracodawców	Usługi rozwojowe dla przedsiębiorstw MŚP i ich pracowników świadczone w oparciu o podejście popytowe Wsparcie usług adresowanych do przedsiębiorstw z sektora MŚP przechodzących procesy restrukturyzacyjne i modernizacyjne oraz ich pracowników ukierunkowane na dostosowanie się do zmian gospodarczych Wsparcie outplacementowe (tj. wsparcie osób objętych restrukturyzacją lub reorganizacją, bądź zwolnionych z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu)	Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczeństwa	wysoki stopień zgodności

	8.10. Aktywne i zdrowe starzenie się	Zmniejszenie poziomu dezaktywacji zawodowej ze względu na chorobę lub niepełnosprawność	Opracowanie i wdrożenie programów przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie, przygotowujące do kontynuowania pracy na innych stanowiskach o mniejszym obciążeniu dla zdrowia Opracowanie i wdrożenie programów rehabilitacji leczniczej ułatwiających powroty do pracy oraz umożliwiających wydłużenie aktywności zawodowej Opracowanie i wdrożenie programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy Opracowanie i wdrożenie programów zdrowotnych dla osób zagrożonych przerwaniem aktywności zawodowej ze względów zdrowotnych, w zakresie wykraczającym poza finansowanie w ramach systemu powszechnych świadczeń zdrowotnych Realizacja populacyjnych programów profilaktycznych w kierunku wczesnego wykrywania nowotworów: jelita grubego, piersi i szyjki macicy, a także nowotworu złośliwego oskrzeli i płuc Opracowanie i wdrażanie projektów profilaktycznych dotyczących chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu, tj. chorób układu krążenia, zakaźnych chorób odkleszczowych (borelioza, kleszczowe zapalenie mózgu), chorób i zaburzeń psychicznych, chorób układu oddechowego oraz nowotworu gruczołu krokowego	Rozwój infrastruktury i usług społecznych Promocja ochrony środowiska, postaw proekologicznych i zdrowego trybu życia	wysoki stopień zgodności
OŚ PRIORYTETOWA 11 WŁĄCZENIE SPOŁECZNE					
9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	9.4. Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie	Zwiększenie aktywności społeczno - zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Aktywizacja osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym społeczna, zawodowa, edukacyjna, zdrowotna i kulturalna Usługi skierowane do osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym przez podmioty integracji społecznej tj. centra integracji społecznej Kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej oraz podmioty działające na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza), z wyjątkiem warsztatów terapii zajęciowej „Społeczny MOF”	Rozwój infrastruktury i usług społecznych Wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw Promocja i wspieranie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy Rozwój infrastruktury i usług społecznych	wysoki stopień zgodności

	9.7. Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	Poprawa dostępu do usług społecznych lub zdrowotnych	Opracowanie i wdrożenie programów wczesnego wykrywania (wraz z sanacją) wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci (obejmujące np. gimnastykę korekcyjną, usługi logopedyczne) Opracowywanie i wdrożenie programów zapobiegania rozwojowi próchnicy, profilaktyka raka szyjki macicy (np. szczepienia dziewcząt w wieku ok. 11/14 lat) Świadczenie usług, m.in.: wsparcia pieczy zastępczej, specjalistycznego poradnictwa rodzinnego asystenta rodziny, opieki nad osobami zależnymi, skierowanych do osób w rodzinach zagrożonych wykluczeniem społecznym Lokalne działania integracyjne społeczności, sprzyjające włączeniu społecznemu (np. wspólne działanie na rzecz poprawy przestrzeni publicznej z wykorzystaniem nabytych podczas aktywizacji zawodowej kompetencji) Wsparcie usług poradnictwa prawnego i obywatelskiego „Zdrowy i aktywny MOF”	Rozwój infrastruktury i usług społecznych	wysoki stopień zgodności
	9.8. Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwia dostępu do zatrudnienia	Poprawa dostępu do zatrudnienia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym poprzez rozwój ekonomii społecznej	Świadczenie usług osobom wykluczonym lub zagrożonym wykluczeniem społecznym, służących zakładaniu przedsiębiorstw społecznych Dotacje i wsparcie pomostowe na zakładanie przedsiębiorstw społecznych, prowadzące do zatrudnienia Dotacje i wsparcie pomostowe na tworzenie miejsc pracy w funkcjonujących przedsiębiorstwach społecznych Budowanie współpracy lokalnych i regionalnych podmiotów na rzecz rozwoju ekonomii społecznej	Podniesienie aktywności społeczno-gospodarczej poprzez rozwój infrastruktury i usług społecznych Kreowanie i podniesienie integracji społeczeństwa Miasta i Gminy Olsztynek	wysoki stopień zgodności

Źródło: opracowanie własne

X ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ

W celu osiągnięcia zakładanych efektów władze Miasta i Gminy Olsztynek oraz wszystkie osoby uczestniczące w procesie tworzenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy powinny:

- ✓ aktywnie uczestniczyć w realizacji poszczególnych celów strategicznych,
- ✓ monitorować stan wdrażania założeń Strategii,
- ✓ zgłaszać pomysły, uwagi i propozycje zmian,
- ✓ wyszukiwać nowatorskich rozwiązań w otoczeniu,
- ✓ wykorzystywać pojawiające się szanse na rozwój gminy,
- ✓ identyfikować oraz ograniczać zagrożenia i przeszkody, które mogłyby opóźnić rozwój gminy,
- ✓ pobudzać prorozwojowe inicjatywy społeczne, gospodarcze, kulturalne,
- ✓ aktywnie uczestniczyć w pozyskiwaniu środków finansowych na realizację założeń Strategii ze źródeł budżetowych, pozabudżetowych krajowych i zagranicznych, w tym z Unii Europejskiej.

Efekty Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek w dużym stopniu uzależnione są stopnia zaangażowania w jej realizację władz Gminy, instytucji, podmiotów gospodarczych, grup społecznych oraz wszystkich mieszkańców, którzy rozumieją potrzebę nieustannego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, a także troszczą się o jej zrównoważony rozwój oraz konkurencyjną pozycję w powiecie, regionie oraz Polsce.

System wdrażania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Olsztynek jest realizowany w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Gmina, korzystając ze środków finansowych funduszy strukturalnych UE, zobowiązana jest przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych.

Na podstawie oczekiwań i wytycznych Unii Europejskiej określających główne cele polityki spójności oraz uwzględniając uwarunkowania społeczno-gospodarcze Polski opracowano Umowę Partnerstwa (UP). Jest to dokument określający strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014-2020. Fundusze europejskie na lata 2014-2020 Polska traktuje jako główne, choć nie jedyne źródło finansowania inwestycji zapewniających dynamiczny, trwały i zrównoważony rozwój. Logika programowania opiera się więc na powiązaniu oczekiwań europejskich odnośnie koncentracji na celach Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu - Europa 2020 z celami krajowymi wskazanymi w Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK 2020), przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 25 września 2012 r. oraz zoperacjonalizowanymi w strategiach zintegrowanych. Każde to patrzeć na rozwój Polski szerzej niż tylko w kontekście wykorzystywania funduszy unijnych.

Fundusze europejskie będą realizowały, w różnym stopniu i zakresie, wszystkie trzy cele przyjętej przez rząd polski w Strategii Rozwoju Kraju 2020, tj. przyczyniały się do zwiększenia konkurencyjności, zwiększenia spójności społecznej i terytorialnej oraz poprawy efektywności

administracji. Cele Umowy Partnerstwa są więc tożsame z celami SRK 2020, jednocześnie zachowując synergię ze Strategią Europa 2020. Środki funduszy europejskich koncentrować się będą na dziedzinach istotnych dla rozwoju kraju, wskazanych w Zaleceniach Rady UE z lipca 2013 roku oraz w KPR.

Umowa Partnerstwa zakłada znaczne zwiększenie środków, które będą zarządzane przez województwa. Oznacza to większą niż dotychczas odpowiedzialność za realizację celów UP i wymusza to wypracowanie mechanizmów zapewniających odpowiednią koordynację interwencji. UP prezentuje zarys systemu koordynacji, a także przedstawia ogólne założenia podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny, oparty przede wszystkim na zasadzie subsydiarności. Zapewnieniu koordynacji pomiędzy funduszami polityki spójności na poziomie regionalnym służy (umożliwiona po raz pierwszy w okresie programowania 2014-2020) realizacja przez samorządy województw programów dwufunduszowych (Europejski Fundusz Społeczny – EFS i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego - EFRR). Instrumentem zapewniającym komplementarność interwencji realizowanych przez rząd i samorząd terytorialny będzie kontrakt terytorialny (KT).

Poszczególne projekty zostaną wdrożone w oparciu o zasady wydatkowania środków zgodnie ze źródłem ich pochodzenia. Podmiot korzystający z wielu różnych źródeł finansowania będzie musiał spełnić wszelkie stosowane wymagania formalne ich pozyskania. Dotyczy to głównie odrębnych zasad wykorzystania środków pochodzących zarówno ze źródeł krajowych (samorządowych, z budżetu państwa itp.), jak i źródeł unijnych.

Instytucją odpowiedzialną za wdrożenie Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek będzie Urząd Miejski w Olsztynku, którym kieruje Burmistrz przy pomocy Zastępcy, Sekretarza oraz Skarbnika. Jako instytucja wdrażająca Urząd Miejski będzie odpowiedzialny za:

- sporządzanie i składanie wniosków aplikacyjnych do instytucji wdrażających poszczególne programy operacyjne,
- inicjowanie, przyjmowanie i składanie wniosków aplikacyjnych od instytucji podległych – formalne kontrolowanie składania wniosków, ich zgodności ze stosowanymi procedurami oraz zapisami Planu,
- monitorowania wdrażania poszczególnych projektów,
- monitorowanie postępu prac w zakresie wdrażania bieżących zadań,
- informowanie o współfinansowaniu przez Unię Europejską poszczególnych projektów oraz ich promowanie,
- ocenę efektów realizacji Strategii Rozwoju,
- opiniowanie i rekomendowanie uzupełnienia Strategii Rozwoju, propozycji jego zmian oraz kolejności wyboru projektów w ramach poszczególnych priorytetów,
- pozyskiwanie ewentualnych partnerów do realizacji poszczególnych projektów.

Zostanie powołany zespół pracowników odpowiedzialny za bezpośrednią realizację poszczególnych zadań. Zespół ten pełnić będzie funkcję Instytucji Zarządzającej Strategią Rozwoju Gminy Olsztynek, a odpowiedzialny będzie za:

- ustalenie szczegółowych zasad i kryteriów realizacji Strategii,
- zbieranie danych statystycznych, w tym finansowych, na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Strategii
- zapewnienie zgodności realizacji Strategii z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu oraz przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych,
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Strategii,
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania Strategii, zbieranie informacji do rocznego raportu o nieprawidłowościach,
- dokonanie oceny ex-post po zakończeniu realizacji Strategii,
- dokonywanie wszelkich czynności niezbędnych do prawidłowej realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek.

Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek

a. system monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek

Monitorowanie to proces stałego i systematycznego gromadzenia informacji, raportowania oraz interpretowania danych. Proces ten niezbędny jest do sporządzania oceny stopnia zgodności i poziomu realizacji zadań zawartych w Strategii w kontekście zapisów strategii rozwoju gminy, powiatu, zawartymi w niej programami operacyjnymi i poszczególnymi zadaniami i projektami.

Zapewnienie efektywnej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek wymaga systemu stałego monitorowania oraz okresowej kontroli realizacji zaplanowanych zadań. System ten powinien uwzględniać zarówno rzeczowy, jak i finansowy aspekt poszczególnych zadań inwestycyjnych objętych Strategią.

W celu efektywnego i właściwego sposobu wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek niezbędna jest koordynacja działań na poziomie gminy. Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji Planu posiada Burmistrz Miasta i Gminy Olsztynek oraz Rada Miejska.

Główną rolą wskazanych organów będzie monitorowanie przebiegu realizacji zadań zawartych w Strategii oraz interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień, znacznych odchyłeń lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania. W celu wydania właściwej oceny realizacji Strategii organy odpowiedzialne za monitorowanie realizacji Strategii mogą korzystać z opinii niezależnych ekspertów oraz instytucji zewnętrznych.

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek powinno znaleźć odzwierciedlenie w corocznych sprawozdaniach, informujących o stopniu realizacji założeń Strategii po każdym roku, poczynając od jego zatwierdzenia przez Radę Miejską, przedstawiane na jednej z sesji Rady Miejskiej w pierwszym półroczu roku kolejnego.

Organy odpowiedzialne za monitorowanie Strategii będą się spotykać nie rzadziej niż raz na pół roku. Częstotliwość spotkań może być zmniejszona lub zwiększona w zależności od rzeczywistych potrzeb wynikających z realizacji zadań objętych Strategią Rozwoju Gminy Olsztynek.

b. sposób oceny Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek

Skuteczność i efektywność Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek podlegać będzie bieżącej ocenie. Sprawowana ona będzie przez Burmistrza oraz Radę Miejską przy pomocy zawartych w Strategii wskaźników monitorowania jego realizacji.

Ocena Strategii obejmować będzie zarówno monitoring bieżący, jak i ocenę ex-post, która będzie stanowić podstawę do określenia, czy planowane zamierzenia są zgodne z przyjętymi celami i założeniami, a także analiza wprowadzonych ewentualnie działań korygujących.

c. sposobów inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Działania, które będą podejmowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek, uwzględniają specyficzne potrzeby różnych grup docelowych odbiorców założeń dokumentu. Grupami docelowymi oraz beneficjentami pomocy będą:

- jednostka samorządu terytorialnego szczebla gminnego,
- jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego bądź jednostki realizujące zadania samorządu gminnego,
- podmioty gospodarcze,
- organizacje zrzeszające przedsiębiorców,
- organizacje pozarządowe,
- inne organizacje społeczne.

Wśród instrumentów inicjowania wspólnych przedsięwzięć partnera publicznego i prywatnego jest upublicznienie formy i sposobu składania wniosku aplikacyjnego, który może być zgłoszony zarówno przez podmiot publiczny, jak inwestora prywatnego i organizację pozarządową, o ile widzą oni konieczność lub potrzebę udziału samorządu w planowaniu i realizacji przedsięwzięcia. W celu inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi niezbędne jest określenie strategii informacyjnej, której zadaniem będzie:

- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania wsparcia w ramach funduszy strukturalnych dla wszystkich grup docelowych na terenie Miasta i Gminy Olsztynek,
- zapewnienie czytelnej informacji o kryteriach oceny i wyboru projektów oraz obowiązujących w tym zakresie procedurach,
- zapewnienie bieżącego informowania opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań na poziomie gminy,
- zapewnienie współpracy z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia,
- inicjowanie dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu lokalnym,

- wykorzystanie nowoczesnych technologii, takich jak Internet, poczta elektroniczna, elektroniczna archiwizacja dokumentów, w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji Strategii Rozwoju.

d. działania informacyjne i promocja Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek

Wykorzystanie pomocy w ramach funduszy strukturalnych płynących z Unii Europejskiej uzależnione jest od poziomu świadomości w zakresie istnienia oraz możliwości pozyskania środków dla jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem realna potrzeba stałego informowania i promowania Strategii.

Treść Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek będzie dostępna dla każdej zainteresowanej osoby, co przyczyni się do jego promocji. Plan ten zostanie udostępniony w Urzędzie Miejskim w Olsztynku w wersji papierowej oraz na stronie internetowej Urzędu <http://www.olsztynek.pl/> oraz w Biuletynie Informacji Publicznej <http://www.bip.olsztynek.pl/>.

Realizacji polityki informacyjnej i promocyjnej Strategii służyć też będą następujące instrumenty i narzędzia:

- konferencje, seminaria, wykłady, warsztaty, prezentujące – systematyzujące wiedzę oraz propagujące informacje o możliwościach wykorzystania środków unijnych i rezultatach wsparcia Unii Europejskiej,
- wizytyacje projektów i ich ekspozycje – stanowią skuteczne metody prezentacji osiągnięć w zakresie inicjatyw z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej,
- informowanie o projektach oraz ich promocja przez beneficjentów należy zadbać o przekazanie odpowiedniej wiedzy beneficjentom z terenu Miasta i Gminy Olsztynek, którzy będą odpowiedzialni za spełnienie wymogów w tym zakresie,
- serwisy internetowe – są szybkim i ogólnodostępnym źródłem informacji dla potencjalnych beneficjentów i instytucji o aktualnym możliwościach skorzystania z pakietu pomocowego, zaś dla opinii publicznej stanowią kompleksowe źródło informacji o realizacji i osiągnięciach Strategii i wsparciu ze strony UE dla Miasta i Gminy Olsztynek,
- publikacje, broszury informacyjne, ulotki, reklamy, plakaty, materiały audiowizualne – poprzez atrakcyjną i przystępną formę pozwalają przybliżyć wiedzę na temat dostępnej pomocy Unii Europejskiej, możliwości uzyskania tej pomocy, roli gminnych instytucji w zarządzaniu pomocą oraz roli UE w tym procesie,

współpraca z mediami – działania wykorzystujące współpracę z prasą, radiem, telewizją o zasięgu lokalnym i regionalnym będą kluczowym elementem przy realizacji Strategii, w szczególności w odniesieniu do opinii publicznej. Działania podejmowane za pośrednictwem mediów będą miały formę artykułów i relacji prasowych, audycji radiowych i telewizyjnych, reklam i ogłoszeń. Wszelka informacja o zasadach i procedurach związanych z wykorzystaniem funduszy strukturalnych będzie przekazana w zwięzły i przystępny sposób.

XI MONITORING REALIZACJI STRATEGII – PROPONOWANE WSKAŹNIKI

Na potrzeby realizacji niniejszej Strategii opracowano szereg wskaźników odzwierciedlających założone do realizacji cele. Wskaźnikami tymi są:

- 1) Liczba działających przedsiębiorstw
- 2) Liczba wspartych przedsiębiorstw
- 3) Wartość inwestycji zrealizowanych przez przedsiębiorstwa
- 4) Liczba godzin doradztwa uzyskana przez przedsiębiorstwo
- 5) Liczba wybudowanych/zmodernizowanych elementów infrastruktury technicznej
- 6) Liczba budynków poddanych termomodernizacji
- 7) Liczba budynków użyteczności publicznej z wymienionymi nośnikami energii
- 8) Liczba utworzonych nowych miejsc pracy
- 9) Powierzchnia dostępnych terenów inwestycyjnych
- 10) Liczba nowych ofert programowych w zakresie sportu i turystyki
- 11) Liczba nowych przedsiębiorstw zarejestrowanych w ewidencji działalności gospodarczej
- 12) Liczba wspartych przedsiębiorstw w strefie przemysłowej
- 13) Liczba osób, które podjęły pracę
- 14) Liczba osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach działających w strefie przemysłowej
- 15) Liczba osób korzystających z doradztwa rodzinnego
- 16) Liczba działających przedsiębiorstw
- 17) Liczba osób korzystających ze wsparcia w związku z podejmowaniem działalności gospodarczej
- 18) Liczba przeprowadzonych szkoleń z zakresu przedsiębiorczości
- 19) Liczba godzin udzielonej pomocy w ramach pośrednictwa pracy
- 20) Liczba osób korzystających z pośrednictwa pracy
- 21) Liczba zorganizowanych akcji, badań profilaktycznych
- 22) Liczba gabinetów specjalistycznych uruchomionych na terenie gminy
- 23) Liczba gabinetów rehabilitacyjnych na terenie gminy
- 24) Liczba osób korzystających z usług lekarzy specjalistów
- 25) Odsetek dzieci i młodzieży z wadami postawy
- 26) Liczba osób uzależnionych
- 27) Liczba przestępstw – przemocy w rodzinie
- 28) Liczba akcji profilaktycznych przeprowadzonych dla mieszkańców
- 29) Liczba przypadków zachorowań, w tym na choroby cywilizacyjne
- 30) Liczba zdarzeń agresywnych z udziałem dzieci i młodzieży
- 31) Liczba wdrożonych systemów monitoringu w szkołach
- 32) Liczba uruchomionych świetlic integracyjnych
- 33) Liczba uruchomionych świetlic socjoterapeutycznych
- 34) Liczba monitorowanych miejsc

- 35) Liczba dewastacji miejsc użyteczności publicznej
- 36) Liczba interwencji Policji lub innych służb porządkowych
- 37) Liczba wypadków i kolizji, zdarzeń drogowych
- 38) Długość wybudowanych chodników dla pieszych i utwardzonych poboczy
- 39) Długość wybudowanych ścieżek rowerowych
- 40) Liczba wybudowanych zatok autobusowych
- 41) Długość oświetlonych ciągów komunikacyjnych
- 42) Liczba osób przeszkolonych w zakresie udzielania pierwszej pomocy
- 43) Liczba zakupionego wyposażenia do udzielania pierwszej pomocy
- 44) Liczba jednostek OSP wyposażonych w nowoczesny sprzęt ratunkowy
- 45) Liczba wdrożonych informatycznych systemów alarmowania i powiadamiania o zagrożeniach
- 46) Liczba dzieci i osób starszych korzystających z dożywiania
- 47) Liczba uruchomionych punktów dożywiania
- 48) Liczba zorganizowanych zbiorów żywności przeznaczonej do przekazania osobom będącym w potrzebie
- 49) Liczba uruchomionych oddziałów przedszkolnych i żłobkowych
- 50) Liczba dzieci korzystających z zajęć przedszkolnych
- 51) Liczba dzieci korzystających z zajęć w żłobku
- 52) Liczba osób zatrudnionych w przedszkolu i w żłobku
- 53) Liczba dzieci korzystających z zajęć pozaszkolnych
- 54) Liczba wybudowanych obiektów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych
- 55) Liczba zmodernizowanych obiektów przystosowanych dla niepełnosprawnych
- 56) Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowana dla osób z ograniczoną sprawnością ruchową
- 57) Liczba osób korzystających z opieki dziennej
- 58) Liczba osób korzystających z opieki całodobowej
- 59) Powierzchnia nowych obiektów opieki nad osobami w podeszłym wieku i niepełnosprawnymi
- 60) Liczba wybudowanych/zmodernizowanych przedszkoli
- 61) Powierzchnia wybudowanych/zmodernizowanych przedszkoli
- 62) Liczba wybudowanych/zmodernizowanych żłobków
- 63) Powierzchnia wybudowanych/zmodernizowanych obiektów szkolnych
- 64) Liczba obiektów wyposażonych w sprzęt sportowy/dydaktyczny/społeczno-edukacyjny
- 65) Liczba dzieci w żłobkach/przedszkolach korzystających z wybudowanej/zmodernizowanej infrastruktury
- 66) Liczba uczniów w szkołach korzystających z wybudowanej/zmodernizowanej infrastruktury edukacyjnej i sportowej
- 67) Liczba wybudowanych/zmodernizowanych obiektów sportowych
- 68) Powierzchnia wybudowanych/zmodernizowanych obiektów sportowych

- 69) Liczba zakupionego sprzętu na potrzeby obiektów sportowych/ dydaktycznych/społeczno-edukacyjnych
- 70) Powierzchnia obiektów wyposażonych w sprzęt sportowy/dydaktyczny/społeczno-edukacyjnych
- 71) Liczba użytkowników obiektów sportowo-rekreacyjnych
- 72) Liczba uczestników masowych imprez sportowo-rekreacyjnych
- 73) Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury kulturalnej/sportowo-rekreacyjnej
- 74) Liczba ofert, imprez sportowo - rekreacyjnych/kulturalnych
- 75) Powierzchnia wybudowanych obiektów infrastruktury kulturalnej/sportowo-rekreacyjnej
- 76) Liczba/Powierzchnia obiektów zabytkowych poddanych procesom: konserwacji, renowacji
- 77) Liczba odrestaurowanych obiektów dziedzictwa kulturowego
- 78) Liczba zorganizowanych imprez/wydarzeń kulturalnych w obiektach zabytkowych/kulturowych
- 79) Liczba osób korzystających ze zorganizowanych imprez/wydarzeń kulturalnych
- 80) Liczba prywatnych i publicznych łącz Internetowych
- 81) Liczba osób bez możliwości dostępu do Internetu szerokopasmowego
- 82) Długość wybudowanych dróg na terenie gminy
- 83) Długość przebudowanych dróg na terenie gminy
- 84) Liczba projektów z zakresu rozbudowy infrastruktury drogowej
- 85) Liczba połączeń komunikacji publicznej pomiędzy poszczególnymi miejscowościami gminy
- 86) Liczba organizacji pozarządowych
- 87) Liczba zrealizowanych projektów przez organizacje pozarządowe
- 88) Powierzchnia zagospodarowanych terenów zielonych
- 89) Liczba wybudowanych obiektów małej architektury
- 90) Liczba projektów zagospodarowania przestrzeni publicznych
- 91) Liczba osób przyłączonych do sieci kanalizacyjnej na 1 km²
- 92) Liczba osób przyłączonych do sieci wodociągowej na 1 km²

XII HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII

Lp.	Zadanie	Termin	Odpowiedzialny za realizację
1.	Opracowanie „Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek na lata 2016-2020”	04.2014– 10.2016	podmiot zewnętrzny
2.	Przyjęcie „Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek na lata 2016-2020”	11.2016	Rada Miasta i Gminy Olsztynek
3.	Powołanie Komitetu Monitorującego przebieg realizacji „Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek na lata 2016-2020”	12.2016	Burmistrz Olsztynka
4.	Realizacja zadań objętych Strategią	2016-2020	Burmistrz Olsztynka
5.	Dokonywanie corocznych ocen skuteczności realizacji Strategii	Grudzień 2016 – 2020	Komitet Monitorujący
6.	Dokonywanie okresowych analiz i uaktualnienie Strategii.	Grudzień co dwa lata	Burmistrz Olsztynka Komitet Monitorujący
7.	Aktualizacja planu inwestycyjnego	co roku	Burmistrz Olsztynka
8.	Opracowanie końcowego raportu oceniającego realizację Strategii ze względu na osiągnięte cele i zrealizowane zadania. Porównanie wielkości nakładów na realizację Strategii z uzyskanymi efektami.	IV kwartał 2020	podmiot zewnętrzny/Komitet Monitorujący
9.	Przyjęcie raportu z realizacji Strategii i określenie warunków wyjściowych do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek na lata następne	Grudzień 2020 r.	Rada Miejska w Olsztynku

XIII PODSUMOWANIE

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Olsztynek powstała z potrzeby utworzenia nowego dokumentu strategicznego, będącego odpowiedzią na wymagania stawiane przez zapisy i uwarunkowania nowej perspektywy finansowej UE 2014-2020 oraz nowej sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy, powiatu, regionu Warmii i Mazur oraz Polski. Niniejszy dokument pozostaje w ścisłym powiązaniu z kluczowymi opracowaniami lokalnymi, regionalnymi oraz dokumentami na poziomie Wspólnoty. Dokument ten będzie ułatwiał władzom Gminy formułowanie zadań do realizacji zadań własnych oraz w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, które mają na celu przyspieszenie restrukturyzacji oraz modernizację gospodarki. Strategia w pozytywny sposób wpłynie także na sposób postrzegania Gminy przez jej mieszkańców oraz potencjalnych inwestorów.